

Handwritten initials

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

Handwritten text:
Zakład. Ekonomiczny Pol. Politechn. Warsz.
Polna 3.

1 9 3 0

✓

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓL HUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. **SKARBOFERME** KRÓL. HUTA.

KIEDY TYLKO STARTUJE
AUSTRO-DAIMLER

ZAWSZE ZWYCIĘŻA
i BIJE REKORDY!

REKORD TORU W KATEGORJI WYŚCIGOWEJ
P. HENRYK LIEFELDT

NA SAMOCHODZIE **AUSTRO-DAIMLER**

REKORD TORU W KATEGORJI SPORTOWEJ
P. ADAM HR. POTOCKI

NA SAMOCHODZIE **AUSTRO-DAIMLER**

REKORD SZYBKOŚCI PAŃ
P. MARJA KOŹMIANOWA

NA SAMOCHODZIE **AUSTRO-DAIMLER**

TOW. BUDOWY i SPRZEDAŻY SAMOCHODÓW, S.A.
WIERZBOWA 6 — WARSZAWA — TRĘBACKA 11
ODDZIAŁY i AGENTURY WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W CHORZOWIE

DOSTARCZA NA DOGODNYCH WARUNKACH:

AZOTNIAK
SALETRE „NITROFOS”
SALETRE AMONOWĄ
SYNTETYCZNA SALETRE SODOWĄ
K W A S A Z O T O W Y
W O D Ę A M O N J A K A L N Ą
A M O N J A K S K R O P L O N Y

AZOTNIAK I SALETRE „NITROFOS” MOŻNA NABYĆ ZA POŚREDNICTWEM
WSZYSTKICH ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

WSZELKICH INFORMACJI UDZIELA:
PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH
W CHORZOWIE

PAŃSTWOWY MONOPOL SPIRYTUSOWY

Od dnia 7 maja 1930 r. obowiązują
następujące ceny detaliczne wyrobów
monopolowych

WÓDKI CZYSTE

w butelkach pojemn. l $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$
złotych

Z W Y K Ł A

40° 6'00 3'20 1'80
45° 6'60 3'50 1'90

WYBOROWA

40° 6'90 3'70 2'00
45° 7'60 4'00 2'20

LUKSUSOWA

45° 10'40 5'50 —

SPIRYTUS

na cele leczn. i domowe 95° 14'50 7'50 4'00

DENATURAT

(spiryтус skażony) 92° 1'60 0'85 —

Zł. 37,659.261-09

**GWARANTOWANYCH CAŁYM MAJĄTKIEM
GMINY m. st. WARSZAWY**

ZEBRAŁA KASA OSZCZĘDNOŚCI
m. st. WARSZAWY, ul. Czackiego 21/23
Oddział I, ul. Wierzbowa 9

KSIĄŻECZEK OSZCZĘDNOŚCIOWYCH 45.872

CZY POSIADASZ JUŻ KSIĄŻECZKĘ WKŁADKOWĄ TEJ INSTYTUCJI?

UWAGA: Kasa otrzymane fundusze lokuje przeważnie
na hipotekach nowopowstających domów i tą
drogą przyczynia się do rozwoju Miasta
i złagodzenie bezrobocia.

Prenumerując

„Lot Polski”

popieracie L. O. P. P.

Prenumerata roczna zł 12 — P. K. O. 7.860
Warszawa — Długa 50

PAŃSTWOWY MONOPOL SPIRYTUSOWY

Od dn. 7 maja 1930 r. obowiązują niżej podane ceny sprzedażne za 1 hl
spirytusu monopolowego, wydanego w składzie wyznaczonym przez Dyрекcję
P. M. S.

<p>Za spirytus oczyszczony do wyrobu wódek gatunkowych, do wzmacniania win i soków oraz do wyrobu wszelkiego rodzaju esencji do naczyń odbiorcy</p> <p>Za spirytus oczyszczony na cele leczniczne, domowe i naukowe oraz do wyrobu cukierków i t. p. przedmiotów spożywczych do naczyń odbiorcy</p> <p>Za spirytus oczyszczony do aptek, szpitali, do wyrobu środków galenowych oraz do wyrobu alkoholu absolutnego i specyfików farmaceutycznych</p> <p>Za spirytus oczyszczony do wyrobu perfum, wody kolońskiej i wszelkiego rodzaju kosmetyków oraz mydeł glicerynowych</p> <p>Za spirytus oczyszczony do wyrobu środków leczniczych syntetycznych oraz preparatów organo-terapeutycznych</p>	<p>zł</p> <p>1.300'00</p> <p>1.500'00</p> <p>1.040'00</p> <p>500'00</p> <p>150'00</p>	<p>Za spirytus surowy rolniczy lub drugie gatunki rektyfikatu do wyrobu octu</p> <p>Za spirytus surowy lub poślednie gatunki rektyfikatu na wszelkie inne cele przemysłowe, aniżeli wyżej wymienione</p> <p>Za spirytus oczyszczony na te same cele</p> <p>Za spirytus bezwodny na te same cele (z wyłączeniem celów napędowych)</p> <p>Za spirytus do wyrobu prochu na cele wojskowe: surowy rektyfikowany</p> <p>Za spirytus rektyfikowany do wyrobu jedwabiu sztucznego</p> <p>Za spirytus podwójnie oczyszczony i niefiltrowany o zł 20 drożej od cen powyższych</p> <p>Za spirytus podwójnie oczyszczony i filtrowany o zł 35 drożej od cen powyższych</p> <p>Za 1 hl 100° spirytusu skażonego ogólnym środkiem (denaturat)</p>	<p>zł</p> <p>125'00</p> <p>120'00</p> <p>135'00</p> <p>145'00</p> <p>70'00 80'00</p> <p>80'00</p> <p>100'00</p>
---	---	--	---

SPÓŁKA AKCYJNA
DO EKSPLOATACJI
PAŃSTWOWEGO
M O N O P O L U
ZAPALCZANEGO
W P O L S C E

WARSZAWA, UL. KRÓLEWSKA 3

T E L E F O N Y: 10-57, 10-59 i 10-37

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNEJ
PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
ROZBUDOWA POLSKIEJ SIECI KOMUNIKACYJNEJ — INŻ. T. TILLNER	921	NOWE SPÓŁKI AKCYJNE	949
EKSPORT WŁÓKIENNICZY A ZWROT CEŁ — ST. KO- NOPSKI	925	NOWE EMISJE W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	949
		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	949
		SPRAWY SAMORZĄDOWE	951
ŻYCIE GOSPODARCZE:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Przemówienie Dr. W. Fajansa na konferencji gospodarczej		PODATKI I OPLATY.	951
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	952
GÓRNICTWO WĘGLOWE	932	Z BANKU POLSKIEGO	953
ROLNICTWO	937	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Otwarcie Warszawskiej Izby Rolniczej		TENDENCJE ROZWOJOWE HANDLU ZAGRANICZ- NEGO STANÓW ZJEDNOCZONYCH — M. I. DRY- BIŃSKI	955
Przysposobienie rolnicze młodzieży wiejskiej — Z. K.		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
Organizacja zbytu gęsi na Kaszubach — E. W.		OGÓLNE	958
HANDEL:		STANY ZJEDNOCZONE AM.	958
HANDEL ZAGRANICZNY	941	NIEMCY	959
OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ	942	AUSTRJA	959
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	942	WĘGRY	960
RYNEK AKCYJNY	944	SZWAJCARJA	960
CEŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO	945	Z. S. R. R.	960
KOMUNIKACJA I TRANSPORT.	946	PERSJA	961
Ref. rma kalendarza w opinii Międzynarodowego Związku Kolei Żelaznych — J. G.		BRAZYLJA	961
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE.	947	SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO W PAŃSTWACH ZAGRANICZNYCH	961
Polskie linje regularne z Gdyni — H. T.		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	962
PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM:		BIBLIOGRAFJA	966
ORZECZNICTWO SĄDOWE	948		
KRONIKA BIEŻĄCA:			
PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	948		

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST Nr. 10 „WIADOMOŚCI STATYSTYCZNYCH GŁ. URZ. STATYST.”

ROZBUDOWA POLSKIEJ SIECI KOMUNIKACYJNEJ¹⁾

JEDNEM Z NAJWAŻNIEJSZYCH niedomagań naszego życia ekonomicznego jest bezwątpienia brak dobrych komunikacji. Zniszczenia wojenne i nieodpasowanie naszej sieci komunikacyjnej do nowych

potrzeb wymagały nadzwyczajnych wysiłków, by zapewnić nowemu organizmowi państwowemu niezbędny obieg towarów.

Siłą rzeczy kolejnictwo wysunęło się na pierwsze miejsce.

Pomimo już wykonanego wysiłku dla jego odbudowy — wysuwane są w ostatnich czasach projekty

¹⁾ Artykuł niniejszy pióra wybitnego znawcy spraw żeglugi wodnej ujmuje rozbudowę polskiej sieci komunikacyjnej od strony tylko tego właśnie działu komunikacji (Red.).

gruntownego ulepszenia naszej sieci kolejowej. Projekt inwestycji kolejowych z 1927 r. mówił o Z 2 419 miljn. w ciągu 8 lat¹⁾, obecnie zaś projekt Ministerstwa Komunikacji przewiduje Z 3.871 miljn. w ciągu 10 lat.

Wobec tak olbrzymich kwot — nie tylko dla naszych skromnych warunków — jest rzeczą konieczną poddać wszechstronnej ocenie ten projekt ulepszenia naszego aparatu przewozowego i zbadać, czy ulepszenie sprawności naszej sieci komunikacyjnej i obniżenie kosztów transportu, a co za tem idzie i kosztów produkcji, nie da się uskutecznić racjonalniej w inny sposób.

Niestety, w sprawie oceny zagadnień komunikacyjnych w Polsce spotykamy się ciągle z absolutnie błędnym manipulowaniem materiałem liczbowym zarówno przy omawianiu spraw kolejnictwa, jak i przy ocenie dróg wodnych.

Są sprawy, w których używane są zwykle argumenty liczbowe, tak utarte i ogólnie znane, że opierane na nich wnioski uchodzą za niewzruszone. Do tego rodzaju argumentów należy porównanie gęstości sieci kolejowej u nas i zagranicą. Używane bywa zwykle zestawienie następujące:

Przypada kilometrów kolei:

	na 100 km ²	na 1.000 mieszkańców
Belgia	36'5	1'40
Szwajcaria	13'9	1'45
Anglja	12'5	0'86
Niemcy	12'3	0'97
Holandja	10'7	0'49
Czechosłowacja	10'0	0'98
Francja	9'7	1'31
Włochy	6'7	0'51
Polska	4'4	0'56
Stany Zjedn.	4'3	3'40

Z zestawienia tego, w którym Polska zajmuje w obydwóch kolumnach dalsze miejsce, dochodzi się zwykle odrazu do wniosku, że dla dorównania krajom zachodnio-europejskim niezbędne i pilne jest u nas wybudowanie tylu to tysięcy kilometrów kolei.

Rozumowanie takie jest najzupełniej błędne. Aparat przewozowy winien stać w pewnej proporcji nie tyle do obszaru i ludności, ile do ogólnej zamożności i kultury kraju.

Według obliczeń Prof. Hickmana majątek narodowy wynosi:

	Ogółem miljd. Z	Na głowę ludności Z
Stany Zjednoczone Am.	3.950	34.200
Anglja	965	21.200
Szwajcaria	65	16.300
Francja	640	15.850
Belgia	118	14.800
Holandja	65	8.350
Niemcy	535	8.300
Czechosłowacja	107	6.800
Włochy	270	6.650
Polska	129	4.300

Z powyższego zestawienia wynika, że z 10 wymienionych państw Polska pod względem zamożności stoi na ostatnim miejscu.

Obliczmy teraz, jaki jest stosunek długości linii kolejowych każdego z tych państw do jego majątku, t. j. ile kilometrów linii kolejowych wypada na każdy miliard złotych majątku narodowego. Kwota ta będzie

mniej więcej proporcjonalna do stosunku wartości mienia kolejowego do ogółu majątku narodowego.

	Długość linij kolejowych km	Na Z 1 milj. majątku narodowego przypada km kolei
Polska	17.00 (bez wąskotor.)	132
Czechosłowacja	14.030	131
Niemcy	61.260	114
Stany Zjedn.	403.890	102
Belgia	11.090	94
Szwajcaria	5.750	89
Francja	33.560	84
Włochy	20.660	77
Holandja	3.645	57
Anglja	39.260	41

A więc w porównaniu z temi samymi państwami, wśród których co do zamożności Polska zajmuje ostatnie miejsce, pod względem stosunku kolei do ogólnego bogactwa kraju zajmuje ona pierwsze miejsce. Znaczy to, że koleje, wchodząc jako składnik do majątku narodowego każdego państwa, u nas zajmują większy procent niż w tych państwach, które tu przytoczyliśmy.

Tę, tak ważną okoliczność nigdy nie bierze się pod uwagę przy omawianiu programu rozbudowy kolei. A jednak przytoczone tu liczby dają dużo do myślenia i nasuwają pewne krytyczne uwagi co do celowości nadmiernych inwestycji w dziedzinie kolejnictwa, bez oglądania się na inne potrzeby produkcyjne państwa, a zwłaszcza na inne rodzaje komunikacji.

Przeciwnie, argumenty gęstości sieci kolejowej są nieco przestarzałe. Rola kolei drugorzędnych i dojazdowych w ostatnich latach w znacznej mierze przechodzi na automobile i autobusy, i nowoczesna sieć komunikacyjna, łącząc obydwa rodzaje komunikacji, może się obyć rzadszą siecią kolejową niż dawniej.

Przechodząc do dróg wodnych, widzimy, że rządowa statystyka podaje ich długość na 16.125 km, z czego żeglownych ma być 6.685 km, reszta — spławnych. Tę samą liczbę powtarza atlas Hickmana (Universal Atlas).

W rzeczywistości — według moich obliczeń — rzek i kanałów żeglownych (choć perjodycznie) mamy nie więcej jak 4.000 km, z tego żegluga zarobkowa możliwa jest na długości około 1.200 km. Oczywiście, po uregulowaniu rzek stosunki te zmieniłyby się radykalnie.

Dróg wodnych pierwszorzędnych, pozwalających na kursowanie statków przy zagłębieniu 1'5 — 2 m, Polska nie posiada prawie wcale, choć ma ku temu wszelkie dane przyrodzone. A właśnie w sieci niemieckiej (i innych państw) te zwłaszcza wielkie drogi wodne stanowią podstawy żeglugi wewnętrznej i na nich odbywa się 95% przewozów wodnych.

Nasze ubóstwo pod względem żeglugi wewnętrznej najlepiej ilustruje stan naszego taboru w porównaniu z taborom innych krajów w 1927 r.:

	Barok tys. tonn	Parowców tys. KM
Niemcy	7.000	600
Francja	2.900	153
Polska	100	14

Ogólny przewóz towarów na statkach wyniósł w Polsce w 1926 r. (rok pomyślny) 146 miljn. tonno-km (oprócz spławu), w Niemczech 20 miljd. t-km, czyli 137 razy więcej niż w Polsce. A statystyki

¹⁾ P. tyg. „Przemysł i Handel” zes. 8/1928, str. 285.

wskazują, że Polska jest 1,5 raza bogatsza od Niemiec w drogi wodne.

Najlepszą ilustrację roli przewozów kolejowych i wodnych w naszym życiu w porównaniu z sytuacją w innych krajach dają następujące liczby:

	Przewozy kolejami	Przewozy na drogach wodnych
	tonno-km na głowę ludności	
Niemcy (1910) . . .	865	293
" (1925) . . .	960	320
Francja (1910) . . .	555	131
Rosja (1910) . . .	448	348
Rolska (1927) . . .	630	10 (dziesięć)

Powyższe zestawienie wskazuje, że pod względem ilości przewozów kolejowych na głowę ludności Polska niewiele się różni od Francji i Niemiec. Natomiast pod względem żeglugi wewnętrznej jesteśmy niesłychanie wtyle, nawet za Rosją, co tem bardziej jest rażące, że nasze warunki terenowe są pod tym względem korzystniejsze niż np. we Francji.

Sprawa ta przedstawia się jeszcze gorzej, jeżeli zauważymy, że w ciągu ostatnich 40—50 lat, gdy przewozy wodne w Niemczech wzrosły na Renie 10-krotnie, na Łabie 16-krotnie, na Górnej Odrze 30-krotnie, na Wiśle zmniejszyły się do połowy.

Z powyższego możemy wnioskować, że gdy kolejnictwo rozwinęło się w Polsce tak, że w stosunku do bogactwa kraju zajmuje lepsze miejsce niż w innych krajach, drogi wodne są w absolutnym zaniedbaniu.

Przejrzyjmy teraz, w jakim kierunku idą nasze wysiłki ku naprawie ogólnych warunków transportu.

Kolejnictwo jest bezwątpienia najważniejszym elementem naszej sieci komunikacyjnej i po zniszczeniach wojennych wymagało kapitalnej odbudowy, zaopatrzenia w tabor oraz dostosowania do nowych wymagań zjednoczonego Państwa. Było rzeczą naturalną, że w pierwszym dziesięciu lat po wojnie — Państwo nie tylko nie mogło myśleć o normalnym dochodzie z ogromnego 6-miljardowego kapitału, jaki przedstawiają odziedziczone po rządach zaborczych koleje państwowe, lecz było zmuszone ze swego ubożego Skarbu dopłacać znaczne sumy, by kolejnictwo postawić na nogi. Dopłata Skarbu do gospodarki kolejowej, mianowicie, wyniosła (w miljn. zł):

1919. 1920 . . .	430
1921	133
1922	197
1923	183
1924	106
1925	70

Ogółem w ciągu 7 lat: 1.119

W 1926 r. koleje dały dochód zł 118 miljn., w 1927/8 r. zł 107 miljn., w 1928/29 r. wykazały deficyt zł 78 miljn.

Ogółem w ciągu pierwszego dziesięciolecia otrzymały koleje od Skarbu Państwa okragło miliard złotych — jako wkład bezprocentowy.

Drogi kołowe znajdują się nie w tak uprzywilejowanym położeniu, jak drogi żelazne. Jednakże, pomimo daleko skromniejszych środków, jakie kraj mógł skierować w tym kierunku, nietylko zostały naprawione zniszczenia wojenne, ale, zwłaszcza w Kongresówce, znać duży postęp w porównaniu ze stanem przedwojennym.

Na cele drogowe w budżecie Państwa było przewidziane (w tys. zł):

1928/29	84.180
1929/30	68.130
1930/31	65.805

Należy przyjąć pod uwagę, że znaczne sumy na cele drogowe są przeznaczone w budżetach samorządowych, i ogólna suma wydatków na cele drogowe w takich województwach, jak warszawskie lub lubelskie, sięga do zł 20 miljn.

Mimo to sumy te są uważane za nie wystarczające i na II Polskim Kongresie Drogowym w 1928 r. był podniesiony przez Prof. Nestorowicza projekt utworzenia, za przykładem niektórych państw na Zachodzie, specjalnego funduszu drogowego. Miałby on czerpać dochody z podatku od samochodów, od biletów autobusowych, od benzyny, ceł od samochodów i ich części oraz z innych źródeł. Sumę tych dochodów szacuje autor projektu w pierwszych latach na zł 75 miljn. rocznie. Łącznie z dotychczasową dotacją rządową, przewidzianą w budżecie w wysokości zł 65 miljn., stanowiłoby to zł 140 miljn. w pierwszych latach.

Porównyując wydatki na drogi kołowe i wodne z wydatkami na koleje, należy pamiętać na zasadniczą między nimi różnicę. Drogi kołowe obsługują kraj darmo, i ich niewątpliwa rentowność polega na korzyści pośredniej, jaką przynoszą, korzyści tem większej, im droga jest lepsza i mniej siły wymaga dla przewożenia ciężarów. Natomiast koleje są przedsiębiorstwem dochodowym, posiadają monopol użytkowania swego toru i w zasadzie powinny nie tylko pokrywać swoje rozchody, lecz zapewniać również pewne oprocentowanie ulokowanego w ich budowę kapitału. To też z wydatkami na drogi kołowe właściwie należałoby porównywać wydatki brutto na tor kolejowy, nie przynoszący sam przez się dochodu, gdyż takowy daje tylko użytkowanie taboru. Ten zaś na drogach kołowych i wodnych jest publiczny.

Lotnictwo ma ogromne znaczenie dla obrony Państwa, i jako takie w budżecie Min. Spraw Wojskowych jest uwzględnione. Mianowicie na ten cel w roku 1929/30 przeznaczono zł 23,339.000 i w roku 1930/31 zł 21,854.000.

Znaczenie komunikacyjne lotnictwa jest jeszcze mniejsze. To też, mówiąc o głównych gałęziach komunikacji, możnaby jeszcze teraz lotnictwo nie przyjmować pod uwagę. Na lotnictwo cywilne w budżecie Min. Kolei było przewidziane (w tys. zł):

1929/30	14.210
1930/31	13.400

Gałęzią komunikacji, która wymagała specjalnej uwagi i dbałości Rządu i społeczeństwa i której stworzenie było konieczne dla utrzymania niezależności naszego życia ekonomicznego — była żegluga morska.

Wydatki Państwa na cele rozwoju portów i popierania żeglugi morskiej wyniosły (w tys. zł):

	1930/31	1929/30
Budżet Min. Przem i H.	30.010	31.610
" " Kolei	827	755
Razem :	30.837	32.365

Do tego należy dodać wydatki Min. Kolei na budowę linii portowych oraz wydatki innych ministerstw, samorządów i społeczeństwa na rozbudowę Gdyni i t. p. cele, związane z rozwojem żeglugi morskiej.

Ogólna suma tych wydatków w ciągu ostatnich 5—6 lat wynosi około zł 370 miljn.

Gdy przechodzimy do rozpatrzenia sum, jakie Państwo wydawało w ostatnich czasach na drogi wodne, spotykamy liczby bardzo skromne, wskazujące, iż stan kompletnego zaniedbanie tej sprawy, jaki miał miejsce przed wojną w b. zaborze rosyjskim — nie uległ poprawie.

W budżetach Państwa były przewidziane następujące wydatki na drogi wodne (w tys zł):

1925	11.500
1926	15.700
1927	19.000
1928/29	29.500
1929/30	33.400
1930/31	32.600

Wydatki te obejmują §§ 9—15 działu II rozdziału 2 budżetu zwyczaj. oraz §§ 10—14 dz. II rozdz. 2 budżetu nadzwyczaj. Min. Robót Publicznych, t. j. nietylko wydatki ściśle na drogi wodne, lecz również na hydrometrię, pomiary, regulację rzek spławnych, budowę zbiorników i t. p., t. j. wydatki, które w znacznej mierze odnoszą się do działu rolniczo-meljoracyjnego budownictwa wodnego. Również znaczna część wydatków na regulację rzek żeglownych i spławnych ma na widoku przeważnie cele meljoracyjne.

Porównując wydatki na drogi wodne z wydatkami na drogi żelazne i kołowe, należy mieć również na widoku tę odrębną właściwość rzek, iż niewykonanie na nich robót regulacyjnych pociąga rok rocznie olbrzymie szkody, jakie nieokielznany żywioł wyrządza przez podmywanie brzegów i wylewy.

Należy również przyjąć pod uwagę, że gdy na drogi kołowe, oprócz Państwa, znaczne wydatki ponoszą samorządy, na drogi wodne oprócz Państwa nikt nakładów nie robi.

Dla porównania dodajmy, że aczkolwiek w Niemczech regulacja rzek została ukończona przed 1890 r., to jednak pomiędzy 1890 r. i 1918 r. jedne Prusy wydały na drogi wodne RM 1.618 miljn., czyli średnio po RM 56 miljn., t. j. zł 118 miljn. rocznie. W budżecie zaś Rzeszy Niemieckiej na 1929 r. przewidziano na wydatki na drogach wodnych i w portach RM 124,728.500, czyli zł 268 miljn.

Porównanie wydatków na drogi wodne w Polsce z wydatkami na inne gałęzie komunikacji wskazuje, że wydatki te są niepomierne małe, co jest tem bardziej rażące, iż ta właśnie dziedzina wykazuje największe zacofanie, pomimo że nasze warunki przyrodzone są nadzwyczaj pomyślne dla jej rozwoju.

* * *

W pierwszym dziesięcioleciu naszej państwowości słusznie rozumowano, że aczkolwiek lepiej mieć w porządku i sieć dróg żelaznych i sieć dróg wodnych — to jednakże, wobec tego, że paręset milionów złotych sieci wodnej nie stworzy, a na więcej nas nie stać, więc lepiej cały wysiłek skierować na uporządkowanie jakie takie kolei, a później przyjdzie czas i na drogi wodne.

Jednakże obecnie mówi się od paru lat o potrzebie miliardowych inwestycji kolejowych, nie przyjmując zupełnie pod uwagę inwestycji na drogach wodnych.

Krajowi nie chodzi specjalnie o rozwój kolei. Kraj wymaga polepszenia i rozwoju aparatu transportowego, któryby najtaniej i najdogodniej załatwiał prze-

wozy. Czy towar pójdzie w wagonie, czy na barkach — jest to rzecz drugorzędna. Chodzi o to, by przewóz lepiej się kalkulował. Stoimy wobec zadania nie rozbudowy sieci kolejowej, lecz rozbudowy naszej sieci komunikacyjnej.

Dziś polska sieć komunikacyjna przewozi 18 milj. tonno-km. Przewidujemy, że będzie musiała ona za n lat wykonać przewóz większy o 50%, t. j. 27 milj. tonno-km. Należy obliczyć, czy nie byłoby lepiej, żeby część tej nadwyżki przewozów poszła drogami wodnymi?

W Niemczech udział przewozów wodnych w ogólnej sumie przewozów wynosi 25%. Gdybyśmy z 27 miliardów t-km przewieźli wodą 25%, czyli 6.750 milj. t-km, to przy oszczędności na przewozie wodnym średnio 2 na t-km kraj zaoszczędziłby rocznie około zł 135 miljn. Perspektywa jest więc zachęcająca.

Objeckje są podnoszone z tego powodu, że, jakoby, budowa dróg wodnych kosztuje daleko drożej niż budowa kolei. Jest to nieporozumienie. Rzeczywiście, regulacja Wisły w Kongresówce będzie kosztowała ok. zł 800 tys. za km, gdyż ma się tu do czynienia z wyjątkowo niepomyślnymi warunkami. Również budowa kanałów w rejonie zagłębia węglowego wyniesie około miliona zł za km. Lecz regulacja takich rzek, jak Bug, Narew, Prypeć, Niemen — nie wyniesie średnio więcej nad zł 150 tys. za km. Wykonane projekty szczegółowe kanału Warta-Gopło-Wisła i Bug-Prypeć wykazują ogólny koszt na kilometr sztucznej drogi wodnej ok. zł 250 — 300 tys., t. j. mniej niż koszt budowy linii kolejowej. A więc w porównaniu z kosztem budowy kolei drogi wodne nie są kosztowniejsze.

Brak taniego transportu wodnego ciąży fatalnie na całej naszej wytwórczości.

Według obliczeń Inż. Sztolcmana — koszt własny przewozu węgla do portów wynosi gr 2'46 za t-km, gdy koleje pobierają tylko gr 1'18. Dopłata wynosi więc gr 1'28 za t-km, czyli zł 7'95 za każdą tonnę za całą odległość. Przy wywozie 8 milj. tonn dopłacamy do tego przewozu zł 64 miljn.

Również i do drzewa, wywożonego kolejami według taryf ulgowych (około gr 2 za t-km), dopłacamy przeszło gr 2 za t-km, czyli przy średniej odległości 400 km dopłata wynosi po zł 8 do każdej tonny.

Żelazo handlowe w wywozie przez porty opłaca również taryfę niższą od kosztów własnych. Dopłata wynosi ok. zł 12 za tonnę. Deficytowe są również niektóre inne przewozy towarów masowych (rud, nawozy sztuczne i t. p.).

Oczywiście, że straty te, które w sumie dochodzą do zł 100 miljn., muszą koleje odbijać sobie na innych towarach, które zmuszone są opłacać odpowiedni haracz. Nie wpływa to, oczywiście, dodatnio na życie ekonomiczne kraju.

Również nie jest w interesie kolei wykonywać z tak znacznym deficytem olbrzymie przewozy towarów masowych. Taryfy deficytowe mogą być stosowane w drodze wyjątku i w niewielkiej skali. Ale jeżeli przyjmujemy pod uwagę ilość tonno-km przewozów, którą nasze koleje wykonywają według taryf deficytowych, widzimy, że przy ogólnej ilości przewozów 18 miliardów t-km sam węgiel eksportowy daje około 5 milj., t-km, a doliczając inne przewozy deficytowe, otrzymamy, że w sumie stanowią one około 40—50% ogółu przewozów.

Jest to gospodarka — mojem zdaniem — błędna i czas jest wielki pomyśleć o radykalnem uzdrowieniu takiego stanu rzeczy.

Gdybyśmy mieli odpowiednio urządzoną arterję wodną, łączącą zagłębienie węglowe z portami, nie płacilibyśmy niepotrzebnie wielomiljonowego haraczu rocznego.

Obliczając na dalszą metę i na większą skalę zakrojone inwestycje, mające na celu usprawnienie aparatu przewozowego Państwa, należy brać pod uwagę nie tylko sam koszt budowy drogi wodnej i koszt przewozu, lecz również koszty zakupu i eksploatacji taboru.

Tę okoliczność zwykle się pomija. Wobec tego, że w zamierzonych inwestycjach kolejowych wydatki na tabor odgrywają wielką rolę, na sprawę tę należałoby jednak zwrócić ściślejszą uwagę.

Z sumy zł 3.871 miljn., wymienianych jako potrzeby inwestycyjne na najbliższe 10-lecie, przewiduje się zł 609 miljn. na wymianę taboru oraz zł 556 miljn. na tabor dla pokrycia potrzeb wzmagającego się ruchu.

Należy przyjąć pod uwagę, że koszt taboru znajduje się w pewnym stosunku do wykonywanych przewozów. Z obliczeń, dokonanych dla niemieckiej sieci komunikacyjnej przez Inż. Wiige (i podanych w streszczeniu przez podpisanego w art.: „O całokształt programu komunikacyjnego”¹⁾), wynika, że koszt taboru na 1 t-km przewozów rocznych wynosił na kolejach 8 fen., na drogach wodnych 3,3 fen.

Koszty taboru żeglugowego są mniejsze z powodu większej pojemności barek, braku tarcia kół i wstrząsów, a co za tem idzie mniejszych kosztów naprawy,

mniejszego oporu na wodzie i t. p. przyrodzonych właściwości żeglugi wewnętrznej, dzięki którym przewozy wodne są tańsze. Przyjmując te same normy, co dla sieci niemieckiej, t. j. 16 i 6,6 na t-km, otrzymalibyśmy, że zł 556 miljn., przeznaczone na pokrycie zwiększenia ruchu, może pokryć zapotrzebowanie 3.480 miljn. t-km rocznie. Gdybyśmy tę samą ilość przewozów mogli skierować na drogi wodne, to koszt niezbędnego taboru wyniósłby tylko: $3,480,000.000 \times 0,066 = \text{zł } 230,000.000$. Oszczędność na taborze wyniosłaby zł 326 miljn.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że z uwagi na stonkowo mniejsze koszty naprawy taboru żeglugowego i koszty utrzymania mielibyśmy jeszcze znaczną oszczędność na tej pozycji.

Przytoczone liczby wskazują, że, projektując zakrojone na wielką skalę inwestycje, mające na celu usprawnienie naszego aparatu przewozowego, należy się poważnie zastanowić nad tem, czy jednostronny rozwój kolejnictwa, przy absolutnem ignorowaniu dróg wodnych, jest racjonalnem rozwiązaniem zadania.

Potrzebę podniesienia sprawności sieci komunikacyjnej kraj bezwątpienia odczuwa silnie.

Jeżeli na ten cel będziemy mogli przeznaczyć poważniejsze środki (bez względu na to, czy z budżetu, czy z pożyczek, czy na podstawie koncesyj, gwarantowanych przez Państwo), wydaje się kategorycznie wskazanem, ażeby środki te były użyte nie wyłącznie na cele kolejnictwa, jak dotąd, lecz żeby były w należytej mierze uwzględnione również potrzeby dróg kołowych i dróg wodnych.

Inż. T. Tillinger

EKSPORT WŁÓKIENNICZY A ZWROT CEŁ

ZAGADNIENIU rozwoju eksportu poświęcana jest w ostatnich czasach coraz większa uwaga i odpowiednio do środków i możliwości naszych pogłębiane są stale metody popierania wywozu i udzielana jest pomoc ze strony Państwa. Powołanie do życia Państwowego Instytutu Eksportowego, utworzenie funduszu specjalnego przy Międzyministerjalnej Komisji Popierania Eksportu, rozbudowa systemu zwrotu ceł, liberalne stosowanie obrotu uszlachetniającego czynnego, ulgi w taryfach kolejowych oraz będące na ukończeniu prace nad zwrotem podatku obrotowego przy wywozie towarówza poprzednie fazy produkcji — są to ważniejsze zarządzenia rządowe, mające na celu poparcie naszej ekspansji gospodarczej.

Jednym ze środków popierania eksportu jest stosowany u nas system zwrotu cła. Podstawę prawną do ustanowienia zwrotu ceł znajdujemy w ustawie z dn. 31 lipca 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych, a mianowicie w art. 7 ust. d, na podstawie którego upoważnieni zostali Ministrowie: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa do wydawania przepisów, normujących zwrot cła przy wywozie towarów zagranicę. Zapoczątkowany w połowie 1925 r. zwrot ceł przy wywozie tkanin bawełnianych, wełnianych i półwełnianych rozszerzony został na inne działy przemysłu włókienniczego i konfekcyjnego, a następnie

na szereg towarów z dziedziny przemysłów: hutniczego, metalowego, chemicznego, drzewnego, szklanego oraz na artykuły rolne i spożywcze. Wprowadzane u nas zwroty ceł mają za zadanie poparcie wywozu:

1) artykułów, które są względnie mogą stać się przedmiotem poważniejszego stałego eksportu (jak np. wyroby włókniste, wytwory hutnicze, odlewy żeliwne, maszyny włókiennicze, bekony etc.);

2) towarów, których eksport stosunkowo znikomy spowodowany jest silną konkurencją na rynkach zagranicznych, a wprowadzenie dla tych artykułów zwrotu cła ma za zadanie zachęcić i umożliwić ich wywóz (należą tu takie towary, jak: stal szlachetna, motory spalinowe, wyroby ze szkła etc.);

3) wyrobów, których produkcja ma poważne znaczenie w naszym życiu gospodarczym również i ze względów na obronę Państwa i wprowadzenie zwrotu cła ma za zadanie umożliwić rozwój tych gałęzi produkcji;

4) towarów, które poprzednio korzystały przy wywozie z bezcłowego przywozu surowców, półfabrykatów względnie materiałów pomocniczych na podstawie obrotu uszlachetniającego czynnego i wprowadzenie dla tych artykułów zwrotu cła stanowi przejście z obrotu uszlachetniającego na system zwrotu ceł.

Specjalną grupę stanowi zwrot cła przy wywozie rolnych płodów i przetworów, wprowadzonych

¹⁾ P. „Przemysł i Handel” zes. 17/1928, str. 679.

w ostatnich czasach w związku z obecną sytuacją w rolnictwie.

O rozbudowie zwrotów ceł, która w ostatnich czasach przybrała poważne rozmiary, świadczą najlepiej następujące dane, dotyczące ogólnej sumy zrealizowanych w formie kwitów wywozowych zwrotów ceł w latach 1925—1930 (według danych, zaczerpniętych z Ministerstwa Skarbu), a mianowicie:

	Suma zrealizowanych zwrotów ceł tys. zł
1925	712
1926/27	3.687
1927/28	5.853
1928/29	8.758
1929/30	28 620
Razem od 18 lipca 1925 r. do 31 marca 1930 r.	47.630

Rok 1929/30 wykazuje bardzo poważne zwiększenie wydatków ze strony Skarbu na zwroty ceł. Złożyło się na to wprowadzenie nowych zwrotów ceł dla całego szeregu towarów, a przede wszystkim przy wywozie artykułów rolnych i spożywczych. Odejmując od ogólnej kwoty zwrotu cła w tym roku budżetowym, wynoszącej zł 28.620.000, zrealizowane zwroty ceł przy wywozie zboża i przetworów zbożowych, następnie bekonów i szynek oraz masła na sumę przeszło zł 14 miljn., otrzymamy, iż zwrot cła przy wywozie artykułów przemysłowych wyniósł około zł 14 miljn.

O ile chodzi o przemysł włókienniczy, to zwroty ceł wprowadzone zostały dla następujących artykułów: przędzy wełnianej, bawełnianej oraz wiganiowej, tkanin bawełnianych, wełnianych, półwełnianych, półjedwabnych oraz z jedwabiu sztucznego, wyrobów dzianych i pończoszniczych, dywanów i chodników z juty oraz odzieży bawełnianej, wełnianej i półwełnianej. Ogólna suma zwrotu cła w roku budżetowym 1929/30 na podstawie zrealizowanych kwitów wywozowych przy eksporcie wyrobów włóknistych wynosiła około zł 4 miljn., z tego dla samych bawełnianych tkanin około zł 1·8 miljn.

Wybitne skurczenie się pojemności rynku wewnętrznego, uzależnionego w dużej mierze od sytuacji gospodarczej ludności wiejskiej, wzrastające zapasy gotowych wyrobów włóknistych w fabrykach krajowych i zmniejszenie się z tego powodu wytwórczości, jak też trudności eksportowe, związane z konkurencją na rynkach zagranicznych, zwróciły uwagę czynników rządowych na konieczność przyjscia ze skuteczniejszą pomocą przemysłowi włókienniczemu, zwłaszcza przy eksporcie jego towarów zagranicę. Studja nad rozbudową zwrotu ceł w dziedzinie włókiennictwa rozpoczęte zostały w obecnym roku od przemysłu bawełnianego. Wywóz tkanin bawełnianych, aczkolwiek zajmuje poważne miejsce w wywozie gotowych wyrobów włóknistych, jest jednak stosunkowo niski w odniesieniu do możliwości produkcyjnych tej gałęzi przemysłu. Według danych Związku Eksportowego Polskiego Przemysłu Włókienniczego w Łodzi w stosunku do konsumpcji wewnętrznej tkanin w 1929 r., dochodzącej do zł 700 miljn., wywóz wynosił w tymże roku tylko około zł 30 miljn. Z pomiędzy wielu przyczyn, dla których eksport ten napotyka na poważne trudności, należy wymienić m. in. nadprodukcję światową w przemyśle bawełnianym, spowodowaną rozbudową przemysłu, zwłaszcza w krajach, które przed wojną były jeszcze wybitnymi importerami wyrobów

bawełnianych. Kraje takie, jak: Indie Brytyjskie, Japonja, częściowo Chiny, które jeszcze niedawno były poważnymi rynkami zbytu dla wyrobów włóknistych, rozwinęły w ostatnich czasach swój przemysł do tego stopnia, że już nietylko u siebie w kraju konkurują z wyrobami zagranicznymi, lecz same zaczęły nawet występować na rynkach obcych. Podobnie niektóre kraje europejskie, jak: Rumunja, Jugosławja, Węgry, Grecja, które doniedawna prawie całkowite zapotrzebowanie swoje pokrywały w imporcie, dążą obecnie stale do rozwoju rodzimego przemysłu włókienniczego. W pewnej mierze na światowe przesilenie w przemyśle bawełnianym wpływa też i silny wzrost konsumpcji jedwabiu sztucznego kosztem tkanin bawełnianych. Nadprodukcja w przemyśle bawełnianym i związany z tem wzrost zapasów towarów w fabrykach zmusza przemysł wszystkich krajów do eksportu i wyciężonej walki konkurencyjnej na rynkach zagranicznych przy pomocy premjowania wywozu, obniżania cen sprzedażnych, stwarzania dogodnych warunków płatności etc. Ta sytuacja na rynku międzynarodowym, a obok tego utrata rynku rosyjskiego — wytworzyła dla naszego przemysłu bawełnianego wyjątkowo trudne warunki dla eksportu, zwłaszcza że w porównaniu z konkurencją zagraniczną towary bawełniane polskie są naogół droższe. Najgroźniejszymi konkurentami dla naszych tkanin bawełnianych białych oraz lepszych gatunków jest Manchester, dla tkanin drukowanych — Włochy, dla tkanin kolorowych — Czechosłowacja, Francja, a też częściowo Austria i przemysł alzacki, dla tkanin surowych z grubszej przędzy — Stany Zjednoczone, Japonja. Badając na podstawie danych, dotyczących wywozu w 1929 r., ważniejsze rynki zbytu, okazuje się, iż poza największym odbiorcą dla naszych tkanin bawełnianych, jakim jest Rumunja, wywóz nasz skierowany był do szeregu państw, jak: Chiny, Japonja, Z. S. R. R., państwa bałtyckie, Węgry, Jugosławja, Turcja, Austria, Palestyna, Persja, kolonie angielskie i holenderskie, Ameryka etc. W krajach bałtyckich konkurują z nami przemysły: angielski oraz częściowo rosyjski, w Rumunji — czeskosłowacki, włoski i angielski, na Bliskim Wschodzie — włoski, czeskosłowacki, angielski, francuski, w Ameryce Południowej — głównie włoski, na Dalekim Wschodzie — amerykański, angielski, włoski, francuski, belgijski i japoński.

W dążeniu do poparcia wywozu wyrobów bawełnianych i umożliwienia im konkurencji na rynkach zagranicznych przystąpiono do rozbudowy zwrotu ceł w dziedzinie przemysłu bawełnianego. Dotychczasowe zwroty ceł przy wywozie wyrobów bawełnianych ustalone były od przypadających ceł za barwniki i chemikalja w wysokości zł 3 dla 100 kg tkanin białych oraz zł 51·50 dla 100 kg kolorowych tkanin i wyrobów dzianych bawełnianych. W stosunku do wartości towaru obecny zwrot cła wynosił przy wyrobach cieńszych i średnich od 1½ do 3%, przy wyrobach zaś grubszych, wyrabianych przeważnie z przędzy odpadkowej — do 5%. Zwrot ceł od barwników, dwukrotnie zmieniany, nie mógł być już dalej zwiększany ze względu na konieczność zachowania przy systemie zwrotu cła norm, odpowiadających faktycznemu zużyciu tych artykułów na jednostkę wyrobu gotowego, i odpowiadającej im wysokości przypadającego cła. Poza tem zwrot ceł od barwników, jako mało różniczkowany (na co wpłynęły i względy techniczne, uniemożliwiające dokładne obliczenie zużycia barwników na jednostkę towarów bawełnianych w zależ-

ności od ich gatunku i wartości), przyczynił się w pewnej mierze raczej do zwiększenia wywozu wyrobów przeważnie tańszych, dla których zwrot ceł był stosunkowo wyższy, kosztem tkanin więcej wartościowych. W celu zatem podwyższenia dotychczasowych zwrotów cła należało, niezależnie od istniejących zwrotów ceł od barwników i chemikalijs, oprzeć je na innych składnikach, a mianowicie na całkowitym względnie częściowym zwrocie cła od przędzy, zużytej przy wyrobie towarów bawełnianych. Przy ustalaniu nowych zwrotów ceł od przędzy wzięte zostały za podstawę 2 momenty: wysokość zwrotu cła w stosunku do wartości towaru eksportowanego oraz różniczkowanie norm zwrotu ceł w zależności od rodzaju towaru, a to w celu stworzenia dogodniejszych warunków dla eksportu kwalifikowanego i umożliwienia przejścia od wywozu towarów grubszych o małej wartości do towarów cieńszych, więcej wartościowych. Przy opracowywaniu zwrotu ceł od przędzy wzięto pod uwagę nie tylko tkaniny i płótna, ale całość przemysłu bawełnianego, a mianowicie też materiały i wyroby dziane oraz pończosznice, welwety, aksamity, tiule i firanki, które bądź już są przedmiotem naszego eksportu, bądź też mogłyby być wywożone. Uzupełnieniem tej grupy towarów powinny być jeszcze wyroby konfekcyjne bawełniane (odzież, bielizna etc.), które jako najbardziej uszlachetnione towary, aczkolwiek dotychczas nie odgrywały jeszcze poważniejszej roli w eksporcie, mają jednak wielkie widoki na przyszłość, i z tego względu powinny być wzięte pod uwagę przy ustalaniu zwrotu ceł. W związku z obecną sytuacją przemysłu bawełnianego i z koniecznością możliwie szybkiej realizacji zwrotu ceł przedewszystkiem dla tkanin i płócien, a z drugiej strony niemożnością ze względu na charakter różniczkowany artykułów konfekcyjnych zebrania i przygotowania jednocześnie odpowiednich materiałów, konfekcja nie została narazie uwzględniona. Zwrot cła dla konfekcji, który jest jeszcze przedmiotem studjów, zostanie opracowany prawdopodobnie w najbliższym czasie.

Przygotowywane obecnie nowe rozporządzenie o zwrocie cła przy wywozie gotowych wyrobów włóknistych, które zostanie ogłoszone w najbliższych dniach i wejdzie w życie na miejsce dotychczas obowiązującego rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 29 czerwca 1929 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 59, poz. 464), obejmować będzie 2 zasadnicze grupy towarów: jedną — dotyczącą wyrobów bawełnianych, dla których zwrot cła opracowany został na podstawie zwrotu cła od przędzy, względnie od przędzy i barwników, oraz drugą kategorię towarów (wyroby wełniane, półwełniane, z jedwabiu sztucznego etc.), dla których zwroty ceł są ustalone jedynie od barwników i chemikalijs i są one powtórzeniem zwrotów ceł, obowiązujących dotychczas na podstawie rozporządzenia z dn. 29 czerwca 1929 r.

Nowe zwroty ceł od przędzy, względnie od przędzy i barwników przy wywozie wyrobów bawełnianych przedstawiają się następująco:

Nazwa towaru	Zwrot cła	
	białe wykończono	barwione
	Z od 100 kg	
Tkaniny bawełniane, które w 1 kg wagi zawierają powyżej 15 m ² :		
a) zawierające w 1 cm ² osnowy i wątku razem do 40 nici włącznie	100—	150—

b) zawierające w 1 cm ² osnowy i wątku razem powyżej 40 do 70 nici włącznie	300—	350—
c) zawierające w 1 cm ² osnowy i wątku razem powyżej 70 nici	450—	500—
Tkaniny bawełniane, które w 1 kg wagi zawierają powyżej 10 do 15 m ² włącznie:		
a) zawierające w 1 cm ² osnowy i wątku razem do 70 nici włącznie	150—	200—
b) zawierające w 1 cm ² osnowy i wątku razem powyżej 70 nici	250—	300—
Tkaniny bawełniane, które w 1 kg wagi zawierają powyżej 4 do 10 m ² włącznie:		
a) zawierające w 1 cm ² osnowy i wątku razem do 50 nici włącznie	70—	120—
b) zawierające w 1 cm ² osnowy i wątku razem powyżej 50 nici	120—	170—
Tkaniny bawełniane, które w 1 kg wagi zawierają do 4 m ² włącznie	50—	90—
Welwety bawełniane prążkowane i wzorzyste	110—	160—
Aksamity bawełniane gładkie	200—	250—
Materiały bawełniane dziane metrowe:		
a) wykonane z przędzy do Nr. 38 włącznie	80—	130—
b) wykonane z przędzy powyżej Nr. 38 do Nr. 60 włącznie	140—	190—
c) wykonane z przędzy powyżej Nr. 60	220—	270—
Gotowe wyroby bawełniane dziane bez dodatków:		
a) wykonane z przędzy do Nr. 38 włącznie	130—	180—
b) wykonane z przędzy powyżej Nr. 38 do Nr. 60 włącznie	180—	230—
c) wykonane z przędzy powyżej Nr. 60 do Nr. 80 włącznie	250—	300—
d) wykonane z przędzy powyżej Nr. 80	450—	500—
Gotowe wyroby bawełniane dziane z dodatkami tkanin, guzików i t. p.:		
a) wykonane z przędzy do Nr. 38 włącznie	150—	200—
b) wykonane z przędzy powyżej Nr. 38 do Nr. 60 włącznie	200—	250—
c) wykonane z przędzy powyżej Nr. 60	280—	330—
Firanki bawełniane	260—	
Tiul bawełniany:		
a) o wadze 1 m ² do 50 g włącznie	520—	
b) " " 1 m ² powyżej 50 do 75 g włącznie	270—	
c) o wadze 1 m ² powyżej 75 g	240—	

Jak widzimy z powyższej tablicy, proponowane zwroty ceł od przędzy względnie od przędzy oraz barwników dotyczą następujących działów przemysłu bawełnianego: 1) tkanin, łącznie z welwetami i aksamitami, 2) materiałów dzianych i wyrobów gotowych dzianych (również i pończosznicych) z dodatkami i bez dodatków oraz 3) firanek i tiulów.

Zwroty cła dla tkanin obejmują 4 zasadnicze grupy tkanin w zależności od ilości metrów w kg wagi; poza tem osobno potraktowane zostały tkaniny specjalne, jak welwety i aksamity. Ze względu na to, iż w skład każdej grupy wchodzi tkaniny o różnej wartości, i wychodząc z założenia, iż zwrot cła nie powinien przenosić pewnego maksymalnego procentu w stosunku do wartości towaru, przeprowadzone zostało dalsze bardziej szczegółowe różniczkowanie każdej grupy w zależności od sposobu tkania, t. j. przez ustalenie ilości nitki w osnowie i wątku na 1 cm². Ponadto w każdej podgrupie różniczkowane zostały jeszcze zwroty cła w zależności od tego, czy tkaniny są białe, czy też kolorowe (t. j. farbowane, drukowane). Ostatecznie zwrot cła przy wywozie wszelkich tkanin ba-

węlnianych obejmuje łącznie 20 norm, które wahają się dla tkanin białych od zł 50 do zł 450 oraz dla tkanin kolorowych od zł 90 do zł 500 za 100 kg. W stosunku do dotychczas obowiązujących zwrotów ceł dla tychże tkanin w wysokości zł 3 dla tkanin białych i zł 51·50 dla tkanin kolorowych, nowe zwroty ceł stanowią bardzo poważne podwyższenie, zwłaszcza przy uwzględnieniu daleko idącego zróżniczkowania tkanin.

Drugi dział wyrobów bawełnianych stanowią materiały i wyroby dziane oraz pończosznice, które podzielone zostały na 3 grupy zasadnicze: 1) materiały dziane metrowe, 2) gotowe wyroby dziane bez dodatków oraz 3) gotowe wyroby dziane z dodatkami. Ze względu na różnorodność gatunków i wartości towarów podzielona została każda z tych grup na podgrupy w zależności od numeru przędzy, używanego do wyrobu tych artykułów, a następnie zróżniczkowano każdą z podgrup w zależności od tego, czy wywożone wyroby są białe czy też kolorowe. W ten sposób ustanowionych zostało 20 norm zwrotu cła dla wyrobów dzianych, które dla artykułów białych wahają się od zł 80 do zł 450 oraz dla artykułów kolorowych od zł 130 do zł 500 za 100 kg (dotychczasowy zwrot cła dla wyrobów dzianych obejmował tylko jedną pozycję dla wszystkich artykułów i wynosił zł 51·50). Przy porównywaniu normy zwrotu ceł dla gotowych wyrobów dzianych bez dodatków z normami dla wyrobów dzianych z dodatkami może się wydać pewną niekonsekwencją, iż zwrot cła dla wyrobów dzianych bez dodatków, wykonanych z przędzy powyżej Nr. 80 wynosi od zł 450 do zł 500, podczas gdy zwrot cła dla wyrobów gotowych dzianych z dodatkami, wykonanych z przędzy powyżej Nr. 60 — tylko od zł 280 do zł 330. Nie logiczność ta jednak jest tylko pozorna, ponieważ pierwsza z tych grup towarów dotyczy tylko wyrobów pończosznicznych, wytworzonych z przędzy wysokich numerów, a zatem artykułów cienkich i droższych, dla których ze względu na wyższe cło, przypadające od przędzy, sprowadzanej przeważnie z zagranicy, należało stworzyć wyższe normy zwrotu ceł.

Następnym działem wyrobów bawełnianych, mających korzystać ze zwrotu cła, są firanki i tiule. Wywóz firanek, zapoczątkowany w 1925 r., wyniósł w 1929 r. 34.400 kg wartości około zł 900 tys. Na rynkach zagranicznych eksport ten ma do zwalczania bardzo poważną konkurencję, głównie ze strony Niemiec, Francji i Anglii, które to kraje wprowadziły swe wyroby na rynki jeszcze w latach przedwojennych. W celu umożliwienia wywozu polskich firanek i tiulu zagranicę stosowany był dotychczas obrót uszlachetniający czynny, na podstawie którego firmy eksportujące mogły przywozić bez opłaty cła przędzę wyższych gatunków, która nie jest produkowana w kraju, jak też częściowo przędzę niższych numerów ze względu na różnicę cen zagranicznych w stosunku do cen krajowych. Proponowany obecnie zwrot cła od przędzy przy wywozie firanek i tiulu jest właściwie zamianą obrotu uszlachetniającego czynnego na system zwrotu ceł. Ustalona norma zwrotu ceł przy wywozie firanek i tiulu odpowiada mniej więcej normom, ustalonym dotychczas w obrocie uszlachetniającym czynnym.

Powyżej omówione zwroty ceł dotyczą, jak wspomniano, zwrotu cła od przędzy, względnie od przędzy i barwników przy wywozie wszelkich towarów bawełnianych za wyjątkiem konfekcji. Drugą kategorię towarów, która umieszczona zostanie w tem samym rozpo-

ządzeniu, stanowić będą zwroty ceł przy wywozie wyrobów węlnianych, półwęlnianych, z jedwabiu sztucznego, odzieży etc., dla których normy zwrotu cła są ustalone jedynie od barwników. Są one powtórzeniem zwrotów ceł, objętych dotychczas obowiązującym rozporządzeniem z dn. 29/VI 1929 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 59, pod 464), z tą małą różnicą, iż dodany został nowy zwrot cła od barwników przy wywozie węlnianych filców metrowych kolorowych w wysokości zł 85 od 100 kg. Umieszczenie tych zwrotów ceł łącznie ze zwrotami ceł, opartymi na innych podstawach dla wspomnianych powyżej wyrobów bawełnianych, ma miejsce jedynie ze względów techniczno-celnych, które wymagają pewnej komasacji zwrotów ceł w jednym rozporządzeniu. Ze względu na to, iż normy te, oparte jedynie na zwrocie cła od barwników, odbiegają znacznie od norm, przewidzianych dla grupy towarów bawełnianych, nie należy wyciągać wniosków w kierunku jakiegokolwiek celowego uposiedzenia popierania wywozu tych artykułów w stosunku do wyrobów bawełnianych. W związku z uzasadnionymi koniecznościami gospodarczymi i w miarę możliwości skarbowych mogą zająć i tutaj pewne dalsze zróżniczkowania, jak też w niektórych wypadkach podwyższenia norm zwrotu ceł. Przewiduje się już podniesienie zwrotu ceł dla odzieży i bielizny. Uzasadnione wydaje się też podwyższenie zwrotów cła dla tkanin z jedwabiu sztucznego, które korzystają obecnie ze zwrotu cła jedynie od barwników, podczas gdy przędza z jedwabiu sztucznego na podstawie rozporządzenia z dn. 6 sierpnia 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 76, poz. 684) posiada wyższe normy zwrotu ceł ze względu, iż zostały one ustalone od przypadającego cła za wszystkie chemikalia, zużyte przy produkcji jedwabiu sztucznego, i były powtórzeniem norm, przyjętych w obrocie uszlachetniającym czynnym, z którego przędza ta przy wywozie uprzednio korzystała. Podobnie należy się liczyć z możliwością pewnych zmian w grupie towarów węlnianych, aczkolwiek sprawa ta nasuwa obecnie pewne trudności w związku z koniecznością skasowania w tym wypadku obrotu uszlachetniającego czynnego przędzą czesankową i z tego powodu wymaga przedewszystkiem uzgodnienia stanowiska w łonie samego przemysłu zainteresowanego.

Czas trwania ważności omawianego nowego rozporządzenia w sprawie zwrotu ceł przy wywozie wyrobów włóknistych zostanie ograniczony do dn. 31 marca 1931 r. Należy się spodziewać, iż ustalenie dziesięciomiesięcznego terminu trwania zwrotu ceł może wywołać krytyczne uwagi, iż okres ten jest zbyt krótki, o ile chodzi o efekt, który mają wywołać zwroty ceł, a mianowicie wydatne zwiększenie wywozu. Uwagi te mogą być niepozbawione pewnej słuszności, jednakże względy budżetowe mają w tym wypadku też za sobą poważną rację. Opracowane zwroty ceł na nowych podstawach dla przemysłu bawełnianego stwarzają dla Skarbu Państwa nowe poważne obciążenie. Przyjmując, iż dzięki podwyższeniu norm zwrotów ceł oraz przez wprowadzenie zróżniczkowania w kierunku stworzenia lepszych warunków do wywozu więcej wartościowych wyrobów eksport dotychczasowy wyrobów bawełnianych wzrośnie przypuszczalnie o 50%, należy się liczyć z obciążeniem Skarbu na sumę około zł 7 miljn. rocznie, co w stosunku do zrealizowanych zwrotów ceł dla towarów bawełnianych w 1929/30 r. na sumę około zł 1·8 miljn. da zwyżkę o przeszło zł 5 miljn.

Biorąc pod uwagę, iż ogólna suma zwrotu cła od wszelkich towarów wywożonych zagranicę wynosiła w 1929/30 r. zł 28,620.000, można z dużym prawdopodobieństwem ustalić, iż po dodaniu nowego obciążenia w wysokości z górą zł 5 miljn. oraz w wypadku dalszego utrzymania zwrotów cła przy wywozie artykułów rolnych, jako też wprowadzenia przygotowywanych zwrotów cła w innych dziedzinach, suma zwrotu cła przekroczy przypuszczalnie w obecnym roku budżetowym zł 40 miljn.

Przygotowując zwroty cła dla przemysłu bawełnianego na nowych podstawach, Rząd poszedł ze swej strony bardzo daleko w kierunku zrealizowania postulatów, wysuniętych przez sfery przemysłowe, zwłaszcza o ile chodzi o zwrot cła dla tkanin wysokogatunkowych, dla których są projektowane bardzo poważne normy zwrotu cła. Obecnie kolej przychodzi na zainteresowane sfery gospodarcze: w jakim stopniu zdolne są one wykorzystać przyznane im zwroty cła w sensie rozwinięcia eksportu. Okres zatem od chwili wejścia w życie nowego rozporządzenia aż do dnia 31 marca 1931 r. będzie okresem próbnym, który posłużyć po-

winien do wypróbowania działania nowych zwrotów cła oraz do zbadania, w jakim stopniu one wpływają na rozwój eksportu — zarówno pod względem ilościowym i jakościowym, jak też odnośnie kierunków samego wywozu. Na podstawie tych badań będzie można wyciągnąć wnioski przy końcu okresu ważności wspomnianego rozporządzenia co do dalszego ustosunkowania się do poparcia wywozu ze strony Państwa w formie zwrotu cła.

St. Konopski

Nawiązując do zawiadomienia, umieszczonego w zeszycie poprzednim (str. 883), w sprawie zmiany w składzie Redakcji Naczelnej naszego wydawnictwa, komunikujemy, że poczynając od niniejszego zeszytu tygodnik „Polska Gospodarcza” podpisywać będą: jako Redaktor Naczelny — wyłącznie P. Czesław Peche, a jako Redaktor — P. Wacław Szurig.

Wydawnictwo Tyg.
„POLSKA GOSPODARCZA”

ŻYCIĘ GOSPODARCZE

PRZEMÓWIENIE P. DR. WACŁAWA FAJANSA NA KONFERENCJI GOSPODARCZEJ W DN. 8 MAJA 1930 R.¹⁾

Niepodobna poddać w wątpliwość faktu, że rynek pieniężny polski wykazuje od dłuższego czasu zgoła niepospolitą jak na nasze warunki płynność, i że będące do dyspozycji rynku zapasy gotowizny przekraczają granice ujawniającego się zapotrzebowania. Mam jednak wrażenie, że charakter tej płynności niezawsze właściwie jest rozumiany, i że zwłaszcza niektóre elementy, które na wspomniany stan rzeczy się składają, nie są należycie oceniane ani pod względem swej istoty, ani też trwałości.

Jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, że zaznaczające się już od dłuższego czasu osłabienie tempa naszego życia gospodarczego i niepospolicie silne skurczenie się pojemności naszego rynku odbiorczego musiało w konsekwencji swej doprowadzić do bardzo znacznej redukcji obiegu wekslowego, a co za tem idzie do zmniejszenia rozmiaru operacji dyskontowych naszej instytucji emisyjnej. Istotnie, biorąc za punkt wyjścia najwyższy stan portfela wekslowego Banku Polskiego w październiku 1929 r., wyrażający się sumą zł 745 miljn., stwierdzamy spadek tegoż portfela o 21% do końca kwietnia r. b., w którym to czasie portfel Banku wynosił około zł 590 miljn.

Przy klasycznej organizacji naszej instytucji emisyjnej i przy naturalnym automatyzmie obiegu pieniężnego, mechanicznie przystosowującego się do tempa życia gospodarczego, powinniśmy właściwie skonstatować postępujący równolegle z powyżej zazna-

czonym stanem rzeczy proces kurczenia się obiegu pieniężnego. Tymczasem obieg biletów bankowych, który w ostatnich miesiącach r. ub. wykazywał raczej pewną tendencję zniżkową, począł od początku r. b. zwiększać się w tempie stosunkowo szybkim: pomiędzy 20/I 1930 r. a 30/IV 1930 r. emisja banknotów wzrosła z zł 1.161 miljn. do zł 1.326 miljn., gdy tymczasem w tym samym okresie portfel wekslowy Banku Polskiego uległ redukcji z zł 675 miljn. na zł 590 miljn. Fakt ten, pozornie paradoksalny, ma jednak swoje zupełnie logiczne uzasadnienie: szukać go należy w zachodzącej w tym czasie dość forsownej realizacji rachunku bieżącego Skarbu Państwa w Banku Polskim, który to rachunek, jak wiadomo, w ciągu ostatnich 2 lat utrzymywał się stale na stosunkowo bardzo wysokim poziomie. Nie ulega wątpliwości, że gromadzenie przez Bank Polski znacznych, bo w granicach od zł 225 miljn. do zł 340 miljn. wahających się kwot na rachunku bieżącym, wyciskało na naszym obiegu pieniężnym piętno zupełnie wyraźnej deflacji. Wszak należy mieć na uwadze, że fundusze skarbowe, gromadzone w Banku Polskim, aczkolwiek w dużej swej części nie własnością Skarbu Państwa będące, stanowiły 20—25% ogólnej emisji Banku Polskiego. Że ta przez Skarb Państwa uprawiana deflacja wzbudzała niejednokrotnie poważne zastrzeżenia — jest rzeczą znaną.

Zwrot w tej polityce, i to zwrot bardzo gwałtowny, nastąpił dopiero z początkiem r. b., z przyczyn, o których mówić tu nie będę, bo to zaprowadziłoby mnie zbyt daleko, które jednakże — i to pragnąłbym z całym naciskiem podkreślić — nic wspólnego z trudnościami natury budżetowej nie mają. Pomiędzy 20/I a 30/IV rachunek bieżący kas państwowych w Banku Polskim zmniejszył się z zł 342 miljn. do zł 121 miljn., realizacja zaś owych zł 220 miljn. nastąpiła oczywiście nie inaczej jak w drodze emisji banknotów. Je-

¹⁾ Przemówienie P. Dr. Wacława Fajansa, w sprawie sytuacji rynku pieniężnego i kapitałowego w Polsce i zagranicą, ogłoszone na konferencji u Pana Ministra Przemysłu i Handlu w dn. 8 b. m., zamieszczamy — ze względu na treść i na sposób ujęcia — w całości, jednocześnie zaznaczając, że w niektórych punktach nie odpowiada ono naszym poglądom. (Red.).

zeliż zatem w latach 1928 i 1929 Skarb Państwa uprawiał politykę wyraźnej deflacji, to, w przeciwstawieniu do tego okresu, pierwsze miesiące r. b. nazwać można w tym samym sensie okresem inflacji skarbowej.

Ta właśnie inflacja skarbowa oddziaływała niewątpliwie neutralizująco na równoległe postępujący proces deflacji gospodarczej, manifestujący się w powrotnym dopływie do Banku Polskiego sum banknotów, w związku z redukcją portfela wekslowego. Stąd wytworzyła się sytuacja, przy której słabnącemu w tempie życia gospodarczemu towarzyszyło stosunkowo silne zwiększenie się obiegu pieniężnego, co oczywiście wytworzyć musiało stan pewnego nadmiaru środków obiegowych i niewspółmierną w stosunku do ogólnej sytuacji płynność rynku.

Okres realizacji rachunku bieżącego Skarbu Państwa w Banku Polskim zbliża się jednakże ku końcowi. W stosunku do sum, podniesionych przez Skarb Państwa w ubiegłych kilku miesiącach, sumy, które jeszcze w najbliższym czasie mogą być podniesione, stanowią już kwotę stosunkowo niewielką. Dlatego też twierdzić można, że o ile życie gospodarcze nie ożywi się wydatnie w najbliższej przyszłości — a chwilowo nic, zdaniem moim, za tem nie przemawia — to proces deflacji gospodarczej rozwijać się będzie w sposób, niezakłócony ubocznymi czynnikami. Jeżeli ponadto uwzględnimy, że emisja nowej pożyczki premjowej w kwocie $\text{Z} 50$ miljn. odciągnie z rynku część rozporządzalnego kapitału płynnego, co — przynajmniej do czasu, kiedy część owa skierowana zostanie przez Skarb Państwa w inne łożysko obiegowe — uszczupli zasoby gotowizny na rynku, to nie należy uważać za rzecz wykluczoną, że w II połowie r. b. sytuacja naszego rynku pieniężnego nie będzie się kształtowała pod znakiem tak daleko idącej płynności, jak to ma miejsce obecnie.

Jeżeli nad powyższą sprawą tak długo się zastanawiałem, to dlatego, aby udowodnić, że dość szeroko rozpowszechnione obecnie mniemanie o wielkiej zasobności naszego rynku jest w znacznym stopniu iluzją. Polska nigdy dotychczas nie była i tak prędko nie będzie w stanie uzgodnić skali swych potrzeb zarówno w zakresie kapitału inwestycyjnego, jak obrotowego ze skalą swych własnych w tej dziedzinie możliwości, i dlatego też sprawa należytego ustosunkowania się naszego do zagadnienia pozyskania kapitału zagranicznego jest, tak jak i była, sprawą pierwszorzędną aktualności.

Zagraniczny rynek pieniężny przesycony jest w stopniu jeszcze znacznie większym, aniżeli to ma miejsce w Polsce, swobodną, poszukującą odpowiedniej lokaty gotowizną. Proces spadku ceny pieniądza, który stopniowo doprowadził stopę dyskontową Banku Francuskiego do $2\frac{1}{2}\%$, Szwajcarskiego do 3% , Angielskiego i New-Yorskiego do $3\frac{1}{2}\%$ — jest najlepszym dowodem tej niepospolitej w dziejach powojennych płynności rynku międzynarodowego. Jednakże i ten fakt niezawsze trafnie jest oceniany. Przesilenie gospodarcze, które panuje w całym świecie i którego przyczyną jest niebywale silny spadek cen płodów rolnych i zasadniczych surowców oraz gwałtowne skurczenie się pojemności rynków odbiorczych, zwolniło oczywiście bardzo znaczne zapasy kapitału, uwięzione poprzednio w obrotach gospodarczych. Fatalna konjunktura przemysłowa wycisnęła znamienne piętno najdalej posuniętej ostrożności na wszelkich opera-

cjach finansowej natury. Krach giełdowy ostatnich miesięcy wypłoszył z terenów giełdowych liczne rzesze, poprzednio zainteresowane w grze spekulacyjnej i przeznaczające na ten cel bardzo znaczne środki. Pieniądz, zwolniony z tych wszystkich operacji, szuka obecnie korzystnej dla siebie lokaty prawie wyłącznie w krótkoterminowych, jak najpłynniejszych transakcjach.

Jeżeli światowy rynek pieniężny wyobrazimy sobie w postaci wielkiego skarbcza z określoną ilością skrytek, z których każda mieści w sobie pewne zapasy kapitałów, o specjalnym przeznaczeniu, jeżeli dalej przedstawimy sobie, że zasoby, nagromadzone w tych wszystkich skrytkach, zostały przeniesione do jednej z nich, mieszczącej kapitały o przeznaczeniu krótkoterminowym, to wówczas zdamy sobie z łatwością sprawę z możliwości nadmiernego przepelnienia tej jednej skrytki, pomimo że ogólna suma rozrządzonego kapitału ulec mogła nawet pewnemu zmniejszeniu.

Dlatego też twierdzą, że owa cechująca rynek światowy płynność nie jest bynajmniej wyrazem nadmiaru kapitałów wogóle, lecz jedynie wyrazem rozbieżności, istniejącej pomiędzy charakterem pieniądza, będącego w zaofiarowaniu, a charakterem ujawniającego się zapotrzebowania. Z tego właśnie stanu rzeczy wypływa znamienna dla chwili obecnej obojętność w stosunku do długoterminowych operacji pożyczkowych, obojętność, która doprowadziła do niepowodzenia takich transakcyj, jak np. pożyczka finlandzka na rynku paryskim i brazylijska na rynku londyńskim. Również i dla szeroko obecnie omawianej niemieckiej pożyczki reparacyjnej, od długiego już czasu przygotowywanej, brak jest, mam wrażenie, entuzjazmu, a śmiem nawet twierdzić, że niektóre rynki przystępują do jej realizacji z pewną niechęcią.

W obliczu powyższych faktów niepodobna jest nazwać inaczej, jak demagogją, dość często rozpowszechnianą ostatnimi czasy przez pewien odłam prasy opinii, jakoby Polska nie mogła obecnie uzyskać pożyczki zagranicznej ze względu na panującą w niej stosunki wewnętrzne. Twierdzą, że jakkolwiek byłaby sytuacja wewnętrzna Polski i jakiegokolwiek u nas panowały stosunki, nasz apel w chwili obecnej o kredyt zagraniczny pozostałby bez skutku, przede wszystkim z tego względu, że rynki obce są dziś naogół nieprzychylnie usposobione dla długoterminowych operacji zagranicznych, rezerwując swe szczupłe w tej dziedzinie możliwości prawie wyłącznie dla potrzeb własnych.

Położenie międzynarodowego rynku pieniężnego nosi na sobie niewątpliwie cechy ciężkiej i przewlekłej choroby. Jednakże w życiu gospodarczym — jak w każdej innej zresztą dziedzinie — stan chorobowy wyłania z siebie z natury rzeczy pewne pierwiastki, które w skutkach swoich zwracają się przeciwko samej chorobie. W stosunku do dziedziny, o której mówimy, pierwiastkiem takim jest cena pieniądza, która przy poziomie, do którego już ubecnie się obniżyła, zaczyna niewątpliwie zatracać swą siłę atrakcyjną. Im dłużej zaś trwać będzie owo zniekształcenie się stosunków, im silniejsze będzie napięcie samego kryzysu, tem gwałtowniejszy i mocniejszy będzie proces odprężenia. Mam wrażenie, że przesilenie na międzynarodowym rynku pieniężnym zbliża się do swego punktu kulminacyjnego i że może już niedługo wypadnie nam czekać na chwilę, kiedy pod wpływem postępującego zniechęcenia do omal nie rentujących się

tranzakcyj krótkoterminowych, rozpocznie się ponowne przekształcanie się części obecnego rynku pieniężnego w rynek lokacyjny.

Czy wówczas strumień kapitału, poszukujący ujścia, skieruje się m. in. również w łóżyisko, prowadzące ku Polsce? Czy warunki naszego bytowania w zasadniczych dziedzinach dają kapitałowi zagranicznemu te gwarancje, których on wymaga, pragnąc zaangażować się poza granicami własnego kraju?

Sądzę, że byłoby błędem, gdybyśmy w tym kierunku poddawali się zbyt niemu optymizmowi, obawy zaś moje co do danej sprawy płyną z dwóch źródeł: z warunków, w jakich funkcjonować muszą nasze jednostki gospodarcze, i z naszego ogólnego położenia wewnętrznego.

Jak już zaznaczyłem, kryzys, który przeżywamy, nie jest zjawiskiem lokalnym, lecz jest fragmentem przesilenia, które ogarnęło nieomal świat cały. Powiem nawet, że korzenie tego przesilenia światowego sięgają w innych krajach dużo głębiej aniżeli w Polsce. Natomiast reakcja organizmu gospodarczego na trawiającą go chorobę jest, zdaniem moim, w Polsce znacznie silniejsza aniżeli gdzieindziej, co pozostaje oczywiście w związku z naszą niezwykle słabą odpornością na wszelkie załamania się koniunktury. Powodem tego stanu rzeczy jest brak wszelkich rezerw, jest niewspółmierne w stosunku do potrzeb zaopatrzenie naszych warsztatów pracy, zarówno przemysłowych, jak rolnych, we własny kapitał obrotowy. Jest rzeczą znaną, że znakomita większość naszych przedsiębiorstw pracujeomal że w 100% pożyczonym kapitałem obrotowym, że płynne aktywa naszego przemysłu, w postaci surowców i wyrobów gotowych, są przeważnie w całości obciążone zobowiązaniami względem osób trzecich. W tym stanie rzeczy każdy spadek cen surowców, powodujący zmniejszenie się wartości płynnych aktywów, zmniejsza automatycznie pokrycie dla obciążających dane przedsiębiorstwo zobowiązań, wytwarzając stan podbilansowy; każde skurczenie pojemności rynku, podważające istniejącą poprzednio równowagę pomiędzy terminami płatności zobowiązań a terminami realizacji płynnych aktywów, zmusza przedsiębiorcę do forsownej sprzedaży towaru, co w konsekwencji doprowadzić musi do spadku cen, a tem samem do gwałtownego zaostrzenia kryzysu. Te same symptomy, które narażają przedsiębiorcę zagranicznego na stratę części własnego kapitału obrotowego, powodują dla przedsiębiorcy polskiego natychmiastowe zachwianie równowagi jego bilansu. Stąd ta nadzwyczajna ilość nadzorów sądowych i upadłości, które charakteryzują okres obecny, stąd tak szybkie przekształcanie się przesilenia w katastrofę gospodarczą.

Trudno wymagać, ażeby Polska, która nigdy nie obfitowała w kapitały obrotowe, i której szczupłe zasoby w tej dziedzinie zostały przez wojnę i okupację jeszcze znakomicie zmniejszone, mogła być w ciągu ubiegłych 10 lat osiągnąć stan samowystarczalności w zakresie potrzebnych jej kapitałów obrotowych. Ale można wymagać, aby tak niepospolicie ważna dla Państwa i jego gospodarki dziedzina, jak sprawa kapitalizacji, była otoczona ze strony Rządu specjalną opieką, i aby stworzone zostały wszystkie warunki, konieczne dla jak najszybszego wyjścia z tak niekorzystnego stanu, w jakim funkcjonuje organizm gospodarczy Polski. Tymczasem cała konstrukcja naszego systemu podatkowego, cały stosunek rządów wszel-

kich odcieni i władz administracyjnych do sprawy rentowności wszystkich dziedzin naszego życia gospodarczego sły wyraźnie po linii, wręcz uniemożliwiającej jakiegokolwiek gromadzenie rezerw i osiągnięcie niezbędnego minimum odporności. Nie liczono się ani z faktem powszechnie znanym, że po „latach tłustych” następują „lata chude”, ani z okolicznością, że każdy przedsiębiorca ma prawo osiągać w okresach wysokiej koniunktury takie zyski, które zapewniłyby mu równowagę finansową również w nieuniknionych okresach przesilen gospodarczych.

Być może, że hasło „wszystko dla Skarbu” miało swoje realne uzasadnienie w pierwszych latach naszego odrodzonego bytu, kiedy istotnie należało kosztem choćby najdalej idących ofiar kłaść podwaliny skarbowości nas ej. Lecz robić z hasła tego zasadę stałą i niewzruszalną — znaczy zwracać się przeciwko interesom Skarbu, którego los jest wszak nierozdzielnie związany ze sprawnym funkcjonowaniem mechanizmu gospodarczego. Dlatego też w imię zbieżnych interesów gospodarstwa narodowego i indywidualnego należy jak najrychlej przystąpić do radykalnej rewizji zasad naszego obecnego systemu podatkowego i praktyki naszych władz skarbowych.

Przesilenie obecne zdemaskowało niepospolicie słabą odporność naszego życia gospodarczego nie tylko wobec nas samych, t. j. wobec kraju, lecz również wobec zagranicy. Kapitał obcy, angażujący się w przemysł polskim, miał zawsze bardzo daleko idące zastrzeżenia co do strony zarobkowej naszych przedsiębiorstw. A jest rzeczą niewątpliwą, że ze wszystkich form zainteresowania się kapitału zagranicznego najbardziej pożądaną pod każdym względem jest forma stałej partycypacji w przemyśle. Zwłaszcza w dzisiejszych czasach wielkich porozumień międzynarodowych, wejście przemysłu polskiego w bezpośredni kontakt z poważnymi przemysłowymi placówkami zagranicznymi zapewnić może Polsce ogromne korzyści. To też musimy z jak największą energią przystąpić do stworzenia warunków, sprzyjających dopływowi kapitału zagranicznego w tej właśnie formie, jednym zaś z zasadniczych warunków zwiększenia atrakcyjności Polski dla zagranicznego kapitału o charakterze przemysłowym jest zapewnienie temu kapitałowi należytych podstaw rentowności w sensie wyżej wspomnianym.

Niepozbawioną głębszego znaczenia pod kątem widzenia interesów kapitału zagranicznego jest również sprawa rewizji obowiązującej u nas ustawy akcyjnej, której przepisy pod wieloma względami spotykają się z poważnymi i uzasadnionymi zastrzeżeniami zarówno ze strony miejscowych jak zagranicznych sfer gospodarczych. Nie chcąc wchodzić w szczegóły tego zawilego zagadnienia, pragnę tylko zwrócić uwagę na przepis, dotyczący nowych emisji akcji po kursie nie niższym od nominalu, z uwzględnieniem wszystkich ujawnionych rezerw, oraz na przepis, ograniczający do 25 lat istnienie t. zw. udziałów założycielskich.

Poruszając kwestję zwiększenia atrakcyjności, jaką przedstawiać może Polska dla kapitału obcego, niepodobna pominąć milczeniem doniosłej sprawy układu naszych stosunków wewnętrznych. Zagraniczny świat finansowy, analizując warunki danego rynku pod kątem widzenia gwarancji, którą daje on zaangażowanemu w nim kapitałowi, nie wymaga bynajmniej pewnego specjalnego, zgóry określonego ustroju państwowego, nie sprzyja jakimś specyficznym formom układu i stosunku poszczególnych elementów władzy

państwowej, przeciwstawiając się równocześnie innym. Żąda on jedynie — oczywiście niezależnie od istnienia podstawowych warunków ustroju kapitalistycznego — skonsolidowanej struktury wewnętrzno-politycznej, dającej należyłą rękojmię sprawnego, niezakłóconego przez uboczne czynniki biegu mechanizmu gospodarczego. Wszak jest rzeczą wiadomą, jak powściągliwie zachowuje się kapitał nawet względem własnego rynku w okresach niewyjaśnionej sytuacji wewnętrzno-politycznej, np. w czasie przedwyborczym, odraczając przeważnie finalizację większych operacji, aż do czasu skryształowania się stosunków. Nic zatem dziwnego, że od rynków obcych wymaga on również jasnego horyzontu politycznego.

Pragnąc wejść ponownie, jak przed 3 laty, w orbitę światowych stosunków finansowych — oczywiście dopiero wówczas, gdy rynek międzynarodowy znów wykazywać zacznie należyłą chłonność — będzie musiała Polska przystosować swe stosunki wewnętrzne do

wyżej wyluszczonej kryterijów świata finansowego. Jeżeli bowiem opinia zagranicy w stosunku do tej właśnie dziedziny naszego życia miałaby dla nas wypaść nieprzychylnie, to rynek międzynarodowy zajmie względem nas stanowisko biernego obserwatora. Wobec panującego w całym szeregu krajów głodu kapitału będzie świat finansowy mógł z pewnością bez wielkiego dla siebie uszczerbku wysunąć Polskę na czas odpowiedni poza nawias swych planów, zachowując się w stosunku do niej wyczekująco. Tylko Polska, niestety, długo czekać nie może. Bo w naszych warunkach odcięcie od źródeł kapitału międzynarodowego jest równoznaczne z zahamowaniem postępu gospodarczego i utknięciem na martwym punkcie. A wszak z ust Pana Ministra Kwiatkowskiego padły tu przed chwilą znamienne słowa ostrzeżenia, że kto w naszych warunkach nie podąży naprzód, kto stoi w miejscu, ten będzie stratowany.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W MARCU 1930 R. — Wydobyte węgla kamiennego w marcu 1930 r. w porównaniu z wydobyciem w marcu 1929 r. oraz przeciętnym miesięcznym wydobyciem w 1913 r. ilustruje tablica I.

Spadek wydobywania węgla kamiennego w marcu 1930 r. w zestawieniu z lutym 1930 r. oraz marcem 1929 r. wykazują następujące liczby:

Rejony	W stosunku:			
	do lutego 1930 r.		do marca 1929 r.	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	93.779	4'10	638.418	22'56
Dąbrowski	62.906	11'84	263.448	36'01
Krakowski	6.175	3'57	78.777	32'08
Ogół. w Państwie:	162.860	5'45	980.643	25'76

Wydobyte węgla kamiennego pomimo większej w marcu o 2 ilości dni roboczych niż w lutym wykazało w miesiącu sprawozdawczym dalszy spadek wskutek utrzymującego się sta-

wego zapotrzebowania na rynku wewnętrznym oraz dalszego spadku eksportu. Przeciętne dzienne wydobyte wynosiło w marcu 106.728 t, a zatem zmniejszyło się w porównaniu z lutym o 17.846 t.

Ogólny zbył węgla kamiennego w marcu wynosił 2.294.781 t t. j. zmniejszył się w porównaniu z lutym o 11.250 t.

Zapasy węgla kamiennego na zwalach kopalnianych, jak t wynika z tablicy II, wzrosły o 169.555 t, wynosząc w końcu miesiąca 2.035.912 t.

Wzrost zbytu krajowego i spadek eksportu w marcu w stosunku do lutego obrazuje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbyt w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	+ 8.472	0'81	— 21.164	2'88
Dąbrowski	+ 16.724	6'68	— 10.766	8'19
Krakowski	— 4.589	3'27	—	—
Ogół. w Państwie:	+ 20.607	1'43	— 31.930	3'68

Tablica I

Wydobyte węgla kamiennego — w marcu 1930 r.

REJONY WĘGLOWE	marzec				1913 Przeciętne miesięczne wydobyte tonn	Od początku roku do końca marca				
	1930		1929			1930		1929		1913
	tonn	1913= 100	tonn	1913= 100		tonn	1913= 100	tonn	1913= 100	tonn
Rejon śląski:										
wydobyte ogółem	2,191.969	81'73	2,830.387	105'54	2,681.842	7,316.736	90'94	8,245.614	102'49	8,045.526
przeciętnie dziennie	84.307	78'07	108.861	100'80	107.994	97.556	90'33	109.942	101'80	107.994
Rejon dąbrowski:										
wydobyte ogółem	468.186	82'39	731.634	128'75	568.267	1,741.029	100'50	2,156.478	124'65	1,727.246
przeciętnie dziennie	18.007	77'90	28.140	121'73	23.116	23.214	100'42	28.753	124'39	23.116
Rejon krakowski:										
wydobyte ogółem	166.764	101'54	245.541	149'51	164.233	564.908	114'66	738.772	149'94	492.699
przeciętnie dziennie	6.414	96'99	9.444	142'81	6.613	7.532	113'90	9.850	148'95	6.613
Ogółem w Państwie	2,826.919	82'80	3,807.562	111'82	3,414.342	9,622.673	93'74	11,140.864	108'53	10,265.471
Przeciętnie dziennie	108.728	78'95	146.445	106'33	137.723	128.302	93'16	148.545	107'86	137.723

Zbyt węgla w kraju według odbiorców ilustruje tablica III. W miesiącu sprawozdawczym w związku z sezonem wiosennym zaznaczyło się zwiększenie zapotrzebowania na węgiel przez przemysł cementowy, ceramiczny i cegielnie (o 15.970 tys. t), zapotrzebowanie innych gałęzi przemysłu utrzymało się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca. Natomiast dostawy dla kolei zmniejszyły się o 24.061 t. Ogólny zbyt krajowy w marcu w stosunku do lutego zwiększył się o 20.607 t, t. j. o 1'43%.

Eksport węgla według krajów ilustruje tablica IV. Z danych zestawienia tego wynika, że w marcu wyeksportowano do krajów północnych o 11.688 t mniej niż w lutym, co pozostaje w związku ze zmniejszeniem się wysyłki do Danii o 20.572 t, na Łotwę o 4.683 t i na Litwę o 3.039 t, podczas gdy eksport do Szwecji i Norwegii nieznacznie się zwiększył, a do Estonii

w miesiącu sprawozdawczym nie eksportowano wcale. Wywóz do państw sukcesyjnych zmniejszył się o 11.849 t, głównie z powodu zmniejszenia się wysyłki do Czechosłowacji i Węgier (eksport do Austrii nieznacznie się zwiększył). Eksport węgla do innych krajów, łącznie z węglem okrętowym, zmniejszył się o 7.905 t, również wywóz do W. M. Gdńska wykazał spadek o 486 t.

Obrót węgla brunatnego w marcu ilustruje tablica II. Wydobycie węgla brunatnego zmniejszyło się o 316 t w stosunku do lutego r. b. i o 2.587 t w stosunku do marca 1929 r.

W przemyśle koksierskim, jak to uwidacznia również tablica II, produkcja w marcu w stosunku do poprzedniego miesiąca zwiększyła się o 859 t, natomiast zmniejszyła się o 1.001 t w stosunku do marca 1929 r. Ogólny zbyt koksu w marcu w stosunku do lutego zmniejszył się o 3.198 t.

Tablica II

Obrót węgla, koksu i brykietów — w marcu 1930 r. (w tonnach)

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzed. miesiąca	Wydobycie	Do dyspo- zycji ¹⁾	R O Z C H Ó D							Ogółem	Poros. na zwa- lach na następ. miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E					
				W kraju	Zagra- nicę	Razem	Cele własne	Depu- taty	Razem			
WĘGIEL KAMIENNY												
Rejon śląski	1.277.317 ²⁾	2.191.969	3.446.080	1.056.860	713.417	1.770.277	203.052	40.951	244.003	2.014.280	1.431.800	
% rozchodu	63'41	108'82	171'08	52'47	35'42	87'89	10'08	2'03	12'11	100'00	71'08	
% wydobycia	58'27	100'00	157'21	48'21	32'55	80'76	9'26	1'87	11'13	91'89	65'32	
Rejon dąbrowski	508.082 ²⁾	468.186	975.144	267.208	120.767	387.975	50.109	13.530	63.639	451.614	523.500	
% rozchodu	112'50	103'67	215'92	59'17	26'74	85'91	11'09	3'00	14'09	100'00	115'92	
% wydobycia	108'52	100'00	208'28	57'07	25'80	82'87	10'70	2'89	13'59	96'46	111'82	
Rejon krakowski	80.958	166.764	247.722	135.859	670	136.529	25.884	4.727	30.611	167.140	80.582	
% rozchodu	48'44	99'77	148'21	81'29	0'40	81'69	15'48	2'83	18'31	100'00	48'21	
% wydobycia	48'55	100'00	148'55	81'47	0'40	81'87	15'52	2'84	18'36	100'23	48'32	
Ogółem w Państwie	1.866'357 ²⁾	2.826.919	4.668.946	1.459.927	834.854	2.294.781	279.045	59.208	338.253	2.633.034	2.035'912	
% rozchodu	70'88	107'36	177'32	55'44	31'71	87'15	10'60	2'25	12'85	100'00	77'32	
% wydobycia	66'02	100'00	165'16	51'65	29'53	81'18	9'87	2'09	11'96	93'14	72'02	
K O K S												
Rejon śląski	125.501	143.220	268.721	87.908	6.990	94.898	211	12	223	95.121	173.600	
% rozchodu	131'94	150'56	282'50	92'42	7'35	99'77	0'22	0'01	0'23	100'00	182'50	
% produkcji	87'63	100'00	187'63	61'38	4'88	66'26	0'15	0'01	0'16	66'42	121'21	
B R Y K I E T Y												
Rejon śląski	10.575	21.705	32.280	17.079	33	17.112	68	2	70	17.182	15.098	
% rozchodu	61'55	126'32	187'87	99'40	0'19	99'59	0'40	0'01	0'41	100'00	87'87	
% produkcji	48'72	100'00	148'72	78'69	0'15	78'84	0'31	0'01	0'32	79'16	69'56	
WĘGIEL BRUNATNY												
Rejon zawiercki	57	4.892	4.949	4.236	—	4.236	456	243	699	4.935	14	
Rejon wschodnio-ma- łopolski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rejon poznańsko-po- morski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ogółem w Państwie:	57	4.892	4.949	4.236	—	4.236	456	243	699	4.935	14	
% rozchodu	1'15	99'13	100'28	85'84	—	85'84	9'24	4'92	14'16	100'00	0'28	
% wydobycia	1'17	100'00	101'17	86'59	—	86'59	9'32	4'97	14'29	100'88	0'29	

¹⁾ Z uwzględnieniem przypisów i skreśleń przy sprawdzaniu zapasów oraz obrotu między kopalniami.

²⁾ Liczby poprawione.

Produkcja brykietów w marcu w porównaniu z lutym zwiększyła się o 2.712 t, również i zbył ogólny zwiększył się, wynosząc 17.079 t.

Liczbę czynnych kopalń węgla kamiennego ilustruje następujące zestawienie:

Rejony	Luty 1930			Marzec:		
	1930			1930		
Śląski	53			53		53
Dąbrowski:						
głębokie	19		19	19		19
płytkie	13	32	14	33	15	34
Krakowski	8		8			9
Ogółem:	93		94			96

W miesiącu sprawozdawczym wznowiono eksploatację węgla kamiennego na kopalni „Helena” w zagłębiu dąbrowskim.

Stan zatrudnienia, wydajność pracy i zarobki robotnicze w kopalniach węgla kamiennego w marcu 1930 r. ilustruje tablica V.

Liczba wszystkich dniówek odrobionych w kopalniach węgla kamiennego w marcu 1930 r. w porównaniu z lutym zmniejszyła się o 95.316, czyli o 3·86%, do czego przyczyniło się zmniejszenie ilości dniówek zwykłych odrobionych o 96.894, czyli o 4·11%, przy wzroście ilości dniówek nadliczbowych

o 1.578, czyli o 1·41%. Zmniejszenie się ilości dniówek odrobionych było spowodowane spadkiem zbytu węgla w marcu o 4·91% w porównaniu z lutym, przytem nastąpiło pomimo wzrostu ilości dni pracy o 2 (26 wobec 24).

Ilość dniówek opuszczonych w marcu w porównaniu z lutym wzrosła o 195.810, czyli o 25·27% — głównie z powodu znacznego wzrostu dniówek, opuszczonych z przyczyn niezależnych od robotnika (t. zw. świętówek), która wzrosła o 188.080, czyli o 35·43%: w rej. śląskim o 129.769, czyli 34·77%, w rej. dąbrowskim o 43.569, czyli 35·42% i w rej. krakowskim o 13.854, czyli 39·95%.

Stosunek wszystkich dniówek opuszczonych do wszystkich odrobionych wynosił w marcu 40·91%, stosunek zaś dniówek nadliczbowych do wszystkich dniówek odrobionych stanowił 4·78%.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników w marcu wynosiła 124.243, czyli spadła o 6.233 (4·78%) w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Przeciętne wydobycie węgla na robotniko-dniówkę spadło o 20 kg i wynosiło 1.191 kg.

Przeciętne całkowite zarobki mężczyzn na dniówkę opłaconą w marcu w stosunku do lutego wzrosły: w rej. śląskim o 1·59%, w rej. dąbrowskim o 0·53%, natomiast w rej. krakowskim pozostały bez zmiany.

Zbyt węgla kamiennego w Kraju z Kopalń Państwa Polskiego — w marcu 1930 r.

Tablica III

(według odbiorców)

RODZAJ ODBIORCÓW	1 9 3 0						1 9 2 9			
	marzec		luty		od pocz. roku		marzec		od pocz. roku	
	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%
I.—Przemysł										
Metalurgiczny — żelazny	129.108	8·84	126.703	8·80	392.732	8·41	181.778	7·71	559.960	7·97
" — innych metali	83.925	5·75	77.459	5·38	240.964	5·16	99.592	4·22	305.624	4·35
Koksiarnie	193.204	13·23	193.989	13·48	624.740	13·39	195.106	8·28	562.930	8·02
Brykietownie	21.258	1·46	18.363	1·29	70.975	1·52	22.137	0·94	65.745	0·94
Gazownie	21.216	1·45	25.542	1·77	70.952	1·52	38.494	1·63	118.468	1·69
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie, nie mające węgla własn.) ¹⁾	13.486	0·92	14.215	0·99	40.160	0·86	13.018	0·55	49.687	0·71
Naftowy	12.402	0·85	10.066	0·70	32.939	0·71	20.527	0·87	70.267	1·00
Solny	8.425	0·58	12.230	0·85	36.715	0·79	18.817	0·80	51.263	0·73
Cementowy, ceramiczny oraz cegielnie i wapienniki	55.161	3·78	39.191	2·72	130.415	2·79	96.860	4·11	257.712	3·67
Obróbczy (metalowy i inny)	15.355	1·05	15.410	1·07	48.333	1·04	24.941	1·06	66.602	0·95
Chemiczny	39.150	2·68	39.448	2·74	134.816	2·89	55.352	2·35	164.121	2·34
Garbarski i przetworów zwierzęcych	2.092	0·14	1.548	0·11	5.993	0·13	3.343	0·14	11.183	0·16
Rolniczy (przetw. rolne, browary, młyny i gorzelnie)	49.842	3·41	50.982	3·54	163.909	3·51	103.823	4·40	295.746	4·21
Cukrowniczy	10.304	0·71	4.781	0·33	35.625	0·76	19.020	0·81	62.083	0·88
Papierniczy	23.422	1·61	25.962	1·80	79.244	1·70	32.803	1·39	91.613	1·30
Włókienniczy	35.842	2·46	38.290	2·66	126.558	2·71	95.409	4·05	290.179	4·13
Inne gałęzie przemysłu	156.659	10·73	140.947	9·79	459.631	9·85	207.236	8·79	585.239	8·34
Razem przemysł¹⁾:	870.851	59·65	835.126	58·02	2.694.701	57·74	1.228.256	52·10	3.608.422	51·39
II.—Inni odbiorcy										
Koleje żelazne	328.719	22·52	352.780	24·51	1.111.246	23·81	443.200	18·80	1.351.431	19·25
Żegluga	265	0·02	600	0·04	865	0·02	350	0·01	1.173	0·02
Instytucje miejskie (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne — prócz gazowni)	33.972	2·33	30.284	2·10	107.465	2·30	56.338	2·39	181.069	2·58
Wojskowość	5.879	0·40	4.330	0·30	42.535	0·91	14.293	0·61	52.172	0·74
Instytucje państwowe	5.921	0·40	7.298	0·51	24.153	0·52	18.581	0·79	52.787	0·75
Opał domowy ²⁾	109.501	7·50	110.489	7·68	360.427	7·72	281.130	11·93	869.954	12·39
Pośrednicy	104.819	7·18	98.413	6·84	325.838	6·98	315.137	13·37	904.611	12·88
Razem inni odbiorcy²⁾:	589.076	40·35	604.194	41·98	1.972.529	42·26	1.129.029	47·90	3.413.197	48·61
Ogółem w kraju:	1.459.927	100·00	1.439.320	100·00	4.667.230	100·00	2.357.285	100·00	7.021.619	100·00

¹⁾ Bez zużycia własnego na cele techniczne kopalń.

²⁾ Bez zużycia własnego na deputaty.

Tablica IV

Eksport węgla kamiennego — w marcu 1930 r.

K R A J E	1 9 3 0				1 9 2 9				1 9 3 0		1 9 2 9	
	luty		marzec		marzec		luty		od początku roku			
	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%
I. — Kraje północne												
Szwecja	180.515	21'62	171.999	19'84	127.525	14'48	71.294	10'35	583.920	20'35	364.554	13'60
Norwegja	67.016	8'03	62.407	7'20	31.916	3'62	29.154	4'23	206.878	7'21	123.267	4'60
Dania	106.373	12'74	126.945	14'65	91.539	10'39	49.247	7'15	406.386	14'17	308.044	11'49
Finlandja	6.071	0'73	2.200	0'25	2.500	0'28	2.150	0'31	13.271	0'46	20.412	0'76
Łotwa	51.418	6'16	56.101	6'47	42.997	4'88	23.103	3'35	182.449	6'36	113.740	4'24
Litwa	4.321	0'52	7.360	0'85	8.092	0'92	1.591	0'23	18.419	0'64	14.538	0'54
Estonja	—	—	—	—	—	—	1.796	0'26	2.000	0'07	1.796	0'07
Kłajpeda	790	0'09	1.180	0'14	800	0'09	1.265	0'18	4.197	0'15	8.355	0'31
Razem:	416.504	49'89	428.192	49'40	305.369	34'66	179.600	26'06	1.417.520	49'41	954.706	35'61
II. — Państwa sukcesyjne												
Austria	143.472	17'18	139.928	16'14	246.007	27'92	249.963	36'26	464.047	16'18	797.684	29'75
Węgry	15.829	1'90	18.095	2'09	60.217	6'84	49.340	7'16	69.711	2'43	164.597	6'14
Czechosłowacja	47.058	5'64	60.185	6'95	86.968	9'87	86.924	12'61	176.014	6'13	260.741	9'73
Razem:	206.359	24'72	218.208	25'18	393.192	44'63	386.227	56'03	709.772	24'74	1.223.022	45'62
III. — Inne kraje												
Francja	65.137	7'80	59.200	6'83	32.568	3'70	24.089	3'49	244.700	8'53	106.103	3'96
Włochy	32.860	3'94	60.125	6'94	32.565	3'70	13.951	2'02	136.747	4'77	99.322	3'71
Algier	—	—	4.630	0'53	6.820	0'77	—	—	4.630	0'16	10.040	0'37
Jugosławja	1.435	0'17	1.390	0'16	3.492	0'40	925	0'13	4.298	0'15	5.552	0'21
Rumunja	3.371	0'40	3.683	0'42	8.639	0'98	1.560	0'23	14.146	0'49	16.465	0'61
Szwajcaria	10.670	1'28	8.477	0'98	19.705	2'24	11.315	1'64	28.616	1'00	40.266	1'50
Holandja	1.002	0'12	5.030	0'58	—	—	7.201	1'05	14.742	0'51	8.501	0'32
Belgia	5.143	0'62	5.807	0'67	—	—	—	—	16.851	0'59	2.750	0'10
Niemcy	183	0'02	152	0'02	810	0'09	681	0'10	494	0'02	1.669	0'06
Z. S. R. R.	5.801	0'69	—	—	5.400	0'61	—	—	13.761	0'48	8.650	0'32
Brazylja	—	—	—	—	—	—	6.950	1'01	—	—	6.950	0'26
Islandja	850	0'10	5.200	0'60	—	—	—	—	15.527	0'54	—	—
Hiszpanja	—	—	—	—	—	—	—	—	2.255	0'08	—	—
Razem:	126.452	15'14	153.694	17'73	109.999	12'49	66.672	9'67	496.767	17'32	306.268	11'42
IV. — W. M. Gdańsk	15.848	1'90	16.334	1'88	38.544	4'37	38.307	5'56	50.209	1'75	105.816	3'95
V. — Węgiel okrętowy	69.691	8'35	50.356	5'81	33.918	3'85	18.501	2'68	194.383	6'78	91.307	3'40
Ogółem:	834.854	100'00	866.784	100'00	881.022	100'00	689.307	100'00	2.868.651	100'00	2.681.119	100'00

Stan zatrudnienia, wydajność i zarobki robotnicze w Kopalniach węgla kamiennego — w marcu 1930 r.

Tablica V

T R E Ś Ć	R e j o n y:			Całe Państwo		
	Śląski	Dąbrowski	Krakowski			
I. — Stan zatrudnienia						
Liczba dni roboczych	26	26	26	26		
Liczba dniówek odrobionych	zwykłych nadliczbowych	1.637.714 77.663	465.828 30.751	156.070 4.934	2.559.612 113.348	
Liczba dniówek opuszczonych	ogółem w tem z przyczyn niezależnych od robotnika	668.459 502.971	229.933 167.474	72.327 48.536	970.719 718.981	
Liczba robotników, zapisanych z końcem miesiąca		87.460	26.036	8.601	122.097	
Liczba robotników przeciętnie zatrudnionych	ogółem	88.699	26.760	8.784	124.243	
	na dole	mężczyzn w tem: górników młodoc.	63.651	16.583	5.881	86.115
		razem	18.667 91	3.430 23	1.763 —	23.860 114
		razem	63.742	16.606	5.881	86.229
	na powierzch.	mężczyzn w tem: kobiet młodoc.	22.366 2.426	8.662 1.371	2.538 291	33.566 4.088
razem		165	121	74	360	
		24.957	10.154	2.903	38.014	

Na 1 przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada dniówek	zwykłych odrobionych	18'46	17'41	17'77	18'19				
	nadliczbowych	0'88	1'15	0'56	0'91				
	opuszczonych	7'54	8'59	8'23	7'81				
Liczba urzędników	technicznych	3.492	874	295	4.661				
	biurowych	1.646	398	198	2.242				
	razem	5.138	1.272	493	6.903				
II. — W y d a j n o ś ć r o b o t n i c z a									
Wydajność pracy (wydobycie na robotniko-dniówkę)—kg	górnika	6.438	8.631	5.637	6.663				
	załogi na dole	1.856	1.676	1.655	1.811				
	całej załogi	1.278	943	1.036	1.191				
III. — Z a r o b k i r o b o t n i c z e									
Średni zarobek robotnika na 1 dniówkę — \bar{x}	o d r o b i o n a	za normalną pracę wykonaną ¹⁾	na dole	górnika mężczyzn młodoc.	12'34 9'70 2'98	11'31 7'96 3'44	9'49 7'36 —	12'01 9'24 3'10	
			na powierzch.	mężczyzn kobiet młodoc.	8'63 3'87 2'15	6'59 3'40 2'78	6'32 3'14 2'51	7'93 3'66 2'44	
			ogółem	mężczyzn młodoc. cała załoga	9'39 2'42 9'22	7'40 2'89 7'18	7'00 2'51 6'82	8'82 2'59 8'63	
		zarobek w gołównce ²⁾	na dole	górnika mężczyzn młodoc.	13'13 10'26 3'04	13'25 9'36 3'67	11'01 8'34 —	13'00 9'98 3'19	
			na powierzch.	mężczyzn kobiet młodoc.	9'37 4'06 2'17	7'98 3'81 3'05	7'32 3'39 2'72	8'86 3'93 2'59	
			ogółem	mężczyzn młodoc. cała załoga	10'00 2'45 9'82	8'80 3'15 8'51	7'99 2'72 7'77	9'62 2'72 9'41	
		o p ł a c o n a	całkowity zarobek ³⁾	na dole	górnika mężczyzn młodoc.	13'96 10'93 3'13	13'95 10'06 3'79	11'37 8'72 —	13'77 10'62 3'29
				na powierzch.	mężczyzn kobiet młodoc.	9'91 4'41 2'18	8'50 4'11 3'13	7'56 3'62 2'79	9'36 4'25 2'63
				ogółem	mężczyzn młodoc. cała załoga	10'63 2'49 10'44	9'44 3'24 9'14	8'33 2'79 8'11	10'22 2'78 10'00
	Obliczony przeciętny miesięczny dochód robotnika — \bar{x}	na dole	górnika mężczyzn młodoc.	269'06 209'49 53'98	246'53 182'87 81'91	209'70 160'96 —	261'44 201'05 59'61		
		na powierzch.	mężczyzn kobiet młodoc.	219'96 86'05 42'65	196'74 79'22 64'49	165'73 76'83 59'30	209'86 83'08 53'41		
		ogółem	mężczyzn młodoc. cała załoga	212'21 46'68 208'28	187'62 67'27 181'42	162'40 59'30 158'69	203'52 54'91 198'99		
	Sumaryczny całkowity zarobek całej załogi — \bar{x}					18.474.402	4.854.892	1.393.909	24.723.203
	IV. — S k ł a d k i u b e z p i e c z e n i o w e								
	Składki ubezpieczeniowe ze strony robotnika na dniówkę opłaconą — \bar{x}	na dole	górnika	1'47	0'77	0'61	1'32		
			mężczyzn	1'31	0'57	0'52	1'12		
			młodoc.	0'26	0'13	—	0'23		
		na powierzch.	mężczyzn	1'08	0'48	0'43	0'87		
kobiet młodoc.			0'59 0'18	0'23 0'20	0'29 0'30	0'45 0'21			
ogółem	mężczyzn młodoc. cała załoga	1'25 0'21 1'23	0'53 0'19 0'51	0'49 0'30 0'48	1'04 0'22 1'02				
Sumaryczne składki ubezpieczeniowe całej załogi — \bar{x}					2.167.025	272.742	171.914	2.522.928	

¹⁾ Jest to przeciętny zarobek na dniówkę odrobioną normalną lub akordową, bez dodatków za pracę nadliczbową, jak również bez wszelkich innych dodatków, lecz łącznie ze składkami ubezpieczeniowymi robotników.

²⁾ Obejmuje przeciętny zarobek na dniówkę odrobioną normalną lub akordową, dodatek za pracę nadliczbową i dodatek rodzinny.

³⁾ Jest to zarobek za pracę normalnie wykonaną łącznie z dodatkami: za pracę nadliczbową i rodzinnym, wartością węgla deputatowego, zapłata za dniówki urlopowe i składkami ubezpieczeniowymi robotników, obliczony za 1 dniówkę opłaconą.

Przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny w kopalniach węgla kamiennego w marcu w porównaniu z poprzednim miesiącem wzrósł: w rej. śląskim o 4'15%, w rej. dąbrowskim o 1'61% i w rej. krakowskim o 0'38%.

EKSPORT WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE MAJA wyniósł 418 tys. tonn, a więc w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia zmniejszył się o 20 tys. t, przyczem z rejonu śląskiego wywieziono 366 tys. t, t. j. o 6 tys. t mniej, a z rejonu dąbrowskiego 52 tys. t, a zatem o 14 tys. t mniej.

Na rynki północne wyeksportowano 230 tys. t, t. j. o 3 tys. t mniej, do państw sukcesyjnych 99 tys. t, a zatem o 2 tys. t mniej, do innych krajów 54 tys. t, t. j. o 6 tys. t mniej niż przeciętnie za połowę kwietnia.

Ekspert węgla do W. M. Gdańska zwiększył się o 4 tys. t i wyniósł 12 tys. t. Ilość wywiezionego węgla okrętowego zmniejszyła się o 13 tys. t, wynosząc 23 tys. t.

Przeciętna dzienna wysyłka zagranicę (łącznie z węglem okrętowym) w okresie od 1 do 15 maja wynosiła 34.886 t, przyczem z rejonu śląskiego stanowiła 30.476 t, a z rejonu dąbrowskiego 4.410 t.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

OTWARCIE WARSZAWSKIEJ IZBY ROLNICZEJ. — W dn. 14 maja r. b. w Ministerstwie Rolnictwa odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Warszawskiej Izby Rolniczej, pod przewodnictwem Prezesa Izby P. Zygmunta Brudzińskiego. Porządek dzienny zebrania składał się z 2 części, z których pierwsza obejmowała przemówienie Pana Ministra Rolnictwa, przemówienia powitalne przedstawicieli organizacji i stowarzyszeń rolniczych, zaproszonych na uroczystość rozpoczęcia działalności nowoutworzonej Warszawskiej Izby Rolniczej, oraz przemówienie programowe Prezesa Izby; część druga zebrania obejmowała wybór Wiceprezesa Izby, 7 członków Zarządu i ich zastępców, powołanie komisji, wreszcie określenie wysokości diet dla radców Izby.

Na zebraniu Rady było obecnych 80 radców (na ogólną liczbę 83). Na zebraniu Rady w pierwszej jego części byli obecni PP. Ministrowie: Rolnictwa i Reform Rolnych, wyżsi urzędnicy Ministerstwa Rolnictwa, P. Prezydent m. Warszawy, przedstawiciele innych izb rolniczych, izb przemysłowo-handlowych, rzemieślniczych, społecznych organizacji rolniczych, instytucji, ponadto szereg zaproszonych osobiście wybitnych przedstawicieli świata rolniczego.

Po otwarciu posiedzenia Rady przez Prezesa P. Z. Brudzińskiego Pan Minister Rolnictwa wygłosił następujące przemówienie:

„Zabierając głos na tem pierwszym zebraniu Rady Izby Rolniczej Warszawskiej, pragnę tym faktem dać wyraz oceny, którą daję chwili. Jest to — mojem zdaniem — chwila, w której praca Panów może dać historyczne znaczenie. Znając tradycję tutejszego rolnictwa, jestem przekonany, że tak będzie i że nie asystujemy jednemu z uroczystych początków bez dalszego ciągu i bez końca, t. j. osiągnięcia zamierzonego celu.

Pragnę, nie wchodząc w szczegóły, naszkicować to, na czem może i na czem — mojem zdaniem — powinna polegać istota Izby Rolniczej.

Jeżeli zaczynam od jej charakteru jako czołowej organizacji rolniczej, to nie dlatego, bym chciał raz jeszcze podkreślić potrzebę organizacji zawodu rolniczego. Jest to już ogólnik, którym operuje każdy mówca powiatowy, czy nawet kółkowy. Ta teoria wszakże przeobraża się w czyn tak chaotyczny, że nie osiąga tego zadania, do którego jest powołana.

Celem końcowym, do którego zmierza wszelka organizacja i któremu podporządkowują się wszystkie przygotowawcze wysiłki, dotyczące poszczególnych odcinków, jest stworzenie z danego zawodu siły politycznej. Proszę mnie dobrze zrozumieć. Polityką czasem nazywa się u nas partyjniactwo — tego typu polityka jest rozsadzaniem siły organizacyjnej i zaprzeczeniem wskazanego przeze mnie jej celu. Organizacja zawodowa tylko pod warunkiem zwania wszystkich swych części składowych może wytworzyć tę potęgę, którąby „polityk” nie mógł się posługiwać dla swych partyjnych celów, ale z którąby liczyć się musiał. Czemże bowiem jest polityka? Jest grą sił. Czem jest rząd? Jest wykładnikiem sił. Czem jest ustawodawstwo? Jest kreską bilansową pod zrównaniem aktywów i pasywów politycznych.

Rolnictwo polskie w chwili powstania Państwa takiej siły nie przedstawiało. Organizacje rolnicze miały bardzo pod niejednym względem chwalebna, a nawet świetną przeszłość, nie były wszakże nastawione do podjęcia ogromnych zadań, które się przed nimi otworzyły, a mianowicie do podjęcia zasadniczej koncepcji gospodarstwa rolniczego krajowego. Ten brak syntezy opinii spowodował, że poszczególne organizacje nie wykazały odporności na odśrodkowe tendencje partyjniactwa, co w dalszym ciągu pociągnęło za sobą upadek rolnictwa — do roli biernego przedmiotu polityki, kiedy powinny być aktywnym jej czynnikiem. Postępujące po sobie rządy eksperymentowały różnie, zależnie od różnych koncepcji politycznych. Zawodowy interes rolnictwa był brany w rachubę tylko — że tak powiem — przypadkowo; bo nie było takiego czynnika politycznego, któryby się nazywał polskim rolnictwem.

Dziś po dziesięciu latach organizacja zawodowa rolnictwa jeszcze nie osiągnęła wskazanego przeze mnie celu końcowego.

Mamy wprowadzić organizację poszczególnych, czasem mogłoby się wydawać, że za dużo, a jednak te wszystkie organizacje jeszcze nie składają się w jeden zwarty organizm.

I tak, mamy naukę rolniczą w kadrach swoich bardzo szeroko zakresloną, mamy trzy fakultety uniwersyteckie, Naukowy Instytut Puławski z dependencjami i cały szereg poszczególnych instytutów badawczych. Szkolnictwo niższych typów jest dobrze rozwinięte. Jest prasa wszelkich typów: naukowa, popularna i polityczna. Są towarzystwa i związki, których zadaniem jest przepuszczanie teorii naukowej przez filtr praktycznego doświadczenia i stwarzanie żywej szkoły rolniczej. Mamy kółka rolnicze, które ten postęp mają doprowadzić do zagrody włościńskiej, do chaty. Ruch popularyzowania wiedzy rolniczej obejmuje w szerokim zakresie kobiety i młodzież. Współdziała potężna sieć organizacji kredytowych i handlowych. Sejmiki powiatowe w całej Polsce wykazują bardzo skuteczne zrozumienie dla konieczności postępu i przeznaczają na cele rolnicze bardzo poważne kwoty. Na końcu wymieniam Ministerstwo i jego urzędy w województwach, które razem wzięwszy, pomimo szczupłych środków budżetowych, przeznaczonych na cele rolnicze, są jednak bardzo poważnym czynnikiem pracy.

Zdawałoby się, że to aparat ogromny, a w każdym razie bardzo kosztowny.

Jeżeli ta maszyna mimo to nie jest siłą polityczną, na którą wskazywałem, to dlatego, że nie tworzy organizmu, gdzieby każda poszczególna część składowa była tylko kółkiem jednej wielkiej całości.

Organizacja rolnictwa bowiem nie wykazała tej najważniejszej funkcji każdego organizmu — nie ma głowy, nie ma organu wspólnej myśli i niema organu, któryby tej myśli dawał wyraz. Otóż tem uzupełnieniem ma być — w mojem rozumieniu — Izba Rolnicza. Nie ma być ona jeszcze jedną z tak wielu odcinkowych organizacji, lecz ma być ich syntezą. Ona bowiem jest powołana do wydestylowania myśli zbiorowej całego rolnictwa i ma być tej myśli powołanym wyrazicielem.

Funkcja Izby, jako organu opiniodawczego rolnictwa, jest — mojem zdaniem — najważniejszym celem jej bytu.

Nie będę się dzisiaj zapuszczał w dowodzenie, jak we współczesnych złożonych warunkach życia gospodarczego trudno jest powziąć opinię, lecz proszę pamiętać, że wszelki wpływ nazwaną zaczyna się od tego, żeby mieć własne skrytaliczowane zdanie. Bez zdania niema woli. To, co się u Polaków często piętnuje jako brak woli, jako brak wytrwałości, to w ostateczności jest często brakiem zasadniczej koncepcji. Czyn

się załamuje, gdyż myśl podstawowa nie wytrzymuje próby życia.

Izba Rolnicza, obejmująca w swoim zakresie tylko jedno województwo, nie może oczywiście mieć w swojej opinii dalszego zasięgu jak to województwo, lecz w tych ramach może i musi być tym pośrednikiem pomiędzy społeczeństwem a Ministerstwem i czynnikami ustawodawczymi, którego w naszym życiu politycznym brak.

Zdaje mi się, że to właśnie zadanie Izby Rolniczej spowodowało koncepcję ustawodawczą, wyrażoną w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej o izbach rolniczych z dnia 22 marca 1928 r., w swych podstawach zasadniczych poważnie odbiegającą od ustawodawstwa pruskiego, a powołującą do współdziałania w izbach zarówno przedstawicieli samorządu terytorjalnego, jak i towarzystw rolniczych, zrzeszeń spółdzielczych, związków i organizacji fachowych i Ministerstwa.

Oprócz wskazanego celu czołowego mają izby cały szereg zadań poszczególnych.

Ministerstwo dążyć będzie do zdrowej decentralizacji, przekazując cały szereg funkcji państwowych izbom rolniczym w rozumieniu, że w samorządzie lepiej i skuteczniej mogą być spełniane. Nie będę ich wyszczególniał, tem bardziej, że sama ustawa wskazuje kierunek, w jakim iść należy. Od rozwoju izb rolniczych będzie zależało tempo, w jakim Ministerstwo będzie mogło rozszerzać zakres zasięgu ich pracy; już dziś wskazuję na to, że subwencjami, udzielanymi przez Ministerstwo Rolnictwa na miejscowe potrzeby rolnicze i na popieranie organizacji rolniczych, administrować będą oddział izby rolnicze.

Nadzór nad Izba Rolnicza będzie utrzymany w ściśle oznaczonych niezbędnych granicach, aby w ramach nowej organizacji samorządowej siły twórcze społeczeństwa rolniczego miały możliwość swobodnego rozwoju, a jednocześnie kształcenia tego poczucia własnej odpowiedzialności, które jest najcenniejszym czynnikiem charakteru obywatelskiego.

Samorząd bowiem ma być szkołą państwowości.

Nie chcę pominąć rzucającej się w oczy przy tej okazji ujemnej i nienormalnej niewłaściwości, którą będzie miała do przewyższenia Izba Rolnicza Warszawska — to jest brak normalnego jej sfinansowania. Niezależność finansowa wobec Rządu jest oczywiście warunkiem wydawania niezależnych opinii. Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej nie przewiduje dla nowotworzących się izb sposobu ich finansowania, a obciążenia rolnictwa w czasie obecnym nowym podatkiem wcale nie można brać pod uwagę. Wchodzącyby raczej w rachubę pewne ustawowe zmiany w repartycji istniejących świadczeń podatkowych pomiędzy Państwem a samorządem na korzyść Izby Rolniczej. Sprawa ta jest w chwili obecnej przedmiotem studiów w Ministerstwie Rolnictwa. Do czasu uregulowania kwestii samodzielnych podstaw finansowych izb rolniczych Państwo zapewni Warszawskiej Izbie Rolniczej niezbędne środki na zorganizowanie jej pracy. Dotacja rządowa, która w normalnych warunkach nie powinna przekraczać 20% dochodów Izby, będzie musiała w tym wypadku wykazywać o wiele wyższy odsetek. Samorządy powiatowe wykazują wszakże w całej Polsce dużo zrozumienia dla postępu rolniczego. W samym województwie warszawskim powiaty na cele rolnicze przeznaczają $\text{z} 2\frac{1}{2}$ miljn. Akcja ta powiatów jest wszakże rozproszona i, gubiąc się w szczegółach, nie daje tego efektu, któryby przy tak poważnych funduszach dać mogła. Do skoordynowania całej akcji rolniczej na danym terenie jest właśnie powołana Izba i sądzę, że nie trudno jej będzie znaleźć do samorządów powiatowych właściwe ustosunkowanie.

Organizacje rolnicze powojenne stanęły wszakże wobec niebezpieczeństwa, którego nie znaly czasy zaborców, a przed którym bardzo poważnie pragnąłbym w tej chwili przestrzec. Niebezpieczeństwem tem jest biurokratyjacja. Coraz to nowe zadania stające przed organizacjami z pewnością utrudniają, a nawet uniemożliwiają wypełnienie wszystkich zadań przez czynniki społeczne. Coraz to więcej zadań przesuwa się na urzędników, na biuro. Nienormalny rozrost tego procesu doprowadziłby do spaczenia całej koncepcji samorządowej, a nawet w ostateczności do jej upadku. Biuro nie powinno nigdy przestać być organem wykonawczym, czynnikiem zaś twórczym według samej istoty samorządu — powinien być czynnikiem społeczny. Niepodobna nie zauważyć, że praca społeczna powołanych do niej członków społeczeństwa rolniczego, t. j. inteligencji rolniczej, słabnie. Są ku temu przyczyny, ale są i preteksty. Trudne warunki życia gospodarczego z pewnością bardziej niż dawniej absorbują rolnika, może też być, że praca społeczna jest dziś trudniejsza, niż była dawniej. To są przyczyny. Jeżeli się wszakże mówi o jej niewdzięczności, albo nawet o jej daremności, to mogą to tylko uznać za preteksty, preteksty, osłaniające zanik zmysłu organizacyjnego, bez którego w dzisiejszych

stosunkach nieuniknione jest wykreślenie się z życia. Trzeźwo trzeba sobie zdać sprawę z tego, że życie współczesne wymaga walki i automatycznie wypiera uchylających się od niej. Selekcja nigdy nie była tak ostra, jak w chwili obecnej, i idzie w kierunku coraz bardziej nieubłaganej logiki.

Gdyby tendencja wycofywania się inteligencji rolniczej z życia społecznego i wynikającej stąd biurokratyzacji samorządu miała się okazać istotną, mogłaby nastąpić chwila, gdzieby Państwo uznało t. zw. samorząd jako fikcję kosztowną, której podtrzymywać nie warto. Rolnictwo całe wyszłoby na tem gorzej, gdyż widzimy na przykładzie Francji, że zastąpienie czynnika społecznego aparatem urzędniczym w życiu gospodarczym się nie udaje. Szczegółowa i kosztowna opieka państwowa, jaką daje Francja swojemu rolnictwu, okazała się daremną i nie może przeciwstawić się jego zamieraniu.

Mam głęboką wiarę, że rolnictwo polskie zrozumie swoją chwilę dziejową i uniknie tych dwóch niebezpieczeństw zasadniczych, o których mówiłem, t. j. partyjniactwa politycznego z jednej strony, a biurokratyzacji z drugiej, i stanie się tą siłą, która bez walki nawet, samym ciężarem gatunkowym zaważy na życiu społecznym Polski. Właściwe ustosunkowanie się do dalszych części składowych organizmu państwowego, któremi są: przemysł, handel, rzemiosła, praca, i stworzenie tego dla współżycia w jednej całości państwowej koniecznego solidaryzmu nastąpi dopiero z chwilą, kiedy każda z nich będzie świadoma swoich potrzeb i tej oczywistości, że żadna nie może żyć kosztem drugiej.

Sądzę, że wobec wielkiej tradycji, którą ma Warszawa, jako centrum organizacji rolniczych za czasów zaborczych, Izba do swych zadań dorosnie tutaj prędzej, niż gdziekolwiek, i że wykaże zasadnicze warunki swego bytu, t. j. sprawność w wykonywaniu coraz dalej idących kompetencji, a zarazem coraz to pogłębiające się poczucie odpowiedzialności wobec Państwa i jego historii".

Po przemówieniu P. Ministra Rolnictwa wygłosił w dalszym ciągu przemówienia powitalne PP.: W. Długocki, Wicewojewoda Warszawski, Prof. S. Biedrzycki, Rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Inż. Cz. Klarner, Prezes Izby Przemysłowo-Handlowej, w Warszawie — w imieniu Związku Izb i Izby Przejmysłowo-Handlowej Warszawskiej, G. Pieniążkiewicz-Prezydent Izby Rzemieślniczej w Warszawie, F. Konwicki, Prezydent Izby Rzemieślniczej we Włocławku, Dyr. Jerzy Gościcki — w imieniu Związku Organizacji Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Dr. J. Chosłowski — w imieniu Wielkopolskiej Izby Rolniczej, Prez. Dr. Kazimierz Esden-Tempski — w imieniu Pomorskiej Izby Rolniczej, Dyr. Dr. Józef Raczyński — w imieniu Centralnej Kasy Spółek Rolniczych i Spółdzielni im. Stefczyka. Nadto życzenia nadesłali: Ks. Biskup Sufragan Warszawski Prof. A. Szlagowski, Prezes Śląskiej Izby Rolniczej P. J. Sztwiertnia, Prezes Wielkopolskiego Towarzystwa Kółek Rolniczych P. L. Pluciński, Prezes Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego, Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego w Lwowie, Prezes Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego w Krakowie P. A. Jura i in.

Po przemówieniach powitalnych zabrał głos Prezes Izby P. Z. Brudziński, wygłaszając dłuższe przemówienie. Na wstępie P. Prezes złożył podziękowanie P. Ministrowi Rolnictwa za te wskazówki i rady, jakich nie poskąpił w swem przemówieniu pod adresem Izby Warszawskiej, podkreślając równocześnie, że życzliwy, oparty na głębokim zrozumieniu potrzeb samorządu stosunek P. Ministra do Izby jest najlepszym zadatkiem nie tylko urzędowej, lecz i o wiele głębszej, twórczej programowej współpracy samorządu rolniczego z Ministerstwem Rolnictwa. Następnie P. Prezes podziękował P. Ministrowi Reform Rolnych, przedstawicielom pokrewnych organizacji samorządu gospodarczego, reprezentantom stowarzyszeń rolniczych, przedstawicielom instytucji oraz prasy, którzy zechcieli przybyć na pierwsze posiedzenie Rady

Warszawskiej Izby Rolniczej. W dalszym ciągu swego przemówienia P. Prezes podniósł doniosłość organizacji samorządu gospodarczego, który u nas w Polsce wiąże się z pradawnymi urządzeniami krajowymi: nasz bowiem samorząd przedrozbiorowy w miastach i ziemiach był właściwie samorządem grupowym, samorządem przedewszystkiem gospodarczym. Prądy XIX wieku, niwelujące ludność, unikały grupowania się ludności według jej zadań i interesów, a przytem samorząd przekształcił na terytorjalny, czyli na reprezentację ogółu ludności danego terenu, bez różnicy zawodu, zatrudnień i celów życiowych. Obecnie w postaci samorządu gospodarczego widzimy nawrót do naszych dawnych dziejowych form organizacyjnych, oczywiście, w postaci, odpowiednio dostosowanej do nowych warunków życiowych. Województwo warszawskie do organizacji samorządu rolniczego jest dość przygotowane, a strukturalnie jest najbliższe dzielniczy zachodniej i dlatego wybór województwa warszawskiego jako terenu utworzenia pierwszej Izby powstałej na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z marca 1928 r. — należy uznać jako trafny. Punktem ambicji Izby Warszawskiej, jako stołecznej, będzie utrzymywanie takiego poziomu, któryby stał się punktem atrakcyjnym zarówno dla istniejących jak i powstających izb, których kontakt stały i bliski powinien przyczyniać się do powodzenia poczynań każdej z nich i wszystkich razem. Z położenia terytorjalnego Izby Warszawskiej, obejmującej swoją kompetencją tereny, położone w szerokim promieniu dokoła wielkiego ośrodka aprowizacyjnego i wielkiego rynku płodów i przetworów rolnych, jakim jest Warszawa, wypływa cały szereg zadań szczególnych, uwzględniających potrzeby rolnictwa podstołecznego, którym Izba będzie starała się zadośćuczynić. Izba Rolnicza Warszawska będzie dążyła do utrzymania ścisłego kontaktu również z innymi organizacjami samorządu gospodarczego, albowiem poszczególne gałęzie produkcji rolnej są nierozdzielnie splecione z innymi gałęziami gospodarstwa narodowego. Mówca podkreśla, że przyjemnym obowiązkiem jego jest stwierdzić, że temu samemu stanowisku dała również wyraz Warszawska Izba Przemysłowo-Handlowa, występując w obronie postulatów rolnictwa wobec przeżywanego obecnie kryzysu. Przedewszystkiem jednak wzrok Izby zwrócony będzie wdół — ku rolnictwu i ziemi, z której Izba pochodzi. Zespolenie z ziemią, kompetencje, oparte na życiu się z terenem — oto podstawowe walory Izby. W stosunku Izby do organizacji rolniczych dążeniem Izby będzie opierać się na ich pracy i doświadczeniu, ułatwiać im pracę dalszą; to samo dotyczy i stosunku do samorządu terytorjalnego. Z natury Izby, jako organizacji przymusowej, opartej na trwałych podstawach prawno-publicznych, wynika, że obejmie ona przedewszystkiem całokształt zadań, dotyczących elementów technicznych produkcji rolniczej w postaci zakładów doświadczalnych, szkół fachowych, ksiąg rodowodowych, czynności kwalifikacyjnych i t. p., oraz ujmować będzie zagadnienia ekonomiczne, związane z miejscową produkcją rolną. Głównym zadaniem lokalnych organizacji rolniczych będzie organizowanie i wychowanie szerokich mas rolników oraz najszersza propaganda ulepszonych środków i metod produkcji w ścisłym porozumieniu z Izbą Rolniczą. Samorząd terytorjalny wykonywać będzie nadal te fundamentalne dla rolnictwa zadania, jakimi są: budowa środków komunikacji, higiena wsi, racjonalne budownictwo

wiejskie, popieranie finansowe meljoracji podstawowych i akcji zalesienia nieużytków oraz samorządowa opieka weterynaryjna w powiatach i gminach.

W zakończeniu Prezes Izby podniósł, że celem warszawskiego samorządu rolniczego będzie praca dla dobra całego rolnictwa województwa warszawskiego, oparta na idei solidarności jego interesów zawodowych.

W drugiej części zebrania Rady dokonany został wybór Wiceprezesa, 7 członków Zarządu Izby i ich zastępców oraz komisji Izby. Na stanowisko Wiceprezesa Izby został wybrany P. Kazimierz Dziewanowski, na członków zostali wybrani PP.: Dr. Witold Babiński, Stanisław Barczewski, Jerzy Ciechomski, Stanisław Deptała, Stanisław Leśniowski, Zdzisław Wierzbicki i Tadeusz Zakrzewski, na zastępców zostali wybrani PP.: Eleonora Czarnowska, Jan Lafery, Stanisław Grabiński, Henryk Chlipalski, Józef Dorenda, Kazimierz Różycki i Władysław Pietrzak.

Nadto Rada dokonała wyboru 6 komisji: Finansowo-Budżetowej, Rewizyjnej, Ekonomiczno-Statystycznej, Produkcji Roślinnej, Produkcji Zwierzęcej i Oświatowej. Wysokość diet dla radców ustalono na 20 zł dziennie oraz ze względów oszczędnościowych uchwalono wprowadzić zwrot kosztów przejazdów dla radców według taryfy III klasy, zamiast II, jak było pierwotnie proponowane, nadto przyjęto zwrot kosztów dojazdu do kolei w wysokości 30 gr od 1 km.

PRZYSPOSOBIENIE ROLNICZE MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ W ROKU 1929/30. — Akcja przysposobienia rolniczego młodzieży wiejskiej rozwija się stale, mimo trudności organizacyjnych i niedostatecznego przygotowania zarówno uczestników konkursów, jak i instruktorów. Niektóre tereny względnie organizacje, przystępujące w 1929 r. do akcji konkursowej młodzieży wiejskiej, pochopnie zakresliły sobie zbyt duży ilościowo zakres działania, nie mogąc podjąć faktycznie podjętym zadaniom, zmuszone były zredukować pracę, względnie prowadzić ją powierzchownie i na efekt.

W początku 1929 r. przewidywany był udział około 50.000 uczestników, zorganizowanych w około 6.000 zespołów konkursowych. Akcja objęła 23.820 uczestników w 3.917 zespołach, czyli ca 50% przewidzianej ilości.

(P. tablice na następnej stronie)

Akcję przysposobienia rolniczego subwencjonowało głównie Ministerstwo Rolnictwa, które przeznaczyło na ten cel 940.925, t. j. 84,3% ogólnych kosztów omawianej akcji, udział samorządów wynosił 14,2%, udział organizacji rolniczych — 1,5%.

Udział centralnych organizacji rolniczych w akcji przysposobienia rolniczego przedstawia poniższe zestawienie:

	L i c z b a :		F u n d u s z e :		
	zespo- łów	ucze- stników	Min. Roln.	samo- rządów	własne
C. T. O. i K. R. (9 wojew. centr. i wsch.)	3.139	18.777	717.641	126.484	14.345
Małopolskie Tow. Rolnicze	514	3.218	119.169	28.890	2.031
Śląska Izba Rolnicza	17	124	12.600	—	—
Wielkopolskie Tow. Kółek Rolniczych	63	434	41.995	—	—
Pomorskie Tow. Rolnicze	184	1.267	49.520	2.400	229
Razem:	3.917	23.820	940.925	157.774	16.605

Konkursy rolnicze młodzieży wiejskiej w 1929/30 r. — według województw

Temat, liczba zespołów i uczestników	Ogółem	Warszawa		Łódź		Kielce		Lublin		Białystok		Wilno		Nowogród.		Polesie		Wołyń		Poznań		Pomorze		Śląsk		Kraków		Lwów		Stanisław.		Tarnopol			
		zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób				
Prosięta	zespółów 598	106	81	70	178	5	—	24	49	30	14	6	—	—	—	—	—	5	15	3	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
uczestników	3.778	495	485	509	1.205	24	—	112	345	218	102	42	—	—	—	—	—	31	103	32	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Kury	zespółów 453	73	67	38	69	25	—	28	30	14	8	35	—	—	—	—	—	34	20	3	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
uczestników	2.570	260	402	276	406	136	—	107	164	74	62	278	—	—	—	—	—	189	154	28	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Buraki	zespółów 746	109	61	90	66	75	—	35	39	70	—	8	—	—	—	—	—	79	18	7	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
uczestników	4.424	530	364	646	443	535	—	190	203	289	—	17	—	—	—	—	—	496	158	41	104	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
pastewne	zespółów 560	92	55	65	64	52	—	28	21	20	2	32	—	—	—	—	—	43	19	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
uczestników	3.627	540	328	509	406	370	—	159	126	211	14	47	—	—	—	—	—	279	142	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Ziemiaki	zespółów 538	25	42	57	73	8	—	—	5	25	43	20	—	—	—	—	—	120	10	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
uczestników	3.492	154	257	454	497	71	—	—	34	136	286	242	—	—	—	—	—	37	142	102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kukurudzka	zespółów 244	135	77	135	42	16	—	6	21	21	3	20	—	—	—	—	—	99	66	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
uczestników	1.329	46	55	42	278	127	—	28	152	113	23	43	—	—	—	—	—	120	10	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kapusta	zespółów 280	201	12	272	287	4	—	—	36	75	—	9	—	—	—	—	—	24	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
uczestników	1.540	111	88	151	175	23	—	—	188	110	—	10	—	—	—	—	—	9	26	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ogródki kwiatowe	zespółów 111	12	15	22	29	4	—	—	10	7	—	7	—	—	—	—	—	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
uczestników	689	84	88	151	175	23	—	—	57	38	—	16	—	—	—	—	—	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Cebula	zespółów 151	1	7	16	—	—	—	—	41	16	—	4	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
uczestników	972	8	40	136	—	—	—	—	57	38	—	41	—	—	—	—	—	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Zboża	zespółów 151	8	40	136	—	—	—	—	41	16	—	4	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
uczestników	972	8	40	136	—	—	—	—	57	38	—	41	—	—	—	—	—	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inne	zespółów 236	22	20	29	49	—	—	—	55	7	1	8	—	—	—	—	—	29	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
uczestników	1.400	119	119	225	280	—	—	—	308	70	63	1	—	—	—	—	—	140	102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
zespółów	3.917	528	416	450	618	—	—	—	315	231	7	8	—	—	—	—	—	328	114	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
uczestników	23.820	2.520	2.488	3.313	3.977	1.413	—	596	1.822	1.309	434	1.267	—	—	—	—	—	1.929	813	231	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Udział poszczególnych organizacji młodzieży w akcji przysposobienia rolniczego młodzieży wiejskiej w 1929/30 r.

Województwa	Centralny Zw. Młodzieży Wiejskiej "Siew"		Zjednoczenie Młodzieży Polskiej		Zw. Młodzieży Wiejskiej "Rz. P. "Wici"		Centralne Tow. Rol. Sekcja przysposobienia rolniczego		M. T. R.—Małopolski Związek Młodzieży Wiejskiej		Pomorskie Tow. Roln. Sekcja przysposobienia rolniczego		Wojewódzki Związek Młodzieży Wiejskiej		Organizacje różne			
	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób	zespół.	osób		
Warszawa.	116	458	80	302	155	806	136	720	41	234	—	—	—	—	—	—		
Łódź.	164	928	55	339	64	399	103	654	30	168	—	—	—	—	—	—		
Kielce.	112	871	154	1.229	137	854	47	359	—	—	—	—	—	—	—	—		
Lublin.	375	2.340	89	608	154	11.029	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Białystok.	74	493	64	412	—	—	34	236	11	90	—	—	—	—	—	—		
Wilno.	56	244	172	964	—	—	5	18	—	—	—	—	—	—	—	—		
Nowogród.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Polesie.	101	594	—	—	121	596	214	1.228	—	—	—	—	—	—	—	—		
Wołyń.	—	—	15	97	18	131	28	171	1	7	—	—	—	—	—	—		
Poznań.	—	—	44	296	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Pomorze.	—	—	20	99	—	—	—	—	5	42	—	—	—	—	—	—		
Śląsk.	—	—	12	82	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kraków.	—	—	15	100	—	—	—	—	11	55	—	—	—	—	—	—		
Lwów.	—	—	12	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Stanisławów.	—	—	3	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Tarnopol.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Ogółem:	998	5.928	921	5.763	649	3.815	567	3.386	99	596	287	1.828	164	1.168	188	1.041	44	295

STAN ZASIEWÓW OZIMYCH W KOŃCU KWIETNIA 1930 R.

Ciepła jesień, a następnie bardzo łagodna i prawie bezśnieżna zima, z wyjątkiem północno-wschodniej oraz południowo-zachodniej części kraju, sprzyjała naogół zasiewom. Temperatura przez całą jesień i okres zimy układała się powyżej średniej wieloletniej; jedynie w lutym w woj. krakowskim i lwowskim temperatura była niższa od średniej wieloletniej. Zapas wilgoci w roli, na początku jesieni niedostateczny, skutkiem dość obfitych opadów następnie poprawił się znacznie. Powolne topnienie śniegów przyczyniło się też do tego, że pomimo niewielkiej ich ilości, ziemia przesiąkła dostatecznie wilgocią. Straty w zasiewach ozimych wskutek wymarznienia lub wygnicia są jeszcze w tej chwili nieznane, lecz, sądząc z przebiegu zimy, będą minimalne.

Natomiast większe uszkodzenia wyrządziły w związku z bezśnieżną zimą myszy, zwłaszcza w koniczynie.

Stan zasiewów w stopniach kwalifikacyjnych (stopień 5 oznacza stan wyborowy, 4—dobry, 3—średni, przeciętny, 2—mierny, 1—zły) około dn. 20 kwietnia przedstawia się przeciętnie dla Polski następująco:

	1930		1929
	kwiecień	marzec	kwiecień
Pszenvca	3·8	3·5	3·1
Zyto	3·3	3·7	3·3
Jęczmień	3·5	3·3	2·9
Rzepak	3·6	3·4	3·0
Koniczyna	3·5	3·2	3·1

Niezależnie od sprawozdań, nadesłanych przez korespondentów rolnych w II połowie kwietnia, Główny Urząd Statystyczny otrzymał dodatkowe sprawozdanie o stanie zasiewów i przebiegu pogody na początku maja r. b. W okresie od 20 kwietnia do 5 maja nastąpiło nieznaczne obniżenie temperatury, przy nielicznych i przejściowych opadach. Ilość opadów—zaledwie dostateczna, to też zapas wilgoci w roli naogół zmniejszył się i w szeregu miejscowości jest na wyczerpaniu. Ilość ciepła i słońca dla wegetacji roślinnej jest naogół dostateczna; wyjątek stanowią woj. wileńskie i nowogródzkie. Stan zasiewów dla pszenicy i jęczmienia polepszył się nieznacznie, dla żyta pozostał bez zmiany. Większe polepszenie odnotowano w województwach południowych, zwłaszcza w stanisławowskim i tarnopolskim, w innych województwach stan zasiewów pozostał prawie bez zmiany, a województwa: biłostockie, wileńskie i nowogródzkie wykazują nieznaczne pogorszenie.

ORGANIZACJA ZBYTU GĘSI NA KASZUBACH. — Upośledzone pod względem jakości gleby i klimatu północne powiaty województwa pomorskiego charakteryzuje, niespotykany w innych okolicach Państwa, poważnie rozwinięty chów gęsi, który stanowi poniekąd podstawowe źródło dochodu miejscowego rolnictwa.

Prowizoryczne obliczenia wykazują, iż na Kaszubach rok rocznie hoduje się około 25 miljn. gęsi, z których przeważna część jest wywożona zagranicę. Prymitywne metody hodowli, brak środków na racjonalne tuczenie materiału hodowlanego oraz brak właściwie zorganizowanego zbytu powodują, że rolnicy skazani są na sprzedaż swego produktu prywatnym handlarzom,

względnie agentom zagranicznych firm importujących, po cenach nadmiernie niskich.

Powszechnie stosowanym systemem skupu gęsi od rolników jest zaliczkowanie gęsi na wiosnę, by potem nabyć je po niewspółmiernie niskich cenach z wyraźną szkodą dla rolnika.

Sprawa organizacji zbytu gęsi oraz racjonalizacji metod hodowli przez przeprowadzenie tuczu przed sprzedażą stanowiła oddawna troskę lokalnych organizacji rolniczych, jak również była przedmiotem zainteresowania ze strony Ministerstwa Rolnictwa.

Pierwszą próbą, zmierzającą do rozwiązania omawianego zagadnienia, było utworzenie w r. ub. spółdzielni pod nazwą „Drób Tucholski”, której zadaniem było zorganizowanie racjonalnej hodowli drobiu, oraz jego zbytu na rynkach krajowych i zagranicznych.

Zasadę oparcia akcji o organizację spółdzielczą uznano za najsluszniejszą, gdyż spółdzielnia, zorganizowana przez najbardziej zainteresowanych rolników-producentów drobiu, daje najlepszą rękojmię powodzenia akcji.

Spółdzielnia „Drób Tucholski” ze względu na pewne braki natury organizacyjnej i niemożność zdobycia środków na zrealizowanie podjętego zadania nie zdołała wprowadzić w czyn swoich zamierzeń.

W wyniku szeroko zakrojonej akcji propagandowej, którą podjęła Pomorska Izba Rolnicza na terenie tamtejszym, w stosunkowo niedługim czasie powstały 3 spółdzielnie zbytu gęsi, a mianowicie w Kartuzach, Wejherowie i Kościerzynie, o ogólnej liczbie około 700 członków.

W dn. 6 maja 1930 r. w Kartuzach odbyło się zebranie przedstawicieli istniejących spółdzielni, na którym uznano za konieczne utworzenie wspólnego związku, mającego na celu realizację zamierzeń zrzeszonych organizacji w dziedzinie produkcji i organizacji zbytu gęsi. Utworzono zatem spółdzielnię pod nazwą „Gęś Kaszubska” z siedzibą w Kartuzach.

Członkami utworzonej spółdzielni mogą być osoby prawne — lokalne (powiatowe) spółdzielnie zbytu gęsi i inne organizacje rolnicze, społeczne i t. p.

Celem spółdzielni, zgodnie z przyjętym na wspomnianem wyżej zebraniu statutem — jest organizacja i kierowanie zbytem oraz przeprowadzanie transakcyj handlowych drobiem żywym, bitym, produktami drobiowemi (jaja, pierze i t. p.), inicjatywa i decydowanie w stosunku do członków o zakładaniu nośni, tuczarni, stacyi hodowli drobiu i t. p.

Powyższe wskazuje na to, że w strukturze organizacyjnej przyjęto zasadę centralizacji; całą akcję handlową przekazano również spółdzielni centralnej. Da to możliwość operowania poważniejszym kapitałem obrotowym, jak również i większymi ilościami towaru, co bezwarunkowo powinno przyczynić się do zrealizowania powziętych zamierzeń.

Udziały w spółdzielni „Gęś Kaszubska” ustalono w ten sposób, że każda lokalna spółdzielnia wpłaca 75% swego kapitału udziałowego do spółdzielni centralnej, stwarzając tem samem trwałe podstawy finansowe swojej centrali handlowej, jak również odpowiednią zdolność kredytową, gdyż członkowie są odpowiedzialni do pięciokrotnej wysokości zadeklarowanych udziałów. Udział w lokalnej spółdzielni wynosi tylko 5, daje to jednak możliwość przystąpienia do spółdzielni jak największej liczby członków.

Zainteresowanie miejscowych rolników nowopowstałą organizacją daje podstawy do twierdzenia, że zamierzony cel zrationalizowania produkcji i zbytu głównego produktu rolnictwa na Kaszubach, jakim są gęsi, zostanie osiągnięty.

E. W.

ULGI PODATKOWE PRZY EKSPORCIE LNU, SIEMIENIA, SERADELI I SKÓR SUROWYCH — p. str. 951.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

GRZYBY POLSKIE W STANACH ZJEDNOCZONYCH.

— Krajowa produkcja grzybów zaspakaja zapotrzebowanie Stanów Zjednoczonych jedynie w bardzo słabym stopniu, w związku z czem grzyby suszone i konserwowane stanowią tam poważny artykuł importu, który wynosi przeciętnie \$ 2 miljn., a w r. ub. nawet \$ 2.504 tys.; więcej niż połowę tej

ilości dostarcza Francja, poza tem Z. S. R. R. i Japonia. Import grzybów z Polski jest stosunkowo nieznaczny, a mianowicie w 1928 r. wynosił 45.822 lbs wartości \$ 22.840, z tego jednak znaczne ilości nie mają wymaganych kwalifikacyj i są zwracane do Polski: w 1928 r. zwroty takie wyniosły 5.312 lbs wartości \$ 4 tys.

Zasadniczo towar polski ma w Stanach duże szanse, gdyż grzyby, rosące dziko, uważane są za lepsze od

kulturowanych, jakich np. dostarcza Francja, konieczne jest jednak ściśle zastosowanie się do istniejących przepisów i zwyczajów oraz ustalenie cen konkurencyjnych; obecnie grzyby francuskie, rosyjskie, czeskie etc. osiągają \$ 1'15—1'55 za funt, t. j. znacznie mniej od cen, żądanych przez firmy polskie za towar dobrze przygotowany, podczas gdy grzyby polskie, obecnie dowożone, notowane są ca \$ 0'75 za funt, są bowiem niesortowane i nieopakowane należycie. Co do przepisów, obowiązujących przy imporcie, to streszczają się one do wymagania, by grzyby były bezwzględnie zdrowe (co jest badane z dużym rygoryzmem), poza tem grzyby konserwowane muszą być umieszczone w hermetycznych puszkach ze wskazaniem wagi netto w uncjach i kraju pochodzenia; cło wynosi 45% ad valorem. Rynek wymaga ponadto dostosowania się do miejscowych zwyczajów pod względem dozowania, opakowania, czystości, oddzielnego traktowania główek i korzonków etc. Wymagania te dotrzymane muszą być ściśle, nie są one jednak przesadne, czego dowodzi choćby pomyślny przebieg importu z Z. S. R. R.; ponieważ znalezienie nabywców nie napotykałoby zapewne na poważniejsze trudności i towar należycie przygotowany mógłby być lokowany w znacznych ilościach, wydaje się, że przy odpowiednio szerokim potraktowaniu interesu, również i ceny amerykańskie okazałyby się kalkulacyjnymi.

OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ

Życzący poznać szczegóły któregośkolwiek z wymienionych niżej interesów oraz otrzymać adres odnośnej firmy zagranicznej winni podać Redakcji odpowiedni numer kolejny, umieszczony przy danej wzmiance, oraz załączyć na koszt odpowiedzi sumę \mathcal{Z} 1— w znaczkach pocztowych (od każdego poszczególnego numeru).

Redakcja Tygodnika „Polska Gospodarcza” nie przyjmuje na siebie odpowiedzialności za konsekwencje handlowe zawartych tą drogą interesów.

ZAPYTANIA Z ZAGRANICY:

Nr. 116/A: Firmy egipskie interesują się importem z Polski wyrobów bawełnianych.

Nr. 117/A: Przedsiębiorstwo amerykańskie pragnie nawiązać stosunki z polskimi eksporterami z bawełki.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

NA PODSTAWIE DANYCH MIN. PRZEM. I HANDLU I MIN. ROLNICTWA, DONIESIEN WYDZIAŁÓW PRZEM. WOJEWÓDZTW, ORGANIZACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH, WŁASNYCH KORESPONDENTÓW, DE-PESZ „PATA” I „AGENCJI WSCHODNIEJ” I T. D.

ZIEMIOPŁODY

RUCH CEN ZBÓŻ

w okresie od 1 do 15 maja 1930 r.
(za kwintal)

	1 — 8/V		9 — 15/V		Różnica w %/o-ach od 1—15/V w stos. do cen z 1 — 8/V
	\mathcal{Z}	\$	\mathcal{Z}	\$	
Pszenica					
Warszawa . . .	42'50½	4'77½	42'50	4'77½	—
Poznań . . .	41'66	4'68	40'40	4'53	— 3'0
Lwów . . .	38'75	4'35	38'00	4'27	— 1'9
Średnia giełd krajowych	40'97	4'60	40'30	4'52½	— 1'6

Żyto					
Warszawa . . .	17'67	1'98½	18'20	2'04½	+ 3'0
Poznań . . .	18'54	2'08	18'19	2'04½	— 1'8
Lwów . . .	18'25	2'05	16'75	1'88	— 8'2
Średnia giełd krajowych	18'15	2'04	17'71	1'99	— 2'4
Owies					
Warszawa . . .	18'00	2'01	18'10	2'02	+ 0'5
Poznań . . .	18'50	2'08	17'50	1'96½	— 5'4
Lwów . . .	17'00	1'91	16'25	1'82½	— 4'4
Średnia giełd krajowych	17'83	2'00	17'28	1'94	— 3'1
Jęczmień browarowy					
Warszawa . . .	24'50	2'75	24'30	2'73	— 0'8
Poznań . . .	24'33	2'73	23'50	2'64	— 3'4
Lwów . . .	—	—	—	—	—
Średnia giełd krajowych	—	—	—	—	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa . . .	20'70	2'32½	20'40	2'29	— 1'4
Poznań . . .	23'08	2'59	22'00	2'47	— 4'6
Lwów . . .	—	—	16'50	1'85	—
Średnia giełd krajowych	—	—	19'63	2'20½	—

NOTOWANIA GIEŁDOWE

za okres od 12 do 17 maja 1930 r.

WARSZAWA.—Na rynku zbóż chlebowych nastąpiła w okresie sprawozdawczym niewielka niżka cen większości zbóż, prócz żyta, które w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego wykazuje niewielką poprawę. Obroty niewielkie. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg franco stacja Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 41'50 — 42'50 (42'00 — 43'00), żyto 18'00 — 18'25 (17'50 — 18'00), jęczmień brow. 23'00 — 24'00 (24'00 — 25'00), — przemiałowy 19'00 — 20'00 (20'00 — 21'00), owies jednolity 17'50 — 18'50 (17'50 — 18'50), otręby pszenne szale 17'00 — 18'00 (17'00 — 19'00), — pszenne średnie 14'00 — 15'00 (13'50 — 14'50), — żytnie 10'00 — 11'00 (10'00 — 10'75).

— Na rynku mąki usposobienie spokojne. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg franco stacja Warszawa (jak wyżej): mąka pszenna luksusowa 72'00 — 77'00 (72'00 — 77'00), — pszenna 4/0 62'00 — 67'00 (62'00 — 67'00), — żytnia (typ przepisowy) 33'00 — 35'00 (34'00 — 35'00); franco wagon stacja załadowania (rozpiętość cen w zależności od gatunku i odległości): mąka pszenna glutynna Kalisz 80'00, — „0000” 40% 68'00 — 72'00, — żytnia 60% Radomsko 35'00, — 60% Pabjanice 34'00, — 60% Sokołów 34'00, — 60% Kalisz 34'00.

— Dla kasz i grochów zainteresowanie mniejsze. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg franco stacja załadowania (rozpiętość cen w zależności od gatunku i odległości): kasza jęczmienna łamana I gat. 37'00, — II gat. 34'00, pęczak 37'00, kasza perlowa A 61'00, — gryczana palona 50'50 — 54'00, — łamana 47'00 — 50'00, — biała cała 56'00, — łamana 54'00, — krakowska „0” 79'00 — 66'00, — „00” 84'00 — 70'00, — „000” 89'00 — 77'00, — „0000” 98'00 — 86'00, — jaglana I gat. 52'00 — 72'00, — II gat. 49'00, groch Victoria 39'00 — 42'00, groch polny 26'00 — 30'00, fasola biała 54'00 — 57'00, — cukrowa 58'00 — 68'00.

POZNAŃ. — Dla zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym nieco słabsza tendencja. Ceny wszystkich zbóż nieznacznie się obniżyły, z wyjątkiem pszenicy i jej przetworów, które również w niewielkim stopniu zdrożały. W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego notowano następujące ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 40'25 — 41'25 (39'50 — 40'50), żyto 17'75 — 18'25 (18'00 — 18'50), jęczmień brow. 22'00 — 24'00 (22'50 — 24'50), — przemiałowy 21'50 — 22'00 (22'00 — 22'50), owies 17'00 — 18'00 (17'00 — 18'00), mąka pszenna 65% -owa wraz z workiem 61'00 — 65'00 (60'00 — 64'00), — żytnia 70% -owa wraz z workiem 31'50 (32'50), otręby pszenne 14'00 — 15'00 (14'00 — 15'00), — żytnie 11'50 — 12'50 (11'50 — 12'50).

LWÓW. — Okres sprawozdawczy przyniósł na rynku zbóż chlebowych dalsze osłabienie i niżkę cen. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet Podwołoczvska (jak wyżej): pszenica dworska 36'75 — 37'75 (37'25 — 38'25), — zbiorowa 33'25 — 34'25 (34'25 — 35'25), żyto małopolskie jednolite 14'00 — 14'50 (16'00 — 16'50), jęczmień przemiałowy 14'00 — 14'50 (14'50 — 15'00), owies

małopolski 13'50 — 14'00 (14'25 — 14'75; loco Lwów: mąka pszenna 65% -owa 64'00 — 65'00 (65'50 — 66'50), — żytnia 33'50 — 34'50 (35'00 — 36'00).

WILNO. — Tendencja słaba, obroty niewielkie. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg franco stacja Wilno (jak wyżej): żyto 19'00 (15'00 — 20'00), jęczmień brow. 21'00 — 22'00 (21'00 — 22'00), — przemiałowy 19'00 (19'00), owies 18'00 (18'00), otręby pszenne 15'00 — 16'00 (15'00 — 16'00), — żytnie 12'00 — 13'00 (12'00 — 13'00), kuchenki lniane 36'00 — 37'00.

GDAŃSK. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg: pszenica 24'00, żyto kongresowe 11'25, — poznańskie 11'85, jęczmień brow. 12'50 — 14'00, — pastewny 11'00 — 11'50, owies 10'50 — 12'00, otręby pszenne 11'00, — żytnie 10'00.

PASZA

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg: siano koniczynowe 14'00 — 16'00, — zwykłe, średnie gat. 10'00 — 12'00, słoma prosta (przeważnie żytnia) 8'00 — 9'00; franco wagon stacja załadowania: siano słodkie I gat. 7'00 — 7'50, słoma prasowana 3'50 — 4'00; za 1 tonnę loco cukrownia w Poznańskiem: wytloki buraczane \$ 15'00; za 100 kg franco stacja Warszawa: kuchenki lniane 34'00 — 35'00, — rzepakowe 26'00 — 27'00, otręby pszenne średnie 15'00 — 16'00, — żytnie 10'00 — 11'00; kuchenki zagraniczne — za 100 kg franco skład Warszawa: mączka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 46'00 — 47'00, kuchenki sojowy śrutowy 46% w workach brutto za netto 43'00, kuchenki słonecznikowe w taflach 30'00, — mielone 31'00, — lniane w taflach 37'00 — 38'00, — mielone 39'00.

LUBLIN. — Usposobienie słabe. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg: siano słodkie luzem 8'00 — 8'50, — półsłodkie 6'50 — 7'00, — kwaśne 5'00 — 5'50, — koniczynowe 8'50 — 9'00, słoma prosta 6'00 — 6'50, — targana 4'00 — 4'50, otręby pszenne grube 15'50, — drobne 13'50, — żytnie 9'00 — 9'50, makuchy rzepakowe 26'00 — 27'00, — lniane 29'00 — 31'00.

LWÓW. — Notowania paszy Centralnej Targowicy — w \mathcal{Z} za 100 kg: siano I gat. 10'00 — 12'00, — II gat. 8'00 — 9'00, koniczyna niemłocna 12'00 — 14'00, słoma okładowa 8'00 — 10'00

LEN I KONOPIE

LWÓW. — Dla lnu usposobienie nieco mocniejsze. Ceny orientacyjne — w \$ za 100 kg loco granica Piotrowice: len czesany I gat. 33'00, pakuły lniane I gat. 18'20.

LUBLIN. — Zainteresowanie lmem niewielkie, brak lepszych gatunków. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet Lublin: len czesany I gat. 25'00, — II gat. 16'00, — nieczesany I gat. 12'00, — II gat. 7'00, pakuły lniane I gat. 14'00, — II gat. 6'00.

WARZYWA

WARSZAWA. — Notowania Hurtowego Targu Warzywnego — w \mathcal{Z} za 100 kg: brukiew 3'00 — 4'00, buraki 2'50 — 3'00, cebula twarda I gat. 32'00 — 40'00, — II gat. 20'00 — 30'00, marchew 5'00 — 6'00, seler 15'00 — 18'00, pietruszka 36'00 — 48'00, ziemniaki jadalne (transport wozowy) 5'00 — 6'00; za 1 kg: chrzan 1'00 — 2'00, rabarbar 0'40 — 0'50, szczaw 0'15 — 0'20, szparagi 3'00 — 4'00, szpinak 0'15 — 0'20; za 60 sztuk względnie pęczków: botwina w pęczkach 20'00 — 32'00, cebula młoda 6'00 — 8'00, kapusta biała w główkach 30'00 — 60'00, — włoska 24'00 — 32'00, koper w pęczkach 20'00 — 52'00, pora 10'00 — 12'00, pietruszka młoda 24'00 — 32'00, kalafior I gat. 2'00 — 3'00, — II gat. 1'00 — 1'50, sałata w główkach 4'00 — 12'00, szczypior 6'00 — 8'00, marchew (za pęczek) 1'50 — 2'50, ogórki za 1 sztukę 1'00 — 1'25, rzodkiewka (za kosz) 4'00 — 6'00.

NASIONA

BYDGOSZCZ. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg: koniczyna czerwona 160'00 — 200'00, — biała 200'00 — 300'00, — szwedzka 180'00 — 220'00, — żółta odłuszczone 120'00 — 140'00, — w łuskach 60'00 — 70'00, inkarnatka 200'00 — 220'00, przelot 100'00 — 120'00, rajgras 160'00 — 180'00, tymotka 40'00 — 45'00, seradela 26'00 — 28'00, wyka letnia 28'00 — 30'00, wiczka zimowa 50'00 — 60'00, peluszka 24'00 — 26'00, groch polny 26'00 — 28'00, — zielony 26'00 — 29'00, — Victoria 30'00 — 32'00, gorczyca 50'00 — 56'00, rzepik letni 80'00 — 85'00, siemię lniane

70'00 — 80'00, — konopne 70'00 — 80'00, proso żółte 40'00 — 50'00, tataraka 25'00 — 28'00, mak biały 130'00 — 140'00, — niebieski 120'00 — 130'00, łubin żółty 26'00 — 30'00, — niebieski 20'00 — 23'00.

BYDŁO I MIĘSO

W I połowie maja zaznaczyła się dalsza niższa cen bydła opasowego. Jedynie najwyższe gatunkowo młode jałówki utrzymywały się chwilowo na poprzednim poziomie cen, głównie dzięki małej podaży.

Podobnie jak ceny bydła, jedynie bardziej raptownie, obniżyły się ceny trzody chlewnej — jednakże w tym wypadku sytuacja przedstawia się o tyle korzystniej, że niskie koszty tuczenia zapewniają jeszcze hodowcom zupełnie dostateczną opłacalność.

WARSZAWA. — Według notowań Kasy Ubezpieczeniowej płacono za 1 kg żywej wagi trzody chlewnej loco targowica \mathcal{Z} 2'30 — 2'50. Targ słabszy, tendencja zniżkowa.

POZNAŃ. — Według notowań urzędowych Targowej Komisji płacono — w \mathcal{Z} za 100 kg żywej wagi loco targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi: woły pełnom. wytucz. nieopręg. 126 — 130, — mięsiste tucz. młode do 3 lat 112 — 116, buhaje wytucz. pełnom. 120 — 124, — tucz. mięsiste 110 — 116; krowy wytucz. pełnom. 120 — 126, — tucz. mięsiste 114 — 116, — nietucz. dobrze odżyw. 96 — 100, — miernie odżyw. 76 — 80, jałówki wytucz. pełnom. 126 — 130, — tucz. mięs. 114 — 120, — nietucz. dobrze odżyw. 106 — 110, — miernie odżyw. 90 — 96; młodzież dobrze odżyw. 96 — 100, — miernie odżyw. 90 — 96; najprzedn. cielęta wytucz. 140 — 150, tucz. cielęta 130 — 136, — dobrze odżyw. 110 — 120, — miernie odżyw. 100 — 106, owce wytucz. pełnom. jagnięta i młodsze skopy 138 — 148, tucz. starsze macioriki i skopy 110 — 120; świnię (tuczniaki) pełnom. 120 — 150 kg żywej wagi 192 — 196, — pełnom 100 — 120 kg żywej wagi 186 — 190, pełnom. 80 — 100 kg żywej wagi 180 — 184, mięs. świnię ponad 80 kg 170 — 176, maciory i późne kastraty 156 — 168, świnię bekonowe 180 — 184. Przebieg targu spokojny.

MYSŁOWICE. — Płacono — w \mathcal{Z} za 1 kg żywej wagi: buhaje 1'20 — 1'60, woły 1'13 — 1'56, krowy 1'10 — 1'54, jałówki 1'10 — 1'54, nierogacizna A 2'52 — 2'62, — B 2'41 — 2'51, — C 2'30 — 2'40, — D 2'20 — 2'29. Tendencja słaba, ceny spadły na wszystkie gatunki.

MASŁO

Sytuacja rynkowa w kraju w I połowie maja pozostała w dużej mierze pod wpływem zagranicznych rynków odbiorczych, będących naturalnym odciążeniem nadmiaru krajowej podaży. Jednakże wobec znacznych trudności korzystnego zbytu masła polskiego zagranicą — dysproporcja między podażą a popytem na rynku wewnętrznym zaznaczyła się jeszcze silniej. Ponadto do dalszego osłabienia nastroju na rynku nabiałowym przyczynia się wzrost produkcji masła w bieżącym miesiącu.

Wobec bardziej powszechnego przejścia bydła mlecznego na paszę zieloną należy oczekiwać poprawy jakościowej masła, które dzięki odżywianiu się krów paszami witaminowymi zyskuje na trwałości i kolorze.

Należy zaznaczyć, że niższe ceny nabiału w kraju w nieznanym tylko stopniu wpłynęły na wzrost wewnętrznego spożycia tego produktu i nadwyżki muszą być bezwzględnie lokowane zagranicę.

W okresie sprawozdawczym notowano — w \mathcal{Z} za 1 kg w hurcie:

WARSZAWA. — I gat. 5'00 — 5'60, — II gat. 4'70, solone 4'30 — 5'00, osetkowe 4'30.

GRUDZIĄDZ. — Ceny detaliczne loco: masło wyborowe 5'50, — stołowe 5'20.

WILNO. — Notowano w hurcie: masło wyborowe I gat. 5'20 — 5'40, — deserowe 4'80 — 5'20.

KATOWICE. — Ceny hurtowe loco skład: I gat. 5'30, — II gat. 5'00, wiejskie niesolone 4'60.

JAJA

Na krajowych rynkach jajcarskich w I połowie maja tendencja była naogół utrzymana. Miejscami dawało się nawet zauważyć pewne wzmocnienie tendencji przy lekkiej wyższej

cen. Popyt, mimo podwyższenia ceł w Niemczech i niezbyt wielkiego ożywienia na rynku londyńskim, dość dobry. Dowieziony towar, poza pokryciem zapotrzebowania konsumpcyjnego, częściowo wywozi się zagranicę, częściowo zaś przeznaczają się do konserwacji.

Sytuacja w poszczególnych ośrodkach produkcji przedstawiała się następująco (cena — w zł za skrzynię à 1.440 sztuk):

BOCHNIA. — Tendencja utrzymana, notowano: jaja oryginalne zł 140, jaja eksportowe franco granica \$ 17'75 — 18.

KATOWICE. — Dowozy wystarczające, zapotrzebowanie umiarkowane, tendencja nieco mocniejsza; cena jaj wynosi: I gat. wybierane duże czyste 165 — 160, — II gat. 155 — 150, — III gat. 140.

KRAKÓW. — Tendencja utrzymana, dowozy nieco mniejsze, zapotrzebowanie dość ożywione.

LWÓW. — Na rynku poszukiwany głównie towar gatunków cięższych, jak np. 51/54 kg; cena towaru eksportowego tego gatunku wynosi \$ 20.

LUBLIN. — Tendencja spokojna, podaż dostateczna, zapotrzebowanie wzmożone; cena jaj świeżych gwarantowanych franco wagon Lublin wynosi 160 — 168, — niesortowanych 135 — 138.

RZESZÓW. — Na rynku jaj płać za towar oryginalny 130 — 135.

STANISŁAWÓW. — Dowozy nieco mniejsze, popyt, szczególnie na towar, przeznaczony do konserwowania, dobry.

TARNOPOL. — Tendencja na rynku jaj ożywiona, dowozy nieco mniejsze; cena towaru eksportowego franco granica wynosi 170 — 173.

WARSZAWA. — Tendencja spokojna; Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich notuje franco skład Warszawa za 1 kg zł 2.

WILNO. — Dowozy mniejsze, tendencja mocniejsza, cena jaj oryginalnych wynosi 140, jaj eksportowych loco granica Zbąszyń \$ 19.

SKÓRY

WARSZAWA. — Zapotrzebowanie na skóry surowe niewielkie. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco rzeźnia miejska: skóry wołowe lżejsze 2'10, — ciężkie 2'20, — cielęce 3'40—3'50.

WILNO. — Dla skór surowych usposobienie słabe. Ceny orientacyjne — w zł za 16 kg (pud) loco rzeźnia miejska: skóry bydłowe lekkie 25'00—27'00, — ciężkie 25'00 — 27'00; za 1 sztukę: skóry cielęce 6'00 — 7'00, — baranie 5'00 — 6'00, — końskie 17'00 — 18'00.

— Ceny orientacyjne skór gotowych — w zł za 1 kg: krupony I gat. 10'00, — II gat. 9'25, — III gat. 8'50, boki 4'25.

LWÓW. — Na rynku skór surowych nieco mocniejsza tendencja dla skór bydłowych. Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry bydłowe lekkie 1'95, — ciężkie 1'86, — cielęce w rzeźni 4'60, — cielęce prowincjonalne 3'50; za 1 sztukę: skóry końskie duże 25'45, — małe 12'45.

— Dla skór gotowych zainteresowanie małe. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg (w hurcie) loco Lwów: krupony I gat. 10'30, boki lekkie 6'00, — grubsze 4'20.

KRAKÓW. — Notowania skór surowych Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry wołowe 1'70, — krowie 1'60, — z jałówek 1'65; za sztukę: skóry cielęce 12'50.

RYBY

WARSZAWA. — Ceny kształtują się zwyżkowo. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg franco wagon Warszawa: karpie żywe 4'90; orientacyjne ceny detaliczne: karpie żywe 5'50, — śnięte 3'00 — 3'50, liny żywe 4'00 — 6'00, — śnięte 3'00 — 4'00, karasie żywe 4'00 — 6'00, — śnięte 3'00 — 4'00, łososie 9'00 — 11'00, jesioty 10'00 — 12'00, węgorze 4'00 — 6'00, sandacze jeziorowe 5'00, — rosyjskie 4'50 — 5'00, leszcze rosyjskie 2'50 — 3'00, sumy krajane 5'00, ślize 4'50 — 5'00, rszczypaki śnięte 4'00, sielawy 4'50 — 5'00, certy 4'00, średnica 2'00 — 2'30, drobica 0'80 — 1'30.

KATOWICE. — Ceny orientacyjne konserw rybnych (w hurcie) — w zł: piklingi skrzynka 14 sztuk 3'35, śledzie opiekane bez głów puszka 8 l 8'10, śledzie angielskie puszka 8 l 8'55, moskaliki słoik 100 szt. 6'10, śledzie bałtyckie puszka 5 l 7'30.

TŁUSZCZE I OLEJE

WILNO. — Usposobienie spokojne. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg (w tranzakcjach wagonowych): olej lniany netto 2'50, — słonecznikowy 2'00, pokost netto 2'65; za 100 kg; siemie lniane 87 $\frac{3}{4}$ % czystości 73'00 — 75'00.

LUBLIN. — Tendencja słaba. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg (w hurcie): olej rzepakowy II gat. 2'30 — 2'35, — lniany I gat. 2'40; za 100 kg franco Lublin: siemie lniane 68'00 — 70'00.

CHEMIKAŁJA

KATOWICE. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco skład Katowice: antychlor 95'00, boraks w proszku 135'00, bromek potasu 850'00, bromek sodu 860'00, gliceryna 28 Bę techniczna biała 295'00, — chemicznie czysta 320'00, azotan potasu (w beczkach po 100 kg łącznie z opakowaniem) 125'00, alun potasu 68'00, siarczan miedzi 150'00, szkło wodne sodowe 38 Bę 32'00, amoniak 0'910 60'00, potas żrący 88/92% 156'00, kwas solny techniczny 19/22 18'00, — chemicznie czysty 1/19 70'00, salmiak techniczny krystaliczny 155'00, — w kawałkach 305'00, biel cynkowa pieczęć czerwona 160'00, olej rycynowy techniczny 315'00, — medyczny 325'00, minia ołowiana 160'00 — 165'00, glejta ołowiana 160'00 — 165'00, biel cynkowa 152'00 — 155'00, biel ołowiana w proszku 240'00; za 100 kg franco wagon stacja odbiorcza: karbid drobnej granulacji 71'00, — grubej granulacji 75'00; we frankach szwajc. za 1 tonnę loco huta: kwas siarkowy 60 Bę 45'00, 66 Bę 92/93% 87'20, — 97/98% 98'00, oleum 121'20.

DRZEWO

LUBLIN. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 m³ w obrocie krajowym: bloki dębowe okorowane na czerwono od 40 do 80 cm w czubie I kl. 130'00 — 150'00, — 30 do 40 cm I kl. 95'00 — 115'00, — 25 do 30 cm I kl. 60'00 — 70'00, bloki sosnowe 35 cm i wyżej średnicy w czubie I kl. 80'00 — 90'00, kloce dębowe tartaczne nieokorowane od 20 cm średnicy w czubie 48'00 — 58'00, kloce sosnowe tartaczne (loco wagon) od 25 do 30 cm średnicy w czubie 36'00, słupy telegraficzne sosnowe 40'00 — 44'00, kopalniaki sosnowe 26'00 — 28'00; materiał tarty loco wagon: bloki dębowe od 30 cm 180'00—200'00, — sosnowe 125'00 — 140'00, stolarka dębowa 150'00 — 200'00, — sosnowa 110'00 — 125'00, kantówka sosnowa 3 do 6 m długości, 10 do 18 cm grubości 85'00 — 90'00, — 18 do 24 cm grubości 85'00 — 105'00, fryzy dębowe I i II klasy 220'00 — 260'00, — III kl. 120'00 — 160'00; drzewo opałowe — za 1.000 kg loco wagon: drzewo dębowe, brzoźowe, grabowe i bukowe 28'00 — 30'00, sosnowe 30'00 — 32'00, jodłowe i świerkowe 25'00 — 29'00.

MATERIAŁY BUDOWLANE

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 1.000 sztuk: cegła franco wagon Warszawa 90'00 — 95'00, — loco budowa 100'00 — 105'00, cegła dziurawka franco budowa 108'00 — 110'00, dachówka karpiówka 160'00 — 175'00; za 100 kg franco wagon Warszawa: wapno Kadzielnia kielecka I gat. 6'00, — II gat. 5'40, — III gat. 5'00, — Jaworznia kielecka I gat. 5'40, — Zagórze kieleckie 5'00, — Wiktorja kielecka 5'20, — Chęciny kieleckie I gat. 5'40, — Rudniki-Rędziny częstochowskie 4'75, — sosnowieckie I gat. 4'80, — Piechcin poznański 4'85; za 100 kg loco skład: gips solwajski murarski 11'00, — sztukatorski 12'00, — modelarski 13'00, — alabastrowy 17'00.

METALE I WYROBY METALOWE

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: cyna Banka w blokach 8'75, ołów hutniczy 1'20, cynk 1'15, antymon 2'00, aluminium hutnicze 4'00, blacha miedziana 4'00 — 4'80, blacha mosiężna 3'60 — 4'80, blacha cynkowa 1'28.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 12 do 17 maja 1930 r.

— Na giełdzie warszawskiej pierwsze dni okresu przyniosły dalsze ożywienie i wzrost obrotów, w drugiej jednak

połowie tygodnia sprawozdawczego nastąpiła realizacja, co pociągnęło za sobą spadek kursów większości akcji.

W grupie akcji bankowych okres sprawozdawczy nie przyniósł żadnych niemal zmian: kurs akcji Banku Polskiego i Powszechnego Banku Kredytowego nieznacznie się poprawił. Bank Zachodni również w minimalnym stopniu zniżył, pozostałe zaś utrzymały się na dotychczasowym poziomie.

Akcjami przedsiębiorstw chemicznych nie interesowano się nadal zupełnie, natomiast z pośród akcji przedsiębiorstw elektrycznych po dłuższej przerwie doszło do notowań akcji Elektrowni Okręgowej w Zagłębiu Dąbrowskim po kursie nominalnym.

Grupa akcji przedsiębiorstw cukrowniczych była dość ożywiona; przy tendencji niejednolitej niewielką stratę poniósł Chodorów, natomiast kurs akcji Warsz. T-wa Fabryk Cukru obniżył się o 400, tracąc poważną część swych zysków z okresu poprzedniego. Akcje rzadziej notowanych Częstocic cenione były wyżej.

Akcjami przedsiębiorstw cementowych obracano jedynie w pierwszej połowie okresu — kursy niemal bez zmiany.

Dla akcji Warsz. T-wa Kopalń Węgla panowała tendencja niejednolita; większa podaż wpłynęła na niższe kursu — o 150 w porównaniu z notowaniami końcowymi poprzedniego okresu. Po bardzo długiej przerwie doszło do notowań akcjami naftowymi Standard Nobla.

Grupa akcji przedsiębiorstw metalurgicznych należała nadal do najbardziej ożywionych, większość jednak notowań w związku z nadmierną podażą wykazują niższe, a mianowicie: Lilpop, Modrzejów, Ostrowiec, Rudzki i Starachowice, bez zmiany pozostał kurs Cegielskiego, zaś jedynie Pocisk zwyżkował. Oddawna nienotowany Norblin ceniony był nieco niżej.

W grupach akcji przedsiębiorstw włókienniczych, spożywczych, handlowych i innych interesowano się niemal wyłącznie akcjami Habebuscha i Schielego, które przy bardzo mocnej tendencji wykazują dalszą zwyżkę o 650 na akcji. Doszło również do notowań rzadko ukazującymi się na rynku akcjami Rektyfikacji Warszawskiej — po kursie 2200 za akcję nominalną 6000.

Na giełdach prowincjonalnych ożywienie na rynku akcyjnym było niewielkie. Notowane były jedynie najpopularniejsze akcje — bez poważniejszych różnic kursowych.

CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

PRZYWRÓCENIE CLA WYWOZOWEGO OD ODPADKÓW SKÓR SUROWYCH. — W wykonaniu zobowiązań, wynikających z układu międzynarodowego, dotyczącego zniesienia zakazów i ograniczeń wywozu skór surowych z września 1929 r., cła wywozowe od skór surowych (poz. 227 taryfy celnej) zostały uchylone rozporządzeniem z dn. 25 września 1929 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 68, poz. 525), przy czym uchylono również cło wywozowe od odpadków skór surowych, objętych powyższą pozycją taryfy celnej (poz. 227 p. g).

Odpadki skór surowych nie były objęte wyżej wymienioną umową międzynarodową, lecz jako surowiec do wyrobu kleju włączone zostały do umowy o zniesieniu zakazów i ograniczeń wywozu kości.

Ponieważ w umowie o kościach Polska nie zobowiązała się do zniesienia ceł wywozowych od kości i odpadków skór surowych, a jedynie do obniżenia cła od kości do 6 od 100 kg, przeto uchylenie cła

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 17/V
Bank Polski	100	17400	17050	17225—17250
„ Dyskontowy	100	11600	11600	—
Bank Handlowy w Warszawie	100	11000	11000	—
Powszechny Bank Kredytowy	100	11700	11700	—
Bank Zachodni	100	7500	7300	—
„ Zw. Sp. Zarobk.	100	7250	7250	7250
Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Dąbrow.	50	5000	5000	—
Chodorów	100	14400	14300	14300
Częstocice	100	3350	3250	—
Warsz. T-wa Fabryk Cukru	100	3950	3550	3650—3550
Firley I — III em.	50	3600	3500	—
Łazy	10	425	400	400
Warsz. T-wa Kopalń Węgla	100	5350	5000	5050
Standard Nobel	50	1025	975	—
Cegielski	100	5000	5000	—
Lilpop	25	3000	2775	2775
Modrzejów	50	1150	1125	1125
Norblin	100	6500	6000	—
Ostrowiec — serja B I — III em.	50	6250	6100	6100
Pocisk	25	400	400	—
Rudzki	50	2550	2300	2300
Starachowice	50	2175	1950	1975
Haberbusch i Schiele	100	11600	11125	—
Rektyfikacja Warszaw.	60	2200	2200	2200

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (w dn. 16/V — w 100; w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Niemojewski — 26000.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (w dn. 16/V — jak wyżej): Chodorów — 14400 — 14450 (14450—14400), Gazy Wschodnie — 2325 (2300—2325—2350).

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (w dn. 16/V — jak wyżej): Bank Polski — 17400 (17500), Bank Związku Spółek Zarobkowych — 7200—7250.

wywozowego od odpadków skór nie wynikało z zobowiązań, nałożonych wspomnianymi umowami międzynarodowymi, lecz z motywów natury gospodarczej.

Mianowicie, z uwagi na ciężką sytuację przemysłu garbarskiego uznano za konieczne równocześnie z pozabawieniem tego przemysłu korzyści, wynikających z ograniczeń wywozu podstawowego surowca, ułatwić mu przez zniesienie cła wywozowego od odpadków skór surowych zbyt tych ostatnich, stanowiących uboczny produkt wytwórczości garbarskiej.

Zniesienie cła wywozowego od odpadków skór surowych wpłynęło jednocześnie na pogorszenie sytuacji przemysłu kleju skórnoego, którego produkcja opiera się, jako na surowcu podstawowym, na tych właśnie odpadkach, znajdujących się w niedostatecznych ilościach w kraju.

Wobec takiej rozbieżności interesów obu zainteresowanych gałęzi wytwórczości zainicjowane zostało porozumienie obydwóch przemysłów, które znalazło

wyraz w zawartej w dn. 26 marca 1930 r. umowie, na mocy której przemysł garbarski i przemysł kleju skór nego, za pośrednictwem swych związków, wystąpiły z wnioskiem do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o przywrócenie cła wywozowego od odpadków skór surowych w wysokości zł 3 od 100 kg zamiast poprzednio obowiązującego, t. j. zł 4 od 100 kg.

Z uwagi na uzgodnienie, po długich pertraktacjach, stanowisk obu zainteresowanych przemysłów wniosek powyższy został uwzględniony, a odnośne rozporządzenie niebawem ukaże się w „Dzienniku Ustaw R. P.”

T. zw. łebki, czyli odpadki skór surowych z łebków, nie nadające się do wyrobu kleju, zostaną wyłączone z pod działania cła wywozowego, obecnie zatem poz. 227 p. g otrzyma następujące brzmienie

Pozycja taryfy celnej	Nazwa towaru	Cło zł od 100 kg
227	Skóry surowe: g) mizdra oraz odpadki i skrawki skór surowych wszelkich z wyjątkiem łebków . . .	3—

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

REFORMA KALENDARZA W OPINII MIĘDZYNARODOWEGO ZWIĄZKU KOLEI ŻELAZNYCH. — Liga Narodów, uwzględniając uwagi niektórych organizacji, m. in. Międzynarodowej Izby Handlowej, co do niedogodności i utrudnień, jakie stwarza obecny układ kalendarza z powodu niejednakowej ilości dni w miesiącu i z powodu ruchomego charakteru świąt wielkanocnych i innych świąt od Wielkanocy zależnych, zleciła osobnej komisji przeprowadzenie odpowiedniej ankiety i opracowanie wniosku.

Wywiązując się z tego zadania komisja zebrała obfity materiał i przedstawiła 2 warianty zarówno reformy ogólnej kalendarza, jak i ustalenia świąt wielkanocnych.

Projekt pierwszy polega na podziale roku na 13 miesięcy, po 28 dni każdy, z tem, że jeden dzień w roku zwykłym, a 2 dni w roku przestępnym dodawane będą do ostatniego tygodnia roku. Projekt drugi pozostawia 12 miesięcy z tem, że pierwsze dwa miesiące każdego kwartału będą posiadały po 30 dni, a trzeci miesiąc — po 31 dni. Święto Wielkanocy ustala się na niedzielę bądź 8 kwietnia, bądź 15 kwietnia każdego roku.

W tej postaci projekt reformy kalendarza został zakomunikowany Międzynarodowemu Związkowi Kolei Żelaznych do zaopiniowania. Rozpisana ankieta stawiała członkom Związku do rozstrzygnięcia pytania następujące:

1) Czy zasadnicza reforma kalendarza obecnego i zastąpienie go przez kalendarz „wieczny” jest pożądana?

2) Jeżeli przeprowadzenie podobnej reformy nie mogłoby być narazie osiągnięte, czy nie byłoby pożądanym ustalenie przynajmniej stałej daty dla Wielkanocy?

3) Jeżeliby rząd danego kraju skłaniał się do podziału roku na 13 miesięcy, czy ze stanowiska kolejowego byłoby to pożądanym?

Z ogólnej ilości 59 zarządów kolejowych, wchodzących w skład Związku, o rozciągłości ogólnej 366.607 km, nadeszły odpowiedzi na kwestjonariusz 53 zarządy o długości linii 348.384 km, czyli 95%. Ponieważ Z. S. R. R. zamierza wprowadzić kalendarz o układzie odrębnym, opinię swoją co do projektu nowego kalendarza wypowiedziały przeto 52 zarządy kolejowe o rozciągłości 271.547 km.

Z tej ilości odpowiedziały twierdząco: na pytanie 1-sze — 35 zarządów o długości linii 206.391 km, czyli 76%; na pytanie 2-ie — 36 zarządów o długości linii

231.324 km, czyli 85%; na pytanie 3-ie — 20 zarządów o długości linii 148.631 km, czyli 55%. A zatem za reformą kalendarza wypowiedziała się większość bezwzględna zarządów kolejowych, należących do Międzynarodowego Związku Kolei Żelaznych, przyczem większość ta jest szczególnie jednomyślna co do potrzeby i możliwości ustalenia daty świąt wielkanocnych. Najwięcej zastrzeżeń wzbudza sprawa podziału roku na 13 miesięcy.

Negatywnie na postawione pytania odpowiedziały: na pytanie 1-sze — 5 zarządów o długości 25.267 km, czyli 9%; na pytanie 2-ie — 1 zarząd o długości 1.187 km, czyli 0,4%; na pytanie 3-ie — 8 zarządów o długości 19.225 km, czyli 7%.

Pozostałe zarządy wypowiedziały się z mniejszymi lub większymi zastrzeżeniami również za przeprowadzeniem reformy kalendarza.

Ponieważ wynik ankiety dał najmniej jednomyślną odpowiedź co do podziału roku na 13 miesięcy, utrudniając wyraźne określenie stanowiska kolei w tej sprawie, postanowiono zasięgnąć ponownie opinii zarządów związkowych co do tej sprawy. Celem ułatwienia orientacji ułożono przytem zestawienie cech dodatnich i ujemnych podziału roku na 13 równych miesięcy po 28 dni, względnie podziału go na 4 jednakowe trzymiesięczne kwartały po 91 dni.

Cechy dodatnie pierwszego wariantu są następujące: 1) każdy miesiąc ma jednakową ilość dni i składa się zawsze z 4 pełnych tygodni; 2) każda data w miesiącu i w każdym roku posiada zawsze tę samą nazwę dnia w tygodniu, co znakomicie ułatwia wyznaczanie jarmarków, targów, zebrań rocznych; 3) wszystkie dni świąteczne przypadają co roku na ten sam dzień tygodnia; 4) wszystkie miesiące są równe i nie wymagają uwzględnienia różnicy co do ilości dni, co daje zaoszczędzenie czasu i pieniędzy przy sporządzaniu sprawozdań rocznych, statystyki i t. p.; 5) przeprowadzenie rozrachunków 13 razy do roku przyspiesza obrót pieniędzy.

Podział roku na 13 miesięcy posiada następujące cechy ujemne: 1) liczba 13 nie jest podzielna ani przez 2, ani 3, ani 4 i dlatego półrocza, trymestry i kwartały nie będą zawierały pełnych miesięcy; 2) zwiększenie ilości rozrachunków miesięcznych z 12 do 13 zwiększy prace rachunkowe i statystyczne; 3) wprowadzenie 13-go miesiąca spowoduje konieczność zmiany norm wynagrodzenia, opartego na systemie 12-miesięcznym; 4) bieg normalny tygodni 7-dniowych będzie ulegał zmianie o 1 dzień w latach zwykłych i o 2 dni w latach przestępnych.

Przy drugim warjancie — podziale roku na 4 kwartały po 91 dni każdy — za dodatnie cechy uważać należy: 1) półrocza, trymestry i kwartały są równe i posiadają ilość pełnych miesięcy, tygodni i dni; 2) dni świąteczne przypadają zawsze na ten sam dzień w tygodniu.

Cechy ujemne tego warjantu stanowią: 1) miesiące nie mają jednakiej liczby dni i nie zawierają pełnych tygodni; 2) daty jednego miesiąca nie zbiegają się z temi samymi dniami tygodnia w miesiącu innym; 3) bieg normalny tygodni 7-dniowych będzie ulegał zmianie o 1 dzień w latach zwykłych i o 2 dni — w latach przestępnych.

Wynik tej ponownej ankiety zakomunikowany będzie Lidze Narodów jako opinia większości zarządów kolejowych. Bardziej kompromisowy i łatwiejszy do przeprowadzenia jest niewątpliwie projekt drugi, zachowujący podział roku na 12 miesięcy, natomiast radykalniejszy, ale też i bardziej celowy z punktu widzenia rozrachunków i statystyki, dążących zawsze do operowania czasokresami równymi, jest projekt pierwszy — podziału roku na 13 miesięcy.

Ciekawy jest projekt reformy kalendarza w Rosji Sowieckiej. Przedewszystkiem więc erą, rozpoczynającą liczenie biegu lat, jest dzień 7 listopada (według starego stylu 25 października) 1917 r., jako rocznica zwycięskiej rewolucji proletariatu w Z. S. R. R. Dzień ten jest dniem pierwszym roku rewolucyjnego, ale rok handlowy i ekonomiczny rozpoczyna się z dniem 1 stycznia. Rok każdy dzieli się na 12 miesięcy, składających się każdy z 6 tygodni po 5 dni, do czego dochodzi 5 dni świąt rewolucyjnych: dzień Lenina 22 stycznia, dwa dni międzynarodówki 1a i 1b maja, oraz 2 dni rewolucji proletariackiej 7a i 7b listopada. Nazwy miesiące i dni w tygodniu pozostają te same, oprócz soboty i niedzieli, które giną.

J. G.

STAN ROBÓT NA MAGISTRALI WĘGLOWEJ. — Mimo zarządzeń oszczędnościowych na kolejach z braku kredytów prace przy budowie wielkiej magistrali węglowej Górny Śląsk — Gdynia postępują

szybko naprzód, gdyż kredyty, przeznaczone na tę budowę, uznane zostały za nienaruszalne.

W chwili obecnej prace na odcinku [Herby—Zduńska Wola długości około 100 km, który uruchomiony zostanie z dniem 15 listopada r. b. dla przewozu węglowych ładunków tranzytowych, przedstawiają się następująco: roboty ziemne wykonano w 85%, kamienne części mostów i przepustów w 83%, prace zaś nad podtorzem doprowadzono na całej prawie długości tego odcinka do stanu, umożliwiającego stopniowe układanie toru, po którym dowozi się już dźwigary dla większych mostów. Tory ułożone są już na tym odcinku na długości 13 km od stacji Herby w kierunku Zduńskiej Woli. Obecnie zarząd budowy Bydgoszcz-Gdynia otrzymuje z hut górnośląskich pierwsze partje zamówionych na rok bieżący szyn, tak, że prace przy układaniu toru prowadzone będą nadal w szybkim tempie. O ile chodzi o budynki i urządzenia zabezpieczające, to wykonanie ich oddane zostało prywatnym firmom, które zobowiązały się na czas roboty te wykonać.

Na linii Bydgoszcz — Gdynia, która, jak wiadomo, jest odcinkiem wielkiej magistrali węglowej Górny Śląsk — Gdynia, długości około 182 km, roboty budowlane zbliżają się ku końcowi.

Linja ta z dniem 15 listopada r. b. zostanie uruchomiona dla przewozu ładunków węglowych. W tej chwili roboty ziemne oraz kamienne części mostów i przepustów wykonano w 98%, montaż dźwigarów mostowych w 96%, układanie zaś toru w 90%. Stosunkowo dużo pracy pozostało jeszcze przy wznoszeniu dworców, budynków stacyjnych, domów mieszkalnych, które wykonane zostały dopiero w 30%. Wykonanie urządzeń, zabezpieczających ruch pociągów, oddano firmie prywatnej, która zobowiązała się na czas swoją pracę ukończyć.

Na odcinku magistrali między Zduńską Wolą a Inowrocławiem, który w r. b. jeszcze nie zostanie oddany do użytku, roboty ziemne wykonane zostały w 45%, roboty zaś przy przepustach i kamiennych częściach mostu w 35%.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

POLSKIE LINJE REGULARNE Z GDYNI. — Najmłodszy na Bałtyku port polski Gdynia ma już szereg połączeń regularnych z zagranicą. Obok linii obcych, jak „Chargeurs Réunis”, „Compagnie Générale Transatlantique”, „American Scantic Line” i in., których statki zawijają do Gdyni co pewien określony czas na podstawie porozumienia z Rządem polskim, lub też bez takiego porozumienia, odniedawna Gdynia posiada kilka polskich linii regularnych, łączących kraj nasz z najważniejszymi centrami handlowymi zagranicą. Są to linje: 1) Gdynia-Ameryka; 2) Gdynia, Gdańsk - Londyn, Hull i 3) Bałtycka.

Rozkład jazdy statków tych 3 pierwszych polskich regularnych linii okrętowych przedstawia się na najbliższy okres, jak następuje:

Linja Gdynia — Ameryka. — Na linii tej kursują 3 statki pasażersko-towarowe, należące do niedawno zorganizowanego „Polskiego Transatlantycznego Tow. Okrętowego, S. A.”. Statki kursują między Gdynią (Gdańskiem) a Halifaxem (Kanada)

i New-York’iem (Stany Zjedn. Am.). Przewożą pasażerów, w ich liczbie emigrantów z Polski i krajów sąsiednich, oraz towary w obu kierunkach. Terminy odjazdu statków tych z Gdyni są następujące:

28 maja	s/s „Polonia”
6 czerwca	s/s „Pułaski”
17 „	s/s „Kościuszko”
11 lipca	s/s „Pułaski”
22 „	s/s „Kościuszko”

Linja Gdynia, Gdańsk — Londyn, Hull. — Na linii tej kursują 4 statki pasażersko-towarowe z urządzeniami chłodniczymi do przewozu towarów, łatwo ulegających zepsuciu, należące do założonego przed 1½ rokiem „Polsko-Brytyjskiego Tow. Okrętowego”. Statki kursują między Gdańskiem i Gdynią a Londynem i Hull. Przewożą pasażerów w ich liczbie także emigrantów (jako linja pomocnicza), oraz towary w obu kierunkach. Terminy odjazdu statków na tej linii są następujące:

	Do Londynu	Do Hull
30 maja	s/s „Premjer”	s/s „Łódź”
6 czerwca	s/s „Warszawa”	s/s „Rewa”
13 „	s/s „Premjer”	s/s „Łódź”
20 „	s/s „Warszawa”	s/s „Rewa”
27 „	s/s „Premjer”	s/s „Łódź”
4 lipca	s/s „Warszawa”	s/s „Rewa”
11 „	s/s „Premjer”	s/s „Łódź”
18 „	s/s „Warszawa”	s/s „Rewa”
25 „	s/s „Premjer”	s/s „Łódź”

Linja Bałtycka. — Na linii tej kursują 2 statki towarowe, należące do P. P. „Żegluga Polska”. Statki kursują z Gdyni do Libawy, Rygi, Tallina i Helsingforsu 2 razy na miesiąc. Przewożą one w obu kierunkach wszelkie ładunki towarów. Statki rozpoczynają naładunek towarów w Gdyni w terminach następujących:

1 czerwca	s/s „Chorzów”
15 „	s/s „Tczew”
1 lipca	s/s „Chorzów”
15 „	s/s „Tczew”

Poza temi 3 liniami regularnej żeglugi, P. P. „Żegluga Polska” posiada właściwie jeszcze jedną, nieoficjalną towarową linię między Gdynią a portami północnego wybrzeża Afryki na morzu Śródziemnym,

jak Sfax, Bone, Sousse, Casablanca i t. p. Statki towarowe „Żegluga Polskiej” odchodzą z Gdyni mniej więcej co miesiąc.

Wszelkich bliższych informacji w sprawie przewozu pasażerów i towarów na wymienionych polskich liniach regularnych udzielają:

1) o linii Gdynia-Ameryka — Dyrekcja „Polskiego Transatlantyckiego Tow. Okrętowego” w Gdyni (gmach P. P. „Żegluga Polska”) lub w Warszawie (ul. Marszałkowska 116, tel. 102-88);

2) o linii Gdynia, Gdańsk-Londyn, Hull — Dyrekcja „Polsko-Brytyjskiego Tow. Okrętowego” w Gdyni;

3) o linii Bałtyckiej — Dyrekcja P. P. „Żegluga Polska” w Gdyni lub przedstawiciel przedsiębiorstwa w Warszawie P. Jan Raue, w Warszawie (ul. Smolna 17, tel. 235-45).

Kupiectwo polskie ma możliwość, dzięki tym regularnym liniom okrętowym, dotarcia bezpośredniego do odbiorcy zagranicznego. Bliższe poznanie się z temi możliwościami otworzy z pewnością przed polskim handlem zamorskim nowe, nieznane dotychczas perspektywy.

H. T.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

OBOWIĄZEK ZŁOŻENIA ZEZNANIA O DOCHODZIE. — Najwyższy Trybunał Administracyjny wyjaśnił, że błędne jest zapatrywanie, zastosowane w konkretnym wypadku przez władzę skarbową, jakoby domniemany płatnik podatkowy, którego obowiązek podatkowy nie jest zgóry ustalony, indywidualnie wezwany przez władzę wymiarową do złożenia zeznania o dochodzie, naraża się na skutki, przewidziane w art. 50 ust. 5 ustawy o podatku dochodowym, jeżeli nie wniesie zeznania w określonym mu terminie. Skutki te, jak wiadomo, odnoszące się do płatnika, który w terminie ustawowym zeznania nie złoży, polegają na tem, że płatnik taki traci prawo kwestjonowania ustaleń faktycznych władzy wymiarowej. Otóż skutki art. 50 ust. 5 mogą zachodzić tylko wtedy, gdy na domniemany płatnik ciąży ustawowy obowiązek złożenia zeznania o dochodzie. W tym wypadku samo uchybienie ustawowego terminu pociąga już za sobą wymienione skutki, które trwają bez względu na to, czy płatnik złoży zeznanie po terminie lub na indywidualne wezwanie władzy złoży zeznanie w określonym mu terminie. Natomiast, gdy zachodzi wątpliwość co do samego obowiązku podatkowego, to bez uprzedniego należytego ustalenia tego obowiązku nie można stosować skutków art. 50 ust. 5 ustawy, chociażby wezwany indywidualnie domniemany tylko płatnik nie złożył zeznania w określonym mu terminie.

ODDANIE TOWARU WIERZycIELOWI W CELU UOMORZENIA DŁUGU JEST TRANZAKCJĄ, PODLEGĄCĄ PODATKOWI PRZEMYSŁOWEMU OD OBRÓTU. — Wedle art. 5 p. 7 ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym, który w danym przypadku ma zastosowanie, obrót, podlegający opodatkowaniu, stanowi m. in. suma przychodu brutto za surowce, półfabrykaty i gotowe wyroby, sprzedane za gotówkę lub na kredyt, tudzież wymienione. Oddanie towaru przez przedsiębiorstwo przemysłowe wierzycielowi swemu w celu umorzenia długu nie jest niczem innym, jak nabyciem towaru przez wierzyciela na poczet swojej pretensji za umówioną cenę, a zatem transakcją handlową, podpadającą pod pojęcie sprzedaży w rozumieniu powyższego przepisu art. 5 p. 7 ustawy. Transakcja ta zresztą także książkowo przedstawia się w powyższym sensie, skoro wedle zasad buchalteryjnych na sporną sumę należało uznać rachunek towarowy, za równoczesnym obciążeniem rachunku wierzyciela, suma zaś strony kredytowej rachunku towarów, z wyłączeniem bilansowego salda remanentu towarów, w zasadzie stanowi właśnie składnik obrotu podatkowego, a wedle przepisu art. 76 ust. 3 ustawy wyniki prawidłowych księgowości mają być dla władz wymiarowych wiążącymi podstawami wymiarowemi.

Z powyższych powodów Najwyższy Trybunał Administracyjny przychylił się do wniosku władzy pozwanej i orzekł oddalenie skargi jako nieuzasadnionej. (Wyrok z dn. 24/I 1930 r. L. rej. 3.800/270 w sprawie skargi Fabryki Wstążek S. A. w Łodzi).

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

Zmiana nazwy „Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych” — rozp. z dn. 11/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 296).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Premjowa rożyczka budowlana — rozp. Ministra Skarbu z dn. 9/V 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 38, poz. 336; szczeg. p. zesz. 20/1930, str. 906).

Zmiana cła na niektóre tkaniny — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Roln. z dn. 26/III 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 37, poz. 326).

Uchylenie dodatkowego opodatkowania zapasów wyrobów wódczanych prywatnych fabryk — rozp. Ministra Skarbu z dn. 10/V 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 301).

Zmiana rabatu handlowego dla sprzedawców soli — rozp. Ministra Skarbu z dn. 24/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 37, poz. 328).

Zmiany w rozporządzeniu wykonawczem do rozp. Prezydenta Rzplitej o sztucznych środkach słodzących — rozp. Ministra Skarbu z dn. 12/III 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 300).

Utworzenie nowej izby skarbowej we Lwowie — rozp. Ministra Skarbu z dn. 15/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 37, poz. 327).

Regulamin przewozowy dla bezpośredniej czesko-słowacko-sowieckiej komunikacji towarowej — rozp. Ministra Komunikacji z dn. 28/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 302).

Zmiany w regulaminie przewozu osób, bagażu i przesyłek ekspresowych na kolejach — rozp. Ministra Komunikacji z dn. 10/V 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 303).

Zmiana częściowa opłat za złożenie przesyłek i ładunków w państwowych hangarach portowych w Gdyni — rozp. Ministra Przem. i Han. z dn. 2/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 37, poz. 330).

NOWE SPÓŁKI AKCYJNE

Biuro Budowlane „F. Skąpski i S-ka” Inżynierowie, S. A. z siedzibą w Gdyni, ul. Portowa, dom Wojewskiej, przedstawicielstwo—Warszawa, ul. Topolowa Nr. 4: kapitał zakładowy zł 250.000 00; założyciele: Franciszek Skąpski, ul. Topolowa Nr. 6, Marjan Skąpski, ul. Topolowa Nr. 6, Andrzej Wierzbicki, Warszawa, Grochów Dwór, Jerzy Wierzbicki, Warszawa, Grochów Dwór, Władysław Leśniewski, ul. Topolowa Nr. 2, Aleksander Bohomolec w Gdyni, ul. Portowa, dom Wojewskiej, Jerzy Bertholdi, ul. Hoża Nr. 22 i Kazimierz Skąpski w Sochaczewie; akt notarialny zeznany przed notariuszem Karolem Hettlingerem dn. 3 kwietnia 1930 r. Nr. Rep. 1586.

NOWE EMISJE W SPÓŁKACH AKCYJNYCH zatwierdzone w dniu:

2 maja:

— **„KraKowska Fabryka Wyrobów Żelaznych”, S. A.** z siedzibą w Krakowie; pow. kap. zakł. o zł 200.000 00, czyli do zł 1.000.000 00; nom. wart. akcji zł 40; cena emisyjna zł 40.

16 maja:

— **„Emil Kuźnicki”, Fabryka Tektury Dachowej, Produktów Chemicznych i Asfaltu, S. A.** w Oświęcimiu; pow. kap. zakł. o zł 100.000 00, czyli do zł 400.000 00, drogą IV emisji akcji nom. wart. zł 100; cena emisyjna zł 100.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

26 maja:

— **Zakłady Przemysłowo-Budowlane „Bracia Horn i Rupiewicz”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

— **Dom Towarowy „Bracia Jabłkowscy”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bracka 25, IV p.

— **Bielsko-Bialska Spółka Elektryczna i Kolejowa, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Bielsku, ul. Blichowa 64.

27 maja:

— **Papiernia „Soczewka”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 7 (ew. II termin — dn. 11 czerwca).

— **Towarzystwo Akcyjne Kopalni Węgla „Flora”**: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Senatorska 30 (ew. II termin — dn. 16 czerwca).

— **Towarzystwo Akcyjne Pabjanickich Fabryk Wyrobów Bawełnianych „Krusche i Ender”**: zebr. zwyczaj. — o godz. 10 w lokalu S-ki w Pabjanicach, ul. Zamkowa 3 (ew. II termin — dn. 12 czerwca).

— **Włókiennicza Spółka Akcyjna „Ponizowski”**: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Gęsia 14 (ew. II termin — dn. 27 czerwca).

— **Przemysł Włókienniczy „Herman Faust i S-ka”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 73.

28 maja:

— **Towarzystwo Schloesserowskiej Przędzalni Bawełny i Tkalni w Ozorkowie”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 151 (ew. II termin — dn. 11 czerwca).

— **Towarzystwo Akcyjne Zakładów Ceramicznych „Dziwulski i Lange”**: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Rysia 1.

— **„Chodorów”, Akcyjne Towarzystwo dla Przemysłu Cukrowniczego w Chodorowie**: zebr. nadzwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 10 w biurze Generalnej Dyrekcji we Lwowie, ul. Zimorowicza 19.

— **Zakłady Ceramiczne „Pustelnik”, S. A.**: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 16 w Warszawie, ul. Królewska 8 m. 7 (ew. II termin — dn. 12 czerwca).

— **„Fabryka Lin i Drutu”, dawniej A. Deichsel, S. A.**: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 14 w lokalu S-ki w Sosnowcu, ul. Lipowa 18.

— **Towarzystwo Handlu Papierem „Bracia Turkieltaub”, S. A.**: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Przejazd 5 (ew. II termin — dn. 12 czerwca).

— **Fabryka Wag „W. Hess”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Lublinie, ul. Lubartowska 50 (ew. II termin — dn. 11 czerwca).

— **Zgierska Fabryka Maszyn „Juljusza Hoffmana”, S. A.**: zebr. nadzw. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Zgierz, ul. Gen. Dąbrowskiego 18 (ew. II termin — dn. 7 czerwca).

30 maja:

— **„Bank für Handel und Gewerbe Poznań—Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 11 w lokalu Banku w Poznaniu, ul. Masztalarska 8a.

— **Bydgoska Fabryka Maszyn „Herman Löhnert”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 13 w lokalu S-ki w Bydgoszczy, ul. Gen. Bema 10.

— **„Europejskie Towarzystwo Ubezpieczeń Towarów i Pakunków Podróżnych”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście 59.

— **Chemiczno-Farmaceutyczne Zakłady Przemysłowe „Fr. Karpiński w Warszawie”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Wolność 9 (ew. II termin — dn. 7 czerwca).

— **„Bank Naftowy”, S. A.**: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. L. Sapiehy 3.

31 maja:

— **Fabryka Aparatów Elektrycznych „K. Szpotkański i S-ka”, S. A.**: zebr. zwyczaj. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 14 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Kałuszyńska 4 (ew. II termin — o godz. 15).

— **„Fabryka Wag i Wyrobów Metalowych”, dawniej Juljusz Sperling, S. A.**: zebr. likwidac. — o godz. 17 w mieszkaniu P. R. Raucha w Bydgoszczy, ul. Cieszkowskiego 21.

— **„Tomaszowskie Przędzalnie Wełny Czesankowej, w Tomaszowie Mazowieckim”, S. A.**: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście 16, m. 6.

— **„Pabjanickie Zakłady Włókiennicze”, dawniej R. Kindler w Pabjanicach, S. A.**: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście 16/18, m. 6.

— **„J. Franaszek”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Wolska 41 (ew. II termin — dn. 14 czerwca).

— **Zakłady Przemysłu Bawełnianego „Ludwik Geyer”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 282 (ew. II termin — dn. 13 czerwca).

— **Towarzystwo Zakładów Chemicznych „Strem”, S. A.**: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

— **„Bank Poznański”, S. A.** w likwidacji; zebr. zwyczaj. — o godz. 12 w lokalu Banku w Poznaniu, ul. Św. Marcina 39, I p.

2 czerwca:

— **Towarzystwo Akcyjne „Karol Steinert”**: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 276 (ew. II termin — dn. 16 czerwca).

3 czerwca:

— **„Dr. St. Krzyżankiewicz”, S. A.** w likwidacji; zebr. zwyczaj. — o godz. 12 w Poznaniu, al. Marcinkowskiego 22, I p.

— **„Centrala Skór”, S. A.**: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 16 min. 30 w lokalu Banku Przemysłowców, S. A. w Poznaniu, ul. Sieroca 3/4, I p. (ew. II termin — o godz. 17)

czerwca:

— **„Polskie Towarzystwo Handlowe”, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Sławkowska 1.

5 czerwca:

— **Zakłady Przemysłu Drzewnego „Wiór”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Wolność 4 (ew. II termin — dn. 19 czerwca).

— **Towarzystwo Fabryki Koniaku, Wódek i Likierów „N. L. Szustow i S-wie”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 14 w Warszawie, ul. Ceglana 8.

— **„Lignoza”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 11 w lokalu „Katowickiej Spółki Akcyjnej dla Górnictwa i Hutnictwa” w Katowicach, ul. Zamkowa 12.

6 czerwca:

— **Zakłady Mechaniczne „Sarmatia”, S. A.:** zebr. zwycz. (likwidacja) — o godz. 18 w Warszawie, ul. Smolna 22, m. 7

7 czerwca:

— **Przemysł Drzewny „Maksymilian Jakubowicz”, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. St. Żeromskiego 90/92.

— **Towarzystwo Wód Mineralnych „Druskieniki”, S. A.:** zebr. zwycz. (likwidacja) — o godz. 18 w Warszawie, ul. Smolna 22, m. 7.

— **Dom Handlowo-Przemysłowy „Edmund Langner i S-ka”, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Zielna 24.

— **Spółka Akcyjna Mechanicznego Wyrobu Obuwia „Polus”:** zebr. likwid. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Lubelska 30/32.

— **„Zamkowe Zakłady Przemysłowe”, S. A.** w Cieszynie zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu firmy Dom Handlowo-Przemysłowy Edm. Langner i S-ka, S. A. w Warszawie, ul. Zielna 24.

8 czerwca:

— **„Bank dla Spółdzielni”, S. A.:** zebr. zwycz. (II termin) — o godz. 12 w lokalu Banku w Warszawie, ul. Senatorska 32.

— **Warszawska Fabryka Horonek „S. Landau”, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nalewki 2a (ew. II termin — dn. 23 czerwca).

— **„Zap”, Zakłady Przemysłowe, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Bydgoszczy, ul. Kwiatowa 12/13

10 czerwca:

— **„Elibor”, Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa „Ł. J. Borkowski”:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 11, II p. (ew. II termin — dn. 26 czerwca).

— **Fabryka Mechanicznego Obuwia „Słoń”, dawniej Bracia Kipper, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Wronia 71 (ew. II termin — dn. 24 czerwca).

— **Przemysł Bawełniany „B. Freidenberg”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Kilińskiego 210 (ew. II termin — dn. 24 czerwca).

— **Akcyjne Towarzystwo Zakładów Elektrotechnicznych „Inżynier Kazimierz Patzer”, S. A.:** zebr. zwycz. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Leszno 98.

— **„Syndykat Rolniczy Grodzieński”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Grodnie, ul. Orzeszkowej 20.

— **„Siedlecki Syndykat Rolniczy”, S. A.:** zebr. zwycz. (zmiana kap. akc., zm. stat.) — o godz. 13 w lokalu S-ki w Siedlcach, ul. Piłsudskiego 64 (ew. II termin — dn. 24 czerwca).

— **Przemysł Drzewny „Agahall”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Jasna 11 (ew. II termin — dn. 24 czerwca).

— **Mikaszewickie Zakłady Wyrobów Drzewnych „Olza”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Jasna 11 (ew. II termin — dn. 24 czerwca).

12 czerwca:

— **„Teatr Polski w Ogródzie Potockiego w Poznaniu”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 17 min. 30 w sali posiedzeń

Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

— **Spółka Akcyjna Handlu Towarami Żelaznymi „Krzysztof Brun i Syn”:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bielańska 2.

— **„Staniola”, Pierwsza Krajowa Fabryka Tubek Metalowych, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki, ul. Czerna 12.

— **„Zakłady Rolniczo-Przemysłowe Ziemi Grójeckiej”, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 14 w lokalu Domu Ludowego w Grójcu.

— **„Karpackie Towarzystwo Leśne”, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Słowackiego 2.

— **„Zakłady Przemysłu Drzewnego Delatyn w Polsce”, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Słowackiego 2.

— **„Dolina”, Przemysł Leśny, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 13 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Słowackiego 2.

— **Towarzystwo Przemysłowe Zakładów Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 16 w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 3 (ew. II termin — dn. 27 czerwca).

13 czerwca:

— **„H. Cegielski”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 12 w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

— **Przedzalnia i Farbiarnia „Jakób Steigert Spadkobiercy”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Kilińskiego 193 (ew. II termin — o godz. 18).

14 czerwca:

— **Towarzystwo Przemysłu Metalowego „K. Rudzki i S-ka”, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Fabryczna 3 (ew. II termin — dn. 28 czerwca).

— **„Radomska Przedzalnia Lnu”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Radomiu, ul. Marywilska 3.

15 czerwca:

— **Kąpiele na Wielkim Morzu Jastrzębie Góry „Jastgór”, S. A.:** zebr. zwycz. (pow. kap. zakł., zm. stat. ew. likwidacja) — o godz. 18 w Warszawie, ul. Chmielna 32, m. 22.

17 czerwca:

— **Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „R. Ostrowski”, S. A.:** zebr. nadzwycz. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowy Świat 39.

— **Towarzystwo Akcyjne Fabryki Cukru „Cielce”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 12 w gmachu Banku Zachodniego w Warszawie, ul. Fredry 6.

— **„Bank Handlowo-Przemysłowy w Łodzi”, S. A.:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu Banku w Łodzi, ul. Piotrkowska 96 (ew. II termin — dn. 4 lipca).

— **„Kraowska Fabryka Portland-Cementu”, S. A.:** zebr. nadzwycz. (zm. stat.) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Św. Jana 13.

24 czerwca:

— **„Towarzystwo Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Miodowa 10.

25 czerwca:

— **„Górnośląskie Towarzystwo Budowlane”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Wielkich Hajdukach, ul. Długa 53.

26 czerwca:

— **„Mochala”, Górnośląska Garbarnia i Fabryka Paśów Transmisyjnych w Mochali, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Mochali, poczta Lisów, pow. lubliniecki.

28 czerwca:

— **Polska Spółka Akcyjna „Pharma”, Magister Bolesław Jawornicki w Krakowie:** zebr. zwycz. — o godz. 18 min. 30 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Długa 46/48.

SPRAWY SAMORZĄDOWE

AKCJA SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO NA POLU

POPIERANIA ROLNICTWA.—Rok 1927/28 zaznaczył się

wydatnem wzmocnieniem akcji samorządu terytorjalnego w kierunku popierania rolnictwa. Uwydatniło się to zwłaszcza w budżetach samorządowych, w których wydatki na szkolnictwo rolne, popieranie rolnictwa oraz weterynarję stanowiły w 1927/28 r. poważną pozycję. Uwydatnia się to zwłaszcza w porównaniu z 1926 r. Wydatki samorządu terytorjalnego na popieranie rolnictwa wyniosły w 1926 r. ogółem zł 5.686 tys., przyczem wydatki zwyczajne wyniosły zł 3.888 tys., wydatki zaś nadzwyczajne zł 1.798 tys. Wydatki zwyczajne stanowiły więc 68,4% wydatków ogólnych na rolnictwo, wydatki nadzwyczajne—31,6%. W 1927/28 r. ogólna suma wydatków na popieranie rolnictwa przez samorząd terytorjalny wzrosła do zł 10.314 tys., w czem wydatki zwyczajne stanowiły zł 6.489 tys., czyli 62,9%, wydatki nadzwyczajne zaś zł 3.825 tys., a więc 37,1% wydatków ogólnych. Najwyższy odsetek wydatków ogólnych na rolnictwo stanowiły wydatki na popieranie rolnictwa, które w 1927/28 r. wzrosły do zł 5.048 tys. z zł 2.330 tys. w 1926 r. Wydatki na szkolnictwo rolnicze, wynoszące w 1926 r. zł 2.367 tys., wzrosły w 1927/28 r. do zł 3.754 tys., wydatki na weterynarję wynosiły w 1927/28 r. zł 1.511 tys., podczas gdy w 1926 r. zaledwie zł 988 tys. Wydatki na popieranie rolnictwa wzrosły więc z 41,6% ogółu wydatków na rolnictwo w 1926 r. na 49,2% w 1927/28 r., wydatki na szkolnictwo rolnicze i weterynarję zmniejszyły się w 1927/28 r., jeśli chodzi o stosunek procentowy do ogółu wydatków, wzrosły natomiast w liczbach bezwzględnych.

Ogółem wzrost wydatków na popieranie rolnictwa w 1927/28 r. w porównaniu z 1926 r. wyniósł 81,4%.

ZMIANA STATUTU ZWIĄZKU MIAST POLSKICH. —

Na posiedzeniu Zarządu Związku Miast Polskich przyjęto projekt zmian statutu Z. M. P. Zmiany te polegają na tem, że zjazdy Związku, odbywające się dotąd co rok, zwoływane będą co 3 lata. Na zjazdach tych będzie wybierana Rada Naczelna Związku na okres 3-letni. Rada ta składać się będzie z 75 osób: 40 członków Rady wybieranych będzie na zjazdach wojewódzkich kół wyborczych, 20 członków wybierać będzie plenum Zjazdu na zasadach proporcjonalności, a powyżej 15 Rada dokooptuje z pośród znawców spraw samorządu miejskiego. Zarząd składać się będzie z 15 członków, wybieranych przez Radę na 3 lata. Na Zjeździe, który ma się odbyć w czerwcu, nie są przewidziane nowe wybory do władz Związku. Postawiony będzie wniosek o przedłużeniu na rok mandatu obecnego Zarządu.

Z DZIAŁALNOŚCI SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO. —

Akcja popierania rolnictwa w województwie białostockim rozwinęła się dopiero w latach ostatnich. We wszystkich powiatach zorganizowano powiatowe komisje rolne, które układają program prac oraz preliminarz budżetowy. Prócz powiatowych komisji rolnych istnieje komisja wojewódzka.

W 1929/30 r. budżety sejmików powiatowych preliminowały na cele rolnicze ogólną sumę zł 1.667 tys., czyli 11,8% wszyst-

kich wydatków zwyczajnych. W porównaniu z r. ub. ogólna suma wydatków na popieranie rolnictwa nie uległa zwiększeniu. Pewną poprawę natomiast widzimy w budżetach gmin, które dzięki prowadzonej akcji uchwałyły w budżetach na r. b. subwencje na popieranie rolnictwa.

Na terenie województwa w początku r. b. pracowało 50 fachowych instruktorów rolnych. Ponadto 9 instruktorek pracuje w dziale rozwoju gospodarstwa kobiecego. Na terenach kół kontroli mleczności pracowało 18 asystentów kontroli mleczności. Wojewódzka organizacja rolnicza posiada ponadto 15 sił inspektorskich. Wobec zjednoczenia organizacji rolniczych, szereg prac, związanych z rozwojem rolnictwa, przekazano organizacjom rolniczym. Odciaży to do pewnego stopnia samorząd terytorjalny, umożliwiając mu większą ekspansję w zakresie podniesienia poziomu kultury rolnej w województwie.

Na terenie województwa istnieją 2 szkoły rolnicze męskie o 11-miesięcznym kursie: w Supraślu powiatu białostockiego i w Krzyżewie pow. wysokomazowieckiego. Istnieje też szkoła żeńska gospodarstwa wiejskiego w Kukowie.

Ze szkół powyższych najlepiej prosperuje szkoła żeńska, ciesząca się znaczną frekwencją. Szkoły męskie nie posiadają natomiast dostatecznej liczby uczniów. Sejmik biłostocki, ponoszący koszty utrzymania szkoły w Supraślu, powziął ostatnio uchwałę o zamknięciu szkoły do czasu zwiększenia kontyngentu uczniów. W 1931 r. nastąpi uruchomienie 2 budujących się obecnie szkół rolniczych: w Dowspudzie pow. augustowskiego i Zembrach pow. szczuczyńskiego. Objawem charakterystycznym, jeśli chodzi o stosunki, panujące na terenie województwa w zakresie oświaty rolniczej, jest, iż młodzież, kończąca szkoły rolnicze, nie powraca przeważnie do pracy na roli we własnem gospodarstwie, lecz stara się o objęcie stanowisk na większych gospodarstwach rolnych. Element, pozostający na rodzinnych gospodarstwach, nie kończy przeważnie szkół. Rezultatem tego rodzaju stosunków jest brak odpowiednio przygotowanego elementu wśród drobnych gospodarzy rolnych. Oświata pozaszkolna posiada więc w tych stosunkach specjalne znaczenie. Poważną rolę odgrywają zwłaszcza konkursy rolnicze, wysuwające się na czoło prac w dziedzinie oświaty pozaszkolnej. Ponadto stosowano kursy lotne, obejmujące cykle odczytów z dziedziny, najbardziej dany powiat interesującej. Na terenie województwa istnieje 112 bibliotek ludowych.

Województwo białostockie posiada 9 ferm powiatowych oraz 2 zakłady doświadczalne: w Elżbiecieniu i Kisielnicy pow. łomżyńskiego i w Swisłoczy pow. wolkowskiego. Nie wszystkie fermy postawione są na należytych poziomach pod względem organizacyjnym i wytwórczym. Na uwagę zasługuje ferma powiatowa w Małym Płocku (powiat kolneński), posiadająca rasowy materiał hodowlany, pola obsiane selekcyjnym ziarnem, dobrze prowadzoną szkółkę drzew owocowych i dekoracyjnych. Ferma ta umożliwiła okolicznemu rolnictwu zaopatrzenie się po tanich cenach w wyborowe ziarno i inwentarz. Na terenie województwa istnieje 142 stacje czyszczenia nasion. Z upraw specjalnych najbardziej rozpowszechniona jest na terenie województwa uprawa lnu.

Uprawa ta obejmuje 13.364 ha.

Prace meljoracyjne rozwinęły się bardzo wydatnie na terenie województwa białostockiego. Już w 1926 r. zawiązano spółkę wodną, do której weszły sejmiki: kolneński i ostrołęcki. Spółka powyższa miała na celu regulację rzeki Szkwy na przestrzeni 45 km oraz regulację przylegających do niej 4.000 łąk bagnistych. W r. ub., dzięki użyciu szarwarku, dokonano poważnego wysiłku, łącząc rzeki Skrodę i Pissę kanałem długości 8 km, co znacznie skróciło bieg rzeki Skrody, wpływając na osuszenie znacznej powierzchni terenu. W najbliższej przyszłości dokonane będą prace osuszenia łąk w połączeniu rzek Biebrzy i Narwi w pow. ostrołęckim i kolneńskim. Organizuje się ponadto 32 spółki drenarskie. Prowadzono również energiczną akcję zalesienia nieużytków.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

ULGI PODATKOWE PRZY EKSPORCIE LNU, SIEMIENIA, SERADELI I SKÓR SUROWYCH. — Na zasadzie art. 94 p. 1 ustawy o pań-

stwowym podatku przemysłowym, Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu zarządziło, co następuje:

1) zniża się do 1/2% stopę podatku przemysłowego od obrotu, przypadającego od transakcyj eksporto-

wych lnem, siemieniem lnianem, seradela oraz skórami surowymi, dokonanych w okresie od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1929 r.;

2) zawieszają się pobór podatku przemysłowego od obrotu, przypadającego od transakcji eksportowych lnem, siemieniem lnianem i seradela, dokonanych w okresie począwszy od 1 stycznia 1930 r.;

3) zniża się do 1/2% stopę podatku przemysłowego od obrotu, przypadającego od transakcji eksportowych skórami surowymi, dokonanych w okresie począwszy od 1 stycznia 1930 r.

Ulgi powyższe będą stosowane przy ścisłym przestrzeganiu przepisów ustępu 1 § 9 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 8 sierpnia 1925 r. (Okólnik Min. Skarbu L. D. V 3476/4 z dn. 10/V 1930 r.).

PODATEK OD KAPITAŁÓW I RENT OD PRZYCHODÓW DO DN. 31 GRUDNIA 1929 R. —

W związku z wątpliwościami, jakie powstały przy stosowaniu ustawy z dn. 16 lutego 1930 r. o ulgach podatkowych dla kapitałów — Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 30 kwietnia 1930 r. L. D. V 2721/2/30 wyjaśniło, że powyższą ustawą zawieszony został z dniem 1 stycznia 1930 r. wymiar i pobór podatku od kapitałów i rent od przychodów, wymienionych w art. 2 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dn. 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent. Wspomniane zatem przychody, jeżeli bieżą do dn. 1 stycznia 1930 r., nie podlegają opodatkowaniu, natomiast przychody, które bieżą do dn. 31 grudnia 1929 r. włącznie, podlegają podatkowi od kapitałów i rent, chociażby nawet ustawowy termin płatności przypadał po dn. 1 stycznia 1930 r.

WYMIAR PODATKU OBROTOWEGO OD ARTYKUŁÓW PIERWSZEJ POTRZEBY. —

Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 6 maja r. b. poleciło wszystkim izbom skarbowym stosować przy wymiarze podatku obrotowego dla przedsiębiorstw handlowych, prowadzących detaliczną lub drobną sprzedaż artykułów pierwszej potrzeby, ulgową stawkę podatkową 1% od obrotów, osiągniętych ze sprzedaży powyższych artykułów, bądźto bezpośrednio z zakładu, produkującego towar, bądźto z oddzielnego zakładu handlowego, obsługującego zakład rzemieślniczy, należący do tego samego właściciela.

OPLĄTY STEMPLOWE OD SPÓŁDZIELNI. —

Spółdzielnie, wymienione w ustępie 3 art. 103 ustawy o opłatach stempłowych, t. j. te, które według swych statutów mogą zawierać umowy, wchodzące w zakres ich podstawowej działalności, tylko ze swymi członkami, jak również te, które wprawdzie zawierają umowy, wchodzące w zakres działalności podstawowej, także z innymi osobami, ale nadpłaty i zwroty, przypadające na osoby, nie będące członkami, przelewają do funduszu zasobowego lub do innych funduszy, nie podlegających podziałowi między członków, korzystają z ulg w zakresie opłat stempłowych od rachunków.

Mianowicie w myśl p. 7 art. 73 są wolne od opłaty rachunki, stwierdzające: 1) należność spółdzielni, określonej w ustępie 3 art. 103, za towary, sprzedane członkowi, jeżeli sprzedaż mieści się w granicach podstawowej działalności spółdzielni, określonej jej statutem, 2) należność wobec spółdzielni, określonej w ustępie 3 art. 103, za towary, które spółdzielnia kupiła lub otrzymała do komisowej sprzedaży bądź od członka, bądź od osoby, nie będącej jej członkiem, jeżeli kupno towarów przez spółdzielnię względnie przyjęcie towarów przez spółdzielnię do komisowej sprzedaży mieści się w granicach podstawowej działalności spółdzielni, określonej jej statutem.

Rachunki wyżej wymienione nie są jednak wolne od opłaty: a) w przypadku sprzedaży przez spółdzielnię: jeżeli sprzedawcą jest związek spółdzielni, zorganizowany jako spółdzielnia, a kupującą — jedna ze spółdzielni, należących do związku, b) w przypadku kupna lub przyjęcia do sprzedaży komisowej: jeżeli związek spółdzielni, zorganizowany jako spółdzielnia, kupuje towary lub je przyjmuje do sprzedaży komisowej od jednej ze spółdzielni, należących do związku.

Z powyższego wynika, że zarówno przy sprzedaży jak i przy kupnie rachunki są wolne od opłaty tylko wówczas, gdy sprzedaż względnie kupno mieści się w granicach działalności podstawowej. Przy sprzedaży uwolnienie od opłaty zależy nadto od warunku, że kupujący jest członkiem spółdzielni, natomiast przy kupnie względnie przy przyjęciu do sprzedaży komisowej jest bez znaczenia, czy sprzedawca jest członkiem spółdzielni, czy nim nie jest.

Przez działalność podstawową należy rozumieć wszystkie te czynności, które są celem spółdzielni, dla których wykonywania ona została utworzona. Działalności podstawowej przeciwstawiamy działalność pomocniczą. Działalność pomocnicza obejmuje wszystkie te czynności, które są środkami, wiodącymi do osiągnięcia celów spółdzielni, czynności zatem, które muszą być wykonywane w tym celu, aby mogły być wykonywane czynności, stanowiące działalność podstawową.

Jeżeli spółdzielnia jest kombinacją dwóch lub więcej typów spółdzielni, np. spółdzielnia rolniczo-handlowa, w takim wypadku należy przy stosowaniu zasad, wyżej podanych, traktować każdą gałąź działalności odrębnie, jak gdyby ta gałąź stanowiła wyłączny zakres działania danej spółdzielni. (Wykładnia art. 73 i 90 ustawy o opłatach stempłowych).

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIĘŁDA WARSZAWSKA

za okres od 12 do 17 maja 1930 r.

Dla walut panowała w okresie sprawozdawczym tendencja nieco mocniejsza, szczególnie w drugiej połowie tygodnia. Po niewielkich wahaniach kursowych zwykłe w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego wykazują dolary, funty szterlingów, franki francuskie, belgi, korony czeskosłowackie, szylingi austriackie, liry włoskie, korony szwedzkie, duńskie i norweskie oraz guldeny gdańskie. Zniżkowały jedynie franki szwajcarskie i floreny holenderskie; różnice kursowe są w większości wypadków niewielkie. Rzadko ukazujące się na rynku leje rumuńskie notowano po kursie $\text{zł } 5'30\frac{1}{2}$ za 100 lei.

Obroty dolarami gotówkami były nadal niewielkie; kurs ich utrzymał się bez zmiany na poziomie $\text{zł } 8'88\frac{1}{2}$ za \$ 1. W obrotach prywatnych nastąpiła nieznaczna zwyżka — do $\text{zł } 8'89$ za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania nie odbiegała niemal od rozmiarów ostatnich tygodni.

	Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs w dn. 17/V
	w zł		
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8'91	8'909
" " " telegr.	\$ 1	8'922	8'921
Funty szterlingów . . .	£ 1	43'35 $\frac{1}{2}$	43'33 $\frac{1}{2}$
Franki francuskie . . .	100 fr.	35'00 $\frac{1}{2}$	34'98 $\frac{1}{2}$
Franki szwajcarskie . . .	100 fr.	172'62	172'46
Belgi	100 blg.	124'52	124'49
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'43 $\frac{1}{2}$	26'42 $\frac{1}{2}$
Szylingi austriackie . . .	100 szyl.	125'78	125'75
Liry włoskie	100 lir.	46'78 $\frac{1}{2}$	46'77
Floreny holenderskie . . .	100 fl.	358'90	358'80
Korony szwedzkie	100 kor.	239'35	239'25
Korony duńskie	100 kor.	238'72	238'62
Korony norweskie	100 kor.	238'70	238'70
Guldeny gdańskie	100 gld.	173'33	173'28
Leje rumuńskie	100 lei	5'30 $\frac{1}{2}$	5'30 $\frac{1}{2}$

Papiery lokacyjne państwowe nie cieszyły się większym zainteresowaniem. Przy ograniczonych obrotach niżej cenione były 5% Pożyczka Konwersyjna i 7% Pożyczka Stabilizacyjna; na dotychczasowym poziomie utrzymała się 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa, niewielką zaś poprawę uzyskała 10% Pożyczka Kolejowa. Z pośród pożyczek premjowych 4% Pożyczka Inwestycyjna zyskała — dzięki zmniejszonej podaży — niewielką poprawę, zaś 5% Pożyczka Premjowa w rezultacie tygodniowym obniżyła się o $\text{zł } 2'00$.

W dziale listów zastawnych nastąpiło, po dłuższym okresie ożywienia, zmniejszenie obrotów i słabsza tendencja. Dotyczy to szczególnie listów ziemskich i miejskich, które poważnie zniżkowały, natomiast listy prowincjonalne utrzymały się w większości na dotychczasowym poziomie, a nawet w niektórych wypadkach zwyżkowały. Z pośród listów zastawnych w walucie obcej 8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Pol-

skiego zniżowały o 1%, zaś 8% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, serja 1924 r., cenione były o 2% wyżej.

W dziale obligacyj notowane były jedynie 6% Obligacje Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r. — przy tendencji utrzymanej.

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 17/V
		w % n o m i n a ł u		
5% Pożyczka Konwersyjna	zł 100	56 00	55 25	55 25
5% " Konwers. Kol.	zł 100	51 75	51 50	—
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$ 100	87 25	87 25	—
10% " Kolejowa	fr. w zł. 100	102 50	101 75	102 50
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 100	83 25	83 25	83 25
8% " " " " " "	zł w zł. 100	94 00	94 00	94 00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	83 25	83 25	83 25
7% Obl. " " " " " "	zł w zł. 100	83 25	83 25	83 25
8% Obl. Bud. " " " " " "	zł w zł. 100	93 00	93 00	93 00
8% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	94 00	94 00	94 00
8% Obl. " " " " " "	zł w zł. 100	94 00	94 00	94 00
8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego ²⁾	£ 1	84 50	84 50	—
7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, serja 1928 r.	\$ 1	76 00	75 00	—
8% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, serja 1924 r.	\$ 1	90 00	90 00	—
		w z		
4% Poż. Inwestycyjna	zł w zł. 100	113 75	109 00	113 75
				-113 00
				-113 75
5% " Premjowa	\$ 5	65 50	61 25	64 00
				-65 50
4% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł 100	46 25	45 00	45 00
4% " " " " " "	zł 100	56 75	55 25	55 25
5% " " " " m. Warsz.	zł 100	59 00	59 00	—
8% " " " " " "	zł 100	78 75	77 25	77 25
				-77 50
				-77 25
8% L. Z. T-wa Kred. Częstochowy	zł 100	68 50	68 00	68 00
8% " " " " Kalisza	zł 100	68 25	68 00	—
8% " " " " Kielc	zł 100	68 50	68 50	—
5% " " " " Lublina	zł 100	56 00	56 00	—
8% " " " " " "	zł 100	68 50	68 25	—
8% " " " " Łodzi	zł 100	70 75	70 75	70 75
8% " " " " Piotrkowa	zł 100	68 25	68 25	68 25
10% " " " " Radomia	zł 100	84 50	84 00	—
10% " " " " Siedlec	zł 100	82 00	80 00	—
6% Obl. Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	zł 100	61 00	60 50	60 50

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1930 r.	Gdańsk ³⁾	Berlin ³⁾	Wiedeń ³⁾	Paryż ³⁾	Zurych ³⁾
12/V	57 65—57 80	46 90 — 47 10	79 335—79 615	—	57 85
13/ "	57 66—57 80	46 875—47 075	79 35 — 79 62	286 50	"
14/ "	57 64—57 79	46 85 — 47 05	79 35 — 79 63	"	"
15/ "	57 63—57 78	46 825—47 025	79 34 — 79 62	"	58 00
16/ "	57 62—57 76	46 90 — 47 10	79 345—79 615	—	"
17/ "	57 61—57 76	46 875—47 075	79 355—79 635	—	57 85

1930 r.	Londyn ⁴⁾	Praga ¹⁾	New-York ³⁾	Amsterdam ³⁾
12 V	43 34	—	11 23	—
13/ "	"	—	"	—
14/ "	43 35	377 55	"	—
15/ "	43 34	—	"	—
16/ "	"	—	"	—
17/ "	43 35	—	"	—

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

³⁾ Za zł 100.

⁴⁾ Za £ 1.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs ultimo	Obroty
(w % n o m i n a ł u)				
Giełda w New-York'u				
6% pożyczka dolarowa z 1920 r. \$				
21—26 IV	78 3/4	78	78	43.000
28/IV—3/V	79	78	79	7.000
5—11/V	78	77	78	11.000
8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)				
21—26 IV	96 1/2	94	94	66.000
28/IV—3/V	95	94	94 1/2	35.000
5—11/V	95	94 1/2	95	54.000
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
21—26/IV	86 1/2	84	86 1/2	77.000
28/IV—3/V	86 1/2	83	85 3/4	147.000
5—11/V	85 1/2	83 3/4	85 1/2	104.000
7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.				
21—26 IV	80 1/4	79	79	44.000
28/IV—3/V	79	77 1/2	78	30.000
5—11/V	78 3/4	77 1/2	77 1/2	15.000
7% pożyczka śląska z 1928 r.				
21—26/IV	78	77	77	22.000
28/IV—3/V	77	75	76 1/2	45.000
5—11/V	78 7/8	76	77 1/2	65.000

Giełda w Londynie

	7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.
21—26/IV	89 35 88 10 88 35
28/IV—3/V	89 35 88 40 88 65
5—11/V	89 00 88 05 88 20

Giełda w Zurychu

	7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.
21—26/IV	90 00 89 70
28/IV—3/V	89 90 89 00
5—11/V	89 50 87 50

Giełda w Sztokholmie

	7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.
Luty 1930	84 — 83
Marzec "	87 1/2 83 87

Giełda w Paryżu

	7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.
21—26/IV	106 10 105 30
28/IV—3/V	106 00 105 30
5—11/V	108 00 102 50

Giełda w Medjolanie

	7% pożyczka włoska z 1924 r.	Liry
21—26/IV	99 50 99 20 99 40	175.000
28/IV—3/V	99 65 99 50 99 60	5.000
5—11/V	99 65 99 60 99 60	110.000

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 MAJA 1930 R. — Pierwsza dekada maja, podobnie jak kwietnia, wykazuje wzrost rezerw walutowych Banku. Część rezerw, wchodząca w skład pokrycia złoto-walutowego obiegu i zobowiązań, zwiększyła się bardzo nieznacznie, bo tylko z zł 297 7 miljn. do zł 297 8 miljn., natomiast poważniejszy wzrost wykazała część rezerw, niezaliczona do pokrycia, mianowicie z zł 111 8 miljn. do zł 118 2 miljn.

Rezerwy złote zwiększyły się w dekadzie sprawozdawczej tylko dzięki drobnemu skupowi (głównie w monetach), dokonywanemu przez oddziały Banku, mianowicie o $\text{zł } 0,05$ milj. do $\text{zł } 702,2$ milj. Zapas złota, znajdujący się zagranicą, pozostał w konsekwencji niezmienny w wys. $\text{zł } 219,0$ milj., a zapas złota w skarbcach Banku wzrósł z $\text{zł } 483,14$ milj. do $\text{zł } 483,19$ milj.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, w ciągu I dekady maja i w okresie miesięcznym od końca I dekady poprzedniego miesiąca ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	10/IV	30/IV	10/V
Złoto	702.031	702.185	702.234
Waluty i dewizy netto	299.071	297.744	297.825
Razem: 1.001.102	999.929	1 000.058	

W stosunku do sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 10/V 62,11%, a w dn. 30/IV 61,43% i w dn. 10/V 61,92% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 10/V 43,61%, w dn. 30/IV 43,14%, w dn. 10/V 43,43% (statutowe minimum 30%).

Silniejszy wzrost w I dekadzie maja procentu pokrycia niż sumy pokrycia tłumaczy się jednoczesnym zmniejszeniem się sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, mianowicie z $\text{zł } 1.627,7$ milj. do $\text{zł } 1.610,2$ milj. Właściwie zmniejszał — i to bardzo poważnie — tylko jeden ze składników tej sumy, mianowicie obieg biletów bankowych — z $\text{zł } 1.326,0$ milj. do $\text{zł } 1.255,9$ milj., podczas gdy drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — wykazał znaczny wzrost — z $\text{zł } 301,7$ milj. do $\text{zł } 354,4$ milj.

Zwyzka zobowiązań w dekadzie sprawozdawczej nastąpiła wyłącznie dzięki silnemu zwiększeniu się lokat żyrowych — o $\text{zł } 57,5$ milj. do $\text{zł } 325,2$ milj., gdyż pozostałe pozycje natychmiast płatnych zobowiązań wykazały jednocześnie spadek, mianowicie saldo rachunku państwowego funduszu kredytowego obniżyło się z $\text{zł } 6,3$ milj. do $\text{zł } 2,8$ milj., a saldo pozycji „różne rachunki” — z $\text{zł } 14,7$ milj. do $\text{zł } 13,3$ milj. (saldo rachunku zakupu srebra pozostało w dalszym ciągu, niezmiennie na poziomie $\text{zł } 13,0$ milj.). Z lokat żyrowych wzrosły w I dekadzie maja przede wszystkim lokaty na rachunkach prywatnych — z $\text{zł } 146,5$ milj. do $\text{zł } 189,4$ milj., w mniejszym zaś stopniu lokaty kas państwowych — z $\text{zł } 121,5$ milj. do $\text{zł } 135,8$ milj. a więc mniej więcej do poziomu, na którym znajdowały się przed miesiącem (w dn. 10/IV — $\text{zł } 136,3$ milj.).

Silny spadek obiegu banknotów w dekadzie sprawozdawczej, wynoszący prawie tyleż co zwykła obiegu na ultimo poprzedniego miesiąca, stanowi przede wszystkim odpowiednik wzrostu lokat na rachunkach żyrowych, poza tem wiąże się ze zmniejszeniem się kredytów Banku.

Zniżka kredytów dotyczy tylko pożyczek zastawowych, które w związku z przypadającymi terminami płatności zmniejszyły się w dekadzie sprawozdawczej dość poważnie, bo z $\text{zł } 78,7$ milj. do $\text{zł } 70,7$ milj. (w dn. 10/IV $\text{zł } 71,6$ milj.). Natomiast kredyty dyskontowe, które przez przeciąg 3 miesięcy (łuty — kwiecień) nieprzerwanie obniżały się (nawet w dekadach ultimowych), wykazują tym razem, niezmiernie ciekawie, wzrost — z $\text{zł } 590,6$ milj. do $\text{zł } 593,1$ milj.

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu i zobowiązań — zapas monet srebrnych i bilonu, skupionych przez Bank na własność, zmniejszył się w I dekadzie maja zaledwie o $\text{zł } 0,01$

milj. do $\text{zł } 0,3$ milj., zapas papierów procentowych własnych wzrósł o $\text{zł } 1,1$ milj. do $\text{zł } 9,3$ milj., dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał niezmienny w wys. $\text{zł } 25$ milj.

Zmiany w pokryciu bankowym obiegu i zobowiązań w I dekadzie maja i w ciągu miesiąca, poczynając od końca I dekady kwietnia, przedstawia następujące zestawienie (w tys. zł):

	10/IV	30/IV	10/V
Weksle	608 803	590.565	593.137
Polskie monety srebrne i bilon	708	283	273
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	71.570	78.718	70.745
Papiery proc. własne	8.666	8.242	9.316
Zobowiązanie Skarbu Państwa	25.000	25.000	25.000
Razem:	714.747	702 808	698.471

Obieg pieniędzy skarbowych, wykazujący stale znacznie mniejsze wahania niż obieg biletów Banku Polskiego, obniżył się w dekadzie sprawozdawczej tylko z $\text{zł } 229,8$ milj. do $\text{zł } 225,1$ milj. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych), wycofywanych z dniem 30/VI r. b., w wys. $\text{zł } 24,6$ milj. (w dn. 30/IV $\text{zł } 27,2$ milj.), 2) obieg biletów zdawkowych (5- i 2-złotowych), już dawno wycofanych, ale jeszcze wymienianych, w wys. $\text{zł } 1,8$ milj. (w dn. 30/IV $\text{zł } 1,8$ milj.), 3) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. $\text{zł } 129,4$ milj. (w dn. 30/IV $\text{zł } 130,8$ milj.), 4) obieg bilonu niklowego i brązowego w wys. $\text{zł } 69,3$ milj. (w dn. 30/IV $\text{zł } 69,9$ milj.).

AKTYWA

ZŁOTO w skarbcu	$\text{zł } 483.188.087,73$	
„ zagranicą	$219.045.501,15$	
	$\text{zł } 702.233.588,88$	
PIENIĄDZE I NALEŻN. ZAGRAN.	$\text{zł } 297.824.877,80$	$\text{zł } 1.000.058.466,68$
PIENIĄDZE I NALEŻN. ZAGR., niezaliczone do pokrycia	„ 118.243.183,82	
POLSKIE MONETY SREBRNE I BILON	„ 273.196,92	
PORTFEL WEKSŁOWY	„ 593.136.634,71	
POŻYCZKI ZASTAWOWE	„ 70.745.024,24	
PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE	„ 9.315.952,17	
PAPIERY FUNDUSZU ZAPASOWEGO	„ 83.162.436,60	
DŁUG SKARBU PAŃSTWA	„ 25.000.000,—	
NIERUCHOMOŚCI	„ 20.000.000,—	
INNE AKTYWA	„ 120.869.735,17	
		$\text{zł } 2.040.804.630,31$

PASYWA

KAPITAŁ ZAKŁADOWY	$\text{zł } 150.000.000,—$
FUNDUSZ ZAPASOWY	„ 110.000.000,—
NATYCHM. PŁATNE ZOBOWIĄZANIA:	
a) rachunki żyrowe kas państwowych	$\text{zł } 135.771.068,72$
b) pozostałe rachunki żyrowe	„ 189.432.551,94
c) rachunek zakupu srebra	„ 13.000.000,—
d) rachunek państw. funduszu kredyt.	„ 2.827.705,51
e) różne rachunki	„ 13.345.141,—
	$\text{zł } 354.376.467,17$
OBIEG BILETÓW BANKOWYCH	$1.255.860.740,—$ $\text{zł } 1.610.237.207,17$
RACHUNEK SPECJALNY SKARBU PAŃSTWA	„ 75.000.000,—
INNE PASYWA	„ 95.567.423,14
	$\text{zł } 2.040.804.630,31$

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

TENDENCJE ROZWOJOWE HANDLU ZAGRANICZNEGO STANÓW ZJEDNOCZONYCH

STANOWISKO Unji Północno - Amerykańskiej na rynku międzynarodowej wymiany dóbr uległo po wojnie ciekawym zmianom. Przed wojną eksporter surowców i importer wyrobów gotowych oraz kapitałów — Stany Zjednoczone, pod wpływem gospodarczej sytuacji międzynarodowej, wywołanej wojną, przystosowały się nader szybko do zmienionych warunków wymiany światowej, stając się w coraz większym zakresie importerem surowców i eksporterem wyrobów gotowych i kapitału. Te tendencje, ujawniające się w sytuacji gospodarczej Stanów, znalazły swe podkreślenie w ostatnio ogłoszonych statystykach handlu zagranicznego Unji za rok 1929.

Pogorszenie się konjunktury wewnętrznej Stanów Zjedn. w ostatnim kwartale r. ub., a w szczególności światowy ruch cen — nie pozostały bez wpływu na kształtowanie się ostatecznego bilansu handlu zagranicznego za 1929 r. Wpływ ten jednak nie był specjalnie znaczny wobec stosunkowo niewielkiej roli handlu zagranicznego w ogólnej działalności produkcyjnej kraju.

Dominująca rola Stanów Zjedn. w wywozie światowym, w którym zajmują pierwsze miejsce ze swym udziałem 15·6% (dane z 1928 r.) — wynika raczej z wielkości badanej jednostki gospodarczej w stosunku do innych jednostek. Natomiast obliczona na głowę mieszkańca wysokość eksportu poszczególnych krajów spycha Stany Zjednoczone na 25-te miejsce (\$ 41·27 wywozu na głowę) po Nowej Zelandji (\$ 180·90), a tuż za Austrią (\$ 46·33), Niemcami (\$ 43·78), Finlandją (\$ 43·73) i Czechosłowacją (\$ 43·44). Wzrost produkcji Stanów Zjedn. silny zwłaszcza od początków bieżącego stulecia, przeznaczony w pierwszym rzędzie dla rynku wewnętrznego, nie szedł w parze ze wzrostem handlu zagranicznego. Przy podstawie 1900 r. = 100 produkcja nafty w 1927 r. wynosiła we wskaźniku 1.406·3, aluminium 2.343·8, stali surowej 431·7 i surowki żelaza 263·6. Przy tej samej podstawie wewnętrzna konsumpcja aluminium wynosiła w 1927 r. 3.034·5, kauczuku 1.490·5, cynku 515·2 i miedzi 371·8 — gdy w tym samym czasie wskaźnik wywozu wzrósł tylko do 324·4.

Ta stosunkowo mniejsza rola handlu zagranicznego w życiu gospodarczym Unji wpływa m. in. — jeżeli chodzi o wywóz wyrobów gotowych — z dużej i wciąż wzrastającej pojemności rynku wewnętrznego. Stany Zjedn. naogół nie posiadają specjalnie na wywóz nastawionych gałęzi produkcji, eksportują jedynie wyroby standaryzowane, mające podstawę zbytu w dużym rynku wewnętrznym. Ten stan rzeczy, opierający się o masowość fabrykatu, umożliwia względną tanią produkcję (mimo wysokich płac roboczych) — zapewniając naogół pełne wykorzystanie zdolności produkcyjnej warsztatów. W tych warunkach możliwy był w życiu gospodarczym Stanów tego rodzaju objaw, że osłabienie konjunktury na rynku wewnętrznym wywołało raczej pewne zmniejszenie wywozu w IV kwartale r. ub. w porównaniu z analogicznym okresem 1928 r., podczas gdy każdy

z pierwszych 3 kwartałów (okres dobrej konjunktury wewnętrznej) ujawniał w porównaniu z danymi 1928 r. wzrost stosunkowo znaczny.

Zmieniona rola Stanów Zjednoczonych w handlu światowym uwypukla się wyraźnie w stronie wywozowej bilansu handlowego. Wywóz wyrobów gotowych, który w okresie 1910 — 1914 wynosił przeciętnie 30·7% ogólnego wywozu, podniósł się do 41·6% w 1927 r., 44·9% w 1928 r., 49·1% w 1929 r., podczas gdy wywóz surowców wykazuje w tym samym czasie spadek z 33·5% do 25·1%, 25·7% i 22·2%. Zmieniennym szczegółem jest szybszy spadek wywozu surowca od tempa wzrostu wywozu fabrykatów, co pozostaje w związku ze wzmożeniem zdolności konsumpcyjnych kraju.

Wywóz ze Stanów Zjednoczonych według grup

Rok lub przeciętna roczna	(w mln. \$)					
	Ogółem	Surowce przemysłowe	Surowce spożywcze	Środki spożywcze	Półfabry- kaly	Wyroby gotowe
1910 — 1914	2.130	713	127	295	342	654
1921 — 1925	4.310	1.187	420	601	537	1.566
1922	3.765	988	459	588	438	1.292
1924	4.498	1.333	393	573	611	1.588
1926	4.712	1.261	335	503	656	1.957
1927	4.759	1.193	421	463	700	1.982
1928	5.030	1.293	295	466	716	2.260
1929	5.157	1.142	270	484	729	2.532

Ten wzrost udziału wywozu wyrobów gotowych przypisać należy głównie silnemu wzrostowi w grupie „maszyny, aparaty i środki lokomocji” — gdzie przy silnej tendencji zwykłej powiększył się w r. ub. wywóz maszyn rolniczych, aparatów elektrycznych, maszyn i narzędzi wiertnictwa naftowego, aparatów chłodniczych, maszyn do prania, silników i części automobilowych. Ciekawym zwłaszcza objawem jest wzrost tej właśnie pozycji, wynoszący w 1929 r. 160·8% w zestawieniu z 1927 r., podczas gdy wzrost w grupie samochodów ciężarowych w tym samym okresie wynosi 59·0%, zaś samochodów osobowych tylko 12·7% (przy spadku w porównaniu z 1928 r.). Pozostaje to w związku z tendencjami krajów europejskich, zmierzającymi do ochrony krajowego przemysłu automobilowego przy pomocy wysokich barier celnych, co przy niższych kosztach robocizny skłania wielkie firmy amerykańskie do zakładania w Europie warsztatów montażowych zamiast przywozu wozów zmontowanych.

Pewien wzrost widzimy również w wywozie produktów przemysłu żelaznego i stalowego oraz w grupie przetworów ropy naftowej.

Stosunkowo silny wzrost w grupie wyrobów gotowych został w znacznej mierze skompensowany zmniejszeniem wywozu surowców, a w pierwszym rzędzie zboża, bawełny i tytoniu surowego. Spadek wywozu bawełny, zaobserwowany w r. ub. (1928 r. wykazał wzrost stosunkowo znaczny) — został wywołany międzynarodowym kryzysem w przemyśle ba-

wełnianym, dotkliwym zwłaszcza w Europie, będącej najpoważniejszym odbiorcą bawełny amerykańskiej; zmniejszenie wywozu zboża w tym samym kierunku wywołane było dobrimi urodzajami na półkuli północnej w ostatnich 2 latach.

W ogólnym bilansie handlu zagranicznego Stany utrzymały w dalszym ciągu saldo czynne, wynoszące w r. ub. \$ 841·1 miljn. wobec \$ 1.036·9 miljn. w 1928 r. i \$ 680·6 miljn. w 1927 r. Na pewne zmniejszenie salda czynnego wpłynęła w sposób decydujący strona importowa bilansu handlowego, wykazująca w porównaniu z 1928 r. wzrost o 7·5%, wobec wzrostu strony wywozowej (wraz z reeksportem) zaledwie o 2·2%. Ten wzrost pozostaje w zgodzie z tendencją wieloletnią (osłabioną nieco w latach: 1927 i 1928)—ujawniającą się od początku bieżącego stulecia; w porównaniu ze stanem w 1900 r. import wzrósł pięciokrotnie, podczas gdy eksport wzrósł tylko trzykrotnie. Tendencja w ten sposób ujawniona przyczynić się może do dalszego spadku dotychczas stale dodatniego salda bilansu handlowego; pewne złagodzenie tej tendencji może wyjść od strony zwiększającego się wywozu wyrobów gotowych.

Przywóz do Stanów Zjednoczonych według grup
(w miljn. \$)

Rok lub przeciętna roczna	Ogółem	Surowce przemysłowe	Surowce spożywcze	Środki spożywcze	Półfabrykaty	Wyroby gotowe
1910 — 1914	1.689	595	203	194	307	389
1921 — 1925	3.450	1.290	383	448	609	720
1922	3.113	1.180	330	387	553	663
1924	3.610	1.258	425	522	656	749
1926	4.431	1.793	540	418	804	876
1927	4.185	1.601	505	451	750	879
1928	4.091	1.467	550	406	763	906
1929	4.400	1.559	539	424	881	999

Znaczny wzrost importu w r. ub. w porównaniu z 1928 r., prócz przyczyn o strukturalnym charakterze, pozostawał w związku z dobrą konjunkturą wewnętrzną, panującą w okresie pierwszych 3 kwartałów; ten związek znajduje potwierdzenie we wzroście przywozu półfabrykatów przemysłowych o \$ 118 miljn., przez co zwiększył się udział tej grupy w ogólnym przywozie do Stanów z 18·6% do 20·0%. Oddziałal tu głównie zwiększony o 57% przywóz miedzi—przy wyższym poziomie cen jednostkowych w ciągu pierwszych 3 kwartałów, oraz większy o 29% przywóz olejów roślinnych.

Omówione wyżej tendencje handlu zagranicznego Stanów Zjednoczonych, świadczące o modyfikacji dotychczasowej roli Stanów Zjednoczonych w handlu światowym, ilustruje poniższe zestawienie udziału poszczególnych typów produktów w ogólnym bilansie handlowym kraju:

Wywóz ze Stanów Zjednoczonych według grup
(w odsetkach)

Rok lub przeciętna roczna	Ogółem	Surowce przemysłowe	Surowce spożywcze	Środki spożywcze	Półfabrykaty	Wyroby gotowe
1910 — 1914	100·0	33·5	5·9	13·8	16·0	30·7
1921 — 1925	100·0	27·5	9·7	13·9	12·5	36·3
1922	100·0	26·3	12·2	15·6	11·6	34·3
1924	100·0	29·6	8·7	12·8	13·6	35·3
1926	100·0	26·8	7·1	10·7	13·9	41·5
1927	100·0	25·1	8·8	9·7	14·7	41·6
1928	100·0	25·7	5·9	9·3	14·2	44·9
1929	100·0	22·2	5·2	9·4	14·1	49·1

Analiza przytoczonych liczb uwydatnia dość silną tendencję zniżkową w wywozie środków spożywczych, zarówno surowców, jak i przetworów; analogiczną, choć mniej ostrą w swym przebiegu tendencję wykazuje udział w wywozie surowców przemysłowych, przy wzroście udziału wyrobów przemysłowych—słabszym w grupie półfabrykatów, silniejszym w grupie wyrobów gotowych, przedstawiającej w 1929 r. prawie połowę całego wywozu Stanów Zjednoczonych. Mniej wyraźne tendencje przedstawia układ rzeczy po stronie przywozu; znaczny stosunkowo wzrost przywozu półfabrykatów w 1929 r. ostro odskakuje od stałego mniej więcej poziomu w latach poprzednich, lekka zaś tendencja zniżkowa w udziale przywozu surowców przemysłowych w ciągu ostatnich 3 lat jest w pierwszym rzędzie wynikiem niżki cen surowców na rynkach światowych—silniejszej w grupie surowców importowych niż w grupie surowców eksportowych. Pewien niepokój z amerykańskiego punktu widzenia może budzić zwiększenie przywozu wyrobów gotowych, stosunkowo znaczne zarówno w liczbach bezwzględnych jak i w odsetkach udziału, zwłaszcza wobec tendencji wzrostu, datującej się od 1926 r., i wagi tej grupy w ogólnym przywozie.

Przywóz do Stanów Zjednoczonych według grup
(w odsetkach)

Rok lub przeciętna roczna	Ogółem	Surowce przemysłowe	Surowce spożywcze	Środki spożywcze	Półfabrykaty	Wyroby gotowe
1910 — 1914	100·0	35·2	12·0	11·5	18·2	23·1
1921 — 1925	100·0	37·4	11·1	13·0	17·7	20·9
1922	100·0	37·9	10·6	12·4	17·8	21·3
1924	100·0	34·9	11·8	14·4	18·2	20·8
1926	100·0	40·5	12·2	9·4	18·1	19·8
1927	100·0	38·3	12·1	10·8	17·9	21·0
1928	100·0	35·8	13·4	9·9	18·6	22·2
1929	100·0	35·4	12·3	9·6	20·0	22·7

Wzrastający udział wywozu wyrobów gotowych i półfabrykatów, przy zmniejszającym się wywozie i zwiększającym się przywozie surowców przemysłowych, na tle szeregu innych objawów życia gospodarczego Unji—świadczy o pozbyciu się przez Stany resztek charakteru półkolonialnego, jaki niewątpliwie kraj ten posiadał jeszcze w okresie przedwojennym. Te objawy uprzemysłowienia kraju, tak jaskrawo ujawniające się w handlu zagranicznym, nie pozostały bez wpływu na geograficzny kierunek tego handlu. Poniższe zestawienie pozwoli zorientować się w tych zmianach:

(p. tablicę na następnej stronie)

W wyniku omawianych poprzednio tendencji, przede wszystkim na szwank było narażone stanowisko Europy wobec jej wybitnie przemysłowego charakteru. Wprawdzie w liczbach bezwzględnych eksport towarów do Europy w ostatnim dziesięcioleciu utrzymuje się na mniej więcej stałym poziomie nieco ponad \$ 2.300 miljn., t. j. prawie 2 razy więcej niż w przecięciu lat 1910—1914, niemniej jednak, wobec prawie 2½-krotnego wzrostu ogólnego wywozu ze Stanów, procentowy udział Europy ulega stopniowemu, lecz stałemu zmniejszaniu. Udział ten, wynoszący 75% na początku bieżącego stulecia, spada do 53% w okresie 1921—25 i wynosi 44·7% w 1929 r. Ten spadek udziału Europy został spowodowany silnym zwiększeniem się—zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i procentowych—wywozu do północnej części Ameryki Północnej, do Ameryki Południowej i do

Przywóz do Stanów Zjednoczonych według Kontynentów

Rok lub przeciętna roczna	Ogółem		Ameryka Północna				Ameryka Południowa		Europa		Azja		Oceanja		Afryka	
			część północna		część południowa											
	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%
1910 — 1914	1.689	100.0	119	7.0	229	13.5	207	12.2	836	49.5	259	15.3	17	1.0	23	1.3
1921 — 1925	3.450	100.0	397	11.5	514	14.9	421	12.2	1.049	30.4	943	27.3	54	1.6	71	2.1
1925	4.227	100.0	459	10.9	522	12.3	519	12.3	1.238	29.3	1.319	31.2	78	1.8	92	2.2
1926	4.431	100.0	486	11.0	526	11.9	568	12.8	1.286	29.0	1.401	31.6	68	1.5	96	2.2
1927	4.185	100.0	484	11.6	501	12.0	518	12.4	1.276	30.5	1.257	30.0	55	1.3	93	2.2
1928	4.091	100.0	500	12.2	461	11.3	569	13.9	1.249	30.5	1.169	28.6	53	1.3	90	2.2
1929	4.400	100.0	515	11.7	467	10.6	640	14.5	1.333	30.3	1.280	29.1	57	1.3	109	2.5

Wywóz ze Stanów Zjednoczonych według Kontynentów

Rok lub przeciętna roczna	Ogółem		Ameryka Północna				Ameryka Południowa		Europa		Azja		Oceanja		Afryka	
			część północna		część południowa											
	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%	miljn. \$	%
1910 — 1914	2.166	100.0	320	14.8	181	8.4	121	5.6	1.350	62.3	121	5.6	48	2.2	25	1.1
1921 — 1925	4.397	100.0	627	14.3	445	10.1	297	6.8	2.318	52.7	499	11.3	141	3.2	70	1.6
1925	4.910	100.0	659	13.4	480	9.8	403	8.2	2.604	53.0	487	9.9	189	3.9	89	1.8
1926	4.809	100.0	748	15.5	429	8.9	444	9.2	2.310	48.0	565	11.7	213	4.4	101	2.1
1927	4.865	100.0	845	17.4	408	8.4	438	9.0	2.314	47.6	560	11.5	194	4.0	107	2.2
1928	5.128	100.0	924	18.0	397	7.7	481	9.4	2.375	46.3	655	12.8	180	3.5	117	2.3
1929	5.241	100.0	962	18.3	434	8.3	539	10.3	2.341	44.7	643	12.3	192	3.7	131	2.5

Azji. Wywóz Stanów do Ameryki Południowej, zwiększony w r. ub. o 12% w porównaniu z 1928 r., daje wyraz coraz silniejszemu gospodarczemu związaniu obu tych kontynentów, przyczem objaw ten posiada cechy trwałości wobec zwiększonego w r. ub. przywozu z tej części świata również o 12% — przy tendencji wzrostu, datującej się od 1927 r. O wzroście wywozu do Ameryki Południowej zdecydował zwiększony wywóz narzędzi rolniczych, samochodów i ich części, maszyn i instalacji elektrycznych oraz gazoliny, głównie do Argentyny (wzrost o 17½%), Wenezueli (o 19%), Chili (o 38%) i Brazylii (o 9%); po stronie przywozu wzrost wykazuje import nasienia lnianego i wełny z Argentyny, miedzi z Chili i Peru, ropy naftowej z Wenezueli oraz wełny i mięsa z Urugwaju.

Ożywienie handlu z Kanadą i Newfoundlandem ujawnia się w zwiększeniu wywozu w 1929 r. o 4% w porównaniu z 1928 r., głównie dzięki większemu wywozowi nafty i jej pochodnych, maszyn elektrycznych, miedzi, węgla i wyrobów ciężkiego przemysłu żelaznego i stalowego; procentowy udział tych krajów w ogólnym wywozie jednak zmniejszył się.

Naogół strona przywozowa handlu zagranicznego Stanów Zjedn. ujawnia w obrębie ostatniego dziesięciolecia dużo większą stabilność w swym układzie aniżeli strona wywozowa. Zmiany mocniejsze dadzą się uchwycić jedynie w zestawieniu lat przedwojennych i powojennych. Jeżeli przed wojną, w przecięciu lat 1910—14, Europa dominowała po tej stronie bilansu, przywożąc do Stanów 50% ich ogólnego przywozu, to po wojnie ten stosunek spadł do 30.4%; natomiast kontynent azjatycki, absorbujący przed wojną tylko 15.3%, podniósł swój udział w okresie 1921—25 do

27.3% i do 29.1% w 1929 r., afrykański zaś w tym samym okresie — z 1.3% do 2.1% i 2.5%. Ten moment — zmniejszenie udziału Europy na korzyść Azji — jest miarą tych przemian w nastawieniu gospodarczym Stanów, które wyraźniej jeszcze występują po stronie wywozowej bilansu handlowego Unji. Zmniejszenie udziału Europy jako importera wyrobów amerykańskich przedewszystkiem odbiło się na Azji, która dzięki temu zwiększyła swój udział z 5.6% przed wojną do 11.3% w latach 1921—25 i 12.3% w 1929 r., a następnie i na innych kontynentach; zauważyć przytem należy, że tendencje w ten sposób ujawnione działają po stronie wywozowej w dalszym ciągu z niesłabnącą siłą.

Szczegółowsze badanie geograficznego rozmieszczenia handlu zagranicznego Stanów wykazuje nawet w obrębie poszczególnych kontynentów pewne specyficzne przesunięcia. Przedewszystkiem Wielka Brytania, przed wojną największy importer i eksporter Stanów, ustąpiła w okresie lat 1921—25 pierwszeństwa Kanadzie, jako importerowi, a następnie i jako eksporterowi. Trzecie miejsce w eksporcie Stanów zajmują w dalszym ciągu Niemcy, podczas gdy po stronie przywozowej miejsce to zajmuje Japonia, przy stałej i silnej tendencji wzrostu. Wzrastające tendencje po stronie przywozu ujawnia również Argentyna, Brazylja, Francja, Niemcy, Włochy, Indonezja Brytyjska i Filipiny, po stronie wywozu zaś przedewszystkiem Kanada, następnie Argentyna, Brazylja, Belgja, Indje Brytyjskie, Holenderskie Indje Wschodnie i Australja.

Przeprowadzona w ten sposób analiza handlu zagranicznego Stanów Zjednoczonych uwidoczniła przesunięcie sfery gospodarczych zainteresowań Unji z po-brzeży oceanu Atlantyckiego na ocean Spokojny. Pomijając kontynenty amerykańskie, których znaczenie

dla Stanów z punktu widzenia geograficznego i politycznego wywołuje specjalny nacisk polityki handlowej Rządu waszyngtońskiego — środowisko oceanu Spokojnego, a więc Azja i Oceanja, reprezentuje obecnie 30·4% handlu przywozowego Stanów, prześcigając Europę, której udział wynosi 30·3%; układ sił przed wojną wynosił odpowiednio: 16·3% i 49·5%. Po stronie wywozowej stan rzeczy przedstawia się wprawdzie mniej rażąco, wynika to jednak z mniejszej elastyczności tej strony handlu zagranicznego; pamiętać również należy o tych przesunięciach na korzyść wyrobów gotowych, jakie zaobserwowano w handlu wywozowym Stanów. Przesunięcia na niekorzyść Europy mają tę jeszcze niebezpieczną stronę, że Europa ujawnia w handlu ze Stanami stałe ujemne saldo, oscylujące około \$ 1 miljn., co wobec powojennego zubożenia zdaje Europę w imporcie niezbędnych surowców i fabrykatów ze Stanów na zależność od fluktuacji na amerykańskim rynku pieniężnym, który finansuje kredytem długoterminowym eksport do Europy.

Obok tych niedogodności, jako konsumenta, ujawnione tendencje handlu zagranicznego Unji, stanowią niebezpieczeństwo dla Europy w 2 kierunkach. Przewszystkiem przesunięcia w charakterze eksportu

stawiają Amerykę w płaszczyźnie konkurencyjnej wobec Europy. Niebezpieczeństwo, stąd wyniknąć mogące — wobec organizacyjnej, kapitałowej i geograficznej wyższości przemysłu Stanów Zjednoczonych, opartego o wielki rynek wewnętrzny, jest w tej chwili nieco dalszem, wobec świeżości daty wysiłków amerykańskich, zmierzających do zdobycia rynków zagranicznych; niemniej wielki rozmach tych usiłowań, ujętych w hasło „greater prosperity through greater foreign trade”, zyskujące w Stanach coraz większy posłuch, jak również dotychczas osiągnięte rezultaty nie pozwalają bagatelizować tych możliwości. Drugim — groźniejszym i bliższym — skutkiem ujawnionych tendencji jest chęć całkowitego zatrzymania rynku wewnętrznego dla krajowego przemysłu. Hasło coraz wyższej protekcji celnej przestało być hasłem wyłącznie partii republikańskiej; również demokratyczne południe, wobec rozwijającego się tam przemysłu i konkurencji zagranicznych płodów farmerskich, uznało to hasło za swoje. Wyrazem tego jest projekt nowej taryfy celnej, podwyższającej znacznie szereg stawek obecnej wysoce protekcjonistycznej taryfy. Wprowadzenie w życie tej taryfy niewątpliwie stworzy nowe trudności w położeniu gospodarczym Europy powojennej.

M. I. Drybiński

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

BUDOWA OKRĘTÓW W I KWARTALE 1930 R. — Pomimo depresji, panującej na światowych rynkach frachtów morskich (za wyjątkiem frachtów na statki tankowe), oraz pomimo unieruchomienia znacznej ilości statków, których tonnaż przekracza 4 miljn. tonn rej. brutto, tonnaż, znajdujący się w budowie w dn.

31 marca r. b., wzrósł w stosunku do końca poprzedniego kwartału o 155.049 t rej. br., osiągając liczbę 3,265.929 t rej. br.

Podczas gdy budowa parowców zmalała o 42.646 t rej. br., tonnaż statków motorowych w budowie wzrósł o 194.728 t.

Stan i rodzaj tonnażu, budującego się w poszczególnych krajach, przedstawiał się następująco:

Zmian, jakie zaszły w budownictwie okrętowym poszczególnych krajów w ciągu ostatniego kwartału, wykazuje poniższa tabelka:

	1929 Koniec grudnia	1930 Koniec marca
	tonn rejestrowych brutto	
Gdańsk	4.980	12.550
Hiszpanja	39.227	71.292
Holandja	231.934	178.683
Japonja	183.570	167.055
Niemcy	253.256	231.162
Stany Zj. Am.	179.062	222.984
Szwecja	98.440	120.490
W. Brytania	1,560.254	1.614.993
Włochy	77.919	144.358

Godną uwagi jest liczba tonnażu statków tankowych, która wynosi (dla parowców i motorowców razem) 886.884 tonn rej. br. (122 jednostki), czyli blisko 28% całego tonnażu, będącego w budowie.

S K.

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI

FUZJA PRZEDSIĘBIORSTW CHEMICZNYCH. — Firma Dillon, Read and Co. powiadamia o sfusionowaniu 2 najważniejszych trustów chemicznych i farb drukarskich w Stanach Zjednoczonych Am., mianowicie Newport Co. i International Printing Ink Corp. Oba trusty tworzą jednostkę gospodarczą, rozporządzającą wspólnym kapitałem, przewyższającym \$ 25 miljn.; firma Dillon, Read obejmuje funkcje agenta finansowego fuzji. International Printing Ink Corp. działa głównie na terenie Anglii, Chin i Argentyny, będąc najpoważniejszym przedsiębiorstwem amerykańskim w dziedzinie farb drukarskich i produktów pokrewnych; oprócz fabryk w Stanach firma kontroluje

K R A J	Parowe		Motorowe		Razem	
	S t a l o w e				włączając statki drewniane i żagl.	
	Ilość	Tonn rej. br.	Ilość	Tonn rej. br.	Ilość	Tonn rej. br.
Belgia	7	15.220	—	—	7	15.220
Brazylja	1	125	—	—	1	125
Dominja Brytyjskie	11	10.846	6	3.306	28	26.672
Danja	7	11.634	25	97.580	33	109.414
Francja	11	84.540	11	98.390	22	182.930
Gdańsk	9	9.350	4	3.200	13	12.550
W. Bryt. i Anglja, Walja, tanja i Szkocja	116	347.636	60	373.002	362	1,614.993
Irlandja	88	329.697	60	311.994		
Holandja	11	58.700	18	191.800	40	178.683
Holandja	12	19.853	28	158.830	77	231.162
Niemcy	56	114.417	21	116.745	33	144.358
Włochy	12	62.124	16	81.449	28	167.055
Japonja	7	20.745	21	146.310	29	39.393
Norwegja	25	24.743	4	14.650	38	122.598
Z. S. R. R.	7	15.810	31	106.788	14	71.292
Hiszpanja	4	3.317	10	67.975	27	120.490
Szwecja	8	10.730	19	109.760	65	222.974
Stany Zjedn. Am.	24	164.915	23	46.269	3	4.150
Chiny	1	2.850	2	1.300	1	700
Estonja	—	—	1	700	3	1.170
Litwa	1	220	2	950		
Razem :	418	1,307.472	362	1,930.998	824	3,265.929
IV kw. 1929	416	1,350.118	333	1,736.270	798	3,110.880
Wzrost (+) lub zmniejszenie (—) w I kwartale 1930	+7	— 42.646	+29	+194.728	+26	+155.049

1) Według „Lloyds Register Shipbuilding Returns”; dane za kwartał poprzedni — p. tyg. „Polska Gospodarcza” zes. 10/1930, str. 453.

w Anglii swe przedsiębiorstwo filjalne Ault and Wiborg Ltd. w Londynie. Newport Co. jest jednym z największych przedsiębiorstw amerykańskich, produkujących różne produkty chemiczne, i w swych 3 fabrykach wytwarza 375 różnych gatunków. Sfuzjonowane przedsiębiorstwa projektują ożywienie swych dostaw na rynek europejski.

NIEMCY

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE. — Do bogatej powojennej literatury mieszkaniowej przybyła ostatnio nowa cenna publikacja zasłużonego „Verein für Sozialpolitik”, podająca gruntownej analizie problem mieszkaniowy w Niemczech. Wobec tego, iż w ostatnich czasach sprawa ta u nas, w Polsce, wysunęła się na jedno z czołowych miejsc, warto się zapoznać zwłaszcza z tą częścią książki, w której autor, Karol Przybram, omawiając społeczno-gospodarczy charakter niemieckiego budownictwa mieszkaniowego — kreśli wytyczne polityki mieszkaniowej na najbliższą przyszłość.

W latach 1920 — 1924 przybywało w Niemczech przeciętnie rocznie 120.000 nowych mieszkań, w 1925 r. po stabilizacji waluty liczba nowych mieszkań wzrosła do 179.000, w 1926 r. wynosiła 205.790, w 1927 r. 288.635, w 1928 r. 309.762, a w 1929 r. osiągnęła przypuszczalnie poziom 1928 r. Wobec tego, iż potrzeby mieszkaniowe oceniane są na 225.000 mieszkań rocznie, istnieje od 1927 r. nadwyżka, która może czasem pokryć luki, wywołane zatamowaniem ruchu budowlanego w czasie wojny.

Skąd czerpane są środki na budowanie tak kolosalnej liczby mieszkań? Według obliczeń niemieckiego Instytutu Badań Konjunktur, inwestowano w budownictwie mieszkaniowym w czasie od 1926 r. do 1928 r. ogółem RM 8·7 milj., z czego 50% przypada na kredyty, udzielane ze środków publicznych, 36·5% na pożyczki hipoteczne, 13% na środki własne budujących. Tak przedstawiają się dane przeciętne, jednakowoż już w 1928 r. udział kredytów publicznych spada do 39%, wzrasta natomiast udział instytucji kredytu hipotecznego do 46% oraz udział środków własnych do 15%.

Powstaje, oczywiście, pytanie, skąd instytucje publiczne (Państwo, kraje i gminy) czerpią tak znaczne środki, udzielane na cele mieszkaniowe. Dane za rok 1925/26 przedstawiają się następująco:

	Miljn. RM	
Dochody administracyjne	42·0	3·9
Pożyczki	285·3	26·3
Podatki	757·4	69·8
Razem:	1.084·7	100·0

Najważniejszą pozycję stanowią zatem podatki, wśród nich zaś największą rolę odgrywa podatek od komornego (Hauszinssteuer), który dał ogółem RM 1.256·9 milj., z czego jednak na cele budowlane poszło tylko RM 596·1 milj., reszta zaś poszła na opędzenie ogólnych wydatków; tak np. kraje przeznaczyły na cele mieszkaniowe tylko 35% swoich dochodów z tego podatku, gminy 60%, miasta hanzeatyckie 80%.

Można śmiało zaryzykować twierdzenie — powiada autor — iż bez środków publicznych ruch budowlany wobec małej rentowności nie mógłby się rozwinąć, dopiero niska stopa procentowa publicznych kredytów stwarzała warunki dla jego

rozwoju. Widzimy to na przykładzie, zaczerpniętym z jednej z prac Instytutu Konjunktur:

	RM	%
Koszt mieszkania	10.000	100
1) kapitał własny	1.500	15
2) I hipoteka	4.000	40
3) II	1.500	15
4) hipoteka, oparta na kredycie z wpływów podatku od komornego.	3.000	30

Oprocentowanie tych poszczególnych elementów kapitałów inwestycyjnych przedstawiało się następująco: odsetki od kapitału grupy czwartej wynosiły w czerwcu 1927 r., 1928 r. i 1929 r. stale 1%, gdy procent, płacony od kapitału własnego, wzrósł w tym samym czasie z 7·70 do 9·90, od hipoteki pierwszej z 8·21 do 10·40, od hipoteki drugiej z 10·00 do 12·90%. Odsetki, płacone od całego kapitału RM 10.000, wynosiły: w czerwcu 1927 r. RM 623·90, w czerwcu 1928 r. RM 760·40, w czerwcu 1929 r. RM 788·00, wzrosły zatem w tym okresie o RM 164, czyli o przeszło 26%, natomiast pozycje „odsetki od kredytów publicznych” wnoszą przez cały czas tylko RM 30, a więc stosunkowo bardzo niewiele mimo znacznego udziału, jaki kredyt publiczny odgrywa w cytowanym przykładzie w całości kapitału mieszkaniowego. Cytowany przez Instytut Konjunktur przykład niezawsze wprawdzie odpowiadał faktycznemu stanowi rzeczy, kredyty publiczne oprocentowane były i wyżej ponad 1%, tem niemniej można przyjąć jako pewnik, iż jedynie kredyt publiczny stwarzał możliwość wyprodukowania takich mieszkań, których komorne wzrosłyby jedynie o 100% w stosunku do przedwojennego, jak to przeciętnie ma miejsce w nowowbudowanych mieszkaniach w Niemczech, a nie znacznie wyżej.

Tu dochodzimy do zagadnienia, które w Niemczech z gospodarczego punktu widzenia wyczerpuje całość problemu mieszkaniowego, do sprawy znalezienia „opłacalnego lokatora”. Środki finansowe istnieją, popyt jest stale duży, komorne natomiast przy powojennej drożyznie kapitału, pracy i materiałów budowlanych jest tak wysokie, iż przekracza zdolność płatniczą przeciętnego lokatora. Według obliczeń urzędu statystycznego przeciętna płaca kwalifikowanego robotnika wynosi RM 226·24, niekwalifikowanego RM 175·24. Gdyby przeznaczyć 25% pensji na komorne, odpowiadałoby to w pierwszym wypadku RM 56·56, w drugim — RM 43·81, tymczasem w nowych domach żądają tytułem komornego za mieszkanie 2-pokojowe z kuchnią RM 84, za 1 pokój z kuchnią do RM 65, przyczem w niektórych domach komorne jest jeszcze wyższe. Obecnie komorne wynosi — według danych urzędowych — od 15 do 16% płacy zarobkowej, kto a się do pewnego stopnia dostosował do istniejącego stanu rzeczy, iż komorne w starych domach wynosi tylko 123½% przedwojennego, gdy w nowych aż 200%. W 1927 r. wynosił odsetek nowowbudowanych mieszkań 8½% ogółu mieszkań, do 1930 r. ten odsetek wzrósł, jednakowoż 90% ludności korzysta i dzisiaj z starych mieszkań.

Tu wysuwa się kwestja, jak, mianowicie, usunąć ten anormalny stan rzeczy, iż część ludności płaci tylko o 23½% wyższe komorne od przedwojennego, część zaś, i to stale rosnąca, płacić będzie o 100% wyższe stawki. Ta druga grupa dzieli się na dalsze podgrupy: oto jedni

będą płacili stawki komornego, obliczone w czasach wielkiej drożyzny pieniądza, inni — obliczone w czasach taniości pieniądza, co, jak wiadomo, w sprawie mieszkaniowej odgrywa kolosalną rolę. Znaczący należy, iż nawet przed wojną budownictwo publiczne rozwijało się najsilniej w fazach ożywienia konjunkturalnego, gdy kapitał był drogi, natomiast budownictwo prywatne raczej w okresie depresji. Wobec tego, iż budownictwo mieszkaniowe z racji wybitnego udziału w niem Państwa nabiera cech budownictwa publicznego, podlega i ono temu prawidłu, co pociąga za sobą zwykłą komornego, wywołaną tem, iż trzeba korzystać z wyjątkowo drogiego kredytu. Autor rozprawy uważa, iż niema powodu przyjmować jako normalny poziom ten, który osiągnęło komorne przy drogim kapitale, i do niego dostosowywać komorne, ale ten, któryby, komorne osiągnęło przy przedwojennem oprocentowaniu; zdaniem jego komorne w starych domach winno być podniesione ze 123½% do 130% przedwojennego, co oznaczałoby wzrost tylko o dalsze 5%, komorne zaś w nowych domach powinno wynosić 170% przedwojennego, w ten sposób ustaliłaby się rozpiętość tylko 40% pomiędzy obiema kategorjami mieszkań, przyczem 170% możnaby uważać jako górną granicę, do której zdążyłby czasem stawki komornego w starych domach.

W jaki jednak sposób zmniejszyć tę rozpiętość do 40%, gdy ona obecnie dochodzi do 100%? Trudno liczyć na potanieńczenie kredytu hipotecznego i własnego kapitału, również i racjonalizacja oraz odpowiednia gospodarka materiałami budowlanymi niewiele może pomóc, jedynie zwiększony udział niskoprocentowanego kredytu publicznego może tego dokonać. Trzeba zatem podatek od komornego ustalić raz na zawsze, podwyższając jego skalę oraz uporządkować sprawę jego zużycia na cele mieszkaniowe. Przybram wypowiada się stanowczo przeciwko temu, by wpływy z tego podatku szły na rzecz właścicieli domów i właścicieli hipotek; czasy powojenne wprowadziły tak radykalne przesunięcia, iż wpływy takie byłyby często bardzo nie odškodowaniem, a podarkiem zgola niezastużonym dla kogoś, kto w danym momencie przypadkowo jest właścicielem domu czy hipoteki. Dochody z podatku od komornego winny iść na zapewnienie rentowności dla nowowznoszonych budowli.

J. B.

AUSTRJA

UBEZPIECZENIA KREDYTÓW EKSPORTOWYCH. — Wielokrotnie już rozważana kwestja zorganizowania instytucji, ubezpieczającej kredyty eksportowe, zdaje się ostatnio wchodzić na tory realne. Zainteresowane, mianowicie, sfery przemysłowo-handlowe zdołały już opracować szczegółowy projekt instytucji ubezpieczeniowej, opierający się zasadniczo na wzorach niemieckich, t. j. przewidujący gwarancję Państwa. Ryzyko, ponoszone przez Państwo, ograniczone ma być o tyle, że ma ono zobowiązać się do pokrywania tych jedynie strat, których rozmiary przekraczałyby wpływy premjowe za ubezpieczenie; o znaczeniu praktycznym tych postanowień mówić ma fakt, że w Niemczech fundusz gwarancyjny Państwa ani razu jeszcze nie został użyty; projekt przewiduje fundusz gwarancyjny Państwa w wysokości

1½ miljn. szylingów. Obrót ubezpieczeniowy przewidywany jest w granicach 20 — 40 miljn. szylingów.

Udziałowcami projektowanego przedsiębiorstwa miałyby być austriackie prywatne towarzystwa ubezpieczeniowe, przyczem zorganizowany zostałby system reasekuracji na podstawach, ogólnie przyjętych wśród zagranicznych towarzystw ubezpieczeń kredytów.

WĘGRY

PLAN ROKOWAŃ TRAKTATOWYCH. — Wedle wiadomości dziennika „Az Est”, po ukończeniu toczących się obecnie w Atenach pertraktacji handlowych węgiersko-greckich rozpoczyna się rokowania z Austrią, w których wezmą udział zarówno Minister Walke, pertraktujący obecnie z Grecją, jak i Minister Pełnomocny Nickl, pracujący obecnie w Bukareszcie nad przygotowaniem rokowań z Rumunją. Po ukończeniu prac nad traktatem z Austrią, przyjdzie zapewne kolej na Turcję. W dalszym planie leżą rokowania z Niemcami, których termin wogóle nie jest ustalony, oraz rokowania z Czechosłowacją, z którą traktat został — jak wiadomo — wypowiedziany; w tej ostatniej kwestji niewyjaśnione są dotąd poglądy czeskosłowackie, a mianowicie sfery socjalistyczne — wbrew agrariuszom — wypowiadają się za zrewidowaniem jedynie traktatu, które to stanowisko podzielane jest zdaje się również przez Rząd czeskosłowacki.

J.

SZWAJCARJA

REFORMA MONETARNA. — Z dniem 1 kwietnia r. b. weszła w życie w Szwajcarii ustawa, przywracająca wymiennosc biletów bankowych na złoto. Tem samym otwarty został w historii monetarnej Szwajcarii nowy etap, a kraj ten przyjął jako system monetarny monometalizm złoty, a raczej ściśle mówiąc gold exchange standard. Kolejne szwajcarskiego pieniądza są wysoce urozmaicone. Pierwsza ustawa monetarna szwajcarskiej konfederacji z 1850 r. ustanowiła monometalizm srebrny. Następnie po utworzeniu łacińskiej unji monetarnej z 1865 r. panował w Szwajcarii system bimetalizmu, który czasem przerodził się w bimetalizm ułomny. Po perypetyjach wojennych, kiedy Szwajcaria, jakkolwiek państwo neutrale, wprowadziła obowiązkowy kurs pieniądza, nowa ustawa przyjęła, jak wspomnieliśmy, monometalizm złoty.

Nowa ustawa odbiera srebru charakter środka płatniczego, utrzymuje zaś zobowiązanie Banku Szwajcarii zachowywania w Szwajcarii pokrycia metalowego w wysokości minimum 40% obiegu. Ustawa następnie przyjmuje zasadę, że Bank Szwajcarii zobowiązany jest na żądanie do wymiany banknotów na szwajcarskie monety złote w Bernie bez ograniczenia kwoty, w Zurychu i innych agencjach — do wysokości, możliwej do skutecznienia na miejscu, a w całości — w czasie, niezbędnym dla nadesłania monet z kasy głównej.

Postawiwszy raz tę zasadę, następny artykuł koryguje ją, stanowiąc, iż tak długo, jak długo banki emisyjne krajów, wskazanych przez władze Banku Szwajcarii, nie wymieniają swych banknotów na złoto, tak długo Bank ten jest w możności wymieniać swoje bilety bądźto na monety złote szwajcarskie, bądźto na

sztaby złota, bądź wreszcie na dewizy złote, t. j. na dewizy krajów, posiadających wolny rynek złota. Kurs wymiany tych dewiz będzie obliczany na podstawie kursu giełdowego monet zagranicznych w momencie operacji, w każdym razie nie będzie mógł przekraczać poziomu eksportowego szwajcarskich monet złotych, przeznaczonych do tych banków zagranicznych, w których płatność ma mieć miejsce.

W ten sposób Bank Szwajcarii przyjmuje w zasadzie wolny obrót złota i stawia go jako cel do osiągnięcia, ze względu jednak praktycznych odsuwa wprowadzenie tej zasady w życie do momentu, kiedy inne państwa ustalą wolny obrót złota. W ten sposób usankcjonowana wymiennosc banknotów szwajcarskich różni się znacznie od przedwojennej. Przedewszystkiem zniesiona jest wymiennosc banknotów na srebrne monety 5-frankowe, które w ten sposób spadają do roli monet zdawkowych. Powstała kontrowersja na temat, czy monety te należy nadal wybijać w srebrze, czy też w niklu. Konferencja obrotu monetarnego w 1928 r. postanowiła, by w dalszym ciągu monety te o charakterze monet zdawkowych wybijać z 25 do 15 gramów. W ten sposób spodziewają się, iż zbędne będzie emitowanie banknotów wartości poniżej 20 franków.

Ustawodawstwo szwajcarskie w omawianej ustawie naśladowało posunięcia, poczynione poprzednio niemal we wszystkich krajach. Nie uważało za możliwe narzucić bankowi emisyjnemu bezwzględnego zobowiązania wymiany banknotów jedynie na złote monety. Jak już wspomnieliśmy, nie mamy tu więc do czynienia, ani z systemem monometalizmu złotego w ścisłym tego słowa znaczeniu, ani nawet z systemem gold bullion standard, przy którym banknoty są wymieniane na sztaby złota w oznaczonych sumach minimalnych, lecz mamy do czynienia systemem gold exchange standard, upoważniającym Bank Emisyjny do wymiany banknotów na dewizy zagraniczne, bądźto wymienne na złoto, bądźto pośrednio związane z systemem waluty złota.

System ten, niemal wszędzie obecnie przyjęty, jest uważany w Szwajcarii jako prowizorium. Dalsza przyszłość pokaże, czy złoto czasem zpowrotem będzie wykonywać swoje funkcje normalne. Chwilowo, jak widzimy, nawet kraje o najbardziej ustabilizowanym systemie monetarnym nie uważają za wskazane i przeczne przywrócenie w całej pełni złotego monometalizmu, wymagającego wymiany bez zastrzeżeń banknotów na złote monety.

B. Rm.

Z. S. R. R.

PRZEMYSŁ NAFTOWY W 1929 R. — Stworzony przez Z. S. R. R. program rozwoju gospodarstwa narodowego w ciągu 5 lat doznał we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego znacznego zahamowania wskutek rozmaitych przyczyn politycznych, czyto technicznych. Jedną tylko dziedziną życia gospodarczego, chociaż nie w tym stopniu, jak na nią liczone, rozwija się nadzwyczaj korzystnie. Jest nią przemysł naftowy. I jest to zupełnie zrozumiałe, gdyż dzięki temu przemysłowi Z. S. R. R. zdobywa cenne waluty zagra-

niczne na rozbudowę swego życia gospodarczego.

Rok sprawozdawczy w dziedzinie przemysłu naftowego zaznaczył się dużym postępem. Odkrycie nowych bogatych pokładów na Uralu, gdzie obecnie już rozpoczęto wiercenia, rokuie duże nadzieje; również rozpoczęto rozbudowę bogatych, oddawna znanych pokładów na Sachalinie. Rząd Z. S. R. R. poczynił nowe zamówienia, specjalnie w Ameryce, urządzeń i aparatów na rozbudowę szybów naftowych, rafinerii oraz ropociągów i naftociągów (przemysł amerykański zdobył się nawet na wydania ozdobne katalogów w języku rosyjskim).

Liczbowo w roku sprawozdawczym przedstawia się rozwój przemysłu naftowego następująco: wydobycie ropy wyniosło 13.859 tys. t, wykazując więc zwiększenie o ok. 20%. Poszczególne okręgi uczestniczą w tej produkcji następująco:

	tys. tonn	%
Baku	8.908	65%
Groźny	4.662	33 6%
Emba	289	1 4%

Ilościowo w porównaniu z 1928 r. największy wzrost wykazuje okrąg Baku, jednak tylko nieznacznie ustępuje mu okrąg Groźny; to też procentowy wzrost dla Baku wynosi około 16%, gdy dla Groźnego przeszło 28%, dla okręgu Emby zaś około 2%. Jest to zrozumiałe, gdy w każdym okręgu porównamy stosunek produkcji szybów wydobywowych samoczynnych do szybów tłokowanych i pompowanych. Stosunek ten dla Baku wynosi 28%, dla Groźnego — 80%, a Emby — 16%; w porównaniu z 1928 r. wzrost produkcji samoczynnej wynosi około 8%.

Wzrost produkcji nie idzie jednak równolegle z ilością wierconych metrów, gdyż produkcja wzrasta znacznie silniej; w 1929 r. odwiercono 445.861 m. Jest to zresztą charakterystyczne dla złóż naftowych rosyjskich, które zalegają dosyć płytko, a równocześnie odznaczają się bardzo bogatą wydajnością. W porównaniu do 1928 r. zwiększenie odwierconych metrów, wynosi około 30%.

Wzrost samoczynnej produkcji oraz płytkie zaleganie pokładów ropnych wpływają, oczywiście, na potaniecie surowca, pomimo tego nawet, że przecież ropa rosyjska jest mało benzynowa, a zawiera znaczne ilości olejów ciężkich i ropału. Produktu albo ciężkiego do zbytu albo taniego. Stąd też ta łatwość konkurencji ze strony produktów naftowych sowieckich, nie mówiąc już o dumpingu, który też stosują w pewnych momentach i kraje.

W 1929 r. przeróbka ropy w rafineriach wyniosła 10.933 tys. t i wykazała w stosunku do r. ub. zwiększenie ok. 24%.

Wytworzone produkty zostały częściowo (67%) spożyte w kraju, a częściowo wywiezione do krajów zagranicznych (33%). Spożycie krajowe przedstawia się następująco (w tys. t):

Benzyna	125
Nafta	1.746
Olej gazowy	809
Olej opałowy	4.345
Oleje smarowe	518
	<hr/> 7.543

W stosunku do 1928 r. wynosi zwiększenie 15 5%; poszczególne produkty wykazały zaś wzrost spożycia następujący: benzyna 37%, oleje smarowe 35%, nafta 27%, olej gazowy 25%. Powyższy wzrost spożycia nastąpił wskutek rozwoju ruchu trans-

portowego automobilowego, mechanizacji rolnictwa oraz wzrostu wytwórczości innych przemysłów. Wobec tego jednak, że wytwórczość innych przemysłów oraz mechanizacja rolnictwa właściwie maleją, do czego zresztą przyczynają się władze Z. S. R. R., to mamy tutaj do czynienia z wielkim marnotrawieniem produktów naftowych.

Poważniej niż spóżyte wewnętrzne wzrósł eksport ropy i produktów naftowych: wyniósł on w okresie sprawozdawczym 3.889 tys. t, co w stosunku do 1928 r. stanowi pokazywany wzrost o 31,2%; i to wzrost więcej lub mniej znaczny wszystkich rodzajów produktów naftowych. Procentowo największy wzrost wykazuje ropa (główni odbiorcy Węgry i Czechosłowacja), duży wzrost — olej gazowy i opałowy, średni — benzyna i nafta. Ilości wywiezione przedstawiają się następująco (w tys. t):

Benzyna	1.074
Nafta	891
Olej gazowy	346
Olej opałowy	1.179
Oleje smarowe	235
Ropa	164

Ilościowo wykazuje najwyższy wzrost olej opałowy, następnie benzyna i nafta.

Największym odbiorcą produktów naftowych sowieckich jest Anglja z kwotą 770 tys. t, następnie idą Włochy — 573 tys. t, dalej Niemcy — 474 tys. t, Francja — 369 tys. t, Hiszpanja — 308 tys. t, Egipt — 238 tys. t. Duże ilości (powyżej 100 tys. t) produktów naftowych zakupują też: Indie Brytyjskie, Turcja, Belgja, Czechosłowacja, Persja, Afryka i t. d. Wogóle w roku sprawozdawczym eksport sowieckich produktów naftowych zdołał się albo utrzymać na poziomie r. ub., albo zdołał zwiększyć się bardzo poważnie. Najpoważniej wzrósł eksport do Anglii — o przeszło 300.000 t (około 40%), do Włoch — ok. 26%, do Niemiec — ok. 34%. Chodzą pogłoski, że eksport produktów naftowych sowieckich może być zagrożony; naturalnie, walka Roy l-Dutch ze Standardem częściowo tylko może się odbić na eksporcie produktów naftowych na rynki azjatyckie, jednak stale zwiększający się eksport na rynki europejskie oraz układ z Anglią o rozdziale rynków pokryje z nadwyżką niedobory ewentualne na rynkach azjatyckich.

W. Ł.

PERSJA

BANK EMISYJNY. — Pomiędzy Imperial Bank of Persia i Perskim Bankiem Narodowym zawarty został układ, ustalający ściślej współpracę w dziedzinie polityki dewizowej; dotychczasowe przepisy o kontroli dewiz pozostają w mocy. Imperial Bank of Persia, pracujący kapitałem angielskim, pozostawał w ostrej rywalizacji z państwowym Bankiem Narodowym. Jednocześnie z usunięciem tego współzawodnictwa uregulowana zostaje kwestja emisji pieniądza, które to prawo posiadały dotąd obie instytucje. Imperial Bank z prawa emisji rezygnuje obecnie, ponieważ zaś przywilej jego ważny jest jeszcze na lat 20, otrzymuje od Rządu w formie rekompensaty sumę £ 200.000; w ten sposób jedyną instytucją emisyjną w Persji staje się Bank Narodowy. Jak wiadomo, waluta perska podlegała ostatnio gwałtownym i niebezpiecznym dla życia gospodarczego wahaniom; ujedno-

stajnienie polityki dewizowej i emisyjnej uważać można za ważny krok w kierunku stabilizacji waluty.

BRAZYLJA

TARGI MIĘDZYNARODOWE W RIO DE JANEIRO. — W Rio de Janeiro dwukrotnie już organizowane były targi, obejmujące za pierwszym razem tylko stolicę, a za drugim cały kraj; w roku bieżącym Targom w Rio po raz pierwszy nadano charakter międzynarodowy, dopuszczając do udziału eksporterów zagranicznych, ich przedstawicieli brazylijskich i t. p. Przewidywać należy, że w tym roku reprezentowane będą jedynie te firmy zagraniczne, które posiadają w Brazylii swe stałe zastępstwa. Zaproszenie do wzięcia udziału w Targach Rioskich skierowane zostało również do Poselstwa R. P., które zabiega obecnie w Państwowym Instytucie Eksportowym o zorganizowanie ekspozycji tych stosunkowo nielicznych towarów polskich, które docierają już do Brazylii mniej więcej stale i w poważniejszych ilościach; nie przesądzając, o ile możliwym się okaże zorganizowanie udziału polskiego w Targach tegorocznych, stwierdzić wypada, że poważne możliwości, istniejące dla naszego eksportu na terenie Brazylii, czynią celowym zainteresowanie się tą imprezą w przyszłości.

Targi otwarte będą w lipcu i trwać będą dni 10, poczem na tymże terenie, w październiku, urządzona będzie Wystawa Portugalska, mająca za zadanie zacieśnienie stosunków ekonomicznych i kulturalnych pomiędzy Brazylią a jej krajem macierzystym. Wystawa Portugalska w Rio zaprojektowana została podczas Wystawy Ibero-Amerykańskiej w Sewilli i składać się będzie zapewne z ekspozycji, przygotowanych na tę ostatnią Wystawę przez Portugalję.

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN. W PAŃSTW. ZAGR.

MEKSYK. — Przepisy nowej taryfy celnej. — Od dnia 1 stycznia 1930 r. obowiązuje nowa ustawa i nowa taryfa celna.

W myśl zawartych w nich postanowień został zniesiony obowiązek dołączania do przesyłek faktury konsularnej, za którą opłata wynosiła 10% od wartości towaru. Stawki celne zostały tak pomyślane i ustalone, by zawierały wszystkie opłaty. Jednakże już rozporządzeniem z dn. 9 stycznia r. b. Nr. 24-1-3 została wprowadzona dodatkowa opłata w wysokości 2% od stawki celnej.

Przy wysyłce towaru do Meksyku obowiązują następujące przepisy:

(Art. 194 ustawy celnej). Wysyłający towary przeznaczone do Meksyku mają przesać odbiorcy 4 egzemplarze faktury handlowej dla przedłożenia w odnośnym urzędzie celnym, przez który ma przejść towar. Faktura nie wymaga legalizacji konsularnej.

Jeżeli przesyłka zawiera jedynie wzory, wystarczy wyszczególnić je w t. zw. „liście wzorów” (nota de muestras), podpisanej przez wysyłającego.

(Art. 197). Faktury handlowe mają zawierać następujące dane:

1) określenie kupieckie towaru z podaniem jego rodzaju, ilości i wartości;

2) nazwę kraju, w którym towar zakupiono, i nazwę kraju, z którego towar pochodzi;

3) znaki rozpoznawcze, rodzaj i numery colis i ilość łączna tychże (powyższe dane powinny być umieszczone na marginesie faktury lub w jej treści);

4) datę wystawienia faktury i podpis wysyłającego.

(Art. 198). Faktury handlowe tylko wtedy będą uznane przez urzędy celne, jeżeli data ich wysyłki będzie wcześniejsza niż nadejście towaru.

(Art. 199). Brak faktury handlowej pociąga za sobą kary, przewidziane w art. 236 Frac. III ust. E. (Powyższy artykuł przewiduje tytułem kary ewentualnie podwójną opłatę cła).

(Art. 200). W razie niezgodności danych faktury handlowej z wysłanym towarem przewidziane są również kary, wspomniane w art. 236 ustęp E Frac. III, z tem, że w razie niezgodności danych faktury z towarem władze celne mogą rozciągnąć karę na całość przesyłki, nawet gdyby niezgodność ta ograniczyła się tylko do części tejże.

Stawki celne obliczone są w nowej taryfie jedynie od miary lub wagi towaru, nigdy zaś „ad valorem”, wobec czego rzeczą pierwszorzędnej wagi jest dokładne wyszczególnienie wagi towaru (względnie miar) w każdym poszczególnym colis i łącznie. Powyższe dane winny być wypisane liczbami i słownie. Faktury handlowe winny być wystawione możliwie w języku hiszpańskim lub angielskim, ewentualnie francuskim.

Ponieważ wymagane jest złożenie przez odbiorcę 4 faktur w urzędzie celnym, wysyłający powinien posłać przynajmniej 5 — 6 faktur (1 oryginał, reszta kopje), aby 1 — 2 faktur zostało w rękach odbiorcy. Dla ułatwienia odbiorcy manipulacji wskazuje się dołączyć do faktur osobno w 3 egzemplarzach „listę towaru”, wyszczególniającą towar według colis, i 2 kopje deklaracji eksportowej nadawcy.

Taryfa celna meksykańska przewiduje stawki celne bądź to od:

1) wagi brutto towaru, t. j. razem z całym opakowaniem;

2) wagi legal., t. j. bez skrzyń, lecz z bezpośrednim opakowaniem wewnętrznym (np. z papierem, w który poszczególne sztuki są zawinięte), lub

3) netto, t. j. towar bez opakowania.

Wobec powyższego konieczne jest dla uniknięcia wyższej opłaty podanie wszystkich 3 wag w fakturze handlowej, szczególnie w wypadku, jeżeli wysyłający nie jest pewny, w jaki sposób towar będzie oclony.

Nie należy bezwarunkowo łączyć w jednej paczce towarów rozmaitych co do jakości lub wagi. Taryfa celna meksykańska przewiduje bowiem, że jeżeli w jednej paczce znajdują się towary różnej wagi lub jakości, podpadające z tego powodu pod różne pozycje, cała zawartość paczki podlega ocłeniu według tego artykułu, który płaci najwyższe cło. (Tak np. flaszki do 100 g wagi płać cło znacznie wyższe od flaszek o wadze 400 — 600 g. Jeżeli w jednej paczce znajdują się oba rodzaje flaszek, odbiorca płaci za całą zawartość cło takie, jakby wszystkie flaszki były wagi do 100 g).

Nadawca (eksporter) powinien zastosować się bardzo dokładnie do wszystkich

wymienionych przepisów, objaśnień, pamiętając o tem, że odpowiada materialnie za ich niedopełnienie.

Przy przesyłkach pocztowych odpada obowiązek odbiorcy składania deklaracji

celnych, manifestów etc. Posyłki pocztowe placą cło podwyższone o 5% i nie wymagają powyższych manipulacji. Wystarczy przesłać 2 zwykłych faktur handlowych przez nadawcę na ręce odbiorcy.

£ 6.15, Kenya dobra średnia £ 5.15, brazylijska Santos £ 3.5 za ctn.

Herbata. — Obróty obejmowały gatunki następujące: cejlońską średnią po 20'10 d, indyjską średnią po 16'02 d, jawańską po 11'10 d, Sumatrę po 12'20 d, Assam po 16'45 d i Darjeeling po 17'45 d za funt. Niassa nadsyła niezłą herbatę zwyczajną po 9—9½ d za funt, ale transporty są nieznaczne, gdyż osiągnęły od stycznia zaledwie 4.417 paczek wobec 6.356 w tym samym okresie r. ub. Zbiory w Indiach zapowiadają się pomyślnie. Średnia cena herbaty wszystkich gatunków, sprzedanej w Londynie od 1 stycznia, wynosi 15'32 d za funt.

Kakao. — Tendencja jest słaba, ale nie odbiła się jeszcze na cenach. Oficjalne notowania bez zmiany: Trinidad £ 3.5, Grenada przednie £ 2.13.9, Accra standardowe £ 2 za ctn.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 1 do 15 maja 1930 r. kształtowały się następująco (za kwintal):

	1 — 8/V		9 — 15/V		Różnica (w %-ach) cen z 9 — 15/V w stos. do cen z 1 — 8/V
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w \$	
Pszemica:					
Berlin	28'77	6'86½	28'25	6'74	— 1'8
Praga	164'25	4'87	163'50	4'85	— 0'4
Chicago	—	3'72	—	3'78½	+ 1'7
Buenos Aires	—	4'13½	—	4'17	+ 0'8
Liverpool	—	4'27	—	4'42	+ 3'5
Wiedeń	31'95	4'49	31'92	4'48	—
Hamburg	11'00	4'41½	10'65	4'27	— 3'1
Zyto:					
Berlin	16'04½	3'82	16'30	3'89	+ 1'5
Praga	100'00	2'97	96'00	2'85	— 4'0
Chicago	—	2'30½	—	2'42	+ 0'8
Wiedeń	20'35	2'86	20'19	2'84	— 0'7
Hamburg	6'95	2'92	6'97½	2'93	+ 0'2
Owies:					
Berlin	16'20	3'86½	15'55	3'71	— 4'0
Praga	95'00	2'82	92'50	2'74½	— 2'6
Chicago	—	2'97	—	3'03	+ 2'0
Buenos Aires	—	1'98	—	1'98½	—
Liverpool	—	2'98	—	2'85	— 4'3
Wiedeń	19'90	2'79½	19'50	2'74	— 2'0
Hamburg	5'08	2'05	5'17½	2'07½	+ 1'8
Jęczmień browarowy:					
Berlin	19'72½	4'70½	19'60	4'67½	— 0'6
Praga	137'00	4'06	137'50	4'06	—
Wiedeń	29'50	4'14½	29'50	4'14½	—
Hamburg	5'27	2'13	5'20	2'08½	— 1'3
Jęczmień zwykły:					
Berlin	18'25	4'35	17'91½	4'27	— 1'8
Chicago	—	2'69	—	2'67	— 0'7

ANGLJA. — W tygodniu od 12 do 18 maja sytuacja na rynku artykułów spożywczych i kolonialnych była następująca:

Cukier. — Import cukru w r. b. wykazuje pewien wzrost, ale na szczęście zapasy na składach spadły w ciągu roku o 1 miljn. ctn., co powoduje ulgę dla rynku na towar na miejscu; tem niemniej ceny wszystkich prawie gatunków spadły o 3 d na ctn. Biały jawański spadł o 1 sh do 1 sh 1½ d na ctn. w porównaniu z cenami z przed roku, a 88%-owy buraczany o 2 sh 4 d w porównaniu z poziomem z maja 1914 r. Oficjalne notowania cen wykazują spadek następujący: trzcinowy (z cłem opłaconem) kostkowy do £ 1.5.9, najlepszy granulowany do £ 1.3, kryształ zachodnio-indyjski do £ 1.2; buraczany (bez cła): zwyczajny granulowany do £ 0.9.9, 88%-owy typu przedwojennego do £ 0.6.6 za ctn.

Mąka. — Tendencja była mocna, ceny mąki pszennej poszły w górę. Owies również wykazuje poprawę; cena dochodziła

do £ 0.7.3—0.8 za ctn. Argentyński w reeksporcie osiągał cenę £ 0.12.6, chilijski £ 0.13.3, rumuński £ 0.14 za korzec. Oficjalne notowania cen 3 głównych gatunków mąki pszennej były następujące: dobra kanadyjska bez zmiany £ 0.17.6, domowa przemiału londyńskiego podniosła się do £ 0.17, angielska czysta do £ 0.15.6 za worek 140-funtowy.

Ryż. — Obróty obejmowały Siam-Patna po £ 22.10, włoski po £ 15.10 i Sajgon po £ 13 za tonnę. W Londynie otręby ryżowe miały tendencję słabą i osiągały cenę tylko £ 4.15 za tonnę, tapioka jawańska przednia sprzedawana była po £ 1.7, singapurska po £ 0.15 za ctn. Ceny kształtowały się nieregularnie: oryginalny Carolina bez zmiany £ 34, Patna podniósł się do £ 25.10, imitacja Caroliny — jak poprzednio — £ 23.10, hiszpański £ 15.10, birmański £ 13 za tonnę.

Kawa. — Obecna cena kawy brazylijskiej w Santos i Rio wynosi średnio £ 2.11.6 za ctn. Oficjalne notowania cen bez zmiany: Jamajka £ 9.10, Costa Rica

METALE

EUROPEJSKI RYNEK ŻELAZNY W LUTYM 1930 R. — Pomimo dużych nadziei, pokładanych na reorganizację międzynarodowego kartelu stalowego, w lutym położenie ogólne jeszcze się nie polepszyło, to też wszystkie państwa, których produkcja stali uzależniona jest w dużym stopniu od rynku międzynarodowego, w dalszym ciągu odczuwały w dziedzinie żelaza trudności.

Na rynku niemieckim położenie pozostawało w ciągu całego lutego niekorzystne. Zwykle już o tej porze ogólne polepszenie się sytuacji gospodarczej w tym roku opóźnia się, na co dobitnie wskazuje ciągle jeszcze rosnąca liczba bezroboczych, która w lutym znacznie przekroczyła 2'50 miljn., wobec 2'46 miljn. w końcu stycznia. Ogólna konjunktura odbija się, oczywiście, na hutnictwie, którego stan zatrudnienia w lutym pogorszył się. Zamówienia wewnętrzne pozostawały na niskim poziomie. Terminy dostaw naogół nie przekraczają dwóch tygodni, w poszczególnych zaś wypadkach towar można otrzymać już w ciągu ośmiu dni. Świadczy to dosyć wymownie o niekorzystnym położeniu w hutnictwie. Również i zamówienia zagraniczne były niewystarczające, choć ceny wykazywały pewne polepszenie.

W poszczególnych działach stan rynku przedstawiał się, jak następuje:

Niekorzystne położenie hutnictwa wywierało silny ujemny wpływ na stan rynku koksowego. Zamówienia i odbiór koksu hutniczego był niedostateczny, tak, że pod koniec miesiąca koksownie posiadały już poważne zapasy; to samo było również i z koksem odlewniczym. Ceny utrzymywały się na poziomie ostatnich miesięcy, t.j. koks wielkopieczowy RM 23'50 i koks lejarski RM 24'50 za tonnę loco koksowni.

Położenie na rynku rudy pogorszyło się.

Położenie hut utrudnione jest jeszcze przez dosyć znaczny przywóz rudy zagranicznej, dostawa której nie jest w tym roku wstrzymana dzięki lekkiej zimie. Położenie w kopalniach Siegen, Lahn i Dill jest więc nie dobre i przewidywane jest ograniczenie wydobycia. Ceny rudy krajowej wynosiły: ruda surowa RM 14'70, ruda prażona RM 20'00, ruda brunatna z Vogelsberg (45% Fe, 10% SiO₂ i 10% wilgoci) RM 13'70, ruda brunatna — z zawartością manganu I gat. RM 12'80.

Rynek surówki pogorszył się w porównaniu do poprzedniego miesiąca. Zapotrzebowanie na surówkę lejarską spadło ponownie, również pogorszył się znacznie odbiór dawniejszych zamówień, gdyż odlewnie, jak również i fabryki maszyn, pozostawały bez obstalunków. Względnie niezły odbiór miały surówki specjalne, jak: zwierciadłana, ferromangan, ferrosilicium i inne. Na rynku zagranicznym nastąpiło również osłabienie, co należy przypisać wznowieniu francusko - belgijsko - luksemburskiego porozumienia, skutkiem czego konkurencja ponownie się wzmogła. Ceny wewnętrzne wynosiły: surówka lejarska Nr. I RM 88'50, Nr. III RM 85'00 i hematytowa RM 91'00 loco Oberhausen, surówka przerobcza gat. Siegerland loco Siegen RM 88'00, surówka zwierciadłana z 10 — 12% Mn RM 112'00, ferromangan z 80% Mn RM 252—265 przy RM 2'50 za 1% Mn, ferrosilicium z 75% Si RM 413—418 loco stacja odbiorcza, wszystko za 1.000 kg.

Na krajowym rynku półwytworu panował zupełny zastój. Lepiej przedstawiał się rynek zagraniczny, gdzie huty znajdowały dobry zbył po cenach, ustalonych według międzynarodowego biura sprzedaży. Ceny wewnętrzne wynosiły: bloki surowe RM 104'00, bloki podwalcowane RM 111'50, kęsy RM 119'00, platyny RM 124'00 loco Dortmund za 1.000 kg.

Rynek żelaza walcowanego wykazał pewne cofnięcie się w stosunku do poprzedniego miesiąca. Zamówienia nowe zmniejszyły się prawie we wszystkich gatunkach, choć odbiór zamówień dawnych był zadowolający. Najgorzej stosunkowo przedstawiało się żelazo kształtowe i materiały nawierzchni kolejowej. Zamówienia zagraniczne przedstawiały się nienajgorzej. Ilość zamówień, odpowiadająca udziałowi Niemiec, była wystarczająca przy cenach, wyznaczonych przez biuro sprzedaży: £ 5.7.6 dla żelaza sztabowego fob Antwerpja - Rotterdam. Ceny wewnętrzne żelaza wynosiły: żel. sztabowe RM 141 loco Oberhausen wzgl. 135 loco Neukirchen, żelazo kształtowe RM 138 wzgl. 132 i taśmowe RM 164 wzgl. 160 za 1.000 kg.

Na rynku blachy grubej i średniej wielkich zmian nie było, ilość zamówień w lutym się nie zwiększyła. Zawarty związek blachy średniej nie rozwinął jeszcze w dostatecznej mierze swojej działalności, ażeby mógł wpłynąć na polepszenie się zamówień. W interesach zagranicznych również polepszenia nie było. Ceny wewnętrzne wynosiły: blacha kotłowa martenowska RM 188, blacha rezerwoarowa RM 158, blacha średnia RM 165 loco Essen za 1.000 kg.

Inaczej przedstawiał się rynek blachy cienkiej. Wobec mającego powstać związku napływ zamówień był bardzo duży, a szczególnie w blachach specjalnych, tak, że walcownie zatrudnione są na dłuższy przeciąg czasu. Natomiast na rynku blachy cynkowej i białej interesa rozwijały się słabo. Cena zasadnicza na blachę cienką wynosiła RM 160'00 do 162'50 w zależności od miejsca wysyłki.

Na rynku rur panuje w dalszym ciągu stagnacja. Nowych zamówień brak, odbiór zaś ze starych obstalunków natrafia na trudności.

Rynek francuski trzymał się na ogół dobrze. Można było stwierdzić duże ożywienie w interesach, oczekiwane zaś było jeszcze większe dzięki dużym zamówieniom. Stan zatrudnienia hut był tak dobry, że niektóre z nich pozwoliły so-

bie z dobrym skutkiem na lekkie podniesienie cen. Terminy dostaw wahały się między dwoma i trzema miesiącami, w zależności od wytworu i od stanu zatrudnienia huty.

Układy między francuskimi, niemieckimi, belgijskimi i luksemburskimi hutami, dotyczące ustalenia biur sprzedaży półwytworu belek, żelaza sztabowego, blachy grubej i bednarki, zostały o tyle zakończone, że biura zaczęły funkcjonować od dn. 1 lutego. Huty francuskie i niemieckie okazały pomoc hutom belgijskim, pozostającym bez zamówień i postanowiły nie przyjmować zamówień zagranicznych do 15 lutego; postanowienie to zostało ściśle przeprowadzone. Naogół jednak hutnictwo francuskie, opierające się głównie na rynku wewnętrznym, nie zabiega o obstalunki zagraniczne. Zostało rozwiązane porozumienie francusko - belgijsko - luksemburskie, dotyczące wywozu surówki fosforowej, tak, że obecnie sprzedaż jej na rynku międzynarodowym jest wolna. Wewnętrzny związek francuski pozostał nienaruszony. Między przemysłem żelaznym i koksownianym zawarta została umowa, dotycząca cen koksu w okresie do I kwartału 1930 r. włącznie. Cena jego w I kwartale wynosiła fr. 139.

Rynek surówki był bardzo ożywiony. Ceny na fosforową surówkę lejarską będą utrzymane do końca czerwca; również bez zmiany pozostają ceny na surówkę hematytową. Ceny te wynosiły (we fr. fr.): surówka lejarska fosforowa Nr. 3 PL 490, surówka bezfosforowa z zawartością 23 do 3% Si 525, z zawartością 3 do 35% Si 530, surówka hematytowa dla odlewni 630 — 655 i dla stałowni 580 — 640; surówka zwierciadłana z 10 do 12% Mn 730, 18 do 20% Mn 850, 20 do 24% Mn 910.

Rynek półwytworu przedstawiał się znacznie słabiej. Hutnictwo francuskie musi dopiero przystosować się do nowych warunków, wytworzonych przez powstanie biur sprzedaży. Sprzedaż zagraniczna nie rozwinęła się jeszcze. Ceny wewnętrzne wynosiły: bloki surowe fr. 525, podwalcowane fr. 590, kęsy fr. 620 i platyny fr. 650, wszystko za 1.000 kg loco huta w okręgu wschodnim.

Na rynku wytworów walcowni luty przyniósł poprawę. Ożywienie utrzymało się nie słabnąc w ciągu całego miesiąca. Dzięki temu ceny żelaza handlowego, które w końcu poprzedniego miesiąca było sprzedawane nawet po fr. 680, w lutym podniosły się przeciętnie o fr. 20; w hutach północnych cena — jak zwykle — była wyższa i sięgała nawet fr. 740. Ceny wewnętrzne loco huta wschodnia wynosiły: żelazo sztabowe fr. 700 do 710, belki fr. 700, drut walcowany fr. 850.

Rynek blachy przedstawiał się korzystniej niż w styczniu. Ceny wewnętrzne przedstawiały się, jak następuje (we fr. fr.): blacha gruba 790 loco Diedenhofen, 820 loco huta północna i 890 loco Paryż, blacha średnia 870, wzgl. 900, wzgl. 970 i blacha cienka 1.100 wzgl. 1.110, wzgl. 1.200.

Rynek belgijski poprawiał się potrochu w ciągu lutego, nie osiągnął jednak stanu zadowolającego. Ażeby doprowadzić huty belgijskie do jakiegoś takiego stanu zatrudnienia członkowie międzynarodowego syndykatu stalowego powstrzymywali się w pierwszej połowie miesiąca od przyjmowania obstalunków, pomimo to jednak stan zamówień zagranicznych był niski. Ustalenie wewnętrznego porozumie-

nia hut belgijskich pociągnęło za sobą konieczność porozumienia z organizacjami kupieckimi, zarówno dla handlu zagranicznego, jak i wewnętrznego. Cena wewnątrz kraju na wytwory zsyndykowane została podniesiona.

Rynek koksowy pozostawał prawie bez zmian. Zapotrzebowanie było dosyć dobre przy stałych cenach. Ceny syndykatu koksowego wynosiły: fr. belg. 225 loco Henegon i Liège, zaś dla prowincji południowych i Luksemburga fr. 230.

Rynek surówki odlewniczej przedstawiał się pod względem zbytu niezłe, szczególnie w kraju; ceny doznały nieznacznej niżki. Ceny wewnętrzne wynosiły (fr. belg.): surówka odlewnicza fosforowa № 3 630, zwykła tomasowska początkowo 560 — 570, pod koniec zaś miesiąca 540, surówka hematytowa 700 — 720.

Rynek półwytworu był naogół dosyć ożywiony. Duże zapotrzebowanie było a platyny; dosyć znaczne obroty były z Anglią. Wewnętrzne ceny przedstawiały się, jak następuje (we fr. belg. loco huta): bloki podwalcowane 140 mm i więcej 750, kęsy 60 mm i więcej 800, platyny min. 20 lb 810, wszystko za 1.000 kg.

Rynek żelaza walcowanego był dosyć nierównomierny. Wprowadzenie przez syndykat podwyższonych cen wpłynęło bardzo ujemnie na ilość zakupów; również i klienci zagraniczni nie przyzwyczaili się jeszcze do nowych cen, co również oddziało na zmniejszenie zamówień. Ceny wewnętrzne wynosiły (we fr. belg.): żelazo sztabowe 965, belki o normalnych profilach 940, kątowniki 60 mm i więcej 965, wszystko za 1.000 kg loco huta.

Na rynku blachy panowało ożywienie niewielkie. Ceny naogół zostały podniesione. Na blachę grubą zapotrzebowanie było niezłe i polepszyło się z biegiem miesiąca. Blacha średnia i cienka, które do związku jeszcze nie należały, przedstawiały się słabiej. Interesy zagraniczne przedstawiały się słabo. Ceny wewnętrzne wynosiły (we fr. belg.): blacha gruba 5 mm i wyżej 1.170, blacha średnia 2 mm 1.230, blacha cienka 1 mm 1.340 i blacha ½ mm 1.220, wszystko za 1.000 kg loco huta.

Rynek wewnętrzny drutu i wyrobów z niego przedstawiał się dosyć dobrze, natomiast interesów wywozowych nie było. Ceny wewnętrzne wynosiły (we fr. belg.): drut walcowany 1.050, drut ciągniony 1.650, gwoździe druciane 1.800, wszystko za 1.000 kg loco huta.

Miesiąc luty był na rynku angielskim jeszcze mniej korzystny niż styczeń. Jedną z tych przyczyn są niewątpliwie obawy z powodu socjalistycznych planów wprowadzenia w życie ustawy górniczej, która podniesie koszty wytwórczości stali o sh 5 do 6 na tonnie. Pod koniec miesiąca dopiero zaczęły potrochu napływać zapytania, co dało pewną nadzieję na poprawę stosunków w następnym miesiącu.

Rynek surówki pogorszył się. Zapotrzebowanie i odbiór zmniejszyły się, ceny jednakże pozostawały poprzednie, t. j. dla surówki odlewniczej Northamptonshire Nr. 3 sh 76/— i dla takiejże surówki Derbyshire sh 78/6. W końcu miesiąca wytwórcy angielscy postanowili ceny te utrzymać do połowy kwietnia. Surówka hematytowa znajdowała się w lepszym położeniu, tak, że sprzedawano ją po sh 78,6.

Rynek półwytworu znajdował się pod wpływem nieuporządkowanych jeszcze stosunków na kontynencie, z czego huty angielskie, pomimo swoich wyższych cen, potrafiły wyciągnąć korzyści, przyciągając dla siebie cały szereg obstalunków. Ceny wewnętrzne wynosiły: £ 6 do 6/5 za kęsy i £ 5.17.6 do 6.2.6 za platyny w Anglii Środkowej. Na północno-wschodnim wybrzeżu żądano £ 5.10 za platyny i £ 5.12.6 do 5.15 za kęsy. Ceny kontynentalne po podwyżce wynosiły: za kęsy (2 do 2½") £ 4.14, za platyny lekkie £ 4.15 i za ciężkie £ 4.13.

Również i rynek wytworów walcownianych znajdował się w niekorzystnym położeniu pod wpływem stosunków kontynentalnych. Początek miesiąca zapowiadał się nieźle, huty rachowały na poważne zamówienia z Kanady i z Dalekiego Wschodu, jednakże przewidywania nie sprawdziły się. Już w pierwszej połowie miesiąca okazało się, że wytwórczość przerasta zapotrzebowanie i że zapasy w hutach zaczęły rosnąć. Ceny wewnętrzne wynosiły: żelazo sztabowe cienkie £ 8.10, kątowniki £ 8.7.6, żelazo teowe £ 9.7.6, żelazo uowe £ 8.7.6. Ceny wytworów kontynentalnych były znacznie niższe, gdyż wynosiły dla żelaza sztabowego £ 5.5 do 5.7.6 i dla belek o normalnym profilu brytyjskim £ 5.1 do 5.1.6.

Rynek blachy przedstawiał się niekorzystnie. Duża konkurencja z kładów kontynentalnych zmuszała do obniżenia cen. Zamówienia napływały nielicznie. Nawet w blasze białej, która dotąd wykazywała stan stosunkowo najlepszy, nastąpiło znaczne osłabienie, co, oczywiście, odbiło się bezpośrednio na stanie zatrudnienia w walcowniach blachy cienkiej.

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ f. o. b. port — notowane były w dn. 15 maja 1930 r., jak następuje:

	Wielka Brytania za 1.016 kg	Belgia i Luksemburg za 1.000 kg	Francja
Surówka:			
odlewn. Nr. III (2.5-3.0% Si)	3. 7.6	3. 3.6	3. 3.6
tomasowska	—	3. 0.0	—
hematytowa	3.13.6	—	—
ferromangan	10.15.0	—	—
Półwytwór:			
kęsy	6. 5.0	4.14.0	4.14.0
platyny	6. 2.6	4.14.0	4.14.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	7. 7.6	5. 7.6	5. 7.6
belki	7. 2.6	5. 1.6	5. 1.6
kątowniki	7. 2.6	5. 7.6	5. 7.6
blacha okrętowa, rezerwarowa i t. p.	7.12.6	—	—
szyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	5.15.0	5.15.0
drut-walcówka	7.12.6	—	—
blacha tomasowska	8.15.0	6.11.0	6.10.6
blacha czarna (24 gąge)	9.15.0	—	—
drut ocynkow.	13. 0.0	7.19.0	7.19.0
gwoździe druc.	10. 0.0	6.10.0	6.10.0

Położenie na rynku starego żelastwa przedstawiało się w tygodniu od 10 do 16 maja, jak następuje:

Na rynku niemieckim położenie pozostawało w dalszym ciągu niezmiernie trudne i niepewne.

W okręgu reńsko-westfalskim żadnego poważniejszego ruchu nie było. Huty nie zamierzają robić nowych zamówień na dłuższą metę, gdyż posiadają jeszcze znaczne zapasy starego żelastwa, które starczą im na dłuższy okres czasu ze względu na brak zamówień na nowe żelazo i na konieczność potaniania produkcji; do potaniania huty dążą, stosując w coraz większym zakresie proces na płynnej surówce, wymagający mniejszych ilości żelastwa. Dostawa żelastwa znacznie przekraczała zapotrzebowanie. Ceny rynkowe skutkiem tego wykazywały tendencję zniżkową i chociaż wymieniano jako cenę zasadniczą RM 47 za tonnę staliwa, faktycznie jednak była ona osiągnięta tylko na początku tygodnia, gdyż już w II połowie zaofiarowanie obniżyło ją do RM 46, a nawet i niżej.

Rynek wschodni i środkowo-niemiecki również przedstawiały się bardzo słabo, choć dzięki mniejszym dostawom konkurencja nie była tak zaciekała i ceny trzymały się mocniej, wykazując jednakże pewną tendencję zniżkową. Jako cenę zasadniczą loco Berlin wymieniano RM 38 za tonnę staliwa.

Na żelastwo wielkopiecowe zapotrzebowanie było minimalne, gdyż huty, posiadając bardzo znaczne zapasy rudy, prawie że nie używają żelastwa do wsadu wielkopiecowego. Dostawa żelastwa wielkopiecowego też była nieznaczna.

Na rynku druzgu żeliwnego ruch był bardzo nieznaczny. Wobec długiego wstrzymania się od zakupów niektóre większe odlewnie musiały choć w nieznacznej mierze odnowić swoje zapasy, zakupy jednak ograniczały się jedynie do nieznacznych ilości, przyczem głównie poszukiwane były wyższe gatunki. Ceny utrzymywały się bez wielkich zmian.

Oficjalnie notowane ceny — w RM za 1.000 kg loco huta reńsko-westfalska — przedstawiały się, jak następuje:

	15/V
Staliwo	47/49
Żelastwo I gatunku	44/46
Pakiety z blachy czarn.	42/44
Żelastwo wielkopiecowe	33/34
Otoczki	31/33
Żelastwo mieszane	28/30
Żeliwo maszynowe tłucz.	60/62
" kupne	50/52

Na rynku francuskim położenie pozostawało bez zmiany. Zapotrzebowanie było dobre przy dostawach wystarczających, to też ceny utrzymywały się na dotychczasowym poziomie.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. fr. za 1.000 kg loco Longwy — przedstawiały się, jak następuje:

	2/V	10/V
Staliwo	240/250	240/250
Żelastwo I gatunku	220/230	220/230
Odpadki blachy niesort.	90/100	90/100
" " pakiet.	140/150	140/150
Otoczki	180/190	180/190
Żelastwo mieszane	180/190	180/190
Żeliwo maszyn. tłucz.	360/370	360/370

Rynek belgijski nie poprawia się zupełnie. Podaż, niewspółmierna z zapotrzebowaniem, sprawia, że ceny od niejakiemu czasu spadają z tygodnia na tydzień. Pomimo pomocy, okazanej hutom belgijskim przez Francję, Niemcy i Luksemburg — stan zatrudnienia jest ciągle

niedostateczny, co oczywiście w bardzo silnym stopniu odbija się na rynku żelastwa. Wywóz, dozwolony przez Rząd, jest tak nieznaczny, że nie może okazać wpływu na rynek wewnętrzny. W tygodniu sprawozdawczym ceny ponownie się obniżyły. Również niekorzystnie przedstawiał się rynek druzgu żeliwnego.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. belg. za 1.000 kg loco huta spożywcza — przedstawiały się, jak następuje:

	30/IV	6/V
Staliwo	395	375
Żelastwo I gatunku	380/385	365
Żel. martenowskie	370	350
Odpadki blachy nowe	300/310	280/290
Otoczki	250	250
Żelastwo wielkopiecowe	375	345
Żeliwo maszyn. tłucz.	575,580	560/570

Ceny rynkowe starych metali przedstawiały się, jak następuje (w Niemczech loco Berlin, we Francji i Belgji — loco miejsce spożycia, wzgl. loco granica — za 1.000 kg):

	Niemcy 10/V RM	Francja 10 V Fr. fr	Belgia 16/V Fr. belg.
Miedź—odpadki grube	110	670/680	850
Bronz—odpadki grube	98	600/610	850
Mosiądz—odp.gr.	75	410/420	610
Cynk stary	20	140/150	200
Ołów mięk. stary	30	195/205	250

ANGLJA. — Zwyczaj cen rynkowych, jaka zaczęła się w poprzednim tygodniu, postępowała i w tygodniu sprawozdawczym od 10 do 16 maja, choć w końcu tygodnia nastąpiło wyraźne osłabienie nastroju, które pociągnęło za sobą dosyć znaczną zniżkę cen, dla niektórych metali przewyższającą nawet zarobek, osiągnięty w I połowie tygodnia. Zwyczaj przeszłego i sprawozdawczego tygodnia nastąpiła tak samo raptownie, jak i poprzednia zniżka. W ostatnich miesiącach, wobec stałej zniżki, konsumenci nie myśleli o poważniejszym pokryciu swoich potrzeb, tak, że ostatnia zniżka zastała ich z zapasami zupełnie niewyczerpanymi. Kiedy zniżka osiągnęła już swoje przypuszczalne minimum, konsumenci rzucili się do kupna, rozumując, że gdyby nawet cena się jeszcze obniżyła, to i tak zakupy ich będą porobione po nadzwyczaj niskich cenach. Zapędu tego do kupna nie powstrzymało nawet podniesienie przez kartel miedziany ceny do 13/30 ct. Ponieważ miedź w ostatnich czasach absorbowała całą prawie uwagę rynku, podwyższenie jej ceny pociągnęło więc za sobą zwyżkę cen wszystkich metali. Przy silnych zakupach pokrycie zapotrzebowania konsumentów nastąpiło szybko, tak, że w II połowie tygodnia ożywienie ustalo i zaczęła się ponowna zniżka, choć naogół ceny metali utrzymały się wyżej, niż były przed zwyżką.

Na rynku miedzi nastąpił kompletny run na towar (w ostatnich tygodniach sprzedaż przeciętnie 200 t dziennie, w dniach ostatniego wielkiego popytu 10.000 t). Nie przeszkodziła temu nawet wyżej wzmiankowana zwyżka ceny kartelu, i dopiero naturalne, chwilowe przynajmniej nasycenie zapotrzebowania powstrzymało tak silny popyt. To samo co na rynku londyńskim działo się i w Ameryce, gdzie nastąpiło również bardzo znaczne zapotrzebowanie metalu. Spekulacja, oczywiście, dopomagała do wzrostu cen.

Sytuacja na rynku miedzi oddziałała i na rynek cyny. Sytuacja jednak na tym rynku oceniana jest dużo gorzej, gdyż zaniepokojenie budzi bardzo silny wzrost zapasów w kwietniu. Rezultaty ograniczenia produkcji dają na siebie czekać dłużej, niż przypuszczano. Finansowe położenie towarzystw cynowych pogorszyło się, czego dowodem jest zmniejszenie dywidendy Anglo-Oriental Mining Corp. za 1929 r. z poprzednich 9 d na 3 d od akcji.

Rynek ołowiu wykazywał sytuację podobną, co rynek miedzi i cyny, tylko o znacznie bardziej ograniczonym natężeniu. Zapotrzebowanie na ogół zwiększyło się, jednak duży dowóz metalu wpłynął w II połowie tygodnia na niższą cenę, tak, że spadła ona nawet poniżej stanu z początku tygodnia.

Rynek cynku wykazywał jeszcze silniejsze wahania i również swój obrachunek tygodniowy zamknął ze stratą. Pewien wpływ na stan rynku pod względem niepewności położenia wywołał projekt niemiecki nałożenia cła, choć przewidywania co do tego są bardzo oględne.

Ruch cen poszczególnych metali w tygodniu sprawozdawczym przedstawiał się, jak następuje:

Miedź standard zyskała w ciągu tygodnia przy operacjach kasowych £ 3¹/₈, przy terminowych zaś £ 3¹/₁₆. Inne gatunki miedzi również zyskały, mianowicie miedź elektrolityczna £ 2³/₄, miedź rafinowana £ 3. Blacha miedziana pozostała bez zmiany.

Cyna w rezultacie tygodniowym wykazała stratę przy operacjach gotówkowych £ 1¹/₁₆, natomiast przy sprzedaży terminowej dała zysk £ 1¹/₈.

Ołów wykazał stratę dla obu rodzajów sprzedaży po £ 1/2.

Cynk stracił przy sprzedaży natychmiastowej £ 9¹/₁₆, przy terminowej zaś £ 1/2.

Glin i nikiel pozostawały bez zmiany — zarówno w sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej.

Antymon, blacha biała, rtęć i platyna pozostawały bez zmiany.

Ruda wolframowa straciła w cenie 1/2 sh na 1 1/2 w tonnie.

Srebro wykazało stratę dla obu rodzajów transakcji po 1/8 d na uncji.

Złoto poszło w cenie w ciągu tygodnia o 1/8 d na uncji.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: rtęci, która notowana jest w sz za butlę, rudy wolframowej — w sh za 1 1/2 w tonnie, platyny — w £ za uncję, srebra — w d za uncję, złota — w sh za uncję i blachy białej — w sh za skrzynkę o 112 arkuszach 24 gage):

Metal	Poprzed. Tydz. sprawozdawczy:			
	tydz. ultimo	maksymum	minimum	ultimmo
Miedź:				
standard:				
kasa . . .	51 ¹ / ₂ - ³ / ₈	58 ¹ / ₈	51 ¹ / ₂	54 ³ / ₄ - ¹ / ₂
term. . . .	51 ³ / ₁₆ - ¹ / ₂	57 ⁷ / ₈	51 ³ / ₁₆	54 ¹ / ₂ - ³ / ₈
elektrol.	57-59	62	57	60-61 ¹ / ₂
rafinow.	56-57 ¹ / ₂	56	61 ¹ / ₂	59-60 ¹ / ₂
blacha miedz.	87	87	87	87
Cyna:				
kasa	145 ¹ / ₂ - ¹ / ₄	150 ³ / ₈	145 ¹ / ₈	144 ⁵ / ₈ - ⁷ / ₈
term.	146 ⁵ / ₈ - ¹ / ₂	151 ⁷ / ₈	146 ³ / ₈	146 ³ / ₄ - ⁷ / ₈

Ołów:

kasa	18	18 ¹ / ₂	17 ³ / ₄	17 ³ / ₄
term.	18 ¹ / ₁₆	18 ¹ / ₂	17 ¹⁵ / ₁₆	17 ¹⁵ / ₁₆

Cynk:

kasa	16 ¹⁵ / ₁₆	17 ³ / ₈	16 ³ / ₈	16 ³ / ₈
term.	17 ³ / ₈	18 ¹ / ₄	17 ¹ / ₈	17 ¹ / ₈

Glin:

dla kraju . .	95	95	95	95
„ zaogr. . .	100	100	100	100
Antymon . .	48- ¹ / ₂	48 ¹ / ₂	48	48- ¹ / ₂

Blacha

biała	18 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂
Rtęć	22 ⁵ / ₈ - ³ / ₄	22 ³ / ₄	22 ⁵ / ₈	22 ⁵ / ₈ - ³ / ₄

Nikiel:

dla kraju . .	175	175	175	175
„ zaogr. . .	175	175	175	175

Ruda

wolfram. . .	24	24	23 ¹ / ₂	23 ¹ / ₂
--------------	----	----	--------------------------------	--------------------------------

Platyna

„Spong” . .	8 ³ / ₄	8 ³ / ₄	8 ³ / ₄	8 ³ / ₄
-------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

Srebro:

kasa	19 ³ / ₈	19 ³ / ₄	19	19 ¹ / ₂
term.	19 ³ / ₁₆	19 ³ / ₁₆	18 ¹⁵ / ₁₆	19 ³ / ₁₆
Złoto	84.11 ¹ / ₈	84.11 ¹ / ₂	84.11 ¹ / ₈	84.11 ¹ / ₂

— Wewnętrzne ceny żelaza — w £ za 1.016 kg loco huta wysłająca — przedstawiały się w następujący sposób:

Surówka odl. Nr. III (25-30% Si) . .	3.7.16—3.18.6	3.7.6—3.18.6
--------------------------------------	---------------	--------------

Surówka marten. zasadowa . . .	3.2.6—3.12.6	3.5.0—3.12.6
Kęsy	6.0.0—6.10.0	6.0.0—6.10.0
Szyny	8.10.0	8.5.0—8.10.0
Żelazo sztabowe . . .	8.0.0—8.10.0	8.0.0—8.10.0
Żelazokształ. . .	8.10.0	8.10.0

Blacha okrętowa, mostowa i t. p.	8.15.0—8.17.6	8.15.0—8.17.6
----------------------------------	---------------	---------------

Blacha czarna (24 gage)	9.15.0	9.15.0
-------------------------	--------	--------

Blacha ocynkowa. (24 g.)	11.17.6	11.17.6—12.2.6
--------------------------	---------	----------------

Drut - walcówka . . .	8.0.0	8.0.0
-----------------------	-------	-------

Bednarka	9.5.0—9.15.0	9.5.0—9.15.0
------------------	--------------	--------------

Koks wielkopiecowy. . .	0.15.6 i wyż.	0.15.6 i wyż.
-------------------------	---------------	---------------

SUROWCE I PÓLPRODUKTY WŁÓKNISTE

ANGLJA. — W tygodniu od 12 do 18 maja sytuacja na rynku surowców i półfabrykatów włóknistych była następująca:

Bawełna. — Tendencja nadal była niezdecydowana. Wobec wiadomości o dobrym stanie zbiorów i zastojach w światowym przemyśle tekstylnym (oprócz Francji) przeważał nastrój pesymistyczny, a w wielu fabrykach w Stanach Zjedn. ograniczono produkcję. Cena bawełny surowej amerykańskiej „middling” w dn. 17 maja wynosiła 8.52 d za funt; przędzy bawełnianej: amerykańskiej 12¹/₂ d, egipskiej 22 d za funt.

Wełna. — Aukcja londyńska, otwarta 13 maja, jest bardzo ożywiona przy utrzymanym poziomie cen, tak, iż spodziewane jest, iż cała ilość zgłoszonej wełny — 48

milj. funtów — będzie rozsprzedana. Zarówno dla krzyżówki, jak i merynosów tendencja jest mocna i przewidywana jest wyższa cen.

Kupcy z kontynentu europejskiego zakupowali chętnie wełnę południowo-amerykańską (z Patagonji). Oficjalne notowania cen bez zmiany: Queensland merynosowa myta £ 0.2.8, śnieżno-biała z przyładką Dobrej Nadziei £ 0.2, Victoria merynosowa tłusta £ 0.1.3 za funt; krzyżówka australazyjska przednia £ 0.1.6, średnia £ 0.1. licha £ 0.0.9 za funt. Topsy typ „64” £ 0.2.4 za funt.

Juta. — Obroty obejmowały jutę czerną SCC po £ 27, Daisee 2 po £ 23.10, Tossa 2 po £ 25 za tonnę oraz heską po £ 1.3 za 100 jardów. Worki jutowe mocne osiągały £ 3.6.6 do £ 3.7.3 za 100 sztuk. Transakcje „umowy przysię” zawierano na jutę przednią po £ 25.17.6 za tonnę oraz na lekką heską po £ 0.19.6 do £ 1 za 100 jardów z dostawą we wrześniu. Oficjalne notowania cen wykazują spadek: przednia osłabła do £ 24.15, „lightnings” do £ 23.10, „hearts” do £ 22 za tonnę.

Konopie. — Przednie konopie francuskie, angielskie i holenderskie osiągały cenę £ 60 za tonnę. Włoskie po £ 52 jest nieco droższe niż w kwietniu, ale tańsze o £ 10 niż przed rokiem.

Manila i Kenia są dotknięte zastojem, a indyjskie spadło do £ 20.15, czyli niżej poziomu przedwojennego. Włókno nowozelandzkie osłabło do £ 30 za HPF i £ 28 za zwyczajne. Ceny włókna kokosowego są niezwykle niskie. Oficjalne notowania były następujące: miękkie północno-włoskie Cannabis podniosło się do £ 52, sisal przedni spadł do £ 30, manilskie gatunku „J” do £ 27 za tonnę.

Len. — Tendencja jest mocna, ceny wszystkich gatunków poszły w górę: przedni podniósł się do £ 135, średni do £ 90, liche do £ 65 za tonnę. Nawet niskogatunkowy bałtycki osiągał cenę £ 60 — 65 za tonnę.

Jedwab. — Dobry chiński „extra C” cieszył się doskonałym popytem dzięki niskości ceny — £ 0.16.3 wobec £ 0.19.9 za funt przed rokiem. Oficjalne notowania cen wykazują niższą: japoński osłabł do £ 0.17.6, włoski do £ 0.17, tylko chiński bez zmiany £ 0.11.6 za funt.

FRACHTY MORSKIE

MORZE PÓLNOCE I BAŁTYK —

Sytuacja na rynku frachtów morskich jest chwilowo bez zmian. Jako jedyną pocieszającą zmianę zanotowano poprawę stawek frachtowych za przewóz węgla do portów morza Śródziemnego o 3 do 6 d na tonnie. Powinno się to odbić pomyślnie na frachtach za przewóz drzewa z morza Bałtyckiego, ponieważ szereg większych statków, zwłaszcza statków greckich, pracujących chwilowo na Bałtyku, rzuci prawdopodobnie swe przejściowe ładunki i przejdzie na przewóz węgla z Anglii na morze Śródziemne, zmniejszając tem samym konkurencję na rynku bałtyckim. Jest nadzieja, że nieco silniejsza tendencja dla węgla do portów śródziemnomorskich utrzyma się przez pewien dłuższy okres.

Jeśli chodzi o przewóz papierówki i kopalniaków z morza Bałtyckiego, to w okresie sprawozdawczym sytuacja była dość ciężka. Za przewóz kopalniaków z Finlandji Południowej do portów wschodniego wybrzeża Anglii płacono po sh

33/—. Tonnaż pod przewóz papierówki z Finlandji Południowej do Rotterdamu kontraktowano po 18 guldenów, z Finlandji Środkowej zaś po 18½ guld. Nieco większe ożywienie panowało na rynku w Leningradzie. Zakontraktowano w Leningradzie z pełną opcją szereg statków 3—4.000-tonnowych pod przewóz zboża. Również poszukiwane były statki o ładowności 500—880 std pod przewóz drzewa tartego. Zafrachtowano podobno pewien parowiec o ładowności 500 std do Montrose po sh 40/—, inny parowiec o ładowności 810 std do Hull po sh 41/—, wreszcie pewien parowiec o ładowności 880 std do Tyne (dwa miejsca wyładunku) po sh 45/—. Poza tem był poszukiwany tonnaż pod natychmiastowy naładunek drzewa tartego do Aberdeen po sh 42/6, do St. Sampsons po sh 45— i do Wisbechtown po sh 45/—. Warunki załadowania drzewa w Leningradzie w I połowie maja nie były szczególnie pomyślne, ponieważ nie było jeszcze na miejscu dostatecznej liczby robotników, przyczem wzrost liczby tych robotników nie nadążał za wzrostem liczby ładujących statków.

Oczekiwane są z dużym napięciem wiadomości z Archangielska o warunkach załadowania w tym roku w porcie tamtejszym. Poczynione zostały wprawdzie jakoby wszystkie kroki, zmierzające do poprawy warunków załadowania drzewa na statki, jednak w liczbie 12.000 zaangażowanych robotników portowych znajduje się jeszcze duży procent robotników niewyszkolonych. Z tego powodu norweskie

związki armatorów polecają swym członkom przyjmować ładunki z Archangielska bez zobowiązań co do terminu załadowania. Wszystkie ładunki z Archangielska do portów bezpośrednich zostały już zafrachtowane. Jeden z norweskich parowców o ładowności 750 std został zakontraktowany z Onegi do Birkenhead po sh 61/—.

Zawarto m. in. następujące transakcje na przewóz drzewa do portów angielskich: 750 std, 10 czerwca, Kemi-Ipswich sh 42/6; 500 std, 1 czerwca, Frostkage i Holmsund-Stansgate sh 41/9; 8.000 std, koniec lipca, Nyhamn i Skutskär-Cardiff sh 47/6; 540 std, 31 lipca, Munksund albo Storfors-Poole sh 51/—; 305 std, 15 lipca, Munksund albo Storfors-Highbridge sh 60/—; 500 std, koniec czerwca, Munksund albo Storfors-Bristol sh 55/—; 210 std Söderhamn-Middlesborough sh 50/—; 400 std Kemi-Kings Lynn Docks sh 50/—.

Do portów kontynentu zawarto następujące transakcje: 830 std Uleaborg-Antwerpja sh 37/6; 600 std z 4 miejsc załadowania Hernösand-Dieppe sh 38/—; 480 std Sävenäss-Antwerpja sh 37/—; 360 std Trangsund-Antwerpja sh 34 6; 1.000 std, czerwiec, Walkom i Loppvikanał Brukselski sh 36/—; 540 std, czerwiec, Kotka-Antwerpja sh 36/—; 800 std, 15 czerwca Trangsund-Antwerpja sh 36/—; 630 std, 25 maja, Trangsund-Antwerpja sh 36/—.

Do portów holenderskich płacono następujące stawki: 340 std Północna Szwecja-Amsterdam 27—28 guld.; 500 std Abo-Amsterdam 20 — 21

guld.; 690 std okrąg Kemi-Amsterdam 22—23 guld.; 400 std Sundsväl-Westsaan 25—26 guld. Jeden parowiec o ładowności 1.000 sążni kub. został zakontraktowany pod przewóz kopalniaków z Finlandji Południowej do Calais po sh 33/—.

Na ryku węglowym w Anglii panowała tendencja znacznie mocniejsza na ładunki do portów morza Śródziemnego (tonnaż o średniej wielkości i do portów Włoch Zachodnich płacony był do sh 7/6), natomiast dla ładunków na morze Bałtyckie poprawy dotąd nie widać.

Z Tyne płacono: 3.300 t Antwerpja sh 2/3; 2.000 t Brema sh 4/1½; 1.700 t Udevalla sh 5/4½; 3.500 t Lindholm sh 4/6; 1.600 t Sonderburg sh 5/1½; 1.900 t Norwegja Wschodnia sh 4/9; 2.100 t Brevik sh 4/9.

Z Forth płacono: 3.000 t Mäntyluoto sh 4/9; 2.000 t Gandawa sh 2/6; 2.000 t Kiel sh 4/6; 1.800 t Kotka sh 4/9; 3.000 t Kirkkoniemmi sh 4/9; 1.800 t Aarhus sh 4/7½.

Z Rotterdamu prawie żadnych transakcyj nie zawarto.

Z Gdańska w tym samym czasie płacono: 3.100 t Rouen sh 5/—; 3.000 t Lorient sh 6/6; 2.200 t L: Havre sh 5/—; 1.500 t Gandawa sh 5/—; 1.500 t Aalborg sh 5/3; 5.000 t Helsingfors sh 4/—; 1.700 t Kotka sh 5/—; 2.000 t Trangsund sh 5/6; 2.200 t Jacobstad sh 5/—; 1.500 t Raumo sh 4/9; 4.000 t Ryga sh 4/— do sh 4/3; 2.000 t Libawa sh 4/3.

BIBLIOGRAFJA

WALKA O BEZPIECZEŃSTWO PRACY. WŁADYSŁAW LANDAU. — Instytut Gospodarstwa Społecznego wydał książkę P. Wł. Landaua p. t. „Walka o bezpieczeństwo pracy”. Autor dowodzi, że pomimo znacznej liczby wypadków przy pracy opinia publiczna, ani nawet zainteresowane sfery nie wykazują u nas większego zajęcia sprawą walki z nieszczęśliwymi wypadkami. W książce podana jest statystyka wypadków w poszczególnych gałęziach wytwórczości, ich przyczyn i skutków. Szczególnie obszernie omówiono warunki bezpieczeństwa

pracy w górnictwie, przyczem wskazano szereg środków zaradczych. W kolejnych rozdziałach poddano rozbirowi rolę różnych czynników w walce z wypadkami przy pracy. Rozważono działalność w tym kierunku inspekcji pracy, zakładów ubezpieczeń, sfer przemysłowych i robotniczych, zarówno w Polsce, jak i zagranicą, kładąc szczególny nacisk na przedstawienie ruchu „Safety first” („Bezpieczeństwo przede wszystkim”). Specjalny rozdział poświęcony jest różnym formom działalności propagandowej; afiszom ostrzegawczym, filmom, muzeom, wykładom, konkursom, organizacji dni bezpieczeństwa i t. p. W końcu domaga

się Autor powołania do życia Urzędu Bezpieczeństwa Pracy, któryby ujął akcję zapobiegawczą w jednolite ramy i nadał jej należyty rozmach, gdyż obecne rozmiary akcji zapobiegawczej uważa za niedostateczne. Książka ozdobiona jest szeregiem ilustracji i wykresów.

Wyczerpujące i jasne przedstawienie przedmiotu przez Autora oraz wyraźne sformułowanie nasuwających się uwag i wniosków sprawia, że książka P. Landaua stanowi nie tylko cenny nabytek w literaturze społeczno-gospodarczej, ale również jest ważnym przyczynkiem do samej akcji, mającej na celu zapewnienie bezpieczeństwa pracy.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)
Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu
KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60

z zagranicą:

kwartalnie—zł 25, półrocznie—zł 50, rocznie—zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;
½ str. — zł 500; strony zwyczajne — zł 600,
¼ str. — zł 350, 1/8 str. — zł 200, 1/16 str. — zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny. **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHALSKI

Redaktor działu rolniczego:
ADAM ROSE

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Redaktor działu zagranicznego:
S. SADOWSKI

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Towarzystwo Akcyjne Budowy Transmisji, Maszyn i Odlewu Żelaza J. JOHN w Łodzi

Bilans za 23-ci rok operacyjny

t. j. za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1929 r., zatwierdzony przez Walne Zebranie Akcjonariuszów w dn. 10 maja 1930 r.

STAN CZYNNY:		zł	STAN BIERNY:		zł
Grunta fabryczne		1.221.794 ⁸¹	Kapitał zakładowy		4.800.000 [—]
Budynki		3.099.112 ⁵¹	Kapitał Zapasowy		633.646 ⁹⁵
Maszyny, aparaty i urządzenia fabryczne		3.646.040 ³⁴	Kapitał amortyzacyjny		1.498.975 ⁰⁸
Kasa		25.295 ⁵⁰	Hipoteki		234.289 ⁹³
Weksle i papiery wartościowe		120.607 ⁸⁵	Wierzyciele		1.772.230 ¹⁴
Dłużnicy		1.957.923 ⁸⁵	Banki angielskie (dług długoterminowy)		1.173.834 ⁵⁰
Zapas (wyroby i materiały)		1.603.769 ⁸¹	Fundusz ubez. robotn. od nieszcz. wypadk.		31.920 [—]
			Fundusz dla wdów i sierot		7.980 [—]
			Fundusz zapasowy specjalny		215.000 [—]
			Fundusz zapasowy podatkowy		300.000 [—]
			Fundusz zapasowy inwestycyjny		225.000 [—]
			Zysk:		
			pozostałość z 1928 roku	zł 11.217 ⁴¹	
			zysk za 1929 rok	zł 775.450 ⁶⁶	786.668 ⁰⁷
		<u>11.679.544⁶⁷</u>			<u>11.679.544⁶⁷</u>

Rachunek Zysków i Strat

DOCHODY:		zł	WYDATKI:		zł
Zysk na fabrykacji		2.982.778 ⁷⁴	Administracja, koszty handlowe i prowizje		1.098.632 ⁶⁹
			Odsetki i dyskonto		156.134 ³⁸
			Podatki państwowe i komunalne		630.868 ⁴⁹
			Świadczenia społeczne		321.692 ⁵²
			Zysk za 1929 rok		775.450 ⁶⁶
		<u>2.982.778⁷⁴</u>			<u>2.982.778⁷⁴</u>

Polskie Zakłady Garbarskie, S. A. w Krakowie-Ludwinowie

Bilans z dn. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:		zł	STAN BIERNY:		zł
Gotówka i efekta		13.972 ¹⁷	Kapitał akcyjny		600.000 [—]
Dłużnicy		810.023 ⁶⁴	Fundusz zapasowy		30.802 ⁵⁹
Rymesy w portfelu		392.028 ⁵¹	Fundusz z przerachowania		656.224 ¹²
Składy surowców		285.148 ²⁸	Fundusz amortyzacyjny		548.871 ⁴⁸
Półfabrykaty		786.940 ²²	Oesterreichische Credit Anstalt, Wien		2.139.655 ⁷⁴
Składy gotowego towaru		917.548 ⁷⁵	Amstelbank, Amsterdam		439.299 ¹⁸
Fabryka Obuwia		1.913.662 ⁶⁵	Banki		57.894 ⁸³
Nieruchomości		1.633.541 ⁰⁴	Akcepty		1.777.688 ²¹
Ruchomości		836.686 ⁵¹	Wierzyciele		1.248.210 ⁸¹
			Zysk z 1926 — 1928 r.		43.915 ⁵⁹
			Zysk za 1929 r.		46.989 ²²
		<u>7.589.551⁷⁷</u>			<u>7.589.551⁷⁷</u>

Straty i Zyski z dn. 31 grudnia 1929 r.

STRATY:		zł	ZYSKI:		zł
Podatki		334.696 ⁸⁹	Dochody		3.955.627 ⁸⁰
Odsetki bankowe i koszta		855.681 ¹⁷			
Oplaty socjalne		115.751 ⁶⁶			
Płace i robocizna		999.129 ⁰⁷			
Koszta handlowe		459.497 ⁴⁹			
Koszta administracyjne		164.389 ⁹⁶			
Koszta fabrykacji		193.083 ⁰¹			
Koszta transportów i cła		610.195 ³⁰			
Konserwacja budynków fabrycznych		21.196 ⁰²			
Amortyzacja		155.018 ⁰⁸			
Zysk		46.989 ²²			
		<u>3.955.627⁸⁰</u>			<u>3.955.627⁸⁰</u>

Powyższy bilans został zatwierdzony na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki w dn. 29 kwietnia 1930 r.

Warszawska Fabryka Dywanów „DYWAN”, S. A. w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł	PASYWA:	zł
Nieruchomość	468 750 82	Kapitał Zakładowy	1.000.000 00
Maszyny, Utensylja Fabr., Ruchomości	597.344 48	„ Zapasowy	23.250 00
Gotowe Towary	874.560 50	„ Rezerwowy	37.5 0 00
Surowce	363.435 10	„ Amortyzacyjny	231.120 00
Dłużnicy, Odbiorcy	403.673 76	Zobowiązania długoterminowe	727.505 76
Weksle	185.907 08	Dostawcy, Wierzyciele, Banki	591.364 57
Akcje Banku Polskiego	4.264 00	Podatki i Dywidenda roku ubiegł.	62.440 00
Kasa, Waluty, Banki	36.906 65	Zysk:	
Wydatki Okresu Przyszłego	3.698 00	pozost. z roku ubiegłego	zł 135 765 14
		osiągnięty w roku bież.	zł 134.994 92 270.760 06
	<u>2.943.940 39</u>		<u>2.943.940 39</u>

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN:	zł	MA:	zł
Koszty Rzeczowe	185.897 54	Zysk Brutto na Produkcji	800.436 14
„ Osobowe	146.550 41	Dywidenda od akcji Banku Polskiego	592 00
Podatki	217.438 87		
Różnice Kursu, Spisane Salda	33.126 40		
Odpisy Amortyzacyjne	83.020 00		
Zysk	134.994 92		
	<u>801.028 14</u>		<u>801.028 14</u>

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

pod firmą:

Spółka Akcyjna Handlu Towarami Żelaznemi KRZYSZTOF BRUN I SYN

zawiadamia, że w myśl par. 15 statutu Spółki

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

odbędzie się w dn. 12 czerwca 1930 r., o godz. 5 po południu w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Bielańska Nr. 2, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu za 1929 r., rachunku strat i zysków, oraz podział zysków;
- 3) Zatwierdzenie budżetu na 1930 r.;
- 4) Określenie wysokości kredytu, z którego może korzystać Spółka, oraz upoważnienie Zarządu do kupna i sprzedaży nieruchomości, jak również obciążenia majątku nieruchomości Spółki;
- 5) Uchwalenie nowego tekstu statutu celem uzgodnienia z prawem o spółkach akcyjnych (Rozp. Prez. Rzplitej z dn. 23/III 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383);
- 6) Określenie wynagrodzenia dla Członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybór członków Zarządu i zastępcy, oraz członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

WALNE ZGROMADZENIE

ZAKŁADÓW ROLNICO-PRZEMYSŁOWYCH W KRUSZWICY, Tow. Akc. w Kruszwicy

odbędzie się dn. 14 czerwca 1930 r. o godz. 4½ po południu w lokalach biurowych Zakładów Rolniczo-Przemysłowych, Tow. Akc. w Kruszwicy,

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu o stanie finansowym spółki;
- 2) Sprawa likwidacji spółki lub sposób zarządzenia likwidacji spółki.

Akcjonariusze mogą złożyć dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu. Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym winno być zgłoszone nie później jak 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Właściciele akcji imiennych i świadectw tymczasowych mają pr wo uczestniczenia w W lnem Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi przynajmniej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w spółce przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej, oraz takiej zagranicznej, na którą zezwolił Minister Skarbu. W zaświadczeniu należy wymienić liczby akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia

FABRYKI WAPNA I CEMENTU PIECHCIN

S. A.

w Piechcinie pod Pakością (Wielkopolska)

Bilans z dn. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:

Grunta zł 86.000'00; Piece zł 612.291'31; Zabudowania zł 534.313'57; Maszyny zł 1.604.157'16; Bocznica i kolejka wąskotorowa zł 182.993'00; Urządzenia fabryczne zł 119.717'66; Konie, wozy lokomotywy zł 24.230'33; Rucho-
mości zł 116.607'23; Gotówka w kawiarni zł 8.177'16; Banki zł 429.892'75; Dłużnicy zł 731.138'66; Weksle zł 188.461'39; Papiery wartościowe i udziały zł 54.355'56; Kaucje zł 300'00; Wapno w piecach zł 9.600'00; Kamień wapienny zł 21.339'50; Opał zł 63.942'50; Pasza dla koni zł 4.711'50; Materjały w magazynie zł 42.451'00; Materjały wybuchowe zł 6.581'40; Inne materjały zł 72.417'67; **Razem zł 4.913.682'35.**

PASYWA:

Kapitał akcyjny zł 1.500.000'00; Fundusz rezerwy zł 151.501'50; Rezerwa podatkowa zł 217.480'62; Rezerwa na ukończenie budowy domów zł 60.000'00; Rezerwa inwestycyjna zł 180.000'00; Rezerwa specjalna zł 17.190'56; Fundusz emerytalny zł 50.000'00; Fundusz amortyzacyjny zł 1.020.197'76; Fundusz amortyzacyjny z przerachowania zł 336.644'76; Dłużnicy wapieni zł 157.318'11; Wierzyciele zł 230.993'97; Sumy przehodnie zł 431.776'79; Niewypłacona dywidenda zł 8.591'61; Cele społeczne zł 6.131'25; Ogólny zysk za 1929 r. zł 545.815'42; **Razem zł 4.913.682'35.**

Rachunek strat i zysków za 1929 r.

STRATY:

Piecy zł 61.229'13; Zabudowania zł 16.029'40; Maszyny zł 160.415'72; Bocznica i kolejka wąskotorowa zł 18.299'30; Urządzenia fabryczne zł 11.971'77; Konie, wozy, lokomotywy zł 1.211'52; Rucho-
mości zł 14.696'53; Opał fabryczny zł 979.947'13; Robocizna zł 1.478.157'31; Utrzymanie zabudowań zł 23.303'44; Utrzymanie bocznicy zł 20.351'13; Utrzymanie pieców zł 20.799'64; Utrzymanie koni i wozów zł 21.071'09; Utrzymanie maszyn zł 47.973'13; Utrzymanie kamieniołomów zł 169.545'99; Utrzymanie dróg zł 4.971'42; Reparacje zabudowań zł 45.078'00; Reparacje maszyn zł 27.856'06; Reparacje pieców zł 68.501'06; Ogólna kosztą handlową zł 308.368'60; Podatek obrotowy zł 115.396'85; Podatek dochodowy zł 293.449'65; Różne podatki zł 15.730'76; Opłaty stemplowe zł 12.316'09; Pro-
wizje zł 23.041'12; Propaganda zł 3.883'28; Wątpliwi dłużnicy zł 80.000'00; Ogólny zysk zł 545.815'42; **Razem zł 4.589.413'29.**

ZYSKI:

Dochód ogólny za sprzedane towary po potrąceniu rabatów zł 4.543.038'48; Inne zyski zł 46.374'81; **Razem zł 4.589.413'29.**

Zgodność powyższego bilansu oraz rachunku strat i zysków z księgami i inwentarzami poświadczają Komisja Rewizyjna Rady Nadzorczej

(—) T. Filipowicz (—) A. Szuman

Piechcin, dnia 27 stycznia 1930 r.

Zgodność powyższego bilansu oraz rachunku strat i zysków z prawidłowo prowadzonymi księgami wzgl. inwentarzami Fabryki Wapna i Cementu Piechcin, S. A. w Piechcinie niniejszem poświadczam.

(—) Kazimierz Wadzyński

Egzam. i zaprzysiężony rewizor ksiąg i rzeczoznawca na obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

Piechcin, dnia 25 marca 1930 r.

Spółka Akcyjna H. CEGIELSKI

W POZNANIU

wzywa swoich Akcjonariuszy na

Zwyczajne Walne Zebranie

które się odbędzie w Poznaniu dn. 13 czerwca 1930 r. o godz. 12 w południe na sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z przebiegu interesów za 1929 r.;
- 2) Przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Przyjęcie bilansu oraz rachunku strat i zysków i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Uchwała dotycząca podziału zysku;
- 6) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

Do udziału w Walnym Zebraniu uprawnieni są wszyscy akcjonariusze, którzy są w posiadaniu akcji złotych i wypełnią następujące warunki:

a) Złożą w 11-tym dniu przed Walnym Zebraniem, a więc najpóźniej do dn. 2 czerwca 1930 r., wykaz numerów akcji, mających brać udział w Walnym Zebraniu, oraz płaszczyce akcji, zgłoszonych w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu i jego zamiejscowych Oddziałach: w Warszawie, Lwowie, Krakowie, Łodzi, Katowicach, Lublinie, Piotrkowie, Radomiu, Kielcach, Wilnie, Sosnowcu, Bydgoszczy, Grudziądzu, Toruniu i Gdańsku, albo też u notariusza polskiego lub w Banque de Paris et des Pays-Bas w Brukseli; kwity depozytalne powyższych instytucyj lub notariuszy muszą zawierać zapewnienie, że akcje pozostaną w miejscach depozytowych do końca Walnego Zebrania;

b) Oddadzą te kwity depozytalne w Banku Związku Spółek Zarobkowych Centrali w Poznaniu najpóźniej 4-go dnia przed Walnym Zgromadzeniem, t. j. do dn. 9 czerwca 1930 r.

Na mocy kwitów depozytalnych wystawi Bank Związku Spółek Zarobkowych uprawnionym karty wstępu, na których podana będzie wysokość kapitału akcyjnego przez deponenta reprezentowanego oraz przypadająca ilość głosów.

Poznań, dn. 9 maja 1930 r.

Rada Nadzorcza
Seweryn Somulski
prezes

ZARZĄD TOWARZYSTWA

PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEGO R. OSTROWSKI, S. A. W WARSZAWIE

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów odbędzie się w dn. 17 czerwca 1930 r. o godz. 7 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Nowy Świat Nr. 39, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) aganie i wybór Prezydium; 2) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia; 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1929;
- 4) Udzielenie Zarządowi absolutorjum; 5) Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w biurze Zarządu posiadane akcje na okaziciela lub kwity depozytowe, przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

DYREKCJA KARPACKIEGO TOWARZYSTWA LEŚNEGO, S. A. WE LWOWIE

zwołuje niniejszem

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

które odbędzie się dn. 12 czerwca 1930 r. o godz. 12 w biurach Spółki we Lwowie, ul. Słowackiego 2, z następującym porządkiem obrad:

1) Odczytanie i zatwierdzenie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Uchwała w przedmiocie zrachowania bilansu w myśl rozp. Prezydenta Rzpltej Polskiej z dn. 22/III 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 38, poz. 352; 3) Uchwała w przedmiocie zmian statutu przez dostosowanie go do postanowień ustawy o spółkach akcyjnych (rozp. Prezydenta Rzpltej Polskiej z dn. 22/III 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383); 4) Sprawozdanie Dyrekcji i Rady Nadzorczej za 1929 r.; 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 1929 r.; 6) Uchwała w przedmiocie zatwierdzenia bilansu i zamknięć rachunkowych za 1929 r., oraz powzięcie uchwały co do udzielenia Dyrekcji i Radzie Nadzorczej absolutorjum; 7) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce wylosowanych; 8) Wybór członków Komisji Rewizyjnej i ustalenie ich wynagrodzenia; 9) Wnioski.

Wyciąg ze statutu:

§ 17. — Posiadanie 5 akcji upoważnia do jednego głosu na Zgromadzeniu Walnem. Pełnomocnictwa należy przedłożyć najpóźniej dzień przed Walnem Zgromadzeniem. Małoletni i osoby prawne głosują przez swych zastępców ustawowych względnie statutowych, bez osobnego pełnomocnictwa. Kobiety głosują osobiście lub przez swych małżonków jako ustawowych zarządców majątku bez osobnego pełnomocnictwa, lub też przez innych pełno-

mocników. Każdemu akcjonariuszowi wolno dla wszystkich przysługujących mu głosów ustanowić tylko jednego pełnomocnika.

18. — W celu wykonania prawa głosowania należy akcje uzasadniające prawo głosowania, do których nie muszą być dołączone arkusze kuponowe, złożyć najpóźniej na osiem dni przed Zgromadzeniem Walnem w kasie Spółki lub innym miejscu, wskazanem przez Radę Nadzorczą. Akcjonariusze, którzy w ten sposób wykazali swoje prawo głosowania, otrzymują kartę legitymacyjną, opiewającą na ich nazwisko z wymienieniem akcji i przypadających na nie głosów. Legitymacja służyć może wyłącznie osobie w niej wymienionej lub też należycie wykazanemu pełnomocnikowi.

Z chwilą zamknięcia spisu akcjonariuszy, którzy złożyli swe akcje przed Zgromadzeniem Walnem akcjonariuszy, mający prawo głosu zyskują prawo przeglądania tego spisu w biurze Spółki. Na każdym Zgromadzeniu Walnem należy wywiesić spis obecnych akcjonariuszów lub też ich zastępców z wymienieniem nazwiska i miejsca zamieszkania, tudzież ilości akcji, przez każde z nich złożonych, oraz ilości przysługujących każdemu głosów. Każdemu akcjonariuszowi lub zastępcy akcjonariusza, obecnemu na Zgromadzeniu Walnem, służyć prawo przeglądu tego spisu. Wykaz złożonych akcji przez akcjonariuszów uprawnionych do głosowania należy dołączyć do protokołu Zgromadzenia Walnego.

Na zasadzie uchwały Rady Nadzorczej z 13 maja 1928 r. można skadać akcje, o których mowa w ust. § 18, także w Domu Bankowym A. Holzer w Krakowie.

Dyrekcja Karpackiego Towarzystwa Leśnego,
S. A. we Lwowie.

„MŁYNOTWÓRNA” Tow. Akc. Wytwórni Maszyn Młyńskich w ROGOŹNIE WLKP.

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł	PASYWA:	zł
Rk. Nieruchomości Rogoźno	457.78 '89	Rk. Kapitału Akcyjnego	270.000'00
„ Nieruchomości Warszawa	386.282'80	„ Kapitału Rezerwowego	43.765'38
„ Maszyn i Urządzeń Rogoźno	387.343'18	„ Pożyczki Długoterm. T. K. P. P.	176.013'00
„ Maszyn i Urządzeń Warszawa	42.390'12	„ Fundusz Amortyzacyjny	205.900'31
„ Ruchomości	54.676'57	„ Wierzycieli	412.955'02
„ Materiałów	152.175'78	„ Banków	1,455,459'36
„ Wyrobów i półwyrobów	529.767'33	„ Akceptów	67.647'24
„ Kasy	1.404'40		
„ Weksli	1.200'00		
„ Dłużników	520.091'73		
„ Straty	98.620'51		
	<u>2,631.740.31</u>		<u>2,631.740'31</u>

Rachunek Zysków i Strat.

WINIEN:	zł	MA:	zł
Koszty Handlowe	205.922'13	Zysk osiągnięty zę sprzedaży towarów	599.752'88
Rk. Amortyzacji	73.271'76	Straty	98.620'51
„ Asekuracji	15.636'21		
„ Procentów	177.681'29		
„ Podatków	52.127'20		
„ Świadczeń Socjalnych	42.512'65		
„ Utrzym. Biura Warszawsk.	37.855'88		
„ P. W. K. — Poznań	36.584'92		
„ Straty na Dłużnikach	56.780'65		
	<u>698.372'69</u>		<u>698.372'69</u>

Niniejszy bilans został zatwierdzony uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów w dn. 17 kwietnia 1930 r., które uchwaliło stratę w kwocie zł 98.620'51 pokryć z Kapitału Rezerwowego zł 43.765'38, a resztę w kwocie zł 54 855'13 przenieść na rok następny.

Towarzystwo Akcyjne Fabryki Maszyn BRACIA GEISLER, OKOLSKI I PATSCHE

Warszawa, ul. Leszno 128

Bilans na dz. 31/X 1929 r.

AKTYWA:		zł	zł
Kasa		4.851·21	
Banki		30.723·28	
Weksle		1.120·00	
Remanenty towarów gotowych, półgotowych i materiały	544.337·81		
Kaucje	53.880·00		
Dłużnicy	228.022·49		
Modele i rysunki	10.588·00		
Akcje obce	7.038·29		
Maszyny	199.771·32		
Nieruchomości	470.866·00	1.551.198·40	
			1.551.198·40

PASywa:		zł	zł
Kapitał zakładowy	560.000·00		
" zapasowy	19.919·73		
" amortyzacyjny	52.413·55		
Rezerwa z przerachowania	23.316·84	655.650·12	
Wierzyciele		812.671·73	
Akcepty		33.700·00	
Sumy przechodnie		7.111·09	
Zysk za 1928/29 r.		42.065·46	
		1.551.198·40	

Rachunek Strat i Zysków za rok operacyjny 1928/29

		zł
Sprzedż wyrobów		885.053·72
Remanenty towarów gotowych, półgotowych i materiały	544.337·81	
		1.429.391·53

		zł	zł
Materiały	910.532·58		
Koszty ogólne	73.723·84		
Robocizna	276.745·47		
Administracja	51.327·18		
Ubezpieczenia	1.337·50		
Podatki	24.652·10		
Dyskonto	22.837·85		
Amortyzacja	26.169·55	1.387.326·07	
Zysk		42.065·46	
		1.429.391·53	

Walne Zebranie Akcjonariuszów Towarzystwa Akcyjnego „TEATR POLSKI W OGRODZIE POTOCKIEGO” w Poznaniu

odbędzie się w czwartek dn. 12 czerwca 1930 r. o godz. 5½ po południu na sali posiedzeń Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z czynności za 1929 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1929 rok;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Przyjęcie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1929 rok i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 5) Wnioski bez uchwał.

Poznań, dn. 16 maja 1930 r.

Rada Nadzorcza
Adolf Bniński, prezes

Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Ulepszonych Nawierzchni „STRADA”, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:

Rachunki majątkowe zł 179.028·35; Fundusze Towarzystwa zł 64.609·50; Dłużnicy zł 94.533·75; Produkcja zł 88.937·00; Wydatki do amortyzacji w latach przyszłych zł 10.000·00; Straty za 1929 r. zł 79.209·04; **Razem zł 516.617·64.**

PASYWA:

Kapitał akcyjny zł 400.000·00; Wierzyciele zł 45.905·44; Rachunki przejściowe (przeróbka nawierzchni) zł 70.712·20; **Razem zł 516.617·64.**

Rachunek Zysków i Strat

WINIEN:

1/5 część kosztów organizacyjnych zł 2.594·47; Koszty handlowe od 1/V do 31/XII 1929 r. zł 34.666·58; Spisano na straty koszt robót zł 70.712·20; **Razem zł 107.973·25.**

MA:

Zysk brutto zł 27.198·54; Procenty od sum w bankach zł 1.565·67; Straty za 1929 r. zł 79.209·04; **Razem zł 107.973·25.**

Dn. 28 kwietnia 1930 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów jednogłośnie zatwierdziło sprawozdanie Zarządu, bilans za 1929 r., rachunek zysków i strat, wreszcie sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzieliło Zarządowi pokwitowania. Do Komisji Rewizyjnej przez głosowanie kartkami wybrani zostali jednogłośnie: Edmund Berryer, Jan Niewiarowski, Stefan Herstein, Józef Budkiewicz i Eugeniusz Dziurzyński.

Rada Zawiadowcza

Spółki Akcyjnej „DOLINA” Przemysł Leśny, S. A. we Lwowie

zawiadamia, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

odbędzie się dn. 12 czerwca 1930 r. o godz. 13 w biurach Spółki we Lwowie, ul. Słowackiego 2, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Odczytanie i zatwierdzenie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Uchwała w przedmiocie przerachowania bilansu, w myśl Rozporz. Prezydenta Rzplitej z 22/III 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 38, poz. 352);
- 3) Uchwała w przedmiocie zmian statutu przez dostosowanie go do postanowień ustawy o spółkach akcyjnych (Rozp. Prezydenta Rzplitej Polskiej z 22/III 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383);
- 4) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej za 1929 r.;
- 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 1929 r.;
- 6) Zatwierdzenie bilansu i zamknięć rachunkowych za 1929 r., oraz powzięcie uchwały co do udzielenia Radzie Zawiadowczej absolutorjum;
- 7) Wybór członków Rady Zawiadowczej w miejsce ustępujących;
- 8) Wybór członków Komisji Rewizyjnej na 1930 r. i ustalenie ich wynagrodzenia;
- 9) Wnioski.

Posiadanie 10 akcji daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu (§ 14 statutu). Celem korzystania z prawa głosu należy złożyć akcje, uzasadniające prawo głosowania, do których nie muszą być dołączone arkusze kuponowe, najpóźniej na 9 dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki, albo też wykazać się kwitem depozytowym instytucji bankowej, wykazującym posiadanie akcji. Akcjonariusze, którzy w ten sposób wykazali swoje uprawnienie, otrzymują imienne karty legitymacyjne, z wymienieniem ilości złożonych przez nich akcji, oraz przysługujących im głosów.

Rada Zawiadowcza

Z A R Z A D
TOWARZYSTWA PRZEMYSŁOWEGO
ZAKŁADÓW MECHANICZNYCH
„LILPOP, RAU i LOEWENSTEIN“, S. A.
W WARSZAWIE

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 czerwca 1930 r. o godz. 4 po południu odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie,
ul. Czackiego Nr. 3.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie, bilans, rachunek zysków i strat i podział zysków za 1929 rok wraz z wnioskami Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Plan działań i budżet na 1930 rok wraz z wnioskami Komisji Rewizyjnej;
- 4) Odroczenie wykonania uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 27 stycznia 1930 r. w przedmiocie powiększenia składu Zarządu i upoważnienie Zarządu do wykonania tejże uchwały w czasie podług jego uznania;
- 5) Wybór trzech członków Zarządu na miejsce dwóch ustępujących i jednego zmarłego, oraz jednego zastępcy, i określenie wynagrodzenia Zarządu;
- 6) Wybór pięciu członków Komisji Rewizyjnej i określenie ich wynagrodzenia;
- 7) Sprawy bieżące i wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w tem Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Towarzystwa swoje akcje, lub też odpowiednio zaświadczenie jednego z banków akcyjnych ze wskazaniem Nr. Nr. akcji najpóźniej do dn. 5 czerwca 1930 r.

Bank Zachodni przyjmuje akcje Towarzystwa do depozytu narówni z jego Zarządem.

Jeżeli zwołane na dzień 12 czerwca 1930 r. Walne Zebranie z powodu niezłożenia dostatecznej ilości akcji nie dojdzie do skutku, to odbędzie się ono dn. 27 czerwca 1930 r. w temże samem miejscu i w tymże samym czasie.

Zebranie to będzie prawomocne bez względu na ilość złożonych akcji i obecnych na niem Akcjonariuszów.

RADA ZAWIADOWCZA
SPÓŁKI AKCYJNEJ
ZAKŁADY PRZEMYSŁU DRZEWNEGO
DELATYN W POLSCE
we LWOWIE

zwołuje niniejszem

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

które odbędzie się dn. 12 czerwca 1930 r. o godz. 17 min. 30 w biurach Spółki we Lwowie, ul. Słowackiego 2, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Odczytanie i zatwierdzenie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Powzięcie uchwały co do zmiany statutu, w celu dostosowania go do postanowień ustawy o spółkach akcyjnych (rozp. Prez. Rzpltej z dn. 22/III 1928 r.— „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383);
- 3) Powzięcie uchwały co do przerachowania bilansu na dn. 1/VII 1928 r. w myśl rozp. Prezydenta Rzpltej z dn. 22/III 1928 r. — „Dz. Ust. R. P.” Nr. 38, poz. 352;
- 4) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej za 1929 rok;
- 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 1929 rok;
- 6) Powzięcie uchwały co do zatwierdzenia sprawozdania Rady Zawiadowczej o zarządzie i stanie spraw Spółki, zatwierdzenia zamknięć rachunkowych i bilansów, oraz udzielenia absolutorjum Zarządowi;
- 7) Wybór członków Rady Zawiadowczej w miejsce wylosowanych, tudzież wybór dwóch członków Komisji Rewizyjnej i jednego zastępcy na 1930 r., oraz oznaczenie ich wynagrodzenia;
- 8) Wnioski.

Wyciąg ze Statutu:

§ 12. — Zgromadzenie Walne zastępuje ogół akcjonariuszów (art. 224 ust. handl. austr.).

Prawomocne uchwały Zgromadzenia obowiązują wszystkich akcjonariuszów.

§ 13. — Posiadanie 2 (dwóch) akcji daje prawo do jednego głosu na Zgromadzeniu, lecz każdy poszczególny akcjonariusz ani z tytułu posiadanych akcji, ani z tytułu pełnomocnictwa nie może mieć więcej głosów, które przysługują ponad 1/10 część kapitału zapasowego, reprezentowanego na Walnym Zgromadzeniu.

Każdy akcjonariusz może uczestniczyć na Zgromadzeniu osobiście lub też przez pełnomocnika. Pełnomocnictwo winno być pisemne. Pełnomocnikiem może być osoba, nie będąca akcjonariuszem. Jedna osoba nie może mieć więcej, jak dwa pełnomocnictwa.

RADA ZAWIADOWCZA

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „REAL”, S. A.

w Warszawie, ul. Widok Nr. 24

Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY: Kasa zł 1.003 64; P. K. O. zł 12 09; Towary zł 63.988 71; Weksle zł 94.065 —; Odbiorcy zł 38.330 86; Dłużnicy zł 6.891 03; Udziały w przedsiębiorstwach zł 501 —; Weksle protestowane zł 259 10; Wydatki organizacyjne zł 4.000 —; Ruchomości zł 5.989 40; Gwarancje otrzymane i wydane zł 95.600 —; **Razem zł 310.640 83.**

STAN BIERNY: Kapitał zakładowy zł 100.000 —; Dostawcy zł 79.736 48; Akcepty zł 4.000 —; Wierzyciele zł 11.166 74; Sumy przechodnie zł 6.000 —; Zysk zł 14.137 61; Gwarancje wydane i otrzymane zł 95.600 —; **Razem zł 310.640 83.**

Rachunek Zysków i Strat za 1929 r.

STRATY: Wątpliwe należności zł 425 95; Podatki zł 5.688 11; Procenty zł 2.808 94; Prowizje zł 1.017 57; Koszty protestu i sądowe zł 71 58; Koszty handlowe i reprezentacyjne zł 69.980 76; Świadczenia socjalne zł 3.409 22; Dzierżawa magazynu zł 2.050 —; Wydatki organizacyjne zł 1.000 —; Zysk zł 14.137 61; **Razem zł 100.589 74.**

ZYSKI: Zysk brutto zł 91.572 49; Bonikata procentów zł 8.867 59; Zysk 1928 r. zł 149 66; **Razem zł 100.589 74.**

Uchwałą Walnego Zebrania Akcjonariuszów z dn. 30 kwietnia 1930 r. postanowiono wypłacić dywidendę za 1929 r. po zł 12 od akcji 100-złotowej.

BANQUE FRANCO-POLONAISE, S. A.

PARYŻ, RUE DES PYRAMIDES Nr. 15
BILANS OGÓLNY NA DZ. 31 GRUDNIA 1929 R.

przedstawiony Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszów Banku dla zatwierdzenia i podziału zysków

STAN CZYNNY:	Fr. Fr.	STAN BIERNY:	Fr. Fr.
Akcjonariusze	25,000.000'00	Kapitał	50,000.000'00
Kasa i sumy do dyspozycji	59,660.779'87	Rezerwa ustawowa	1,130.648'56
Portfel wekslowy	99,656.138'84	Rezerwa nadzwyczajna	12,250.000'00
Pożyczki zabezpieczone	85,478.575'52	Przekazy na Bank	4,320.869'75
Rachunki bieżące	30,385.160'25	Rachunki bieżące	80,872.687'77
Dłużnicy za akcepty	28,926.804'42	Wkłady terminowe	140,821.930'52
Inkaso	24,492.201'92	Akcepty	28,926.804'42
Papiery wartościowe	2,267.397'80	Różni za inkaso	24,492.201'92
Nieruchomości	6,252.971'81	Różne rachunki	14,212.212'94
		Pozostałość zysków z 1928 r.	1,125.859'76
		Czysty zysk z 1929 r.	3,966.814'79
	<u>362,120.030'43</u>		<u>362,120.030'43</u>

Bilans ogólny po dokonaniem przez Walne Zgromadzenie podziale zysków

STAN CZYNNY:	Fr. Fr.	STAN BIERNY:	Fr. Fr.
Akcjonariusze	25,000.000'00	Kapitał	50,000.000'00
Kasa i sumy do dyspozycji	59,660.779'87	Rezerwa ustawowa	1,366.081'61
Portfel wekslowy	99,656.138'84	Rezerwa nadzwyczajna	13,500.000'00
Pożyczki zabezpieczone	85,478.575'52	Pozostałość zysku, przenies. na rok następny	1,342.674'55
Rachunki bieżące	30,385.160'25	Przekazy na Bank	4,320.869'75
Dłużnicy za akcepty	28,926.804'42	Rachunki bieżące	80,872.687'77
Inkaso	24,492.201'92	Wkłady terminowe	140,821.930'52
Papiery wartościowe	2,267.397'80	Akcepty	28,926.814'42
Nieruchomości	6,252.971'81	Różni za inkaso	24,492.201'92
		Różne rachunki	13,976.779'89
		Dywidenda do wypłacenia	2,500.000'00
	<u>362,120.030'43</u>		<u>362,120.030'43</u>

BILANS ODDZIAŁÓW W POLSCE

BANKU FRANCUSKO - POLSKIEGO

(WARSZAWA, KATOWICE, ŁÓDŹ, CZĘSTOCHOWA, POZNAŃ)

na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł	STAN BIERNY:	zł
Kasa i sumy do dyspozycji	2,678.570'04	Fundusz dyspozycyjny Oddz. w Polsce	2,500.000'00
Waluty zagraniczne	314.326'77	Wkłady:	
Banki krajowe	523.129'81	a) terminowe	zł 4,651.356'45
Banki zagraniczne	769.542'27	b) a vista	zł 2,715.446'72
Weksle zdyskontowane	29,697.942'47		7,366.803'17
Rachunki bieżące:		Rachunki bieżące	10,361.990'57
a) zabezpieczone	zł 19,974.548'12	Redyskonto weksli	11,863.028'83
b) niezabezpieczone	zł 8,616.354'77	Banki krajowe	156.283'09
Różne rachunki	1,764.921'42	Banki zagraniczne	28,632.532'44
		w tem na rachunku Centrali	
		zysk w Paryżu za 1929 r. zł	286.486'90
		Różne rachunki	3,458.697'57
	<u>64,339.335'67</u>		<u>64,339.335'67</u>
		Gwarancje	zł 779.475'85
		Inkaso	zł 16,877.668'67

Rachunek Strat i Zysków na dzień 31 grudnia 1929 r. do Bilansu Ostatecznego Oddziałów w Polsce Banku Francusko - Polskiego

	zł		zł
Koszty handlowe i różne odpisy	3,032.841'33	Procenty, prowizje i różne zyski	3,319.328'23
Czysty zysk z operacji 1929 r., przelany na r-k Centrali w Paryżu	286.486'90		
	<u>3,319.328'23</u>		<u>3,319.328'23</u>

BANK FÜR HANDEL UND GEWERBE POZNAŃ — POZNAŃSKI BANK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU, Sp. Akc.

Bilans surowy na dzień 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY;	zł	zł	STAN BIERNY:	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego . . .		1.258.033'23	Kapitały własne:		
Waluty zagraniczne . . .		61.260'51	a) zakładowy . . .	1.500.000'00	
Papiery wartościowe własne:			b) zapasowy . . .	294.755'51	
a) pożyczki państwowe . . .	30.490'21		c) inne rezerwy . . .	—	
b) papiery hipoteczne . . .	79.502'15		d) fundusz amortyzacyjny . . .	—	1.794.755'51
c) akcje . . .	210.628'41	320.620'77	Wkłady:		
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych . . .		452.937'37	a) terminowe . . .	8.099.706'17	
Towary . . .		—	b) à vista . . .	1.823.625'62	9.923.331'79
Banki krajowe . . .		270.792'16	Rachunki bieżące (saldo kredytowe). . .		3.416.454'20
Banki zagraniczne . . .		866.301'88	Zobowiązania inkasowe . . .		—
Weksle zdyskontowane . . .		5.932.962'82	Redyskonto weksli . . .		2.278.166'03
Weksle protestowane . . .		207.205'32	Banki krajowe . . .		385.241'55
Rachunki bieżące (saldo debetowe):			Banki zagraniczne . . .		251.293'57
a) zabezpieczone . . .	8.418.138'99		Wierzyciele hipoteczni . . .		2.268'50
b) niezabezpieczone . . .	1.300.468'82	9.718.607'81	Różne rachunki . . .		983.646'92
Pożyczki terminowe . . .		—	Procenty, prowizje i różne zyski . . .		349.246'23
Nieruchomości . . .		84.472'00	Oddziały . . .		608.085'55
Różne rachunki . . .		28.911'28	Listy zastawne (obligacje) . . .		—
Koszty, różnice kursowe i t. p. . .		233.872'33			
Oddziały . . .		556.512'37			
Długoterminowe pożyczki hipot.		—			
		<u>19.992.489'85</u>			<u>19.992.489'85</u>
Udzielone gwarancje . . .		549.496'78	Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji. . .		549.496'78
Inkaso . . .		1.864.556'46	Różni za inkaso . . .		1.864.556'46
		<u>22.406.543'09</u>			<u>22.406.543'09</u>

WAPIENNIKI I KAMIENIOŁOMY „LIBAN i EHRENPREIS”, S. A.

w KRAKOWIE

Bilans z dn. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł	PASywa:	zł
Grunta . . .	294.571'50	Kapitał akcyjny. . .	810.000'—
Budynki i piece . . .	359.906'40	Fundusz amort. . .	236.519'01
Maszyny . . .	137.866'60	Wierzyciele . . .	45.902'63
Inwentarz . . .	74.518'70	Fundusz zapasowy . . .	525'35
Pap. wart. i kaucje . . .	1.300'—	Zysk . . .	61.251'96
Kasa . . .	6.612'57		
Dłużnicy w rachunku otwartym i rymesowym . . .	264.360'53		
Zapasy surowców . . .	15.062'65		
	<u>1.154.98'95</u>		<u>1.154.198'95</u>

Straty i Zyski

STRATY:	zł	ZYSKI:	zł
Kamień . . .	88.068'51	R-k wapna . . .	686.713'30
Koszty ogólne . . .	201.494'29	„ szutru . . .	14.932'60
Opał . . .	259.309'02	„ koni . . .	9.986'94
Materiały techniczne . . .	8.977'07	Przeniesienie z 1928 r. . .	6.041'48
Ubezpieczenia społeczne. . .	33.044'30		
Prowizje . . .	8.187'93		
Amortyzacje . . .	57.341'24		
R-k bilansu . . .	61.251'96		
	<u>717.674'32</u>		<u>717.674'32</u>

I NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „KRAKOWSKA FABRYKA PORTLAND-CEMENTU, S. A. w Krakowie”

odbędzie się dn. 17 czerwca 1930 r. o godz. 11 przed poł. w lokalu Spółki w Krakowie, ul. św. Jana 13, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu z Walnego Zgromadzenia organizacyjnego z dn. 31 grudnia 1929 r.;
- 2) Sprawa umów z członkami Zarządu w myśl § 30 i 34 statutu;
- 3) Wybór uzupełniający jednego członka Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zmiana § 1-go statutu Spółki co do brzmienia firmy. Dotychczasowe brzmienie § 1-go statutu: Firma Spółki opiewa: „Krakowska Fabryka Portland-Cementu, Spółka Akcyjna w Krakowie”.
- 5) Wnioski i interpelacje.

Wyciąg ze Statutu:

§ 18, ust. 2. — Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

§ 19. — Dla prawomocności Walnego Zgromadzenia wymagana jest obecność Akcjonariuszów, reprezentujących przynajmniej połowę całego kapitału akcyjnego. Gdyby Walne Zgromadzenie nie było zdane do powzięcia prawomocnych uchwał, Zarząd zwoła ponowne Walne Zgromadzenie. Uchwały tego ponownego Walnego Zgromadzenia są ważne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcyj, o ile zapadły w przedmiotach objętych porządkiem dziennym poprzedniego niedoszedłego do skutku Zgromadzenia.

§ 20, ust. 1. — Właściciele świadectw tymczasowych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do Księgi akcyjnej na siedm dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

§ 22, ust. 2. — Każdemu Akcjonariuszowi, mającemu prawo głosu, należy w tymże terminie dozwolić na jego żądanie na przeglądanie w biurze Spółki wszystkich wniosków i alegatów przygotowanych do Walnego Zgromadzenia.

Z A R Z A D

TOWARZYSTWO KOPALNÍ I ZAKŁADÓW HUTNICZYCH SOSNOWIECKICH, S. A.

SIEDZIBA STATUTOWA W WARSZAWIE, UL. MIODOWA 10.

Rada Zarządzająca Towarzystwa KopalnÍ i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich, Spółki Akcyjnej, ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że zgodnie z § 49 Statutu, zwołuje

WALNE ZGROMADZENIE ZWYCZAJNE

na dzień 24 czerwca 1930 r., o godz. 11 przed południem, w Siedzibie Spółki w Warszawie, ul. Miodowa 10.

Porządek dzienny obrad:

- Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Rady Zarządzającej, rachunku Strat i Zysków, Bilansu za rok operacyjny 1929 i planu gospodarczego na 1930 rok;
 - Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
 - Zatwierdzenie sprzedaży i zamian gruntów;
 - Wyznaczenie instytucji finansowych, upoważnionych do przyjęcia akcji Spółki do depozytu dla Walnych Zgromadzeń;
 - Wyór członków Rady Zarządzającej, Zastępców i członków Komisji Rewizyjnej.
- Akcjonariusze, mający zamiar wziąć udział osobiście lub też przez pełnomocników w Walnym Zgromadzeniu, winni

w tym celu złożyć swoje akcje w jednej z instytucji, wymienionych poniżej, najpóźniej 10 czerwca 1930 r.:

w Paryżu: Société Générale de Credit Industriel & Commercial, 66, rue de la V ctoire; MM. de Neulize & Cie, 31, rue Lafayette; Banque de L'union Parisienne, 5 et 7, rue Chauchat; Banque Franco-Polonaise, 15, rue des Pyramides; w Genewie: w Banque Darier & Cie, 4, Boulevard du Théatre;

lub najpóźniej 16 czerwca 1930 r.:

w Warszawie: w Siedzibie Spółki, ul. Miodowa 10; w Banku Handlowym w Warszawie; w Banku Dyskontowym w Warszawie; w Banku Francusko-Polskim, ul. Czackiego 4.

Zgodnie z przepisami Statutu, właściciele przynajmniej dwudziestu akcji mają prawo głosu.

Akcjonariusze, posiadający mniej niż dwadzieścia akcji, mogą łączyć je za pomocą pełnomocnictw celem nabycia prawa do jednego lub więcej głosów.

Zwołane Zgromadzenie będzie prawomocne, zgodnie ze Statutem, o ile ilość reprezentowanych akcji wyniesie przynajmniej piątą część kapitału zakładowego.

RADA ZARZĄDZAJĄCA

TOW. AKC. GRAND HOTEL W ŁODZI

BILANS NA DZ. 31 GRUDNIA 1929 R.

STAN CZYNNY:	zł	STAN BIERNY:	zł
Gotówka, weksle i papiery wartościowe	19.734 51	Kapitał akcyjny	2.400.000—
Nieruchomości	2.233.367 30	Fundusz zapasowy	30.988 12
Inwentarz i urządzenie	857.519 84	Kapitał amortyzacyjny	270.950 50
Magazyn	55.743 02	Wierzyciele	542.559 43
Piwnica	225.844 99	Akcepty	262.507 92
Dłużnicy	32.976 41	Zysk za 1929 rok	28.230 10
Pozostałość różnicy w przerechowaniu zobowiązań hipotecznego do stopniowego umorzenia	110.050—		
	3.535.236 07		3.535 236 07

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW NA DZ. 31 GRUDNIA 1929 R.

STRATY:	zł	ZYSKI:	zł
Ogólne wydatki	252.313 52	Wynajem budynków	233 949 79
Podatki	157.232 64	Restauracja	114.270 06
Asekuracja, utrzymanie, ogrzewanie, pralnia	125.078—	Hotel	332.086 32
Procenty	38.625 99		
Amortyzacja	78.825 92		
Zysk za rok 1929	28 230 10		
	680 306 17		680 306 17

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY S-wie ZYGmunTA JAROCIŃSKIEGO, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1930 r

STAN CZYNNY:

	zł
Budynki	455 000 00
Grunta	409.000 00
Maszyny i Urządzenia	455.187 87
Zaprząg	745 00
Kasa, Banki, Wexle i papiery wartościowe	16.075'39
Udziały	2 400'00
Dłużnicy	88.763'27
Węgiel, Chemikalja i Artykuły Techniczne	9.555 46
Sumy Przechodnie	9.349'13
Koszta Organizacji Spółki Akcyjnej	39.830 68
Strata za 1929 r.	10 365 31
	1.496.271'11

STAN BIERNY:

	zł
Kapitał Akcyjny	1.200.000'00
Kapitał Rezerwowy	180.000'00
Wierzyciele	116 271'11
	1.496 271'11

Rachunek Strat i Zysków za czas od 1 maja do 31 grudnia 1929 r.

WINIEN:

	zł
Podatki i Opłata Stemplowa	28.050'70
Świadczenia Socjalne	21.481'95
Koszta Handlowe i Ogólne	111.562'79
	161.095'44

MA:

	zł
Zysk brutto na Robociznje	111 008'43
Różne Dochody	39.721'70
Strata	10.365'31
	161.095'44

RADA BANKU PRZEMYSŁOWCÓW POLSKICH

S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dniu 14 czerwca 1930 r., o godzinie 5 po południu w gmachu Banku (ul. Zgoda 7) odbędzie się, stosownie do art. 46 statutu,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego oraz sekretarza;
- 2) Sprawozdanie Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1929 r.;
- 4) Zmniejszenie kapitału zakładowego Banku;
- 5) Zatwierdzenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej za rok 1929;
- 6) Zatwierdzenie budżetu na rok 1930;
- 7) Upoważnienie Rady do zaprojektowania odpowiednich zmian i uzupełnień statutu w związku z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o spółkach akcyjnych;
- 8) Wybór 4 członków Rady;
- 9) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej i 2 ich zastępców;
- 10) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, winni, w myśl art. 42 statutu, złożyć w Kasie Banku co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swe akcje, względnie świadectwa tymczasowe. Zamiast akcji mogą być składane kwity depozytowe, wydane jako dowód przyjęcia akcji na przechowanie lub zastaw przez instytucje kredytowe, działające na zasadzie statutów, przez Rząd zatwierdzonych, z wymienieniem numerów akcji oraz z zastrzeżeniem, że akcje te nie będą zwrócone przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Towarzystwa

FABRYKI PORTLAND-CEMENTU „ŁAZY”, S. A.

w Warszawie, ul. Przeskok Nr. 4

zawiadomia PP. Akcjonariuszów, że we środę dn. 18 czerwca 1930 r. o godz. 5 po południu odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

w biurze Zarządu Spółki, przy ul. Przeskok Nr. 4, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1929;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1929;
- 4) Zatwierdzenie budżetu na rok 1930;
- 5) Uzgodnienie statutu z przepisami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r.;
- 6) Wybory do władz Spółki;
- 7) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną wziąć udział w powyższym Walnem Zgromadzeniu, winni, zgodnie z § 20 statutu, złożyć w biurze Zarządu (Przeskok Nr. 4) akcje lub kwity na zdeponowane akcje w instytucjach bankowych, najdalej do dnia 11 czerwca 1930 r. włącznie.

TOWARZYSTWO AKCYJNE WYROBÓW TKACKICH HIRSZBERG i BIRNBAUM

w ŁODZI

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

	zł	zł
Nieruchomości, maszyny, urządzenia	2.073.134'29	
Towary, przedza, materiały	1.038.964'25	
Kasa, wexle, banki, inkaso	436 984'62	
Dłużnicy	579.896 53	
Papiery procentowe	17.401'30	
	4.146 383'99	

STAN BIERNY:

	zł	zł
Kapitał zakładowy	2.000.000'00	
Kapitał zapasowy	68.000'00	
Kapitał amortyzacyjny	1.135.541'11	
Kapitał rezerwowy	57.004'25	
Rezerwa waloryzacyjna	119.190'—	
Rezerwa na podatki	90'000'—	1.469.735'36
Wierzyciele	658.890 50	
Zysk za rok 1929	17.758'13	
	4.146.383 99	

Rachunek Zysków i Strat

	zł	zł
Przychód ogólny	1.127.159'67	
Rozchód ogólny	926 820'64	
Amortyzacja	182 58'90	
Czysty zysk	17.758'13	1.127.159'67

„GOPLANA” FABRYKA CZEKOLADY, S. A. W POZNANIU

Bilans per 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:		STAN BIERNY:	
	zł	zł	zł
Kasa		25.055·71	450.000·—
Banki		16.260·68	790.343·82
P. K. O.		14.353·77	119.110·82
Dłużnicy za towary	1.089.732·05		91.518·93
Dłużnicy za weksle do inkasa	135.496·48	1.225.228·53	
Weksle		165.237·28	
Towary	170.676·14		
Surowce	477.936·51		
Opakowania	184.215·20		
Potrzeby fabryczne	12.180·—	845.007·85	
Budynki fabryczne		920.757·60	
Grunt fabryczny		102.843·—	
Dom mieszkalny		37.208·08	
Maszyny		1.396.874·01	
Formy		47.464·76	
Samochody		107.797·95	
Ruchomości		15.260·88	
		4.919.350·10	4.919.350·10
Dłużnicy za kaucje hipoteczne		1.571.704·87	1.571.704·87
Dłużnicy z weksli redyskontowanych		515.691·19	515.691·19
		7.006.746·16	7.006.746·16
			Hipoteki kaucyjne
			Weksle gwarancyjne
			1.571.704·87
			515.691·19
			7.006.746·16

Rachunek Zysków i Strat per 31 grudnia 1929 r.

STRATY:		ZYSKI:	
	zł	zł	zł
Maszyny 10%	1.624.721·68	162.472·17	
Formy 10%	47.464·76	4.746·49	
Samoch. 20%	107.797·95	21.559·59	
Ruchom. 10%	15.260·88	1.526·09	
Bud. fabr. 4%	1.132.394·75	45.295·79	
Dom miesz. 2½%	39.334·68	983·37	236.583·50
Robocizna		770.657·45	
Koszty handlowe		423.225·39	
Potrzeby fabryczne		229.397·83	
Reklama		145.006·53	
Świadczenia socjalne		150.595·30	
Kuchnia		44.835·05	
Utrzymanie samochodów		67.460·24	
Podatki		38.619·26	
Straty na dłużnikach		137.880·58	
Akwizycje		417.693·31	
Procenty		217.171·70	
Zysk		93.058·66	
		2.972.184·89	2.972.184·89
			Zysk na towarach
			Zysk na administracji domu mieszkalnego
			2.968.308·46
			3.876·43

Potwierdzamy zgodność powyższego bilansu oraz rachunku zysków i strat z inwenturami i ksiązkami handlowymi Sp. Akc. „Goplana”, Poznańska Fabryka Czekolady w Poznaniu.

„POWIERNIK” Spółka Rewiz.-Powiernicza Thiel i Marciniak A. Thiel, Dypl. i przys. rzeczozn. księg. Poznań, dn. 3 marca 1930 r.

Fabryka Ołówków i Wyrobów Galaitowych „LECHISTAN”, S. A. w Warszawie

Bilans za 1929 rok

AKTYWA: Kasa zł 1.936·15; P. K. O. zł 20.417·19; Banki zł 321·—; Weksle obce zł 6.813·39; Weksle protestowane zł 3.468·92; Odbiorcy zł 112.706·38; Przedstawiciele zł 979·40; Różni zł 4.046·52; Sumy przechodnie zł 6.210·57; Dostawcy zł 4.326·51; Wyroby gotowe zł 110.949·57; Surowce i półfabrykaty zł 124.803·15; Maszyny i narzędzia zł 158.670·82; Instalacje fabryczne zł 14.375·59; Ruchomości zł 7.362·26; Nieruchomości zł 102.268·77; Depozyty zł 30.142·—; **Razem aktywa zł 709.698·19.**

PASYWA: Kapitał akcyjny zł 270.000·—; Kapitał zapasowy zł 2.505·23; Kapitał amortyzacyjny zł 40.700·43; Rezerwa na podatek dochodowy zł 1.186·80; Różni zł 218.086·18; M. K. O. zł 61.962·—; Odbiorcy zł 137·98;

Pożyczki lombardowe zł 7.853·99; Sumy przechodnie zł 7.535·33; Różni za depozyty zł 30.142·—; Dostawcy zł 45.666·50; Akcepty zł 3.408·—; Przedstawiciele zł 1.137·24; Zysk zł 19.376·51; **Razem pasywa zł 709.698·19.**

Rachunek Strat i Zysków

STRATY: Świadczenia socjalne biuro handlowego zł 1.527·77; Koszty handlowe zł 45.264·42; Koszty sprzedaży zł 33.582·99; Ekspedycja towarów zł 3.076·34; Porto i opakowanie zł 3.205·49; Procenty i prowizje zł 36.524·78; Różnice kursowe zł 143·40; Podatki i opłaty stemplowe zł 16.310·35; Tantjema zł 1.420·58; Czysty zysk zł 19.376·51; **Razem zł 160.432·63.**

ZYSKI: Zysk niepodzielony z 1928 r. zł 278·34; Zysk brutto na fabrykacji zł 160.154·29; **Razem zł 160.432·63.**

BRACIA BORKOWSCY

ZAKŁADY ELEKTROTECHNICZNE, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

Nieruchomości zł 725.000'00; maszyny, urządzenia i re-manenty fabryczne zł 710.542'39; ruchomości zł 86.233'73; kasa, banki i papiery wartościowe zł 60.755'84; weksle zł 224.703'59; dłużnicy zł 1.266.481'16; re-manenty towa-rowe zł 1.684.587'45; re-manenty Oddziałów zł 351.004'87; depozyt zł 2.500'00; **Ogólna suma zł 5,111.809'03.**

STAN BIERNY:

Kapitał akcyjny zł 2.700.000'00; fundusz amortyzacyjny zł 49.150'00; wierzytelle, akcepty zł 2,115.135'47; sumy prze-chodnie zł 11.335'36; depozyt zł 2.500'00; zysk zł 233.688'20; **Ogólna suma zł 5,111.809'03.**

Rachunek Zysków i Strat

ZYSKI:

Zysk brutto zł 1.393.071'67.

STRATY:

Koszty handlowe, długi przypadłe i proc. zł 1.109.145'05; zużycie ruchomości zł 1.088'42; amortyzacja nierucho-mości, maszyn i ruchomości zł 49.150'00; Zysk netto za 1929 r. zł 233.688'20.

Uchwalona przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dn. 23 kwietnia 1930 r. dywidenda w wysokości 8% od akcji I emisji jest wypłacana w kasie Spółki, ul. Gro-chowska Nr. 45.

ZARZĄD TOWARZYSTWA PRZEMYSŁU METALOWEGO „K. RUDZKI i S-ka”, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP Akcjonariuszów, że w dn. 14 czerwca 1930 r. o godz. 5 po południu w biurze Zarządu Towarzystwa w Warszawie, ul. Fabryczna Nr. 3, odbędzie się

ZGROMADZENIE WALNE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1929; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1930 r.; 3) Potwierdzenie upoważnienia Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach finansowych, zaciągania wszelkiego rodzaju pożyczek krajowych i zagranicznych, tudzież do hipotecznego ich zabezpieczenia; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie zmian w statucie Towarzystwa celem uzgodnienia go z przepisami prawa o Spółkach Akcyjnych; 5) Wybór członków Zarządu; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wnioski Zarządu; 8) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnem, powinni przedstawić swoje akcje lub dowody na ich posiadanie najpóźniej do dn. 7 czerwca 1930 r. w Biurze Zarządu Towarzystwa (Fabryczna 3), gdzie będą wydawane bilety wejścia, poczynając od dn. 30 maja r. b., między godz. 12 a 3 po południu, z wyjątkiem niedziel i świąt.

W razie nieprzybycia na powyższe Zgromadzenie Walne PP. Akcjonariuszów, rozporządzających wymaganą przez ustawę ilością akcji, Zgromadzenie to w drugim terminie, z tym samym porządkiem dziennym prawomocne, bez względu na ilość złożonych akcji i uczestniczących w niem Akcjonariuszów, odbędzie się w dn. 28 czerwca r. b. o godz. 5 po południu w powyżej oznaczonym lokalu.

Termin składania akcji na to drugie Zgromadzenie upływa z dn. 21 czerwca 1930 r.

X Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Polskiej Spółki Akcyjnej „Pharma” Magister Bolesław Jawornicki w KRAKOWIE

odbędzie się w sobotę, dn. 28 czerwca 1930 r., o godz. 6½ wieczorem, w sali posiedzeń, we własnym gmachu „Pharmy”, ul. Długa Nr. 46/48, I piętro, z następującym porządkiem dziennym: 1) Odczytanie protokołu z IX Walnego Zgromadzenia; 2) Wybór skrutatorów; 3) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej i Rewizorów rachunkowych za 1929 r.; 4) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu, rozdział czystego zysku; 5) Udzielenie absolutorjum Radzie Zawiadowczej za 1929 r.; 6) Wybór członków Rady Zawiadowczej i ich zastępców w miejsce zmarłych i wylo-sowanych po myśli § 32 statutu Spółki; 7) Wybór rewizo-rów rachunkowych i ich zastępców na rok rachunkowy 1930; 8) Oznaczenie wysokości marek obecności Rady Zawiadowczej, wynagrodzenie rewizorów rachunkowych i wybór pisma dla ogłoszeń; 8) Wnioski.

Postanowienia statutowe:

§ 20. — Posiadanie 10 (dziesięć) akcji nadaje prawo do jednego głosu na Walnem Zgromadzeniu Akcjonar-juszy, posiadający mniej, niż 10 akcji, mogą łączyć się w celu otrzymania prawa do jednego lub więcej głosów przez udzielenie pełnomocnictwa wspólnemu zastępcy.

Prawo głosowania na Walnem Zgromadzeniu może być wykonanem i przez pełnomocnika, bez względu na to, czy to jest akcjonariusz, czy nie.

Każdemu akcjonariuszowi wolno dla wszystkich przy-sługujących mu głosów ustanowić jednego pełnomocnika.

§ 21. — Celem wykonania prawa głosowania składają akcjonariusze akcje swoje, tak imienne uprzywilejowane, jak i na okaziciela opiewające, bez arkuszy kuponowych i talonów, najpóźniej do dnia 8 przed Walnem Zgromadze-niem w kasie Spółki, t. j. najdalej 20 czerwca 1930 r.

Akcjonariusze, którzy w ten sposób uzyskali swoje prawo głosowania, a względnie wykazali ich pełnomocnicy, otrzymają karty legitymacyjne, opiewające na ich nazwisko, z wymienieniem ilości akcji i przypadających na nie głosów. Legitymacja służyć może wyłącznie osobie, na której na-zwisko opiewa.

RADA NADZORCZA SPÓŁKI AKCJYJNEJ

„MOCHALA”

Górnoślaska Garbarnia i Fabryka Pasów Transmisyjnych w MOCHALI,

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 26 czerwca 1930 r. o godz. 16 w biurze Spółki w Mochali, poczta Lisów, pow. lubliniecki, odbędzie się

WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej oraz Komisji Rewizyjnej wraz z przedłożeniem bilansu, jak i rachunku zysków i strat za 1929 rok;
- 2) Uchwalenie pokwitowania dla Zarządu i dla Rady Nadzorczej;
- 3) Uchwała, dotycząca wykazanej na rok obra-chunkowy straty;
- 4) Uchwalenie wynagrodzenia wzgl. odszkodowania dla Zarządu i dla Rady Nadzorczej;
- 5) Ustąpienie dotychczasowej i wybór nowej Rady Nadzorczej;
- 6) Wolne głosy.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnem Zebraniu, winni złożyć swe akcje w Zarządzie Spółki najpóźniej do dn. 22 czerwca 1930 r. włącznie.

Rada Nadzorcza
(—) Bogajski
prezes

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„PRZEMYSŁ I HANDEL”

1) bez serji.— <i>M. Łempicki.</i> — Nasz pierwszy budżet państwowy, 1921 (wyczerpane)	2—	27) „ IX — <i>J. Gieysztor.</i> — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00
2) „ <i>J. Zagłeniczny.</i> — Warunki rozwoju cukrownictwa w Polsce 1922 (wyczerp.)	0'20	28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komerccjalizacja Warszawy	1'50
3) „ <i>F. Prochaska.</i> — Stosunek W. M. Gdańska do Polski pod względem celnym 1923 (wyczerpane)	0'40	29) „ X — <i>Wincenty Jastrzębski.</i> — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej	1'00
4) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Państwowe przedsiębiorstwa górniczo - hutnicze, 1924 (wyczerpane)	0'50	30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski.</i> — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50
5) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Przedsiębiorstwa państwowe w Polsce, 1925 (wyczerpane)	0'40	31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński.</i> — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00
6) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Polska administracja górnicza, 1925 (wyczerpane)	0'30	32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski.</i> — W sprawie metody obliczania stawek celnych	1'50
7) „ <i>Dr. J. Podkomorski.</i> — Zasadnicze zadania monopolu spirytusowego, 1925	0'20	33) „ XV — <i>St. Starzyński.</i> — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20
8) „ <i>Dr. F. Młynarski.</i> — Powrót Anglii do waluty złotej, 1925	1—	34) „ XVI — <i>J. Kulikowski.</i> — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00
9) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — W sprawie programu gospodarczego Rządu, 1925 (wyczerp.)	0'30	35) „ XVI — <i>S. Szwalbe.</i> — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00
10) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Rola Polski w obrocie międzynarodowym 1925, (wyczerp.)	0'30	36) „ XVII — <i>S. Starzyński.</i> — Stan Finansowy Polski w roku 1927	2'00
11) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Instytut Handlu Zagranicznego, 1925	0'30	37) „ XIX — <i>Józef Kożuchowski.</i> — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim	2'00
12) „ <i>Ad. Rudzki.</i> — Wpływ wyniku rokowań handlowych z Niemcami na kierunek handlu morskiego Polski, 1925 (wyczerpane)	0'30	38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg.</i> — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50
13) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Analiza dochodowości państwowych przedsiębiorstw górniczo-hutniczych, 1925	0'20	39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński.</i> — Waluta złota i pożyczana	1'50
14) „ <i>Inż. K. Bukowski.</i> — Kilka uwag o państwowym przemyśle solnym w Polsce, 1926 (wyczerpane)	0'20	40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki.</i> — Zasady reformy podatkowej	3'00
15) „ <i>Inż. W. Polkowski.</i> — Sprawa mieszkaniowa w Polsce, 1926	0'20	41) „ XXIII — <i>Marjan Turski.</i> — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00
16) „ <i>F. Rostkowski.</i> — Sześć lat polskiej polityki handlowo-morskiej, 1926	0'50	42) „ XXIV — <i>Stefan Konopski.</i> — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych	1'00
17) „ <i>H. Gliwic.</i> — Nowy bankier świata, 1925	0'50	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski.</i> — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
18) bez serji <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Jeszcze w sprawie państwowych przedsiębiorstw górniczo-hutniczych, 1926	0'30	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer.</i> — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
19 Tom I — <i>J. Kulikowski.</i> — Bankowość polska i problem jej sanacji, 1926	1'20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak.</i> — Targi i wystawy w Polsce	1'00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski.</i> — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski.</i> — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski.</i> — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarner.</i> — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski.</i> — Stabilizacja kursu złotego, 1926	1'20	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski.</i> — Roboty publiczne	0'80
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor.</i> — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański.</i> — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924 — 1926, 1926	1'50	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski.</i> — Wojna w życiu gospodarczym Polski	1'00
25) „ VII — <i>F. Prochaska.</i> — Klauzula największego uprzywilejowania	1'50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski.</i> — Bankowość polska	1'50
26) „ VIII — <i>A. Siebeneichen.</i> — Rozwój czy upadek portu gdańskiego	1'20	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski.</i> — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
		53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz.</i> — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „PRZEMYSŁ I HANDEL” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINE, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPLOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 114-75

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUZIADZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNOSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLFW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE—UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE—UL. PIŁSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE—
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU—UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU—UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH—UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W ŁUCKU—UL. PIŁSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE—PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU—
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE—UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH—UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ "CENTROPEBROL"
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU "P E B R O L"

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPŁACONY, zł 130 MILJONÓW.

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORTYZACYJNYCH W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH; DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPIJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WKŁADY; Z 3 MIESIĘCZN. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 6 OD STA. Z 1 JEDNOMIESIĘCZN. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 5 OD STA. NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 4 OD STA. ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 6 OD STA. ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓŁNOCNEJ; POSIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT.